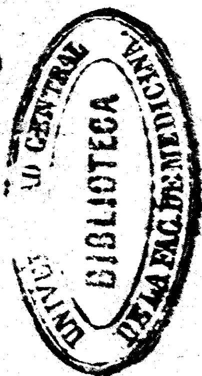
IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI.

Ad libros Gal. de Compositione medicamentorum κατὰ τόπους.

PERIOCHE VIII.



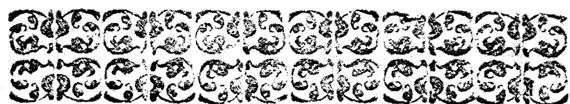


LVGDVNI,
APVD PETRVM LANDRY.
M. D. LXXXVII.

ANTON. VALETIVS LECTORI.

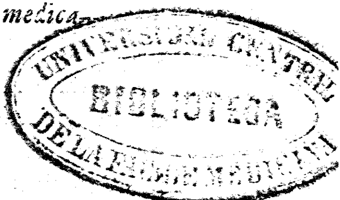
Mecum forsan mirabere Lector, his in Hollerij cōmentationibus multa passim occurrere, quæ lib. de internorum curatione affectuum inserta liceat comperire. Sed intelligas velim istam sibi ἐπανάληψιν primoribus cum medicis communem esse, quæ ad optimam medendi rationem viam parat longè fideliorem. Quod enim loco vno aut altero breuiter, & haud satis explanatè traditur, id subinde repetitum magis innotescere consueuit. Addo quod (quantum ex laceris, & veluti sibyllæ foliis, huc atque illuc dispersis authoris chartulis deprehendi) nunquam mens fuerat hæc euulgare, quæ si fuisset, auctiora multò dedisset, & reliquisset elimatiora. Qualiacunque verò sint, si aliquando tibi placuerunt nunc facta meliora non minùs probaturum speramus. Periochas autem libuit appellare, quod compendiariam ad Galeni libros κατὰ τόπους doctrinam complectantur. Vale.

IACOBI



IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI,

Ad libros Galeni de Compositione medicamentorum κατὰ τόπους.



PERIOCHE I.



REA genus est Alopeciæ, & Ophiasis. *Alopecia & ophiaseos causa.* Vtriúsque causa vitiosum alimentum capillorum. Ophiasis familiaris pueris ab occipitio incipit duorum digitorũ latitudinem non excedens, serpit ad aures & frontem, donec vtrísque fines, quasi caput & cauda, committantur, vt serpentem repræsentet, vnde nomen. Sponte sua aut leuioribus remediis curatur. Alopecia magis accidit adultis, difficiliùs curatur. In vtráque, quod omni modo marcescit & emoritur extima pellicula capitis, vnde cõspersa, glabreata, pili primùm extenuantur, deinde excidunt. Locus expers cruoris apparet, qui si configitur, sanguinem liquidum & malè olentem reddit. Alopecia sub qualibet figura serpit. In capillo & barba vterque affectus differentias habet, quia vel incipiunt, vel facti sunt, vel iam inueterati. Inueteratorum si- *Alopeciæ & ophiaseos inueteratæ signa.*

gna, cutis densa, subpinguis in totum glabra, & quę fotu, frictione, exasperatione non rubescit, aut ægerrimè curatur.

Curatio.

IN ratione vitę, purgatione totius corporis, deinde capitis cura quadam per frictiones, & similia circa caput, topicis remediis, tota consistit curatio. Rationem vitæ præscripsit Asclepiades abstinētiā vini, leguminū, lacticiniorum, casei, carnium & eorū, quæ vel plurimùm nutriunt, vel flatus & vapores gignunt. Exercitium sit moderatum, rarum balneum, rarus sudor, alimēta, quæ parū nutriunt, tenuem succum & bonum gignunt, atq; omninò repugnant vitio. Purgatio corporis, vt est vitium humorū in pituita, pilulę coccię, assaieret, turbith, agaricus, puluis hierę diacolocynthidos, diaphœnicū, diacarthamū, qualis erit hęc dosis. ℞. pilularū cocciarū ʒ. ß. pulueris hieræ diacolocynthidos, agarici an. ℈. 1. cum expressione ℈. 1. turbith. gummosi infusi in oxymelite. fiāt pilulæ. Poterit loco agarici aliquid misceri diacarthami. Diaphœnicum autem dabitur ad ℥. ß. Vigētibus ætatę poterit tamē acui addita ʒ. 1. diacarthami, aut expressione ʒ. 1. pulueris hieræ diacolocynth. aut ʒ. 2. agarici. Infusiones fiāt in oxymelitę. Vbi verò bilis vitium gignit, vtemur pilulis aureis, elect. de succo rosarū, diapruno laxatiuo, rhabarbaro, myrobalanis citrinis. Augebitur vis eorū medicamentorum duobus, tribus vel quatuor granis dacridij. In Melācholico succo pilulæ de fumo terræ, de lapide lazuli, diasēna, cōfectio hamech, electariū Indum. Horum vis augetur adiecta infusione ℈ ß. ellebori nigri, aut ℈. 1. Iā verò

Purgatio.

vitium

vitium humorum ex calore cutis, temperamento totius tum corporis; tũ capitis, & anteacta vita depræhendes. Caput seorsum purgabitur, errhinis, & apophlegmatismis. Cura circa caput eiusmodi est, Primùm caput rade, idq; sępius quotidie, vt malum est contumax, rariùs verò, vt est leuius, deinde perfricabis linteo aspero, foliis ficus, osse sepiæ, vrticæ foliis, pumicæ. Perfricabis autẽ molliùs, aut duriùs vt est malũ contumax, atque in contumaci ita perfricabis, vt inde cruor moueatur. Vtemur quoque sinapismis, pũctionibus ex articulis, scarificationibus & cucurbitulis, quæ omnia pro magnitudine mali temperanda sunt. Herbis manè & vesperi, vel eò sępius in graui affectu. Atque hæc ante cibũ facienda sunt. Sequitur vt topica adhibeas, in quorũ vsu hoc videtur, vt nõ solùm illinantur, sed diutiùs affricãdo imbibantur, vt altius in profundum subeant, quod in omni affectu faciendũ est, vbicunque vnguentis vtimur. Medicamenta è pinguibus, & medicamẽtis aridis in pulnerem tritis, natura acri, tenuium partiũ, quę humorem vitiosum discutiãt, & alimentum regenerãdis capillis attrahant, atque ita calefaciãt, vt neque vrant, neque prætermodum resiccent cutẽ. Pinguia sunt oleũ cariynum, anethinum, sinapinũ, terebinthinum. & alia, quæ scripta inuenies c.2. de attrahentibus lib.1. de materia Chirurgica, adeps viperę, ranarum, axungia, vetus, sed præcipuè derasa axibus rotarum & alia quę eodem capite scripta inuenies. Viscũ quernum, gummi elen. terebinthina Veneta, vel vulgaris, fęc. ampullę lucernariæ, pix liquida aut sicca, sed oleo liquefacta, ceratum picatum, resinarũ, galbanum, mel enu-

Quæ cura capiti adhibenda.

latum,diachylum,Ireatum, ceratum de Vigo, & similia oleo soluta. In pinguib. puluisculi excipiũtur è materia prædita ea facultate, quæ dicta est. Medicamenta hæc sunt, euphorbiũ, thapsia, arthenicum rubrũ, puluis angelicus, aut mercurialis, tithymalorum cinis, nasturtij semẽ, sinapi, erucæ, sulphur, borax, nitrum, arundinis cortex & radix, veratrum, radix ari & aristolochiæ, cinis muscarum, murium, ranarũ, scarabeorum, ostreorum, salsorũ, piscium, amygdalarum amararũ, atq; hęc vruntur, quod vstura adstrictionem relinquant, & tenuitatem partiũ acquirant. Eodem modo erinaceorum cinis, stercora volatilium, muriũ, fæx cremata, thus aceto tritum, cortex auellanarũ, ficus cremata, cantharides vstæ, vsti scarabei. Sit autem proportio horum medicamentorum tritorũ ad pinguia subquadrupla, subsextupla, suboctupla, subdecupla, subduodecupla, quale fit. ℞. euphorbij ʒ. 1. olei laurini ℥. 1. ß. Hic subduodecupla ratio est. Quod si tantũ ℥. 1. olei miscueris, suboctupla, si solã semũciã, subquadrupla. Bis in die hæc medicamenta illinuntur vel eò sæpius ea ratione, quæ prædicta est, cũ rasura frictione & ceteris. Medicamentũ fortius dolorẽ & ardorem excitabit, imbecillum nihil immutabit cutem moderatam moderãter calefaciet, & veluti pruriginem quandã commouebit. In malignis affectibus & cõtumacibus, fortioribus vtẽdũ erit ac sæpiùs repetitis. Leuioribus, leuiora, mediocribus, mediocria miscenda sunt. Hoc erit forte. ℞. gũmi elenij ℥. ß. axũgię veteris lotę ex aqua vitæ in sole ℥. 2. olei è terebint. & laurini an. ʒ. 6. Liquefiant simul omnia, & probè misceãtur in calidis cineribus.
Deinde

Deinde insperge euphorbij subtilissimè triti, thapsiæ ana ʒ. 1. sulphuris viui seminis sinapi ana ʒ. ß. cineris tithymali, & cantharidum ana ℈. 1. Hic fere est suboctupla proportio. Fortius erit, si imminueris modum pinguium, vel auxeris modum puluerum. Clementius contra, si pulueres minueris, vel auxeris pinguia. Eadem ratione ex descripta materia infinita pharmaca miscebis.

De profluuio capillorum.

A Morbo sæpius, rarius sine morbo capilli defluunt, partim inopia alimenti, partim raritate cutis. Hic ergo vsu alimentorum salubrium & euchymorum regerandis pilis materiam comparabis, cutem adstringes medicamentis, quæ modicè calefaciant, & leniter adstringant, atque ita corroborent cutem, & poros constringant. Calidiora alimentum capillorum in halitum discutiũt. Quæ nimium adstringunt, eandem materiam repellunt, & sæpe etiam, nimium adstringendo, vias intercipiunt futurarũ, per quas vapor inutilis quotidie exhalat. Atque ita retentis excrementis dolores capitis, fluxio in nares. fauces, & reliquum corpus commouentur. In vsu medicamentorum sub hyemen quidem & hyeme detondendus pilus est, sub estatem & æstate ipsa omninò radi debet. Veteres ante balneum, & à balneo medicamenta illinebant. Nunc exoleta consuetudine balneorum, vtemur fotu ex decocto absynthij, stęchados, sarmẽtorum vitis, & vocatarum capillarium, adiectis interdum myrthi foliis. Coquenda in æquis partibus aquæ & vini rubri. Medicamenta iusta consistentia esse oportet, neque tam crassa vt inhæreant, neque

Victus.

tam liquida, vt defluant. Iusta est mellis crassitudo hyeme paulo calidiora & liquidiora tantum detruso pilo, contra æstate, olea conueniunt rosaceum myrthinum concoctum omphacio. extremitatibus rubi & rerum huiusmodi, quæ adstringunt, atque his calidiora oleũ de absynthio, de spica nardi, costinum. Medicamenta oleis miscentur, vt ladanum herbæ vocatæ capillares. grana myrthi. semen brassicæ, mastiche, & alia id genus. Singulare hoc. ℞. polytrici, capillorum veneris an. M. ß. foliorũ myrthi, rosarũ, absynthij an. P. 2. decoquãtur in olei dulcis & vini rubri austeri ana quart. 3. donec vinum cõsumptum sit, omnia colentur, exprimantur, expressum oleum reponatur. Iam, ℞. huius olei ℥. 3. ladani ℥. 1. ß. mastiches ℥. ß. ladanum & mastiche subigantur in mortario pistillo calido. paulatim oleum infundendo, deinde consperge, & probè misce pulueris capillorum veneris ℈. 4. Aliud.

Olea capillorum profluuium sistentia.

℞. ladani ℥. 2. subige in mortario, calido pistillo, paulatim infundendo vinum austerum, donec mollescat, deinde misce duplum olei conuenientis. Aliud.

℞. ladani, absynthij ana ℥ ß. baccas iuniperi tusas & ligatas linteo, deinde per dies quinque macerentur in oleo cõuenienti, exprimatur linteum in oleũ. Hoc illitum, & profluuium pilorũ prohibet, & furfures. Item brassicæ cinis oleo myrthino miscetur ad mellis consistentiam, similiter abrotonũ in puluerem tritum, & hoc quoque Græcis & Arabibus probatum.

℞. corticum cannæ & auellanarum vstarum, granorum myrthi ana ℥. ß. absynthij, gallarum ana

℥.2. Terantur omnia in puluerem, misceantur oleo myrtillorum, donec fiat mellis crassitudo & consistentia.

De tinctura capillorum.

CAnities fit consensu Philosophorum & Medicorum non à siccitate, sed humiditate cruda, quam natiuus calor non concoquit, externus corrumpit atque putrefacit. Naturis humidioribus celerius ex anteriore parte capitis, quæ humidior est. Qui viuunt capite plurimùm operto, raro detecto & perflato aliquando ætate, nonnunquam morbo, sed præcipuè vitiligine, in hanc sæpius incurrunt. Quibusdam de repente pilus exalbuit vapore hydrargyri, aut cura graui. Habenda itaque cura, vt mali caussa cognoscatur, purgandum corpus, siquidem egere videatur, & vt nigrescat pilus medicamentis duorum generum vti licet, calidis, quale est apud veteres Cedrium oleum ex Cedria, pix liquida oleo mixta. Aliud genus medicamentorum terreum est, adstringit & habet aliquid tenuiũ partium permixtum, vt in profundũ penetret. Sed ab horum vsu constrictis spiraculis capitis, per quę vapores exhalãt, frigidi morbi capitis, corruptelę dẽtium, fluxio in pulmones & reliquum corpus, tabes, mors aliquando insequuntur. In vsu melius est primum extergere caput. Veteres vtebantur terra Cimolia. Nos sapone commodè vtemur, ac sapo commodè poterit confici ex cõsuetis seuis, ouillo, caprino, hircino, pice liquida addita lixiuio parato ex iis, quæ partim detergent, partim nigrefaciũt, vt è cineribus corticum salicis. Diuitibus poterit condiri sapo moscho & ambra, quam ambram griseam *Canities causa.*

aa 5 vocant,

vocant, atque intermiſceri attramentũ ſutoriũ, nigretã vocant, aut puluis lapidis nigri, quo iam paſſim calceos denigrant, & illuſtrant. Denigrat enim & aſtringit. Aliquid quoque atramenti impreſſorij, vernicis, vt magis hæreat ſapo. Item pectine vtendũ ſtanneo, plumbeo, corneo intincto medicamẽtis, quæ nigrefaciant. Capparis cortex aqua incoquitur, vt Dioſcorides, lacte aſinino, bubulo, vt Archigenes, vel (vt alij) coquitur ad tertias dũ putreſcat, atq; ita illinitur. Similiter cortex radicis ilicis, quam ruſtici (houx) appellant, coquitur dum putreſcat. Decocto tergetur caput, cortice verò illinitur. Item myrthi nigrę folia, ſemina betæ, folia ficus nigrę, mori nigræ, nucamenta ſeu catuli nucũ, cortex fructus nucis nondum maturæ, cortex ſalicis, faba fabacea, galla, ſumach, cinara, ſuber aridum plumbum vſtum, excrementũ ferri. Alia coquuntur in aqua pluuia, quędã in aceto. Succus ex aliis exprimatur, alia teruntur in puluerem, quædã cremantur, vt inde fiat lixiuium. Sunt ex veteribus Medicis, qui præcipiant priùs caput radendum. Sic enim meliùs ſubeunt intrò medicamenta. Ex tritis in puluerem & ſucco aliorum fit mellis craſſitudo.

Simplicia ad nigrorem capillorum.

At flauos capillos reddunt lupini triti addito nitro ex aqua illiti, vel eadem aqua macerati, vel lixiuio. Experimenta ſunt mulierum. Lixiuium parant, & inde caput detergent, lauantque, & ita exponũt ſoli. Aliæ madidos capillos ſtatim conuoluũt ſuis linteis, vt ſponte ſua ſicceſcãt. Lixiuio addunt ſtramẽ triticeum, glycyrrhiſam, ramenta buxi. Veteres ramenta loti arboris decoquebant. Fæx vini veteris vſta cum oleo muſcellino. Illinitur radix eringij & verbaſci

Flauos capillos quæ faciant.

verbasci, flores lixiuio macerantur, & aliquid herbæ, quam geldam vocant, adiicitur. Singulare est hoc ad flauitiem capillorum.

℞. olei tartarei & persicorum ana ℥. 2. commisceantur & verberentur fortiter in sole, quater in die. Continuetur, donec sint bene flaui. Item accipe radicem ireos, siccetur in sole, admisceatur lixiuio, inspergatur, & fiat vt suprà. Item limaces rubri sale condiantur, ex quorum aqua abluatur caput & capilli.

De furfuribus.

Pityriasim vocant. Morbus est extimæ cutis capitis cum leui scalptu, quasi furfures excutiuntur. Ferè à pituita salsa, nonnunquam ab altero bilis genere. Remedia sunt, conueniens diæta repugnans vitio materiæ, purgatio corporis, vt in alopecia, apophlegmatismi & errhina, quæ per os & nares pituitam ducant. Medicamenta topica, quæ discutiant, vel tergeant. Vrinæ quoque & sudores vtiliter moueri possunt. Materia comparatur ex siccatis tritísque faba, hordeo, fœnugræco, orobo, lupino, cineribus betæ, brassicæ, abrotoni, cucumeris agrestis, parietariæ, puluere absynthij, enulæ, ireos, aristolochiæ, staphisagriæ, bryoniæ, ari, sulphuris, lapidis calaminaris, & generis terræ, quæ iam venalis circunfertur exsiccandis scripturis recentibus, pumice, osse sepiæ, foliis ficus. Conuenit item sapo & dluitibus pomata. Adhęc fæx vini, calx, argenti spuma. Composita fiunt ex his. Nā arida incorporantur succo betæ, brassicę, ireos, enulæ, cucumeris agrestis, bryoniæ, oleo amygdalarum amararū, fraxini, rutæ, vt sit crassitudo mellis. Hæc omnia fient Pityriasis.

melius

meliùs rasis capillis præmissáq; frictione ex linteo asperiore. Possunt & pulueres per se affricari ex iisdem cineribus. Lixiuium fit, quod conuenit.

℞. argẽti spumę, olei rutacei. aceti ana, misceantur calidis cineribus. Aliud. Pulueris ireos & abrotoni ana ℥. ß. succi enulæ & betæ quod sufficit ad crassitudinem mellis.

De morbo pediculari.

Phthiriasis. PHthiriasim appellant. Interioris cutis capitis morbus est ab humore calido illic collecto, vnde putredine pediculi gignuntur. Post habitam rationem totius corporis, rectè institutam vitam & alia, vt priùs, medicamentis siccantibus, detergentibus, attrahentibus ex alto, ac, si vis, amarore præditis vti conueniet. ℞. staphisagriæ tritæ ℥. ß aloës ʒ. 2. aceti scyllitici, & olei amygdalarum amararũ, vt sit mellis crassitudo. Aliud. ℞. pinguedinis erasę è lardo salso ℥. 2. aloes subtilissimè tritæ ℥. ß. cum aceto scyllitico fiat vnio. Aliud.

℞. aloës, herbæ pedicularis tritæ ana ℥. ß. olei fraxini & succi genistę quantum sufficiat, vt fiat mellis crassitudo. Aliud. ℞. pilularum communiũ ʒ. 2. pul. contra vermes tantundẽ, cum succo athanasiæ fiat linimentum. Sapo cum aloe compositus aloe mollis addito oleo irino in muriam & lixiuiũ vel salsuginem carnium aut piscium iniicitur, & inde affricantur partes. Lixiuium fuerit fortius è cineribus athanasiæ & truncorum cynaræ, id est, articaulis. Licebit vti & iis, quæ faciũt cõtra vermes. Sunt qui arrhenicum misceant. Vulgus hydrargyro vtitur. Sed in pueris & mollioribus naturis, neque hydrargyro, neque aceto vtimur sine periculo.

De

De Achoribus.

ACHoras Saphati vocant Arabes, vulgus Tineã. In achoribus cutis ab acri sanie primùm prurigine irritatur, deinde exulceratur, & saniem reddit, subéstque aliquando humor lentus, crassus, & viscidus, vnde sanies, tineæ species. Remedia sunt vita recta. In plethora, phlebotomia, in cacochymia, purgatio totius corporis, deinde per Apophlegmatismos capitis. Sequuntur remedia topica, quæ distingui debent, vt vitium magnum est, vel exiguum, recens, cõfirmatum, inueteratum, superficiale, vel profundum. Denique vt est natura corporum, exiguo vitio, leuia remedia sine purgatione aliquando satisfaciunt. In recenti, repellentibus vtendum est. Discutientia commiscentur, eáq; mediocria. Confirmato vitio & inueterato magis, quæ magis discutiunt, tergent, incidũt. Leuiora remedia superficiali Tineæ, maiora profundæ comparari debent. Acetum vi repellendi, incidendi, discutiendi prçditum, & propterea eximium. In hoc morbo pueris, mollioribus naturis, & corporibus noxium. In remediis olea sunt, axungiæ, succi, medicamenta arida, quç liquidis & pinguibus permiscentur. Olea quædam repellunt, vt rosa um, myrthinum, cydoniorum, salignum, id est, è salicibus. Alia verò tergent & discutiunt, irinũ, de cucumere asinino, amygdalis amaris, iuniperinum, fraxininum, de serpentibus, de frumento, medio cortice sambuci, de nucleis persicorum. Axungiç in alopecia scriptæ, succi borraginis, fumariæ, scabiosæ, parietariç, betç, anagallidis, enulç, aristolochiç ireos, sambuci, absynthij, ebuli, cẽtaurij minoris, marrubij,

Achores, eorúmque causa.

bij, cucumeris agrestis. Arida, sulphur, cinabrium, sales torrefacti, arrhenicum, ærugo, metallica acria, & ea quæ scripta sunt in Alopecia. In vsu radendũ caput est, & perfricandum succo aut liquore conuenienti. Succi iam scripti & liquores conueniũt, lixiuium, vrina, salsugo, quibus acetum permisceri potest. Postremò medicaméta illinũtur. Aceti loco mixtura vini & lixiuij vtendũ est. Vinum sit austerum, vbi repellendum, acre & vetus, vbi discutiendum est. Leuia sunt creta, argilla figularis, rubens sapo, pomata dissoluta aceto, in pueris & mollioribus corporibus, vino austero & lixiuio, spodium, antispodiũ, pompholyx, lapis calaminaris miscentur initiò. Sinapismus vulgaris repellit, vi aceti incidit, deterget virtute sinapi. Sales torrefacti, & diu cum hydrargiro triti, donec nigrescãt, vtiliter permiscentur. Mediocre est ex axũgiæ veteris bene lotæ in aqua rosarum ℥.4. sulphuris viui triti in aceto acerrimo ℥.1. salis, vt dictum est, torrefacti & triti, pul. sinapi, plantaginis an. ʒ.1. Aliud sulphur viuum aceto acerrimo maceratur in vase æneo collocato ad solem, deinde siccatur in eodem aceto. Ouum cum sua testa triduum maceratur. Vitellus extrahitur, crematur testa, omnia permiscentur. Aliud. Radix lapathi acuti & enulę cęsa in taleolas in aceti & lixiuij partibus ęqualibus ad putrilaginẽ coquitur, deinde permiscentur axũgiæ veteres, consperguntur sulphure, vt priùs, præparato. Aliud, colla fabrorum, gummi cerasorum simul in aceto macerantur, deinde coquuntur in eodem aceto, atque hoc abiecto oleum de frumento vel de sulphure miscetur, vt fiat satis liquidũ euchristum. Postremò

Remedia ad achoras.

sulphuris

ſulphuris & cinabrij partes æquales miſcentur. Aliud. ℞. ſucci borraginis, ſcabioſæ, lapathi acuti, ireos ana ℥. 2. fæcis olei veteris, aut olei quod conueniat ℥. 3. aceti, quod ſufficit. Bulliant, ſimul omnia. Deinde ſubductis igne miſce pulueris ellebori albi & nitri, ſulphuris viui, lythargiri auri, auripigmenti, cinabrij, calcis viuæ, aluminis, gallarum, fuliginis picis, vnde fit atramentū impreſſorium, cinetis è fæce vini vſta. æruginis ana ʒ. 2. eo plus minúſve. Acre eſt aliud. Pix aceto coquitur, adiecto aceto oleo conuenienti miſcetur. Sulphur, cinabrium, ſinapi tritum permiſcētur. Vidimus tineam in quam lues venerea degenerauerat, eaque nullis aliis remediis potuit curari, quam quæ ſolent vſurpari in ea lue.

Maligna tinea luis veneræ remediis curata.

De Pſydracia.

PSydracia, puſtulæ ſunt duræ, ſubalbidæ, quæ expreſſę ſaniem reddunt, vbi enulato vnguento, citrino, lacte virginali, ſaliua limacum, pomata theriaca, radice enulæ, & lapathi acuthi, in aceto cocta, & cum axungia mixta vtendum eſt.

A D

AD LIBRVM SECVNDVM GAL. DE COMPOSIT. PHARMACOR.

κτ τόπους

PERIOCHE II.



Aput dolet intẽperie, aut ſolutione continui. Intemperies alia ſimplex alia cõpoſita. Vtraq; cũ materia, vel ſine materia in toto cerebro. in ſolis venis, arteriis, membranis, neruoſis corporibus. Solutio cõtinui acri humore, erodẽte, putri, bilioſo, ſalſo, grauis dolor excitatur diſtẽtione. Diſtẽdit autẽ humoris copia vel flatus, vulnus, caſus concuſſio in eodem ſunt genere. Galenus ex varietate cauſarũ efficientium, ex partiũ laborantium natura, ex loco, ex qualitate propria doloris, dolorum genera diſtinguit. Cauſſæ efficientes, internæ, & externæ æſtus, perfrictio, ebrietas, caſus, cõcuſſio, vulnus fumus, vapor aliquis virulẽtus, vt grauis odor, vel alius quidam ſuauis, ſed hinc infectus. Sic Medico non ſolum cõmunis, ſed vnicuiq; propria & particularis natura, quæ ſua cuique eſt, cognoſcenda. Cauſſæ internæ ſunt naturalis intemperies, aut contracta morbo, quãtitas, qualitas materiæ mala cõformatio, obſtructio. Obſtruunt ferè humor craſſus & viſcidus, aut vapor eiuſdem naturæ. Obſtruũtur viæ, ſuturæ capitis, oſſa palati colatoria, viæ ad nares, aures, oculos, ad ſpinam, venæ & arte-

Dolorum genera ex quibus ſint à Galeno diſtincta.

Medico particularis & propria cuiq; natura cognoſcenda.

& arteriæ. A partium natura, neruosorũ corporum dolor magis pungit, distenditq;, arteriarum pulsat. In venis & substantia cerebri stupidior est. Loco, periostio superficialis, altus in meningibus. Intra caluariam inclusus dolor sæpe pertingit ad radices oculorum. Ex propria qualitate hoc modo. Grauis dolor est in plenitudine & copia in acri humore, & vapore simili rodit. Sed in vapore acri distentio maior, minor rosio. Contrà in humore, distentio pulsu cum membranarum, inflammatione. Sequitur cũ grauitate copiam mẽbranis conceptam, sine grauitate & pulsatione, copiam crudi, frigidiq; flatus. Dolor diuturnus & contumax vel totum caput occupat, vt in cephalæa, vel alterum latus, vt in hemicrania, A sanguine ferè in frõtem, à pituita in occiput, à bile flaua in dextrum latus, à melancholia, in sinistrum decũbit. Sed & ex proprietate dolorum humor aliquãdo intelligitur. Nam ferè moderatus est à sanguine, à pituita, coniunctus est frigiditati sensui, stupori, somnolentiæ, tarditati. Vbi facies decolor est, à melãcholia varia phantasmata & imagines animæ offeruntur, à bile, calor maior, pallida facies, vigiliæ. Sed his omnibus adiungẽda est anteacta vita, requirendumq;, quo modo habeant viscera, & reliquum corpus. Humor enim & vapor, qui dolorem facit, aliquando generatur in ipso cerebro. Sæpe ab aliis partibus corporis & toto genere venoso transmittitur. Sunt quibus arteriarum intemperies multum sanguinem spirituosum colligit, vnde vehemens pulsansq; dolor. Quibusdam, quod rarum scribit Auicennas, & memoria nostra visum est, vermis procreatus in cerebro,

Dolorum differentiæ à partibus petitæ.

Doloris proprietas humoris peccantis index.

graues dolores excitat,& hoc quoque rariùs, quod cuidam ex frequenti odoratu basilici,scorpio in cerebro genitus, graues longósque dolores, & tandem mortem attulit,vt primo capite lib.1.de internis morbis diximus.

De dolore capitis ab æstu.

DIutiùs iter facientibus, in sole commorantibus,in thermis, aut vaporariis calidis, calidiores vapores aut fumos excipientibus, dolor excitatur, vbi caloris sensus est in capite, fronte temporibus,sæpe etiam post aures,vigiliæ, oculorum rubor.Hic ergo cùm sit sola intemperies,contrariis pugnare oportet.Ea verò sunt refrigerantia & repellentia,in quibus tamen vitanda sunt, quæ nimium refrigerant & insigniter adstringunt.Declinandus splẽdor solis,instituenda quies, somnus, aquæ potus, aluus molliri debet, bene perspirata habitatio,&auersa à solaribus radiis,vita frugalis, alimenta quæ refrigerant & humectant.

Vitetur clamor,strepitus,motus animæ, corporis,& præcipuè mandibularum.In topicis hæc sunt obseruanda.In declinatione,quo iam tempore lenitur dolor,medicamenta leniter digerentia,refrigerantibus miscenda sunt. Deinde,vt Apollonius consulit,fasciæ è lana,vel,vt nunc,gossipio circum ligandæ fronti, omninoq; prouidendum, vt ne liquor, qui capiti adhibetur,parte aliqua in oculos, vel os defluat. Raditur caput aliquando, & rosis paulò crassiora,vt detrusis liquidiora medicamenta fingẽda sunt. Vtimur autem oleis,succis, liquoribus,foliis,floribus & germinibus plantarũ, muccaginibus farinis mixtis in succo conuenienti. In

In topicisque obseruanda.

oleis

oleis conuenientissimum rosatum recens sine sale & ex oleo omphacino cōparatum, alioqui in oleo albo, hoc est virginali vocato, vel eloto multę rosę aliquoties commutatæ madeant, aliquādo rosatum non ita laudabile, sæpiùs lauamus aqua rosarū, quod si omninò desideratur legitimū rosatum; nenupharino, violaceo, papauerino, aut alio id genus refrigerante vtemur. Sed vt addatur adstrictio, aliquid olei cydoniorū, aut myrtillorū intermiscebimus.

Succi sunt è portulaca, lactuca, semperuiuo, vmbilico veneris, millefolio, polygono, & aliis eiusdem naturæ. Sed hęc recentia esse oportet, nōdum æstate duriora, & sine succo. In liquoribus acetum, sed interdictū pueris, & mollioribus corporibus. Folio vitis, salicis, nenupharis, & herbarū præscriptarum. Flores nenupharis, rosarum, violarum, papaueris, capreoli vitium, fruticis, rosarum, rubi. Farinæ fabarum, hordei, quæ in succis prædictarum herbarum adhiberi possunt, aut iisdem tritis commisceri. Muccagines psylij, cydoniorū, aliquando semina contundimus, paulatim effusa rosacea, donec fiat crassitudo aliqua, quale hoc remedium, Arabibus probatum, & nostris vsitatum.

℞. semi. papaueris albi, hyoscyami albi, lactucæ, portulacæ an. ℨ. 1. sem. cucumeris & cucurbitę an. ℨ. 2. cōtundantur paulatim affusa aqua rosacea, donec fiat crassitudo, vnde frons, & tempora illinantur. Oxyrhodinū in frequenti vsu est, ex quinque partibus olei rosati, vna aceti, aliquando aliquid aquę rosarum permiscemus. Ceratum Galeni rosatū, ex ceræ tribus partibus, duodecim aut decem olei rosati cōficitur, subigitur cum succo her-

barum dictarum. Multa cerota conficies mutato rosaceo in aliud genus olei conuenientis. Cera sit alba, priùs mollita in aqua tepida, lotáq;, postremò subacta aqua rosarũ. Sic enim maior vis inerit cerato, ad maiorem refrigerationẽ. Tota nocte sub dio collocantur, inclusa vase, hinc sepeliũtur puteis, aut aquis frigidissimis immerguntur. Licebit vti conseruis rosar. violarum, & nenupharis, emplastri more adhibitis, oxyrhodino, oxycrato, caphura quoq; topicis immiscetur. Lac muliebre cũ tantillo caphuræ naribus inditur. Nodulus è rosis madefactis in aceto & aqua rosarum, naribus admouetur. Spongia quoque in decocto rerum quæ cõueniũt, immergitur, exprimitur, admouetur. In declinatione, quę concoquunt, vt muccago, seminis althææ extracta in aqua chamæmeli, oleũ chamæmelinum repellentibus misceri debent. Initiò adhibita vt refrigerent, quia celeriter incalescunt subinde innouari debẽt. Ratio vitæ frugalis, aquæ potus, somnus, quies, perflatum cubile, & auersum à solis radiis, tranquillitas animi, quies corporis, & mandibularum, propterea in omni dolore capitis vehemẽti interdicim⁹ duris alimẽtis. Debet aluus esse mollis quod procuratur iusculis è lactuca, oxalide, borragine, beta, iusculo prunorum, sero lactis cassia, catholico, & omninò leuioribus medicamentis. Dolor à perfrictione si fuerit, concidit facies, sed est decolor, pigris sensus, pigrę animæ fũctiones, frigidis læduntur, vtendũ calidis, oleo rutaceo, irino, costino, nardino, quibus hyeme frigida, & maiori perfrictione, stiracem calamitã, benzoinum, mithridatium, theriacam permiscemus,

euphorbium

euphorbium quoque oleo subdecuplum, vel subduodecuplum. Possunt olea confingi è maiorana, thymo, serpillo, origano, satureia, mentha, rosmarino, & aliis id genus calidis plātis, in oleo & vino coctis ad cōsumptionem vini. Affectu pæseruerāte, raditur caput, aut detonditur, paulò crassiora medicamenta quàm in æstu adhibentur. Fiant capitella seu pileoli ex aluta, quæ interiore parte inducta sit mollib. emplastris, calefaciētibus, vt mithridatio, theriaca, aut vnguentibus crassioribus ex præscripta materia. Sinapismus quoque vsui est. Abstinendum phlebotomia, catharticis fortibus, cucurbitulis, multò magis eo genere curādi, quod vsitatum in lue venerea, quod genus tantùm locum habet in dolore longo, & pertinaci, à crassis multis, & viscidis humoribus. Alimenta sunto boni succi, quæ moderatè calefaciunt, vinum tenue, calidum cubile, illitus narium, infusio in aures, ex materia præscripta, oleis & aliis.

Ab ebrietate.

EBrietas grauissima affert symptomata, alia quidem subitò, alia post tēpus, quale est illud scriptum ab Hippoc. apho. 5. lib. 5. Si ebrius quispiam obmutuerit repente & quę Gal. cōmemorat cap. 5. lib. 5. de locis malè affectis. Moderatum symptoma est, dolor capitis, in quo videndum, an vinum crudum, & crapula restiterit in ventre, sic enim vomitus imperandus, confirmandus ventriculus, alioqui vteris iis quæ contra ebrietatem faciunt. Quorum duo sunt genera, alia quæ refrigerant & repellunt, iam descripta in dolore capitis *Ebrietatem profligāt duo genera remediorum.*

contra æstum, vt rosatum, & peculiariter polygonum, alia naturali quadam proprietate, aut certè non ita manifesta ratione, vt hederæ folia alligata fronti, ruta, decoctum centaurij minoris, amygdala amara, ceruinum cornu, brassica, quã scripsit Theophrastus naturali quodam odio dissidere cum vite, vt vim huius succúmque eliciat: si feratur in vite, atq; inde vitem corrumpit, propterea Andracidẽ vsum brassicę contra ebrietatem. Quod autẽ vulgò persuasum est crapulam vino elui, non caret ratione. Siquidem bene puro ventriculo & distributo priore vino, bibitur. Hoc enim vapores crassos discutit quos genuit crapula. Quod & Hippoc. & Gal. ostendũt in dolore oculorum ab huiusmodi vaporibus, eo Apho. vbi scripsit Hippoc. Dolores oculorum meri potio soluit. Apollonius somno, inedia, quiete, vomitu, vel vacuatione vtitur, sed hæc conueniunt, vbi crapula grauatur vẽtriculus, alioqui inutilia. Alimenta sunto pauca, & boni succi, quæ facilè concoquantur, pullastra, pulli colũborum, capus iuuenis, alæ & testiculi gallorum, pisces saxatiles molli carne, oua sorbilia, hordeatum, aquæ potus, siquidem inde non læditur ventriculus, sic enim vino bene diluto hydrosaccharo, cum vino granatorum, iulepo Alexandrino vti licebit. Secunda mensa, cydonia, vuæ passæ, pira, & mala leuiter adstringentia, in vapore cocta, conueniunt. In declinatione diutiùs & paulò celeriùs ante cibum obambulandum. Post duas, aut tres horas à cibo breuiùs. & lentiùs. Atque hic balneum conuenire potest, & refrigerantia topica, commutanda in ea quæ moderanter calfaciant, quale

Brassica ebrietatem arcet.

quale chamæmelinum est. Superstitio est in vsu amygdalarum amararum contra ebrietatem. Voluit enim septem esse numero, 9. aut 11.

De dolore capitis ex ictu, vulnere, aut contusione.

ICto capite, contuso, aut vulnerato, spectandum est, an ad malum pericranium extendatur. Sic enim membranam vsque ad os diuides cultello, aut scalpello, deraso osse, linamentis vulnus replebis, sed in primis omnia aduertenda sunt signa, cùm præsentia, tum ea quæ veluti accidẽtia recens illato ictu superueniunt. Leges itaque cap. 4. lib. 8. Celsi. Alioqui si temerè vulnus factum solidabis, aut contusionem negliges, grauissima accidentia consequẽtur, vt mortes, fisso, fracto, aut aliter læso subiecto osse. Itaque in magna contusione, siquidem nullum vulnus est, aut exiguum, tutius fuerit, iniecto clystere, detracto sanguine ex cephalica respondente, in crucẽ intersecare, cutem contusam, & vulnus breuius ampliare. Sic enim faciliùs probamus, nunquid os læsum sit, vulnus linimẽto implendum est. Inducendum splenium, aut complicatum linteum medicamẽto, quod inflammationem prohibeat, quod reprimat, ex oleo rosato, albuminibus ouorum, bolo armena, puluere myrtillorum, aliisq; id genus, & suprà lanam succidam, vino, acetóve tinctam, vel oxycrato impones. Postremò fasciola omnia colligabis. Iã tertio die, cõtusio vel omninò discutienda, vel in pus vertenda est. Quod si magna diuisio fuerit, iam tẽtato osse & membrana, suturis vulnus coniungendũ est, sed ita, vt inter duo fila iustum spatium relinquatur, & parte decliui magis pateat, qua scilicet pus cõmodiùs de-

fluat, quod alioqui collectũ aut arrodit caluariam, aut per suturam fluit. In caput interius grauius adfert periculum. Dolor autem ferè excitatur ab inflammatione. Hic ergo leniendus dolor est, & extinguenda inflammatio. Vtrunque fit mistis medicamentis, quæ sine adstrictione & calore laxant, quorum materia abundè descripta in lib. de materia Chirurgica, cap. de dolore. Iam sublato metu inflammationis, lenito dolore pus omninò cõficiendum est medicamentis suppurantibus. Repurgandum vulnus, detergẽda sanies, tuncq; glutinãdum, vbi benè purum vulnus fuerit. Hoc autẽ fiet priùs regenerata carne, per medicamenta quæ peculiariter appellant cephalica. Deinde iam tecto osse, per ea quæ vocant glutinãtia, vtraque materia, ex monumentis veterum, & obseruatione recentiorum, descripta est à nobis libr. 2. de materia Chirurgica. Est & aliud quod Galenus colligit de vsu aceti. Siquidem membrana quæ dura meninx appellatur, nudata est, omninò abstinendum ab aceto. Si verò ab osse incolumi ea omninò tecta est, distingues hoc modo, nam si grauis est inflammatio, & grauis dolor, hic abstinebis. Vel si vtrunque malũ leue est, ita vteris & medicamentis, quale rosatum est, permiscebis, vt tenuitate partium, vim aliorum medicamentorum deducat in altum. Retinenda vitæ ratio, quam Apollonius instituit quies corporis, subtractio alimẽti, vacuatio quæ fit, vel phlebotomia, vt antè dictum est, & medicamẽtis purgantibus, & clysteribus, noxiorum abstinẽtia, balnei, vini. neq; vini solùm, sed & potuum qui inebriant. salsorum, acrium, acidorum, clamoris, strepitus, motus animi, corporis,

mi,corporis,præſertim mandibularum.

De diuturnis capitis doloribus.

CAuſa ferè intemperies cũ materia frigida, in genere intẽperies, vel ſolutio cõtinui. Intemperies, vt dictum eſt de dolore capitis ſine materia, quæ ægerrimè curatur. Vbi confirmata eſt, vel cũ materia, atq; hæc vel bilioſa & flatuoſa, vel quod ſæpè fit frigida, craſſa, viſcida. Atque hanc quoque ſtatim flatuũ copia ſequitur, vnde diſtentio & dolor, quaſi contundenti ſimilis, & ad inſtar malleoli ferientis. Signa ex dictatis antea repetenda. Altera cauſa eſt ſolutio continui à vulnere, cõtuſione, caſu, diſtẽtione, à flatibus. Iam verò flatus generatio medico intelligẽda eſt. Generatur enim inopia caloris, atque hæc inopia duobus modis intelligitur, quia vel ſingulariter calor imbecillus eſt, vel non ſimpliciter quidem, ſed vt ad materiã refertur. Atque in hac cõparatione materiæ quantitas eius, & qualitas conſiderãda, quantitas quidẽ, qui copioſior eſt, quã vt à calore etiã integer confici poſſit. Qualitas autem quia natura ſua flatulẽta eſt, quod in multis alimẽtis cõtingit & humore frigido, qui facilè in flatus reſoluitur. Atq; hi flatus cõtinuitatẽ ſoluũt, quia mẽbranas & ſenſilia corpora præter naturã diſtendũt, & vi quadã ſuturas relaxant, vnde & diadematis, & faſciis arctiùs colligatis remedia inuẽta ſunt. Graue malũ eſt, vbi materia putreſcit, vnde febris, inflãmationes, & phrenitides.

Flatibus vnde ſit generatio.

Curatio.

Recta vitæ ratio inſtituatur. Aluus lubrica, aquæ potus, media aut parciſſima vita, niſi à bile malũ oriatur temperamentũ. Ætas, cœlum, cõſuetudo,

 & reliqua

& reliqua repugnent. Vitetur omnis vehemẽs motus corporis, & animi. Alimenta acria, acida, salsa, & omnia quæ vapores gignunt, clamor, strepitus, splendor magnus, nocturnus aër, sed is præsertim, quem illustrant radij lunæ. In intemperie pura, neque phlebotomia, neque purgationibus vtendum est, cùm materia hæc sequitur. Si plenitudo grauis, obstructio, inflãmatio, febris, cõtusio, insignis fractura, vulnus, ac denique si intolerabilis dolor est, venam secato. Celsus phlebotomiã superuacaneũ remedium putat, vbi intolerabilis dolor non est, quem sequi non oportet. Nam citra hũc in propositis cõditionibus necessaria est. Vena cephalica aperienda, aut, si malũ ab inferiori corpore, mediana, paulatim digito indito, expressa cephalica. Deinde perseuerãte malo, venæ capitales in fronte, temporibus, post aures secare oportet. Itaque Medicũ diligẽter animaduertere oportet, vt qua parte dolor magis vrgeat, maior sit rubor, tumor, pulsatio, secetur vena capitalis. Arteriotomia conueniet, vbi à sanguine calido & spirituoso dolor natus est, de qua lege 13. Meth. medẽdi, & 6. de Sanitate tuẽda. Setis quoque porcinis, folio arũdinis, aut festucæ, irritãdæ sunt venæ interiores nariũ, vt sanguis profluat, nam & inde sanguis sponte naturæ motus, dolores capitis dissoluit. Alij vtũtur sanguisugis fixis in pinnis narium. Sed ante phlebotomiam, siquidẽ resistit aluus, clystere aut leui pharmaco purganda est, quia ẽ fece intestinorũ sublatus vapor sæpè dolorem mouet. Cucurbitulæ occipiti, vel paulò inferiùs in ceruice adhibentur, etiam cum scarificatu, nisi æger videatur oportunus paralysi. Purgationes instituantur,

Intemperies nuda nec phlebotomem neque purgationem postulat.

instituātur, vt est materia, ex ratione quæ in alopecia descripta est. Animaduertendū tamen in dolore, qui à flatibus excitatur, num flatus ab alimento generentur, aut à materia. Nam si ab alimento, frustra purgatio est, si à materia, id ipsum distingui debet. Nam si pauca, & solo capite inclusa, aliis remediis deduci debet. Si multa vel etiam toto corpore collecta, purganda est. Sed si crassa & frigida, incidentibus & concoquentibus priùs præparanda est, quæ si tota potest cōcoqui, & pituita dulcis est, nō eget pharmaco, si salsa, putris, aut corrupta, necessariò purgāda est. Post habitam rationem totius corporis & capitis, per rationē vitæ, vacuationes, purgationes, ad particularem vacuationē capitis, per errhina, sternutatoria, masticatoria veniēdum est. Errhina & sternutamenta maximè conueniunt, incisa priùs & concocta materia, siquidē crassa est & viscida. Sternutaméta peculiariter cōueniunt, vbi caput multis vaporibus repletum est, vtraq; præferēda, vbi pars anterior capitis purgāda est, quēadmodum διαμασήματα caput posterius meliùs repurgāt, Illa tamen, errhina dico & sternutamenta, suspecta esse debent, vbi imbecilliores oculi, vel iam laborant, adhæc quibus nares aut polypis, aut ozænis, aut aliis id genus vlceribus vel iam laborant, vel opportunæ sunt, multò magis, si materia repurganda virulenta est, id quod sæpè accidit in lue venerea. Hic ergo masticatoriis potius vtēdum est. Masticatoriis similiter abstinendum, vbi fauces, palatum & reliquæ oris partes, pulmones quoque, vel iam laborant vlcere, vel vlceri opportunæ sunt, hæc autem, ne fiat cōsuetudo, & vlcera

Errhina & sternutamenta concocta materia conueniunt.

Eadem quando suspecta.

Masticatoriis quando abstinendum.

iam facta irrigentur, quæ resiccari oportet, vel quæ in metu sunt, moueantur, neque contrà. Nec facit quod quis obiiciat, materiam illectam, & deductam masticatoriis hiatu oris, & decliui capite, repurgari, quia in transitu vlcera irrigantur, & per somnum consuetudine facta iam non repurgatur materia. Errhina, alia sicca, alia liquida, alia verò euchrista, vt quæ illinuntur. Succis vtendum in maiore copia humiditatis, eoque corniculo vel fistula infusa priùs subtilissimè trita insufflantur, alioqui inspiratu attrahuntur.

Aliquando solus vapor satis est, vt nares scilicet admoueatur pixydibus, in quibus illa reposita sũt. Liquida vel vola manus, vel cochleari excepta tepida quidem inspirando attrahuntur. Quæ verò iam consistunt euchrista, digito, penna, vel alia re simili, illinuntur. *Errhinorum materia.* Errhinorum materia, acris amara salsa, nitrosa, elateriũ, piper, sinapi, elleborus, melanthium, cyclamen, maiorana, centaurium, pyrethrum, hyssopus, thymum, thalaspi, satureia, anagallis beta, soldanella, sales torrefacti, ammoniacum, nitrum, & alia id genus. Liquida ex iisdem exsuccatis, vel liquori mixtis. Pluribus vsus est succi betæ, hederæ, mercurialis parietariæ, maioranæ, anagallidis, contunduntur herbæ, & vt faciliùs reddãt succum, aliquid aceti aquę vitæ, vini, aquarum maioranæ, parietariæ, & similium instillatur, intermiscemus quoque aliquid zinziberis, piperis, nucis moschatæ, eorum quæ priùs sunt dicta. In siccis errhinis quorum si multum est succi permixtum, fiũt euchrista, aliquando teruntur sicca, ex aceto, aqua hyssopi, maioranæ, vitæ & similium, aliquando ex

iisdem

iisdem friguntur, inuoluuntur linteo raro, & calida naribus admouentur. Ab imbecillioribus inchoandum ad fortiora, vt elaterium & euphorbiũ, atque hæc temperantur lacte, muccagine althææ, psylij, lini & similiũ. Hæc omnia melius à balneo, siquidem hoc vsitatum est, alioqui matutino, laxato corpore, aquam autem continemus ore, aut lac, ne dum hæc immittũtur naribus, aliquid in os decidat, quod os exulceret, vel deuoratum lædat. Si inde nares incaluerunt, lacte vel aqua tepida immissa naribus, medendum est. Eadem seruanda in masticatoriis, quorum materia eadem, quæ errhinorum. Sed excipiantur ferè mastiche, vua passa, ficu, cera: alioqui errhinorum materia vino incoquitur, ad gargarismos. Sternutamenta subtilissimè tritis errhinis siccis commouentur, sed maximè acribus, elaterio, elleboro, castorio, zinzibere, pipere albo, & aliis id genus. Sequuntur topica. Ea repellunt & refrigerant, quæ conueniunt initiò. Concoquunt & tenuant, quæ incrementis misceri debent repellentibus.

Topica remedia.

Quæ discutiunt, maximè conueniunt in declinatione. Dolorẽ leniũt, quorum maximus est vsus in vigore. Corroborantia locum habent, iã discussa materia, & pacatis doloribus. Itaque raso priùs vel detonso capite, remedia adhibenda sunt paulò crassiora, vt dictũ est. Liquidiora hæc fiunt, vt meliùs penetrẽt pharmaca. Laxetur cutis declinetur tædiũ, quod relinqueretur inquinatis capillis. Atq; dũ his vtimur, vel pharmaca repetenda, vel qui hac parte plurimùm conueniant, clysteres acres iniiciẽdi, frictionibus partium inferiorum vtendũ est.

Materia

Materia repellentium in humore, vel vapore frigido & crasso tepida applicatur, multò magis hyeme, & temperaméto frigidiore. Contrà verò in materia calida & biliosa, frigida sunt repellentia. Verùm dum hęc aguntur, prouidendum vt ne caput nudatum pilis frigore lædatur, multò magis hyeme & cœlo frigidiore. Itaque cucuphis vocatis, & gossipio caput muniendum est, consuetis quoque pileolis, qui è materia conuenienti perfumari possunt, benzoino, stirace, caryophyllis & aliis id genus. Puluis quoque ex conueniéti materia intermisceri potest. Cucuphas ex gossipio, alioqui emplastra aluta inducimus, ex qua fiat veluti pileolus. Materia remediorum priùs descripta est, in dolore capitis ab æstu, ebrietate, perfrictione. Legenda est historia apud Æginetam de muliere, quæ cõtumaces huiusmodi dolores curabat decocto radicis cucumeris agrestis, & foliorum absynthij in hydrelæo, expresso oleo, quod relinquebatur, fouendum caput & irrigandum. Materia verò emplastri modo applicanda: potest medicamentum augeri hydrelæo facto ex oleo conuenienti, chamæmelino, irino, & aliis priùs descriptis, cui oleo olibanum, opopanax, galbanũ, benzoinum, & alia huiusmodi misceri possunt. Quod paratur ex attraméto, parabile est, sed vulgari scriptorio vtẽdum magis circa initia, post initia verò, impressorio. Democritus vtebatur arida fece attraméti, quã diebus integrum terebat ex aceto, deinde addebat octauam partem opij. Neque omittendum remedium, quod maximè conuenit vaporibus crassis, dum retinetur anima, seu respiratio, ligatur collũ, vt his artibus sanguis

Cucuphæ minuendo capiti instituendæ.

Copia vaporibus crassis discutiendis conueniens remedium.

guis vnà cum calore & ſpiritu colligatur ſurſum in venis & arteriis capitis,atq; ita collectus vaporem tenuet atque diſcutiat.Extrema remedia ſunt, emplaſtrum de Vigo cum hydrargyro, in pileolo aluta capiti inductum,& toti ceruici affixum.Hoc remedium in craſſis & viſcidis humoribus tẽpeſtiuè & conuenienter adhibitum, plurimùm poteſt. Adhæc ſinapiſmus, diacopregias medicamentum, dropax,quæ ſcripta inuenies cap.de Pyroticis 3.de materia Chirurgica.Adhęc cauteria παρακαύτεσις, quæ vocatur ſeton. In materia frigida,craſſa hæc poſtrema remedia conueniunt non in calida.



AD LIBRVM TERTIVM GALENI, DE COMPOSITIONE PHARMACORVM κατὰ τόπȣς.

PERIOCHE III.

De aurium dolore.



Vribus acris ſenſus à natura datus, deſcendente neruo à quinta coniugatione, cum dura meninge, fuſóque ac diſperſo in meatum auditorium. Cauſæ dolorum in genere, intemperies, morbus inſtrumentalis, ſolutio continui, particulatim refrigeratio, calfactio,denſatio, obſtructio, ſpiritus flatulentus, humor

Aurium doloris cauſæ.

mor crudus,frigidus & viſcidus illic incluſus, humor mordax,ſanies acris,inflammatio tum propaginis membranæ,tum nerui auditorij vlcus. Dolor autem in ambitum auris,propter circumpoſitas latebras extenditur. Refrigeratæ auri,& inde doléti calorifica conueniunt,fel tauri cũ adipe anatis,vt Arabes & Græci cũ ſucco porri, quod remedium præterquam quòd calfacit, aperit quoque obſtructiones,terget,incidit. In hoc quoq; remedio conſenſus eſt Arabum & Græcorum. Cæpa,præſertim rubra,ampla excauatur,in cauitatem oleum conueniens cum ſuccis conuenientibus & medicamentis immittitur. In calidis cineribus aut furnis vulgaribus ſuper tegula coquitur,excipitur liquor. Oleum ex cæpa exprimitur, mixtura auri inſtillatur. Olea conueniũt,in quibus folia ruthæ,lauri, eiuſdemq́;, baccæ,aut iuniperi,maiorana,origanum,roſmarinus,hyſſopus,calamus aromaticus, piper, galanga, zedoaria,grana paradiſi, zinziber, caryophyllum, & ſimilia coxerint. Oleum de ſpica,de cinamomo, euphorbio,vel in quo vigeſima quarta pars euphorbij mixta ſit,oleum è caſtoreo,de piperibus,de ſcylla,de ſcorpionibus,de ben,ſeu muſcellinum, de nucleis perſicorum,amigdalarum amararum, auellanarum, de galbano, ammoniaco, & alia id genus. Plurimùm vtendũ eſt ſuccis ruthæ,baccarum lauri & iuniperi,canabis viridis,centuarij minoris,bryoniæ, ari, dracuntij,perſicariæ,& rerum amararum, vbi præſertim frigiditati coniuncta eſt frigida materia & viſcida,qua detergent. Materia ſicca,caſtoreum,elleborus,calamus aromaticus,cardamomũ, galanga,zedoaria,& alia in oleis memorata. Sac-

Aurium doloribus à frigid. quæ conueniunt.

culi ex

culi ex eadem materia implentur, incoquuntur vino acri & cretico seu maluatico, aut alio vino generoso, exprimuntur, admouentur calidæ auri, vt inde vapor excipiatur. Dolens auris gossipio clauditur, vt vocant, moschato pileolis cõsuetis omninò via ad aures frigori præcluditur. Ex oleis commemoratis vnguenta fiunt pretiosa benzoino trito, momento moschi & ambaris, id est, ambræ griseæ, addito.

De dolore auris à calore.

GAl. vtilissimum remedium putat in inflãmatione & calore ouum crudum rosaceo subactum. Arabes liquore oui tenuis subacto ex aqua rosarum, nenupharis, violarum, lacte muliebri, succo parietariæ vel polygoni cum rosaceo vtuntur. Materia remediorum, quæ refrigerant & dolorem leniunt, itémque eorum quæ calefaciunt, amplissimè descripta cap. de dolore lib. 3. de materia Chirurgica. Quo loco remedia quoque inuenies narcotica, quale est Philonium cum lacte muliebri, semina papaueris albi, hyoscyami albi lactucæ, cucumeris, trita omnia affuso succo è foliis & floribus papaueris, nympheæ, hyoscyami, vel aqua rosarũ, violarũ, nenupharis, trochisci. Stellæ dissoluti sapa, vel in lacte muliebri, Trochisci de croco descriptione Mesuæi. Finges pastillos narcoticos ex opio, castoreo, sinapi, calamo aromatico, pipere & omninò addita materia, quæ cõcoquat, incidat, calefaciat, eritq; aliorum proportio ad opium dupla, quadrupla, sextupla. Vniuntur pastilli sapa, vino, in vsu dissoluuntur lacte muliebri vitello oui. In obstructionibus à crassis, vel flatibus, vel humo-

Purgatio ad obstructiones à crassis flatibus & humoribus.

ribus purgat corpus pilulis cocciis, assaieret, & de hiera mixtis, incorporatis cũ expressione ʒ. ß. agarici trochiscati infusi in oxymelite, sitque dimidiũ ʒ. cocciarum, aurearum ℥. 1. Purgato corpore, errhinis, masticatoriis vtendum est, cucurbitulis in ceruice & scapulis. Ratio vitæ præscripta in dolore capitis ab eiusmodi materia, remedia topica, eadémque in dolore aurium à frigore, nisi quòd debent seligi, quæ detergẽt, discutiunt flatus tenuãt.

De vlceribus aurium.

HVmor interdũ è capite in aures defluit molestus primùm & plurimus, qui deinde putrescit, consuetudinem facit, vt iam nihil molestus sit. Vbi ex Hippocrate purgandum corpus, affigendæ scapulis cucurbitulæ, errhina, masticatoria sunt imperanda ad reuulsionem, detergenda sanies, siccandũ vlcus. Sed primùm leuioribus vtendum est. Veteres remediis vtebãtur, quæ iam exoleta sunt, quorum hic ordo est. Primùm vtebantur glaucio ex aceto, deinde pastillo Polyidæ, post Andronio, tum bythinio vel è charta, postremò è scoria ferri. Pastillos describit Galenus 6. κτ̀ γένη. Paulus 7. Scoriam ferri variè præpararunt. Gal. primũ terit ex aceto acerrimo 9. de simpl. medicamentis, deinde ex eodem coquit. Arabes meliùs præparãt. Terunt scoriam, ex aceto lauant, & deinde siccant in latere calido, vel feruente sole, siccam rursus ex aceto terunt, imbuunt aceto, siccant vt priùs. Idque septies repetũt. Post hęc in tenuissimum pollinem resoluunt, coquúntque lõga coctione ex aceto acerrimo, dum sit mellis crassitudo, atque ita siccant. Remedium hoc maximam vim siccandi habet.

habet, epuloticum est, quod nō nisi bene puris vlceribus, iisque inueteratis & duris corporibus vsurpandum est. Sunt qui frigant octies in sartagine ex aceto, deinde cum aceto coquunt, miscentq; rosaceum: alij more Gal. tantū terūt, & aceto quadruplo coquunt. Clementius est remediū hoc modo. Scoria ferri in frustula diuisa fictili crudo coquitur, dū vas percoctum sit deinde extinguūt lacte, idque bis & ter repetunt, cremant, extingunt, tum in mortario terūt affusa aqua vel fontana, vel rosarum, vel plātaginis, vel simili, vbi diu versant, purgant, siccant, tum repetunt in mortarium, volu tántque affusa pluuia, postremò siccant. Singulare auxilium, vbi citra morsum siccandum est. Recētiores abluunt mulsa. Ablues, & remediis scriptis cap. de purgantibus lib. 2. de materia Chirurgica. Post ablutum vlcus, succus parietariæ, anagallidis: saniculæ, buglæ, centinodie, plantaginis, bursæ pastoriæ, millefolij cum melle coques, & his vteris. Similiter melle rosato, syrupo de absynthio vel succo eius cum melle rosato. Eodem modo, apij succo, vbi metus est putredinis, addes puluisculum aloës & myrrhæ, centaurij minoris, gentianæ, sarcocollæ. Ægyptiacum quoque solutum vino vel œnomelite, remedium est veterum & recentiorū. In siccantibus vlceribus aurium alumen vstum ex vino, vel, vt sit fortius, ex aceto tritum. Alij vrina pueri impubis vtuntur cum œnomelite. Forte est, ærugo trita cum œnomelite scyllitico. Sed quibus remediis abluas, tergeas, sicces, inuenies ca. de purgantibus & epuloticis in materia Chirurgica.

Ad dolorem ex inflammatione, & sine vlcere.

SAnguinē detrahito, interdicito vino, nutrito, vt in febribus. Sanguis ex cephalica eiusdem lateris detrahitur, clystere vel leui medicamento priùs instituto, Circa initia lenientibus medicamentis sine calore dolorem sedato. In quibus prę-stantissimum credit Gal: ouium crudum ex rosaceo subactum, molliter immissum auri. Rosaceū, sit legitimum, quod magna præcautione admonuit Gal. Ouum sit recens. Licèt vti rosaceo cum tantillo aceti. Arabes hoc remedium leuiter coquunt, tantillum caphuræ adiiciunt, quale fuerit rosacei opti. ℥.1. aceti ʒ.2. leuiter bulliāt in aqua calida, deinde misce caphuræ Gr.4. Vtēdum quoque muccagine seminis psylij & cidoniorum extracta in aqua rosarum. Hæc muccago per se vel mixta prioribus medicamentis vsui est: lac quoq; muliebre cōuenit instillatum auri. Quod si nimis vrget dolor, & inde periculum ægro imminet, ad narcotica priùs descripta confugere oportet. Iam remissis doloribus ad cōcoquentia simul & leniētia veniendum. Sed dum hęc fiunt, omninò procurandum, vt vel clysteribus, vel leuibus pharmacis moueatur aluus. Leniunt itaque & concoquunt muccagines seminis althęæ, lini, fœnugræci, gummi arabici. Extrahuntur in aqua bismaluæ: adduntur pinguia, butyrum, œsopus, adipes gallinæ, anseris, adeps suillus recens & sine sale. Postea basilicū & diachylon paruum, oleo anethino, amygdalarum dulcium, chamæmelino, irino dissoluimus & aliis medicamentis leuioribus, quæ cap. de suppurantibus scripta inuenias. Farinis etiam hordei, fabarum,

barum, althææ, lini, fœnugræci coctis rosaceo, vel oleis memoratis, vti conueniet. Aliquid indetur auri. Magna pars toti auriculæ & ambitui in linteis applicabitur.

De vermibus aurium

VErmes innascuntur ex putredine, quibus remedio sunt amara, qualia hæc, Olei persicorum, amygdalarum amararum ana ℥.1. succi apij, centaurij minoris, ana ℥.2. aceti ʒ.2. Coque in calidis cineribus, deinde adde myrrhæ, aloës ana ℈.1. addito felle fiet efficacius. Aliud. Foliorum persicariæ, absynthij, graminis, athanasiæ, matricariæ, horum vnius vel duorum. ℥. 2. succi extracti ex nucleis persicorum addito pauco aceto ʒ.2. olei de fraxino ℥.ß. ellebori nigri ʒ.ß.

Obseruationes quædam in doloribus aurium.

IN his obseruandum ne quid durius, asperius, frigidius, calidius, grauius ex alto cadens dolorem exasperet. Liquidum sit medicamentum, tepidum, quod molliter instilletur, vel corniculo, vel crassiore penna secundùm longitudinem diuisa in duas partes, extremo molli vel lana obuoluto, vt per cauitatem alueoli molliter insluat medicamentum. Aliter hapso gossipij, lanæ, serici, imbuto priùs medicamento & molliter expresso efficies, vt medicamentum leuiter insluat. Vapores inferuntur auribus, sacculis (vt antè dictum est) tepidis expressis, spongiis cõplicatis, linteis in cõueniẽte medicamento inculcatis, expressis, admotis aliter veteres lenticulas implebant decocto conueniẽti, claudebãt orificiũ, vel lana pauca, vel raro linteo, per quæ exhalaret vapor. Orificium admouebant

auri. Aliter quoq; corniculum auriculare fingi potest, altero extremo latiore, quodq; sit satis cõprehendẽdo orificio lenticulę: altero angustiore, quod auri inditur: vocant per embotũ. Sed corniculum cùm sit inflexum, commodius est: alioqui emboto vocato vtẽdũ erit. Quòd si inflexo collo iisdem corniculo auri inditis, & ab alio exuctis flatus & alia corpuscula extrahuutur auribus, vel instrumentis, quæ similia sunt vulgaribus siryngibus, exsufflatio ab ore, & naribus efficiet, vt vapor meliùs attrahatur, & excidant, quæ restiterunt in auribus.

De corpusculis, quæ incidunt in aures.

AQua, lapilli, festuca, animalcula, faba, & alia id genus incidentia auribus, periculũ graue afferunt, nisi maturè excludantur. Nam inde dolor grauis, distentio, surditas, inflammatio, febris, conuulsio, mors deniq; consequitur. Iubebis ergo vel corniculum, vel stipulam, vel plumam comparari, quæ aperta extremis partibus, altera quidem in aurem immittatur: altera comprehendatur ore vt fiat suctus, & inde quod lædet, extrahatur. Alij extremã partem infarciunt stupa, qua incẽsa orificiũ externum claudunt. Incenditur autẽ extrema parte, quę foras prominet: alioqui iuncum lucernarium, medullam sambuci, ceream candelã, verruculum ferreum vel argenteum extrema parte inducũt visco, glutine terebinthina, ac re omninò viscida, quàm immittunt auri, vt quod lædit, aglutinet. In materia duriore eiusmodi instrumentorum molli lana extrema mollienda sunt: atq; dum eiusmodi instrumenta induntur auribus, omninò prouidendum, nequid effringatur, quod relinquatur aure. Quòd

si quid

si quid viscidum post extractum corpusculum inhæsit auri, detergente decoctione eluendum est. Iubendus æger vt inclinata aure celeriter descendat è gradibus, aut mõte insiliat pede, qui auri lęsę respondet, tussiat. Sternutatione vtendũ, atque aliquando cietur sternutatio, vt violento motu, quod lædit, excludatur. Nõnunquam eadem prohibetur præhensis clausisque naribus, vt aure, vt retentus spiritus impetũ faciat in aures. Tabella illa, cuius meminit. Gal. violentum remedium est, concussio puerorũ prehenso pede, herniæ periculum facit in molliore corpore, & quod ei malo opportunũ est.

De graui auditu.

IN læso auditu vel præcipuum instrumentũ læsum est, vel quæ partes ei seruiunt, vel cerebrũ ea præsertim parte, vbi oritur quinta neruorum coniugatio à qua neruus auditorius est. Præcipuũ instrumentum auditus extremitas est interna meatus auditorij, vbi neruus cum dura meninge exporrectus attingitur. Læduntur autem intemperie, similari morbo & solutione continui. Intemperies rebus externis & morbo contrahitur, animaduertendúmque qualis præcesserit morbus, calidúsne an frigidus, vt inde cognoscatur intemperies. Morbi instrumentales hoc loco ab obstructione, quia non potest esse communicatio aëris externi spiritus auditorij. Obstruitur meatus à tumore præter naturam, tuberculis, aut carunculis adnatis, crassiore pure, crassa & viscida materia, copia sordium, corpusculis incidentibus. Solutio continui, vt in vlcere. Intemperies curanda contrariis, calida frigidis, frigida calidis, quorum materia supe- *Auditus præcipuum instrumentum.*

rius descripta est. Obstructio liberanda remediis cõuenientibus, vt si ab inflãmatione, iis, quæ cõtra inflammationem scripta sunt. Si ab œdemate, incidentibus, attenuantibus, detergentibus. Similiter si à crasso pure aut pituita. Materia autem in dolore scripta est cõtra flatus & crassam pituitã. Scirrhus mollientibus, incidẽtibus, tenuantibus, & ea ratione, quam scriptã inuenies cap. de malacticis, percuratur. Tubercula, verrucæ maximum negotium faciunt, & vix nisi ferro, aut eo genere remediorũ, quæ excedũt supercrescentẽ carnẽ, curari possunt. Corpuscula eximẽda iis artibus, quæ proximè dictæ sunt, sordes auriscalpio & detergentibus infusionibus expurgandę sunt. Quibusdam vi tonitru, bombardarum, campanarum, laborat auditus quibus vox lenis, tarda, exigua, numerosa aut musica similis musicorũ instrumẽtis remedio est. Peculiaria quædã remedia sunt contra læsum auditũ, qualia quæ sequuntur. Castoreum solutum aceto & mixtum oleo amygdalarum amararum, baccæ lauri vel iuniperi, terũtur paulatim, affusa aqua vitę: singulis vnciis expressi succi, dimidiũ ℥. ellebori nigri permiscetur. Subtilissimè trita colocynthis oleo conuenienti permiscetur, vel eadem oleo & vino addita parte aceti; coquitur oleum, vsui est, vtile balsamũ artificiale & acopa, quæ scripta inuenies cap. de dolore. Suffumigia fiũt per corniculũ ex caryophyllis, ligno aloës, baccis lauri, ramẽtis iuniperi & rosmarini, maiorana sicca. Meliora fient, si in aceto scyllitico macerentur, vt ex omnibus fiat suffumigium. Fiũt quoq; trochisci ex elleboro, albo, castoreo, pipere, calamo aromatico, borace, iũctis aceto.

Auditus læsi pecularia remedia.

Trochisci

Trochisci vsui sunt suffumigiis, vel soluti in oleo conuenienti ex adipis anguillarum ℥. I. olei muscellini semuncia, succi caprifolij & Iouis barbæ ʒ.2.aceti ʒ.I.ouis formicarum,quantum capiat dimidia testa nucis.Coquuntur omnia in vase testaceo:colatura vtrique auri infunditur,atque omninò materia cõuenit priùs descripta contra dolores aurium à crassis & viscidis humoribus. Desperatis aliis auxiliis decoctum ligni sancti,& emplastrum de Vigo toti ceruici adhibitũ,& post aures,singulari remedio est:verùm cognoscendum est inueteratum malũ esse immedicabile, atq; inueteratum putant post duos annos, & vbi æquabilis surditas est, neque augescens,neque remittens sese,aut vbi scirrhus aut tuberculũ interius iam intercipit meatum auditoriũ,vbi in interiore meatu solutio continui est in neruo auditorio. Medicamenta liquida esse oportet,tepida,quãtitate modica,subinde commutata,vt tertia quáq; hora. Atque priusquam noua immittantur,detergenda auris atque repurganda.Iaceat æger in aurem sanã, vt medicamentum influat. Sed quia iniecta in aurem cohibita sæpè corrumpuntur, & præsertim quæ sunt pinguia, propterea suffumigia & vapores præferunt iniectis.Quod scripsit Hippocr.cessare surditatem biliosis deiectionibus, de surditate critica vel symptomatica in morbis intelligendum est.

De Parotidibus.

ABscessus sunt glandularum,sed auribus sępenumerò pestilentes. Omninò pestiferi,nonnunquam maligni,quales scribunt viguisse, multósque rapuisse anno 1510. Nonnunquã clemen-

tes ſunt,quales viguerunt anno 1545 & præcipuè vere.Nõnunquam ſunt critici,qui ſi intrò redeũt, lethales,niſi alui profluuium,vel inſignis excretio ſubſequatur. Alij tardiùs erumpunt, alij celeriùs. Quidam cum dolore & inflammatione, quidam ſine his.Itaque vbi vel dolor grauis,vel inflammatio, clyſtere molli vel leui pharmaco moueatur aluus, deinde auferatur ſanguis è cephalica eiuſdẽ lateris,tum medicamentis,quæ leniant, vtendum eſt.Cataplaſmata ex farina hordeacea cocta hydrelæo,cerato variè comparato ex oleis,quæ nõ reprimant quidem ſed refrigerent, qualia ſcripta inuenias cap.de dolore,quibus muccago pſylij miſceri poteſt,præſertim vbi calor coniunctus eſt. Abſtinendum hoc loco,vt in toto genere parotidũ,medicamentis,quæ reprimant.Pacato dolore digerẽtibus nec ita calefacientibus vtẽdum eſt, vt ſi fieri poteſt,materia reſoluatur. Quod ſi reſolui nõ poteſt,& ad ſuppurationẽ vergit,ſuppurãtibus vtendum eſt, qualia ſunt farina tritici hydrelæo cocta, butyro vel axũgia mixta.Acetoſa nõ ita manifeſta ratione cocta ſub cineribus ſuppurat. Poteſt pinſi cum butyro,radici liliorũ coctæ permiſceri.Similiter licebit vti radice lapathi acuti,althææ,liliorũ cocta,& cum butyro piſta. In calore hyoſcyamo cum butyro vti licet.Archigenes diu fouebat tepida:deinde cataplaſmata è farina hordeacea adhibebat,quod ſcriptum inuenies, vt alia multa cap. de ſuppurãtibus. Vbi iã pus factum eſt,vel ferro decliui parte,vel ruptorio vocato vomicam aperies. Vteris medicamẽtis,quæ pus exhauriant. Materia deſcribitur cap.de reſoluẽtibus,de vomica aperiẽ-

Parotidibus omnibus reprimentia inimica.

da,

da,de pyroticis. Vbi apertus est abscessus, vlcus suo more curandum est,& purgandum sordibus,incarnandum & cicatrice ducendum, ac fit aliquãdo in malè curatis parotidibus, vt fistulæ ducantur,cõtra quas incipientes, Gal. vehementer probat pharmacũ quod sequitur. ℞. olei vetustissimi,alioquin racinini,anethini, caryini,cocti in sartagine ℥.6. aceti fortissimi tantundem, lythargiri ℥.4. Bulliant simul, coquantur per diem semper agitãdo,donec nigrescat pharmacum, splẽdeátque. In mitibus parotidibus hoc medicamentum sufficiet. Olei chamæmeli, liliorũ, butyri recentis ana ℥.6. croci grana 6. Fiat linimentum, superponatur lana sordida. Quòd si paulò durior videatur abscessus admiscebis & tetrapharmacum, vel dialthæas, vel diachylon paruum, de muscillaginibus, resumptiuum, vel aliquod id genus, qualia multa inuenias ca. de malacticis. Ac primùm crassiusculis linimẽtis, postea compage mollium emplastrorum, præsertim si dolor abest, vti conueniet, vt si durities relicta fuerit, vteris remediis contra scirrhos ex cap. de malacticis.

De narium affectibus.

IN nares propago à dura meninge, neruus à tertia coniugatione descendit, patet & foraminib. exterioribus: & altero angustiore, quod ad mammillares processus, & anteriores ventriculos cerebri pertinet, altero ampliore, quod ad palatum & os diuertit. In naribus polypi fiunt & ozænæ. Polypus tumor est præter naturam duriusculus, similis substãtia carunculæ polyporũ pisciũ. Ozæna vlcus est malignum, quod ab acri fluxione, & aliquando *Polypus* *Ozæna.*

putrilaginosa

putrilaginosa nascitur,atque putredinis signũ est, quod grauiter olet:neque omne vlcus nariũ ozæna est. Nam sæpè à pituita salsa vlcera concitãtur in naribus,quæ crustulas ducũt,& facilè curantur. Ozænis malignitate respõdent vlcera in lue venerea suborta,quæ & aliquando,vt ozænæ,cancrum referunt:quod vbi fit,magna desperatio est neglectis eiusmodi vlceribus. Os nasi cariem ducit,atq; corrũpitur,vnde forma naturalis nasi deprimitur & deperditur. In ozænis & polypis hæc sunt communia. Vacuandum corpus aliquando phlebotomia è cephalica,deinde etiã è venis, quæ ad labra perueniunt:deinde purgatione,ex quo resiccandũ caput optima vitæ ratione,& medicamentis. Idẽque corroborandum est in medicamentis,quę resiccent caput & corroborent. Cucuphæ sint gossipio intertextæ & conspersæ puluisculis, qui siccẽt & corroborent, quales sunt è ligno aloës, caryophyllis,macere,moschata nucę,stęchade,saluia,maiorana,mentha,rosmarino, betonica, lauendula & aliis id genus. Prętereà frictio è spõgia à syncipite ad occiput & latera ducta. In medicamentis, quæ raso capiti adhibẽtur. emplastrum barbarum,tum quod descriptum inuenies cap. de hæmorragia,tũ quod cap. de glutinantibus,vel quæ sequũtur. Myrrhæ,thuris ana ℥. 1. duo oui albumina. limaces triticum suis testis numero sex,rursus terãtur omnia in mortario, & linteo inducta,capitíque affixa 9. dies sinãtur. In medicamẽtis topicis differẽtia est, quia ozænis cõueniunt,quæ repellant & discutiãt in polypo, qui ab humore crasso & viscido nascitur,quæ adstringant,incidant,tergeant,discutiant.
Atque

Atque in ozænis alia quidem remedia lenia sunt, alia verò acria, quibus in rebelli malo, serpente & putrido vtēdum. At mediocria ex vtroque genere fiant, vbi malū erit mediocre. Lenia sunt rosæ siccæ insperſę, plantago sicca, herba vocata scorpioïdes, clymenum vulgare, malorum granatorū triū generū succus leuiter coctus, vel cum melle in vase ęneo ita coctus, vt crassitudinē habeat. Mel vstulatum cum succo plantaginis, cum puluere ireos, myrrha, aloë. Fortia sunt, aquæ fortes, metallica acria, pulueres dracuntij, batrachij, & quæcunque acria sunt. In leuibus verò metallica, quæ sine morsu siccant, quale est plumbi recremētum, lithargyrus, cerusa, pompholyx, puluis malicorij, & magma illud Gal. ex contusis granatis. Cæterùm cùm omnis ozæna vlcus sit, ordine quidem curāda est, purganda sordibus, incarnanda & claudenda cicatrice. Purgabitur hydromelite è decocto marrubij, centaurij, gaiaci, apij, absynthij, agrimoniæ, mixto aliquando sero lactis, vnde acrimonia lactis retūdatur, aliis quoque abundè scriptis cap. de purgantibus. Purgatum vlcus aqua forti, qua aurum separant, aqua sublimati attingi debet. Mel Hispanicū tostū, addito puluere corticis gaiaci, purgat, incarnat, & cicatricem ducit. Recremētum plumbi tenuissimè lęuigatur æquali parte vini austeri deīde adiecta æquali parte olei myrthini ad spissitudinē coquitur, psoricum Mesue huic rei vtile est. Ægyptiacū siccatur, & deinde puluisculo facto aliquid aristolochiæ admiscetur, gentianæ & similiū. Gal. pastillis Andronis, Polyidæ & similibus vtebatur, quos scriptos inuenies cap. de Hæmorrhagia. Sed quia

Ozænā quæ optime purgent.

quia medicamentorum vis subinde affluente humore diluitur, subinde cõmutare oportet. Negotiũ fit maius, cum vlcera ea parte sunt, qua foramẽ est narium ad palatum, quia non tã faciliè medicamẽta adhiberi possunt. Iubendum ergo, vt æger maiore vi inspiret, vbi medicamẽta immittũtur: alioqui os amplissimè aperiat demissa lingua, vt specilli extremo medicamenta ad vlcus adducantur. Sunt qui firmum asperúmque filum, vel è setis textũ in nares mittãt, impellántque, vt æger magno inspiratu attrahat, & alterũ extremum in os perueniat. Itaque vtroque extremo filum prehensum diducitur, vt asperetur vlcus, & sanguinẽ reddat, deinde filum medicamẽtis illinũt, vt inde cõtingat vlcus. Nec desunt, qui acum plumbeam eo filo trãsigãt, ne filum reduplicet. Resupinato capite & naribus esse oportet, quum medicamenta immittuntur, iubemúsque aliquãdo, vt vel muliebre lac, vel aliud, vel aquam ore contineant, vbi acria medicamenta sunt lethalia, ne quid translatum in os deuoretur.

Cura polypi.

IN polypo particulatim conueniunt ceratum myrthinum, ceratum ex cera rubra cum oleo myrtyllorum. Sed oportet ceratis addere sextam, octauam, decimam, duodecimã partem ægyptiaci, vel æruginis. Alioqui tantundem alicuius pharmaci generis eorum, quæ cathæretica dicuntur, quorum materia & descriptio est cap. de pyroticis. Ad idem facit psoricum Mesue, Macerationis emplastrum, tetrapharmacum cũ duodecima parte æruginis, Lamponis medicamentum, quæ omnia scripta inuenias li. de materia Chirurgica, & quomodo

modo ſit eius vtendũ. Ex argenti ſpuma & ceruſa, vino, aceto & myrthino oleo coctis fiunt vnguenta, quibus aliquid pulueris malicorij, roſarum, balauſtiorum, aluminis & ſimilium miſceri poteſt. Puluis & ſuccus dracũtij, cum foliis, radicibus, ſeminibus, medicamentis miſcetur, vt proximis vnguentis, ſucco granatorũ mixtura fiet, vt ſunt corpora, & contumax malum eſt. Melicorium, tritum coctum cum parte troſchiſcorũ Alcibiadis efficaciſſimum remedium eſt. Deſcribuntur cap. de Pyroticis. Quòd ſi cruſtæ fiunt vel in ozænis, vel polypis, medicamẽtis ſiccantibus reſiccare oportet, qualia ſunt epulotica, vnguẽtum de ceruſa. & alia id genus ex cap. de epuloticis. Deinde vel volſella molliter cõmouẽdę, vt leui motu decidant. Nunquam enim vi excutiendæ ſunt, niſi iam reſiccatæ non ita hæreant. Veteres ſternutatorio vtebantur, vt maturæ cruſtæ deciderent. Alij emolliunt butyro, adipe anſeris, aut gallinæ muccaginibus tragacanthæ, gummi arabici, vt emollitæ cadant cruſtæ. Remedia reſupinato capite alia quidem inſtillantur: alia corniculo inſufflantur, quędam ſpecilli nucleo capta inſeruntur naribus, vel è pyxide, cochleari, vola manus inſpiratu trahuntur vapores è vaſis anguſtioris orificij admoti naribus. Excipiuntur in vlceribus narium à lue venerea remediis, quæ contra hunc morbum adhiberi ſolent, illitu, emplaſtris mercurialibus vtendum eſt.

Malicorium tritũ efficaciſſ. ad polypos remediũ.

De hæmorrhagia non agemus hoc loco, propterea quod ea abundè à nobis actum putemus cap. 4. lib. 3. de materia Chirurgica. Illinc petantur remedia.



AD LIBRVM QVARTVM,

GALENI DE COMPOSITIONE PHARMACORVM

κατὰ τόπους

PERIOCHE IIII.

De Medicamentis ocularibus.

Topica medicamenta ocularia.

MEdicamenta ocularia alia sunt *ἀνώδυνα*,& quæ *λυσιπόνια* appellant, eáque dolores leniunt. Alia repellunt, sed leuiter,& adstringendo roborant. Nonnulla sunt, quæ concoquunt & extergent , discutiunt, molliunt. Plurima quoque excrescentem carnem consumunt, quædam peculiariter confirmant oculos, conseruant visum,& aciem eius intendunt , hieracia & oxydorcia. Vlcera oculorum peculiaria habent medicamenta , sed leuiora aliis vlceribus, quæ videlicet extergent, siccant , incarnant, cicatrice tegunt aut crassiores cicatrices exterunt, quorum alia mitiora , vt citra morsum siccent: alia paulò acriora, de quibus omnibus ordine dicendum est.

ἱεράκια. ὀξυδερκῆ κολλύρια.

De dolore oculorum.

DOlores oculorum, inquit Hippocrates, meri potio, balneũ, fomentũ, venæ sectio & eporum medicamentum soluit. Meraco vino vtimur-

vbi

vbi bene puro corpore venæ oculares, quæq; vicinæ sunt crasso sanguine, vel eiusmodi vapore repletæ sunt. Sit vinũ vetus, tenue, giluum, odorũ, non adstringens, quod vel in cibo, vel inter cibos propinetur. Nã ieiuno datum vehementer nocet. Et quanquam ab Hipp. scriptum est, meri potus, & consuetis tamen & natura biliosis, adolescentibus quoque leuiter dilui potest, sed minùs solito. Ac quidã ex veteribus calida diluebant. Phlebotomia vbi corpus plethoricum est, & dolor grauis excruciat. Eligitur vena primùm basilica in plenitudine vel mediana, deinde cephalica, postea in frõte, Postremò ex angulis oculorũ, nisi vlcuscula, quę phlyctenas vocãt, aut profundius vlcus cum inflammatione adsit. Tũc enim reprobãda phlebotomia in minoribus venis, sed venã amplo foramine aperire cõuenit, vt sanguis crassior effluat, & maturius sequatur animi deliquium, quod in asperrimis dolorib. magnã vim habet, vt ex aliquot historiis licet colligere. Balneũ vsui est vacuato corpore, cocta inflammatione. Vbi acris fluxio est, fomẽto vteris, initiò quidem, vt tẽtes num corpus reliquum, vel caput laboret. Sic enim adhibito fomento color fluxioq; augebitur. In incremento & vigore, vt lenias; in declinatione, vt discutias & corrobores. Verùm fomẽta in mollibus linteolis & leuibus applicẽtur, nequid vel grauitate, vel aspredine, vel duritie lædat. Propterea Hipp. sacculos reprobat. Medicamentũ epotum in cacochymia pro natura vitij quod redũdat. Sed pręter hęc frictiones Cucurbitulæ occipiti & ceruici affixæ, vincula reuellendo dolores leniũt, leues quoq; inspiratus cõprehenso

Animi deliquium in asperrimis doloribus saluberrimum.

ore medicamento, quod vim habeat leniendi, dolores sedant. Medicamenta topica duorũ sunt generum. Alia reuera leniunt: alia stupefaciunt. Sed stupefacientibus non temerè vtẽdum, qualia sunt collyria è cerusa lota, amylo, opio, & breuiter, quę opium aliáque id genus recipiunt. Nam vehemẽter fluxiones reprimere non possunt, sed excerni prohibẽt, vnde erodi corneã contingit, si acris fluxio est: vt si multa, magis irritari, aut vehemẽter intendi, nisi medicamentum fuerit vehementer narcoticum. Intolerabilis dolor remouetur, sed stupefactio aliud malum sequitur. Nam vis oculi omni nò læditur, vt in posterũ vel nihil, vel hebetiùs videat. Hinc quoque relinquitur dura quædam dispositio tunicarum quæ nõ facilè corrigitur. Hęc Gal. qui non solùm his, sed & in leniendo dolore emplasticis pinguibus, nimiùm adstringẽtibus, abstinendum putat. Emplastica poros infarciunt, ne quid exhalare possit. Adstringentia immodicè eosdem cõstringunt, atq; ita interceptis viis, per quas debet fluxionis materia discuti, eadem retenta, in oculis dolores exasperat. Sed præter hæc adstringentia tunicas nimiùm resiccãt, & inde visum hebetant. Pinguia verò propterea prohibet Gal. oleũ & alia id genus, quia in vehemẽti ardore oculi facilè incenduntur. Eadem quoque sordes faciũt, & omninò vlcerũ initia sunt. Tutior itaque vsus est eorum medicamẽtorũ, quæ re vera anodyna sunt, qualia sunt fomẽta ex sola aqua tepida, ex decocto meliloti, chamæmeli, fœniculi, anethi, fœnugræci, rosarũ, absynthij. Quòd si calor multus cõiunctus est, ex decocto psyllij, foliorũ mãdragoræ, hyoscyami,

Oculorum anodyna duorum sunt generum.

Oculorum ardor vehemẽs pinguia respuit.

mi,papaueris,violarum,rosarum, similiter liquor oui,aqua rosarum,muccago seminis cydoniorum, medulla cocti cydonij,vel pomi alicuius cocti in vapore aquæ.Moderata est muccago altheæ,tragacanthæ,gūmi arabici,lac muliebre,fœnugræci bene loti prius infusi diem integrum,deinde cocti,vt prima & secunda aqua abiiciantur,penidia,alphenic,diatragacanthum frigidum,amylum,muliebri lacte dissoluūtur,leniēdo leuiter,& citra morsum extergendo,creta similiter vti licet.Anodynon est oui liquor cum suo vitello. Aliquando caphurum miscemus:vt in hoc,quod lenit & coquit.℞.muccaginis sem.psylij & tragacanthæ extractæ in aqua bismaluæ ℥.2.liquorū oui ℥ ß.croci ℈ ß.caphuræ Gr.6. Atque meminisse oportet recentibus muccaginibus & succis vtendum, quia vno atq; altero die acescunt atq; corrūpuntur.Quæ collyria anodyna dicuntur,ferè opium recipiunt,quale ait diarhodon Nili, quod etiam ingentes dolores lenit, tenues fluxiones,acrésq; sistit.℞.rosarum resectis vnguibus ʒ ß.croci ʒ 2. gummi arabici ℥.1.spicæ nardi,opij ana ℈ ß cum aqua fit collyrium. Vsus tēpore lacte muliebri, vel liquore oui liqdissimè diluitur.Anodyna enim liquidissima esse oportet. Arabes hoc collyrium,sief rosatum vocant,atq; ita cōficiūt.℞.rosarū resectis vnguibus ʒ.15.croci ʒ.18.gūmi arabici ʒ.19.spicæ,opij an.ʒ.2.fiat sief cū aqua pluuia. Habent & sief alba quibus plurimū vtūtur:quale hoc est in principiis inflāmationū & dolorū.℞.gūmi arabici,tragacāthę,amyli an.ʒ ß, cerusę lotę ʒ.6.opij ʒ.1.opiū ī sapa aut vino dulci tēperatur:deinde reliquis iūgitur in oui albumine.

In vsu diluitur lacte muliebri. In augmento hoc cōuenit. ℞. sarcocollæ nutritæ in lacte muliebri, aut asinino ʒ. ß. amyli, diatragacāthi an. ℥. ß. cerusę lotæ ʒ. 6. olibani ʒ. 1. ß confice cum aqua pluuia.

Alexandri mirabile in calida ophthalmia & dolore.

CAdmiæ vstæ, lotæ ʒ. 10. cerusæ lotę ℥. 1. scorię ferri vstæ lotæ ℥. ß. gummi arabici, tragacanthæ ana ʒ. 4. olibani, opij ana ʒ. 2. croci ℈. ß. cōfice cum aqua pluuia. In declinatione sarcocollæ nutritæ ʒ. 10. croci, spicæ, aloës ana ʒ. 1. Terūtur omnia ex muccagine seminis fœnugræci. Linimēti modo adhibentur. Sed quia in ocularibus remediis, sæpè cadmiæ vstæ lotæque, & sarcocollæ nutritæ mentio fit, vtriusq; ratio explicanda est. Cadmia itaq;, quæ & Cathinia dicitur, vel cuius loco lapide calaminari vtimur, vi siccandi & intergendi prædita vtitur, & lauatur, hoc modo. In frustula magnitudine grani hordei confingitur, melle optimo conspergitur, cōcluditur fictili crudo, cuius orificium operiendo clauditur, lutatúrque. Sed operculum vno vel pluribus foraminibus peruiū esse oportet, vt fumus exhalet. Vas autē, vbi coctum est, subiecto igne vel in fornace figulari, iam ignita cadmia & vaporibus nigris in albidos commutatis, qui, scilicet, per foramina operculi exeunt, tollimus, & ablato operculo cadmiam vino austero extinguimus, & mortario terimus, siccámque ad medicamenta reseruamus. Aliter quoque veteres. Cadmia inclusa fictili vase puro igne crematur, deinde lacte asinino extinguitur: secundò ac tertiò vritur atq; extinguitur lacte: iam tertiò vsta extinctáque

Cadmiæ præparatio.

in

in mortario affuſa aqua fontis diutiſſima verſatur, purgatur, ſiccatur, ſiccata ſecūdò ac tertiò in mortarium repetitur, verſatur vt priùs, & ſiccatur.

Poſtremò cū aqua pluuia in mortario circūagitur, ſiccatur, iā omnis qualitatis expers, ex qua fiat collyrium planè diuinum, vbi dolor ſedandus eſt.

Vlcera implenda, ſiccanda hypopia, vbi ſiſtenda eſt acris fluxio, & lenienda calida lippitudo, vbi pruritus, ardor, vſtio, ſed peculiariter, vbi detergendum & ſiccandum.

℞. cadmię, vt ante præparatę ℥.2. ceruſę è lacte lotæ ſæpis ʒ.2.ß. Ceruſa cum cadmia ſæpius miſcetur, & 15. diebus in mortario ex aqua pluuia verſatur. Poſtremò tragacanthæ lotæ & purgatæ ℥ ß. ſucco fœnugræci per noctē imbuitur, vt multum ſuccū imbibat. Poſtridie vniuntur omnia reponuntur vaſe vitreo operto tenui linteo, loco ſubdiali, & bene puro. In vſu diſſoluitur oui liquore, vel muliebri lacte. Sarcocolla citra morſum ſiccat, coquit, digerit leuiter, amaricat. Trita vtraq; maceratur in aqua roſarum tribus diebus tum ſiccatur, & plurib. diebus in ſucco rubi maceratur, ſiccatúrq; poſtremò infunditur in lacte muliebri, ſiccatáque blandiſſimum medicamentum fit.

De repellentibus.

Repellentia duorū ſunt generum. Alia leuiter repellunt, quę cōueniunt oculis, eáq; vel leui frigore, vel corroboranti adſtrictione reprimunt. Alia verò vehementer adſtringunt noxia oculis, quia poros cōtrahunt, tunicas reſiccant, exaſperāt, dolores creant, viſum interturbant, quibus tamen aliquando, vt in procidentia oculi, ſed aliis mixtis, *Repellentium genera duo.*

Repellentia leniora.

vtimur. Leuiter repellunt rosarum succus, flores, folia nardi, spica, crocus, hypocystis, oui candidũ, muccago psylij, sumach. cydoniorum, aqua rosarum, plantaginis, & quod ex mororum succo præparatur. Succi mororum rubi quartarium vnum siccetur in sole, subinde agitando: vbi fuerit siccatus, imbue liquore oui, & sine siccari in sole. Postremò consperge lacte muliebri, & fac siccari. Pulvisculo vtere soluto liquore oui, vt lenias & reprimas. Repellunt quoque cadmia vsta, vt priùs, & austero vino extincta, deinde trita ẽ pului a, & quæ metallica citra morsum siccant. Deinde hæc, quæ leniunt quoque. ℞. farinæ capitum papaueris & meliloti ana. P. 1. pul. rosarũ P. ß. panis albissimi ℥. 2. f. decoctio in lacte mixtis pulueribus in fine decoctionis. Deinde transferantur omnia in mortarium, & subigantur cũ ouo integro & croci scrupulo. In doloribus oculorum abstinendum à multis linteis, vinculis arctioribus, grauib. sacculis aut cataplasmatis: sed tenuissimis linteolis medicamẽta continenda sunt: videndúmq;, ne remedia, quæ adhibentur, dolorem creent, & priusquam siccentur, commutanda sunt. Et quia in doloribus oculorum multa ferè lachrymatio est, quæ vim medicamentorum diluit, propterea subinde commutãda sunt remedia.

De vlceribus oculorum.

VLcus in alba tunica cornea, genis, angulis, oculorum à re externa fit, vt stylo, gladio, vel aliter. Præterea ab acri fluxione, cui prudentissimè occurrendum est, alioqui ne vnà procidat & sequatur cœcitas, periculum est. Hoc vlcus in

genere

genere quidem communem habet curationem cũ reliquis vlcerib. Vult enim repurgari, ficcari, impleri, & cicatrice claudi. Peculiariter tamen ex natura partis clementiora remedia desiderat, multò magis si proprietate indiuidui acerrimo sensu & purissimo spiritu prediti sũt, quales ferè sunt oculi cœrulei. Declinanda itaque tum quæ exasperando adtergent, tum quæ mordicãdo siccant & nimia adstrictione exasperant. Atque hæc vlceri, qua vlcus est, propriè cõueniunt. Nã & in collyriis & remediis ocularib. sæpè mixta inuenias, quæ sunt acria, vt in malignis & nimiùm sordidis vlceribus, quæ dolorem leniũt: vt in dolentibus, quæ molliũt: vt in callosis, quæ plurimùm adstringũt: vt cùm magno impetu irruit fluxio in oculos, vel à prolapsu, vnde mixtus est. Quæ omnia vt non statim vlceri conueniant, conueniunt tamen per accidens. Itaque influxionis impetu stalticis vocatis, id est, sistẽtibus, vtimur, quæ materiã recipiunt frigidã & adstrictoriam, quale hoc est singulariter prædicatum. ℞. æris vsti, cadmię vstæ lotæque an. ℥.3. myrrhæ, opij ana ʒ.4. acaciæ, gummi arabici ana ʒ.7. Ex aqua fingitur collyriũ, quod liquore oui dissoluitur in ipso vigore, quando sordes & maturatio tum in vlcere, tum in lippitudine apparet. Sed hic animaduertendum, quod sit commune omnibus ocularibus remediis, oculos parum assuetos medicamentis sæpè irritari, cùm primùm medicamenta adhibentur. Quod si contingit, tepefacto liquore oui dolor sedandus est: deinde medicamentum adhibendum donec assuescat oculus. Conuenit & collyrium priùs descriptum in præparatione cad- Collyrium.

miæ, additis rosa, hipocystide, acacia, & ʒ. 1. opij in dolore vehemẽti. Aliud Philoxeni, quod impetum fluxionis reprimit, caput siccat, lenit & stupefacit. ℞. rosarum ʒ. 2. seminis hyosciami albi, ℥. 1. thuris ʒ. 3. myrrhæ ℥. ß. farinæ volatilis, vel hordei tosti ℥. 2. ß. oui tosti luteum vnum, succi mandragoræ, vel hyosciami, apij ana ℥. ß. croci ʒ. 2. ex vino austero fit collyriũ. Siquid inest duritiei, thus pingue, myrrha. bdellium, galbanum, ammoniacum & similia miscentur collyriis: sed ad sistendas fluxiones, quæue siccescunt, vlcera prohibent, & dolorem commouent. Anacollematibus. frontalibus vti conueniet, quorum hæc sit materia. E fabis fresis, tosto hordeo, auena, fit farina. Assumitur quoque farina volatilis: subiguntur autem ex ouorum albuginibus: admiscetur sanguis draconis, bolus armena, thus mastiche, gummi, rosarum puluis, fiúntq; satis crassa & hærentia cataplasmata. Sed quæ peculiariter extergentq;, siccántq; vlcera, alia quidem liquida, plurima sicca sunt: liquida, lac serosum, vel dilutum suo sero. Seri autẽ plus miscebitur vt plus est sordium, vinum conditum sacchara, diluta mulsa, decoctum plãtaginis, vel aqua eius addito melle, decoctum fœnugræci, quod conuenienter præparatum per se purgat vlcera, nisi sordidiora sint. Nam si tantillum mellis adiicitur, vel pulueris diatragacãthi frigidi, diairaos & similium. sicca pompholyx vsta, lotáq;, seu tuthia præparata, lapis calaminaris vstus lotúsque, vt priùs, terra sigillata, lapis hæmatites, recrementum plumbi & ferri vstum lotúmque, spodiũ, antispodia, cerusa, amylum, lac in mortario plumbeo pistillo plumbeo agitatum,

donec

donec crassiùs nigrescat, sarcocolla nutrita, pumex vstus & lotus, ostreorum cinis, ossa sepiæ, gemmæ tritæ, puluis absynthij, plantaginis, bardanæ, clymeni, herbæ scorpioïdis, buglæ, saniculæ, herbæ Paridis. Sed melius erit ex his succum exprimere, subigere in mortario plumbeo, pistillo plumbeo, donec crassities & liuor cõtrahatur: deinde siccari oportet, & ita vti puluere. Cornua cerui, capræ, vsta lotaque, antimonium vstum lotúmque. Vehementiora sunt æs vstum lotúmque, squama æris, vitriolum, cuprosa, arrhenicum, sandaracha ærugo, sed his in malignis & plurima sorde madentibus vti conueniet. Ex hac materia, concoquentibus, myrrha, thure, croco, galbano, castoreo, fiunt collyria ferè ex succo fœnugræci. Vtimur quoque saccharo cando, penidiis, alphenic. diatragacanth. frigido, solutis lacte & liquoribus, qui extergent. Sic enim lenies, extergebis, & vlcus ad carnem comparabis. Parietaria, anagallis, centaurium minus, absynthium, plantago teruntur in mortario paulatim affuso lacte: exprimitur succus, qui vt priùs versatur in mortario plumbeo ad crassitudinem siccatur, vt fiat puluis: è cornu cerui collyrium expurgat, incarnat, exterit cicatrices. ℞. cornu cerui vsti loti, thuris, plumbi vbi loti ana ʒ. 2. squamæ æris, vstæ lotæ ʒ. 1. opij ʒ. ß. gummi arabici ℈. 1. cum aqua pluuiali fiat collyrium.

Sed hic meminisse cõuenit duplicẽ esse aquã pluuiã in præparãdis metallicis: vna enim hyberna est, & inutilis: altera æstiua & tonitruosa, vtilis. Aliud.

℞. sarcocolę nutritę in lacte ʒ. 10. pulueris diaireos simplicis, gummi arabici, tragacãthæ ana ʒ. 2.

 punicis

punicis vsti lotiq; in lacte ℥.1.ex mucagine fœnugræci fiat collyrium. Atq; hîc meminisse conuenit in vlceribus nimiùm madentibus puluisculis vtendum esse, in aliis collyria liquoribus dissolui: lac autem conuenire dissoluendis colliriis, vbi est leniendum, & breuiter extergendum: succum verò fœnugræci, vbi detergendum magis. Quòd si copiosiùs quoq; detergendum, veteres succo fœnugræci tantillum mellis addiderũt. Aliud ℞. pumicis vsti lotique ℨ.2. gummi arabici, tragacanth. ana ℨ.1. pulueris diatragacanti frigidi ℨ ß. cum succo fœnugræci fiat collyrium. Absterget plurimùm vt etiam aspredines & albugines tollat. Vrina pueri impubis æneo vase diu versatur pauculo melle adiecto, donec sit crassitudo. Materia siccatur, fit puluis, ac primùm, vt cõsuescat oculus mucagini tragacanthæ, deinde fœnugræci permiscetur, eritque quadrupla muccago. Licebit vti collyrio diuino antea descripto è cadmia præparata. Adhæc diarhodo Nili, deterso vlcere, regeneranda caro implẽdis vlceribus oculorum conueniunt terra sigillata, sarcocolla nutrita, thus, cortex thuris, manna aloë lota, myrrha, gummi arabi cum tragacantha, metallica, quæ citra morsum siccant, & alia scripta cap. de sarcoticis, quale hoc. ℞. cort. thuris, myrrhæ, & aloës, sarcocoliæ nutritæ ana fiat puluis. Collyrium è cornu cerui antea descriptum, & Cleonis plurimùm vsitatum veteribus, quod incarnat & cicatricem ducit. ℞. spodij loti, plumbi vsti loti ana ℨ.2. batituræ calybis serraturæ vstæ & lotæ, croci ana ℨ. ß. gummi ℨ. 1. confice cum aqua. Vsus tempore diluitur liquore oui & lacte, aqua infusionis tragacanthæ,

tragacanthæ, muccaginis tragacanthæ extractæ in aqua plantaginis. Sief de plumbo incarnans & cõsolidans. ℞. plumbi vsti, antimonij vsti, loti, tuthię lotæ, æri vsti gummi tragacanth. ana ʒ. 2. opij Gr. 8. cum aqua pluuia. Aliud, quod incarnat, reprimit, vestigia corrigit & lenit. ℞. tuthiæ, cadmiæ præparatum, vt decet, cerusæ, antimonij, olibani ana ʒ. 2. myrrhæ ʒ. 1. sarcocollæ, sanguinis draconis, aloës, opij ana ʒ. 1. ß. f. ex aqua Collyrium è thure, quod mollit, lenit, coquit, incarnat. Thuris ʒ. 10. antim. sarcocol. ana ʒ. 5. croci ʒ. 2. ex muccagine fœnugræci pleno vlcere cicatrix ducenda est per ea, quæ vocant epulotica medicamenta, quæ citra morsum siccant, qualia inuenias cap. de Epuloticis, & quod sequitur. ℞. antimonij, blattæ bizantiæ ana ʒ. 10. acaciæ ʒ. 3. aloës, sarcocollę nutritæ ana ʒ. 1. confice cum succo rubi. Sarcocolla, vt priùs nutrita cicatricem ducit. *Sief de plumbo.* *Collyrium e thure.*

Hebes visus.

Visus hebes senio, morbo frigiditate humorũ, & spirituũ crassitie immodica, tenuitate spirituum, inopia vtriusque contrahitur. Sed à senio & inopia spiritus vel humorum difficillimè instaurạtur. In tenuitate spiritus leuiter adstringentibus & refrigerãtibus vtendum est. Huius rei manifestũ argumentum est, quod interdiu & in splendore Solis statim disperso spiritu & quasi euanescente parùm acutè vident. Nocte verò iam cogente & leuiter refrigerante, spiritus acutissimè cernunt. Id quod videre licet in felibus, leonibus, pardalibus, & pleróq; genere animalium, quibus veluti igne micant oculi in tenebris. Cõtra crassitiem humorum

rum & ſpirituum,detergẽtibus & incidentibus leuitérque corroborantibus vtẽdum eſt, oxydorcia vocant Gręci medicamenta,quæ hebetudini viſus citra manifeſtam occaſionem ortæ medẽtur quorum magna pars è materia conſtat, quam contra craſſitiẽ facere diximus. Qualę eſt Antonij Muſæ. Fellis perdicis ſylueſtris partẽ vnã,ſucci parietarię ſucci centaurij minoris,mellis optimi ana. Aliud.

Fel gallinę veteris ſucco cẽtaurij pari miſcetur, quibus mel ſeptupla ratione adiicitur. Aliud. Scribonij Larg. Succi radicis fœniculi ℥.2. pari melli commiſcentur,reponuntur ęrea pyxide. Alij parẽ modum ſucci chelidoniæ permiſcẽt. Obſcuritatẽ quãlibet perſanare ſcribit Gal. gruis fellis ℥.2.ſucci marrubij & mellis optimi ana ℥.2. Aliud. Fellis tauri,ſucci fœniculi an.℥.1. mell. opti.℥.2. Aliud. Mellis ſcyllitici:ſucci marrubij an.℥.2.ſucci granatorũ dulciũ ℥.ß. fellis accipitris ʒ.1. fortiora ſunt collyria antea deſcripta vt prædicta extergẽte,quę metallica extergentia recipiunt. Atque hactenus præſcripta ſunt, in craſſis vaporibus & humorib. conuenire poſſunt. Cõueniunt etiã ſuffuſionibus & maculis oculorum ex detergẽte,digerente,leuiter corroborante materia. Quod ſequitur maximè probatum eſt veteribus,quòd maximè iuuet,ſcriptores,pictores,lectores,aurifices,& quicunq; cõtenta oculorum acie plurimùm laborant. Succus exprimitur ex granis punici acidi,vt Aëtius,dulcis vt Octauius. Is ſuccus æneo vaſe reponitur, quod ſit opertum tenui linteo, quodq; exponatur Soli, donec craſſeſcat ſuccus. Succo iam craſſo par modus mellis additur,miſcentúrque, & fictili reponuntur.

nũtur. Illinitur medicamẽto oculus hora ſomni.

Ad albugines.

IN albuginibus atq; omninò morbis oculi, vbi medicamentorum vim ſubire profundiùs velimus, balnea frequentia imperamus: alioqui iubemus, vt vapor humidus ex aqua primùm tepida excipiatur oculis deinde vapor è materia, quæ extergeat: poſtea medicamenta leniter diùque affricando adhibemus. In albuginibus ſapa penum cũ melle diſtillatum, vel ſolutum cum melle liquido vel vt ſit fortius, cum oxymelite ſcyllitico ſingulare remedium eſt. Succi anagallidis, parietariæ, chelidonij, amygdalarum amararum cum melle, ac breuiter earum rerum, quæ detergent. Addunt ſuccum papaueris rubri: & quæ gerſa ſerpentaria vocatur, è radicibus dracuntij deſcripta cap. de ſarcoticis, ſoluta lacte equino plurimùm iuuare poteſt. Aliud. Fel hirc. aut cuiuſuis, alterius animãtis exſiccatur in vaſe ęneo adiecto ſyrupo de artemiſia, ruta, calamento: vbi inde puluis factus eſt, ſuccus marrubij, anagallidis & ſimilium miſcetur, & quod inde molliter applicatur oculis. Aliud. Oſſis ſepiæ ʒ.2. ſalis ammoniaci, ceruſæ ana ʒ.1. ammoniaci, ſagapeni ana ℈.2. Fiat puluis. Aliud. Rad. dracuntij, ariſtolochię, chelidonij ana ℥.ß. concidatur in taleolas, reponãtur in vaſe æneo. Superfũdatur vrina pueri impuberis: exponãtur Soli, ſiccentur, terãtur, tritis adde ſalis ammoniaci ℥.2. mellis torrefacti tantundem. Fiat puluis. Ammoniacum, ſaluia matris ſubigitur, & illinitur albuginibus infãtium. Mirum eſt quod ſcribũt, butyrum per ſe illitũ mirabiliter cõferre in cõtumacibus. Metallica

Oculorũ albugini accommodatum remedium.

mi ſcemus

miſcemus vi extergente prædita, & collyria quæ inde comparãtur. Ærugo crematur, diu teritur ex aqua plantaginis. Capitur ℥. ß. cui additur ceruſæ lotæ in lacte ℥. 1. gerſæ ſerpentariæ ʒ. 2. trita omnia cum muccagine fœnugræci illinuntur.

Ad Hypoſphagmata.

ICto oculo reſudat ſanguis tenuis, atque effunditur in oculum, vnde rubor & aliquãdo dolor & inflammatio. Taifati vocant Arabes. In dolore & inflammatione recurrendum ad remedia priùs deſcripta. Quod autem attinet ad remedia propria hypoſphagmatis, initiò vtendum iis, quæ reprimant & leniant: deinde iis, quæ digerant: poſtremò quæ digerant & corroborent. Primùm itaque liquorem oui illinito, & lanam vel linteolum molle in eodem inculcatum adhibeto. Lac quoque muliebre ſimiliter adhibetur. Veteres magnã vim in ſanguinibus poſuerunt. Alij ſanguinem hirundinis primo loco ſtatuerunt, deinde palumbæ, vel turturis: tum columbæ, ſed maſculi, prætulerunt. Tenellæ pennæ extrahũtur plenæ ſuo ſanguine, & molliter oculis ſanguis infunditur. Gale. 10. de ſimplicibus medicamentis parui facit eiuſmodi cõtrouerſiam de ſanguinibus, vtitúrque ſucco fœnugræci poſt initia cum collyriis primùm Democratis è myrrha, diaſmyrno; deinde quæ in multo thure fiunt: poſtremò quæ è croco. Quæ collyria ſcripta inuenias ſeptimo Aëtij, & Pauli, & quarto τῶν τόπων. Roſas, vel roſarum magma aqua roſarum & vino incoques, & tepida oculis admouebis. nam & tepefactum oui liquorem & reliqua remedia tepida adhibemus. Alij bolum armenã, terram

Sanguinis magna vis ad ὑπόσφαγματα.

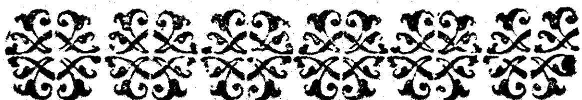
ſigillatam,

ſigillatam,argillam ex liquore oui diſſoluũt & adhibent. Poſt initia lini ſemen teritur cum butyro: totum vehementer exprimitur,& pingue expreſſum illinitur. Mirum eſt,quod ſcribit Archigenes. Hyſſopi coma trita,& linteo inuoluta, deinde inculcata in aqua calida,ſi inde foueatur oculus,ſanguinẽ diffuſum ita extrahit,vt ſi linteum exprimatur,ſanguinem reddat. Arabes plurimùm vtuntur arrhenio bene loto,ſublimato rurſus loto ex aqua coriandri, præſertim vbi iam hypoſphagma liuorem duxit. Leue collyrium digerens. ℞.thuris ʒ.3. diligentiſſimè conteruntur: deinde in collyrium vniuntur cũ aqua ſequenti. Salis ammoniaci,ſalis gemmæ,ana ʒ.1. liqueſcãt in aqua pluuia,qua thus vniatur. In vſu diſſoluitur aqua,vel ſucco coriãdri. Fortius eſt quod ſequitur. ℞.thuris,myrrhę,croci, ammoniaci ana ʒ 1. ſublimati bene loti cũ ſucco vel aqua coriandri ʒ ß.cum eodem ſucco vel aqua fiat collyriũ,quod adhibeatur cum eodẽ ſucco,vel aqua. Fortius. Arrhenici bene loti,ſublimati priùs, deinde rurſus bene loti & cõfricati cũ aqua cori. ʒ 2.ſarcocollæ , piperis,ammoniaci,lapidis lazuli an.ʒ.1.cũ aqua, in qua ʒ ß.ſalis ammon. diſſoluta ſit fiat collyriũ. Fiũt fotus in declinatione ex decocto abſynthij,meliloti,chamæmeli,fœniculi,hyſſopi,& remedia adhibentur,quę ſcripta in albugine. *Archigenis remedium ad cruentatos oculos.*

Ad œdemata oculorum.

A Pituita,quæ in oculis diffluit , mollis, laxus & indolẽs tumor circa oculos naſcitur,genas ferè occupãs,qui bene purgato corpore,his remediis diſſoluitur. Primùm fouetur locus ex aqua tepida cũ ſpongia molli. Faba,lẽs,cicer,in aqua cum tantillo

tantillo aceti, horum vnum, vel omnia percoquũtur, deinde trita pressaque cribro culinario trãscolãtur, mel adiicitur, cataplasmat. modo adhibẽtur. Postea verò, vbi magis discutiendum est, hyssopus & pars radicis sigilli beatæ Mariæ cũ dictis leguminib. coquitur alioqui creta oxycrato vel lixiuio dissoluitur, aliquid mellis additur, & ita illinitur.



AD LIBRVM QVINTVM, GALENI DE COMPOSITIONE PHARMACORVM

κατὰ τόπους

PERIOCHE V.

De Hypωpiis.



Υπώπιον per ω in secunda syllaba & ι in penultima, suggillatio est, quæ ferè fit sub oculis, genere ecchymomatum, id est suggillationum comprehensum. ὑπόπυον verò per ο & υ in penultima, ocularis morbus, cum pus fusum cornea includitur. Differt hypωpiũ, quod est sugillatũ, ab hyposphagmate quia hoc in oculis, hypωpium verò in genis & malis. Conueniunt autem remediis. Nam vbi graue malũ est, phlebotomia, clysteribus, purgationibus, apophlegmatismis, sed leuioribus, cõmuniter vtendũ est. Quod ad topica attinet, primùm quidem leuiter

ter repellẽtibus, mixtis modicè digerẽtibus, multò
magis in hyposphagmate, vtẽdum est. Initiò ergò
caseo recẽti, diarhodo Nili soluto in decocto me-
liloti, aliis quoque similiter repellẽtibus & leuiter
digerentibus vtendum est: ac breuiter, quæ in hy-
posphagmate descripta sunt circa initia non inue-
teratis hypodiis conueniunt. Recentiores rosaceo
oui candido, insperso puluere myrtillorum vtun-
tur: deinde specieb. sanguinis, quæ descriptæ sunt
in hyposphagmate. farinis fabarum hordei, coctis
in oxymelite. Eædem farinæ saluia subacte tergẽt,
leniunt, discutiũt. Fotus ex aqua tepida, ex decocto
chamæmeli, meliloti, althææ ac tandẽ fœnugræci:
oui luteũ cũ melle, faba vino macerata, læuigata.
Item quod sequitur. Lithargyri, cerusæ ana ℥.i. cũ
melle subigatur. Nutriuntur primùm rosaceo, de-
inde chamæmelino. Dissolutum vnguentum rosa-
tum tantillo syrupi de absynthio mixtum iam ni-
gricantibus hypopiis, nux raucida & iam oleosa
cum melle subigitur, & supinè decumbente ægro
ne excidat, hypopio tribus horis adhibetur, quæ
cùm excidit, alia reponitur. Pãnus inculcatus oleo
de kerua, oleo de nucibus veteri, de ricino & simi-
libus, panis diu mansus & saliua subactus, cuminũ
nodulo includitur, & feruenti aqua salsa immergi-
tur, & ita imponitur. Serpentis exuuium melle vel
aqua marina subigitur, & imponitur. In remediis
præcipua sunt, iam plurimùm nigricãte hypopio,
raphanus, radix bryoniæ, dracunculi, sigilli Mariæ
quæ primùm cum butyro, deinde per se adhiben-
tur. Quòd si inde ardor & mordicatio excitatur,
tepida locus foueri debet. Si locus vehemẽter in-
 tumuit,

tumuit, fotu tepidæ ex spongia plurimùm vtendũ est, deinde inungendum anethinum. In inflammatione diu foueto calida, & farinas coctas fabæ & leguminum scriptorum in hyposphagmate colato rum, vt priùs, cribro culinario cũ melle imponito. Quòd si fissura quædam coniuncta est, ad remedia glutinatoria, qua parte vulnus est, decurrendum.

De Aegylope.

Aegilops nascens validæ repellentia postulat.

AEgylops paruus est abscessus inter os nasi & maiorem angulum oculi, periculosus, propterea quòd excarnis locus est, & vicinus oculo. Primùm itaque Ægylope nascente repellentibus validè vtendum est, facto vero Ægylope, diaphoreticis primùm citra morsum, deinde fortioribus vtendum est, adhibita cura, ne quid diffluat in oculum. Ac breuiter inflammationum modo curandus est. Propterea neque phlebotomia prætermittẽda est è cephalica, neque purgatio, si fuerit opus. Cucurbitulæ quoq; & masticatoria vsui sunt. Vbi verò suppuratio facta est, ampliandum vulnus, vt pus effluat, & non corrumpat. Os aperto abscessu purgandum mellicrato, melle rosato, & aliis id genus. Purgatum vlcus abluendum è vino, implendum sarcoticis, aristolochia, manna, thure, aloë, myrrha, resina, sarcocolla, chamædri, ruta, & aliis quæ scripta inuenies cap. de sarcoticis. Ex quo epulotico cicatrix ducẽda est. In Ægylope difficultas spirandi, inde læso osse, sed iniuria leuis tantùm asperato, maior verò iam carioso, maxima, vbi iam ad colatorium os & malas corruptelas trãsiit, vbi fistula ducta est, & muccosa caro atque corrupta. Hic ergò veterum & recentiorum cõsilium est.

est. Diuidendus angulus in tri ngulum, vt apex trianguli versus radicē nasi: litera verò & basis ad oculum vergant. Quòd si caro corrupta aut callus prohibet, cathæreticis vtendū erit, quæ scripta inuenies cap. de pyroticis. Ampliarum vulnus primùm implendum vel spōgia vel medulla sambuci intorta, ne scilicet coalescat. Quòd si tantùm asperatū os est, rasura sufficiet: si cariosum, tenui & retuso cauterio vtēdum est: quod cum fit, muniendus oculus spongia, quæ sit imbuta aqua frigida. Sed priusquā cauterium imprimatur, videndū quò perueniat ossis corruptela. Aliquando enim sursum ad colatoria vergit, nonnunquam ad malas. Atque quocunq; vergat, cultello aperiendus locus est, vt fiat via cauterio. Iam repurgato osse, ægyptiaco mixto cū melle rosato, & syrupo de absyn8 thio vtendum est: quod medicamentum etiam os purgare potest, si quidem leuis est iniuria. Veteres cephalicis vtuntur scriptis cap. de sarcoticis. Archigenes inurebat plumbo liquefacto per infundibulum misso. Recentiores aquis Alchimistarum fortibus vtuntur. Sed primùm permiscent lacti, vel muccagini althææ, lini, fœnugræci, vel tragacanthæ extractæ in aqua vitæ: postea solis aquis os attingunt. Vtuntur purgantibus & incarnantibus ex succo agrimonię, apij, absynthij, rutę, melle rosato, syrupo de absynthio, aloë, mirrha, sarcocolla: vsto alumine, antimonio, mixtis in putri carne pulueribus ægiptiaci, mercurij cū alumine vsto. Superponunt emplastrum diacalcitheos, quod sit recens factum & repellens: partē per ambitum fouent vino rubro decoctionis rof. chamæmeli: superponúntq;

lintea inculcata in dicto vino post adhibitũ emplastrum diacalciteos. Parant & mundificatiuum quod vocant ex farina fabarum & hordei cocta, in prædictis succis addita, ĩ terebinthina lota, in vino albo. Purgato vlcere veteres probãt alumẽ vstum ex terebinthina, vitri subtilissimè triti puluisculũ, rutam pistam cum vino granatorum. Discutiendo verò nucem rancidam conquassatam, & appositã, chamæm. fol. vel mãsa, vel subacta cũ saluia salsa.

De ionthis seu varis.

IOnthi, qꝫ sint similes ὄνθῳ, id est, fimo, & faciem conspurcent, appellati. Vari à Latinis tubercula parua, dura, in cute faciei à crasso succo orta. Remediis egent, & Galenus scribit, mollientibus, quia dura: discutientibus, quia alienam materiam in se continent. Veteres Medici incidentia & tergentia videntur miscuisse. Fricabis ergo mixtura pari mellis & aceti, amygdalis amaris aceto pistis, lithargyro subtilissimè trito, concorporato terebinthinæ liquidæ, & butyro. Poteris intermiscere aliquid fellis caprini, vel similis. Lilij radix vel panis porcini melle subigitur, lapis calaminaris subtilissimè teritur, maceratur in aceto, & siccatur, quadruplo melli permiscetur. Itẽ. ℞. saponis ℥. 2. olei amygdalarum amararum ℥. 1. aceti ℥. ß. ossis sepiæ triti & puluerati ʒ. 2. Pomata oleo ouorum vel de tritico dissoluitur, aceto albo addito, & illinitur. Gummi arabicum album, sal torrefactum, vtrunque subtilissimè tritũ acri aceto diluitur. In callosis & inueteratis varis ammoniacũ, sapo, galbanum, opopanax, & alia id genus aceto dissoluta prædictis miscẽtur. Qui si contumaciores sint, aliquid

quid metallicorum acrium detergentium intermiſcetur, quemadmodum & in tumoribus ficoſis, vlceroſis, ſubrubris, rotundis, dolentibus. Vnde principium impetiginis, mẽtagræ aut lichenis agreſtis quæ materiam habeant craſſam, permixtam liquoribus acribus. Nam hæc vbi tranſierint impetiginem, rarò niſi acribus permixtis & medicamentis taecdoriis, ideſt, excoriantibus curantur. Primùm tamen leuioribus vtemur: deinde contumaciore malo trãſibis ad ecdoria, de quib. in materia impetiginum. Hæc ſunt acetoſitas citri, aqua vitis, vlmi incluſa in foliculis, aqua fabacearum, florum fabæ, centaurij minoris, parietariæ, enulæ, gentianæ, ranunculi, ari, bryoniæ, anagallidis, & his fortiores aquæ ſublimatæ & vocatæ fortes. Oleum ex eadẽ materia, de tritico, de ſulphure, de vitriolo, de ouis de fraxino. Ἐκδόρια ſunt metallica acria, æris ſquama, lapis calaminaris, ſulphur, ærugo, arrhenicum. Diu teruntur ex aceto acerrimo. Paſtilli fiunt, qui ceratis liquidis permiſcentur. Cætera fiunt ex cera fulua, vel, vt fortiora, viridi oleo cõuenienti, & vt hæreant magis, terebinthina mixta, ſuperponitur veſica bubula, aut membrana ſuilla, vel ſimilis. Medicamentum tota nocte ſinitur, vel ad horas multas, lacte, ſed lactis, aquis memoratis tepidis facies abluitur: repetuntur medicamenta, donec exareſcãt puſtulæ & vlcera. In medicamẽtis leuioribus ſanguis leporinus illitus, ſaliua præmãſo ſale, ouum integrum triduò maceratur in mixtura ſulphuris & aceti poſt triduum abiecta teſta: ouum ex ea mixtura ſubigitur & illinitur. Gummi ceraſorum aceto diſſoluitur & illinitur, radix enulę &

lapathi acuti coquuntur in aceto ad putrilaginē: tepido aceto, permixto melle: affricatur locus: deinde radices pistæ cum axungia viperarum illinūtur. Psoricum Mesuæi saliua ieiuni hominis, & liquido melle dissoluitur. Fraxinus viridis crematur saliua excipitur, quam extrema reddunt. Sublimatum & cinabriū aliáq; ecdoria in muccagine gummi arabici, vel tragacanthæ, vel muccagine fœnugræci illinuntur. Sed in vsu ἐκδορίων extremæ partes impetiginis, & quæ sanæ vicinæ sunt, medicamento repellente, & quod inflammationem prohibeat, muniendæ sunt. Cinabrium, thus, mastiche, æqualiter miscentur cum aceto. Fiūt pastilli, vnde fumus excitat⁹ loco impetiginoso excipiēdus munitis oculis, & ore, & naribus. In his omnib. meminisse oportet, priusquā adhibeātur, habendam esse rationē totius corporis, vt, scilicet, aliquoties repurgetur, atq; medicaméta, vt faciliùs subeāt, malaxata impetiginosis partibus adhibeantur. Malaxātur autem decocto maluæ, bismaluæ & similiū.

De dentium affectibus.

DENTES viris ferè triginta duo: mulieribus, viginti octo. In vtroque dentium ordine quatuor acuti & lati, vt prehensum cibum solidum incidant, vnde τομεῖς & τόμιοι, iidem γελασῖνοι, quòd in risu sese maximè proferant. Inter quos duo medij & præcipui columelares exoriuntur ferè primi septimo mense, quanquam aliis tardiùs. Hos ad latera canini duo sequuntur: acuti quidē sed non lati ac potius in cuspidem acuti. Configunt dura vi maiore, & diuidunt duo numero in vtroque ordine. Ad decimum ferè mensem, aut

nonum.

nonum enascũtur. Sequuntur maxillares plani firmis radicibus defixi, in quibus, qui genuini vocãtur & postremi erumpunt, tardissimè apparẽt, vix anno vigesimo, vt Aristoteles voluit, aut post genituræ profusionem, vt Auicẽna. Varro anno ferè septimo. Reliqui maxillares ante secundum annũ & secundo anno producuntur. Primores vulgus anteriores & lacteos appellat: caninos verò oculares: maxillares parum deflexa voce, maxillarios. Crescunt dentes, quia nutriuntur, & assiduo terũtur mansu. Excidũt omnes ætate, sed postremi maxillares neruos substratos habent à tertia cõiugatione, qui affecti imaginem præferunt laborantis dentis, quomodo & gingiuæ. Dentes autẽ in propria substantia & sentire & dolere contra multorũ sententiã affirmat Gal. 16. de vsu partium, & 5. κατὰ τόπους. Historiam dentium scribit Aristoteles 4. cap. & 8. lib. de gener. animalium: cap. 1. lib. 3. de Partibus animalium: cap. 1. 2. 3. 4. lib. 2. de Historia animalium: Gal. vndecimo de vsu partium. Plinius cap. 37. lib. 11. Celsus, cap. 1. lib. 8.

Sunt autem affectus dentium cõmunes reliquis ossibus, qui exasperãtur, roduntur, perforantur, cariem ducunt & rubiginẽ, nonnunquam quoq; ab affectione, quæ fit similis inflammationi, liuẽtq; omnia à saniosa, acri, & virulẽta materia. Proprius affectus dentium, neq; communis reliquis ossibus, dolor est. Itaque in corruptela dentium tria genera sunt remediorum. Nam dens corruptus & vitiosus ferro extrahitur, vel medicamentis acribus, siccatur, tabescit, vt deinde sponte sua excidat. Tertium remediũ; vt quod est incolume; relinquatur. *Dẽtium corruptelæ tria instituuntur genera remediorum.*

 Instru-

Instrumentum quo dens extrahitur, ὀδοντάγωγὸς à Græcis Medicis appellatur, forceps (vt dicat quispiam) dentarius. Sed de extrahendo dẽte non satis cõuenit inter veteres Medicos: quamquam magna pars vitiosum & corruptum dentem extirpandum credidit. Erasistratus non temerè extirpandum putat, eiúsq; rei testimonium adducit, quod apud Belgas in templo Apollinis ὀδοντάγωγὸς, forceps dentarius, plumbeus suspenderetur, quo significaretur nõ esse tollendũ dentem, nisi vacillet, vt plumbeo forcipe excludi possit, id est, nulla vi: qui si qua parte cariosus fuerit & vitiosus, vitiũ scalpro atteratur relinquatur quod est sanum. Ac re vera nõ temerè euellendus dens est, sed si corruptus, totus tabidus vacillãs, si nerui subiecti inflammatio, à qua periculum immineat. Sic enim excluso dẽte liberatus neruus iã nõ apprimitur, sed transpirat, & remedia cõuenientia admittit. In corruptela videndũ quanta ea sit. Aliquãdo enim superficialis est, aut extremæ parti incedit, quomodo in ossibus asperis & cariosis nõ os totum exscindimus, sed aspredinem & cariẽ scalpro deradimus. Ita in dente aut pars quædam deciditur lima, radice incolumi. In medicamẽtis autẽ, quæ hæc faciunt, exsiccant & tabefaciunt, acria sunt omnia, lac tithymali, exuuium serpẽtis. Gummi hederę vulgò cognitũ est remedium, quod religione quadam colligitur post medium, Augustum, & intra idus Septembris, eoq; vtũtur ad dolores dentium. Exuuium verò serpẽtis remedium est memoratũ ab Antiquis. Galenus vndecimo de simplicibus decocto eius vtitur cõtra dolores. Archigenes cõburit, miscet oleo & melli, illinit ægro denti,

Dens non temere euellendus.

Gummi hederæ tritum ad dentium dolores remedium.

dẽti, munitis cera, vel re ſimili dẽtibus vicinis. Idẽ quoq; non vſtum denti admouet, vt excidat, pyrethrum, aut radicẽ cucumeris agreſtis in aceto acerrimo triduò maceratam teres. Indes purgato denti. Id ad tres aut quatuor dies repetes, vt dens excidat.

Adeps ranæ viridis dentẽ depellit. Licèt quoq; vti cauteriis per canaliculũ denti impoſitis: atque cauteria modò è ferro, modò è teſta nucis, radice gentianæ, & ſimilibus cõparantur. Sunt, qui oleũ calens, vel aquas fortes denti immittãt, vt excidat.

Contra vermes.

VErmes aiunt ſubnaſci dẽtibus & hos arrodere, à quibus dolor non ita fortis, pruriginoſus, nulla aut pauca ſaliuatio. Hi amaris rebus enecantur, decocto centaurij, colocynthidos, pilulis cõmunibus, aloë, myrrha, ſemine cæpæ, porri, ceruino cornu, puluere cõtra vermes & aliis id genus. Quod autem vulgus ſibi perſuadet, & ab antiquis Medicis ſcriptum eſt de ſuffumigio è ſemine hyoſcyami, videtur fabuloſum. Nam inde aiunt manifeſtè vermes excidere. Re vera incẽſo ſemine euolant tanquam vermiculi, etiam ſi non attingat fumus vermiculoſum dentem. In doloribus dentiũ remedia multa ſunt. Phlebotomia, vbi inflãmationis ſuſpicio, præſertim in neruo, purgatio totius corporis. In vitio humorũ clyſteres acres, cucurbitulæ in ceruice & ſcapulis, extremarum partiũ frictiones, errhina, maſticatoria, & quæ viam fluxioni intercipiũt, anacollemata, id eſt frõtalia, fotus malarũ & faciei, periapta, quæ vel è collo ſuſpenduntur, vel alligantur carpo, Topica deniq; denti adhibita. Horum materia ferè incidens, digerẽs, calefaciens,

ciẽs,quia ferè à craſſis humoribus & flatib. dolor is excitatur,mixtis aliquando adſtringẽtibus,roſis, galla, malicorio & ſimilibus. Ac ferè collutiones fiunt materia in aceto cocta. Itaque origanũ,hyſſopum,ſatureiam,calamenthũ,naſturciũ, maioranam,pulegiũ,thymũ,ſaluiã.adhæc pyrethrum,qui pes Alexãdrinus dicitur,galangam,piper,&alia id genus aceto coques, ac inde collues,vel fumũ ore excipies mixtis circa initia roſis,malicorio,balauſtiis,vbi nõ videbitur caput nimis redũdare excre mẽtis.Poſt collutionem hiãti ore ſinat æger pituitam defluere.Hipp.7.Epid.caſtoreo,pipere cõcoctis vino, diúque contentis ore dolores dentiũ & gingiuarum coniugis Aſpaſij liberat.Mentaſtrum cum radice euulſum,& in peluim datũ,cõſperſaq; aqua calida fumum reddit, qui obuoluto veſtibus ægro exceptus ore,dolorẽ mirabiliter ſedat,præſertim ſi æger in lecto bene coopertus quieſcat, & moueatur ſudor.Dioſcorides radici althęę vel hyſſopo coctis in aceto,vt inde fiat collutio,magnam vim tribuit in dolorib.dẽtiũ.Ranę virides in aqua & aceto coctæ ſimile ius reddunt. Acetũ ſylliticũ colluitur.Dẽs caninus vſtus tritus coquitur in aceto ad colluſionẽ.Alium tritũ reſpõdenti carpo alligatur.Ranunculi ſimiliter folia alligãtur,ſed exulcerantur.In dentiẽtibus pueris lac caninũ gingiuis abluitur, cremor lactis,butyrum recens,ſubactum ex aqua violarũ.Cerebellum leporis phyſicum eſt appẽſum pueris, cornu veteris cochleæ,vbi dolor à calore ortus eſt,aqua roſarũ cum caphura colluitur. Decoctum papaueris,vel radicis mandragoræ & hyoſcyami,ſolani,pilulę de cinogloſſa,quæ con-

tra

tra omnes morbos dãtur, leuiter solutę butyro induntur dẽti. Materia anacollematũ, errhinorũ, masticatoriorũ priùs descripta, similiter sacculorũ, cataplasmatũ & fomentorũ in materia oculorũ.

Ad dentes mobiles.

SEnibus consumptis dentium stabulis, ictu cõcussis dentibus, neruo, qui dentes firmat, emollito, dens mobilis vacillat. In senibus collutio ex adstringẽtibus coctis austero vino. Eadẽ collutio ictu cõcussis. Sed in neruo, qui multa pituita mollior ac infirmior est, omnibus modis vacuanda pituita est pharmaco purgãte, errhinis, masticatoriis. Deinde ad collutiones siccantes & adstringentes veniendũ, alioqui adstringentia excepta melle rosato, syrupo myrtillorum, conserua rosarum, cornorum & similium adhibentur denti. Acetum sylliticum confirmat dentes, & constringit gingiuas, lac asininũ similiter, vlmi cortex & ramuli in vino cocti, vt inde colluas. Materia adstringẽtium sæpius descripta est, describetúrque in stomachicis.

Ad corrosos dentes.

MAteria vacuanda medicamento purgante, quod vel bilem flauam, vel atram, vel pituitam salsam purget. Eiusmodi vitium aliquando nascitur communi vitio totius corporis: aliquando assidua fluxione è cerebro: nonnunquam hepatis aut potius lienis vitio. In remediis localibus consensus est Græcorum & Arabum, nigella Romana torrefit, teritur ex aceto acri, dẽti imponitur, zinziber, radix capparis, angelicæ vel sylphij, tormẽtillę vel lapathi acuti in aceto coquitur, acetũ colluitur cocta radix adhibetur dẽti. Benzoinum, opopanax

soluta

ſoluta oxymelite adhibentur denti. Sal ieiuno ſub lingua liquatus & retentus ore dentem prohibet à putredine & eroſione. Sal cum alumine vritur, extinguitur aceto, acetum colluitur, materia denti applicatur.

Ad dentes malè coloratos.

QVÆ dentes præſeruant, ſunt è materia eorum quæ ſiccant & abſtergent: vnde fiunt dentifricia, ſal torrefactum cum melle, puluis pa- rietariæ, amygdalæ amaræ, cornu cerui, margaritarum puluis, raſura eboris & coralli pulu. gerſa. ſerpentaria, iris florentiæ, marmor tritum, pumex vſtus, os ſepiæ, lana ſuccida colligata linteolo cum tertia parte ſalis. Vritur cinis capitis vulpini & leporini, quibus pulueribus aromatica miſcentur, ſantala, roſæ, cinamomum. Lignum aloës & ſimilia arida dentibus affricentur, cõcorporentur melle roſato, vel anthoſato. Materia vino decoquitur ad ablutiones & collutiones dentium. Sed & ex materia quæ ad collutiones doloris dentium coquitur, remedia parantur, præſertim quæ aromatica ſit. Repurgatur dens virga roſmarini vel lentiſci. Contrà verò corrumpunt dentes, quæ nimiũ calida, nimiũ frigida, ſed præſertim, vbi deinceps & interiecta pauca mora nunc calidis, ſtatim frigidis attinguntur dentes. Adhæc pinguia, acerba, dulcia, viſcida, frequens vomitus, dura, lactis multus vſus, magni piſces & pingues, raphanus, porrum, braſſica.

AD



AD LIBRVM SEXTVM, GALENI DE COMPOSITIONE PHARMACORVM κατὰ τόπους.

PERIOCHE VI.

De oris affectibus.

INflammatio oris, vt affectus indicat, post habitam rationem totius corporis initiò eget repellentibus medicamẽtis quale est mulsa, in qua rosæ coxerint. Ac mulsa melior fuerit comparata è rosaceo melle aut mixtura aquæ & conserua rosarum. In incrementis & vigore miscenda, quæ concoquunt, ficus, vuæ passæ, myrrha, crocus. Postea quæ discutiunt, sulphur viuũ, nitrum, sal ammoniacũ, & quæ eius sũt virtutis. Ex natura partis repellẽtia & digerẽtia leuiora sunt, quia cutis oris reliqua cute corporis melior & rarior est. Deinde in ea materia seligi debet, quæ nihil graue oleat, aut sapiat, quæq; nihil mortiferum habeat. Præter hæc, ab iis omnib. metus est, non solũ propter os, sed propter subiectos pulmones & ventriculũ, ad quos ab ore patẽs via est. Alia quoque ratio ex natura corporũ quia pueris, mulieribus, & omninò molliorib. corporibus leuius medicamentum comparandũ. Propterea Gal. diacaryo simplici in his vtitur, sed sine adstringentibus

adſtringẽtibus pulueribus, acribus & aliis, Sed hoc quoq; conſiderandum in mixtura mellis. Medicus enim aliquid cõcedit ſapori & ori: deinde in acri & tenui fluxione min⁹ intermiſcet mellis, ne, ſcilicet mel fluxionem attenuet, & propterea acriorẽ reddat. Diacaryon medicamentũ ex ſucco primùm & melle coctoGal. cõficit. Sit autẽ modus mellis ſubduplus, ſubquintuplus. Nam iis, qui dulcibus gaudẽt, & vbi craſſa materia eſt, plus mellis, in cõtraria cõditione minus miſcendum eſt. Propterea mirandum non eſt ꝙ aliter Paulus, Aëtius, Alexandrinus, Nicolaus diacaryon conficiunt. Paul. Succi corticum exteriorũ nucis expreſſis Iulio menſe ante maturitatẽ nucum heminas quinq; mellis heminam: coque ad dimidium: deinde adde myrrhæ ʒ. 2. croci, aluminis an. ʒ. 1. in declinatione nitri, ſulphuris ana ʒ. 1. pro hemina ſucci ℥. 10. accipies: pro hemina mellis ℥. 13. cum dimidia, quod magis conuenit in craſſa materia. Succi percollati heminam vnam, mellis heminã vnam, glycyrrizæ ℥. 1. coques primùm glycyrrizã cum ſucco, deinde mel adiicies.

Diacaryon. Pauli.

Alexand. Succi ℔. 6. mellis ℔. 1. ß. coque ad ſpiſſitudinẽ in vaſe ſtãneo duplici. Coctis adde myrrhę ʒ. 3. croci, omphacij ana ʒ. 2. aluminis ſciſſilis ʒ. 1. Illinitur medicamentum cynanchicis & faucibus exulceratis, vel oxymelite colluitur, aut prædicta mulſa, in qua roſæ pręcoxerint.

Diacaryon Alexandrini.

Nicol. Succi ℔. 4. bulliãt vna ebullitione. Adde tunc mellis ℔. 2. coque ad ſpiſſitudinẽ. Tum adde initio pul. roſarum, balauſtiorũ, aluminis an. ʒ. 1. in incremẽtis & vigore glycyrrize ʒ. ß. croci, myrrhæ ana ʒ. 1. In declinatione, boracis, nitri, ſalis ammoniaci ana ʒ ß.

Diacaryon Nicolai.

AD



AD LIBRVM SEPT. GALENI DE COMPOSITIONE PHARMACORVM κατὰ τόπους

PERIOCHE VII.

Diamarum.

MOrorum duo genera, alterum celsi, domesticum ferè & esculentum: alterum bati, id est, rubi. Ex vtroque diamorum fit. Sed quod ex succo mororum rubi fit, vocatur diabatinon. Initiò inflãmationum oris solo succo vti licet, sed ex rubentibus, necdum maturis exprimi debet. Nunc aliquid syrupi myrtillorum, vel rosarum siccarum succo misceri potest. Ad vsum verò, vt seruetur succus, melle concoquitur. Efficacius fuerit, si vel myrthinum, vel rosatum loco mellis communis misceas. Parari potest cum saccharo rosato: atque succi ad mel quadrupla, quintupla, sextupla, proportio est, præsertim vbi per multos menses seruandum non est. Succus seorsum coquitur: deinde mel, aut saccharum adiicitur. Coquitur in vase æneo stannato ad syrupi crassitiem. Octauius in diamoro bati, batina mora collecta triduum asseruat, priusquam exprimat succum. Initiò, vt magis adstringat Diabatinon.

medicamen

medicamentum, omphacium, omphax, rosę siccę, balaustium, malicorium, & breuiter quæ adstringunt, misceri debent. In vigore quæ mitigant, decoctum ficuum pinguium, passularum mundatarum, glycyrrhizæ, decoctum bismaluæ, quo hoc medicamentũ dilutius esse debet. In declinatione permiscetur mulsa in qua coxerit ea materia, quæ descripta est in dolore dentium à materia frigida.

Diamoron ex descriptione Heræ Galeni.

Varia autem est mixtura. Heræ. Succi ℔.6. mellis ℔.1. vini austeri ℥.10. croci ʒ.1. myrrhę ʒ.2. omphacij ʒ.1. aluminis ʒ.ß. Gal. succi ℔.5. seorsũ coquatur: mellis lib.1. adiiciatur. Coctis & ab igne depositis adde croci, myrrhæ ana ʒ.1.ß. omphacij ʒ.1. siquidem, vt Heras, austeri vini ℥ 10. medicamento permisceas. Quòd si citra vinũ, omphacij ℥.1. duas vel tres permiscere potes loco omphacij: vel succi rhois, vel vinum granatorum austerorum misceri potest. Quemadmodum & balaustium & malicoria, siquando miscentur ex austeris malis punicis, meliora sunt. Διαμώρων bati, vt Alexandricus

Diamoron ex descriptione Alexandri.

Succi mororum bati ♃.2. mellis ℔.1. sapæ ℔.ß. coquãtur omnia lẽto igne, vase æneo stannato ad syrupi crassitudinem. Seruetur medicamentũ eodẽ vase. Nicolaus in antidotario miscet succi mororum Celsi ℔.ß. succi batinorũ ℔.1. sapæ ℥.3. coquit, vt Alexandrinus. Aliter quoque Mesue. Sed mixtura Galeni & ratione semper vtendum est.

Diaraon, ex granatis.

Diaraon.

Granatorum tria genera: austerum, quod adstringit: dulce, quod lenit; acidum, quod altiùs penetrat. Ex his succus exprimitur, vel integris cũ succo malicorio, vt magis adstringat: cum nucleis,

nucleis, vt mediocriter, cum pulpa sola, vt minus adstringat. Quod adstringit magis, initiò coctum per se conuenit sine melle, quia tũ resolutione nihil est opus. Atque vt valentius adstringat, aliquid adstringentium pulueratorum concoqui potest, vt sit iucundius medicamentũ quarta pars syrupi ros. de siccis, vel myrthorum, vel cidoniorum misceri potest. Postea quoque mel rosatum, aut sine his conserua rosarũ siccarum & similium. Mel autem adiiciendum magis, cùm digerẽdi locus est. Coqui debet in vase æneo stãnato, rudicula agitari ex materia, quæ adstringat qualis est rubi. Succus ita coctus, ros ab Arabibus appellatur. Incrassatur aliquando Sole. Aëtius hoc modo cõfecit ex Galeno. Ex tribus generibus granatorum ℔.3. mensura nostra aut pondere exprimũtur. Galenus addit exprimi oportere cum suis corticibus tusis. Aëtius addit glycyrrhizæ ℥.1. decoquit ad spissitudinẽ, tum addit mellis ℥.13.14.15. contra inflãmationes oris, fastidia ciborum, & alui fluxiones. Medicamẽto addi possunt, quæ in medicamento diamoro, & diacaryo dicta sunt, eodem modo è succo cotoneorum cum prunorũ acerborum, qualia quæ vulgò dicuntur (prunelles) & genus quoddam, quod tardissimè maturatur, berberorum, cerasorum adstringentiũ, grosellarum (gallicè groselles) cornorum, sorborũ, mespilorum, omphacis, agrestæ, stomachica conficies. Sed vt acerbitas vincit, ita plus mellis miscẽdum est in his stomachicis. Quædam parantur ex materia esculenta, & hæc non solum inflãmationibus oris, sed fastidio ciborũ, fluxionib. alui, & vomitionibus conueniunt. Alia ex materia non escu-

lenta, vt quod paratur ex corticibus nucum, quæque alumen, sulphur, calcanthum & similia recipiunt. Hæcque solùm stomachica sunt.

De gargareone inflammato.

GArgareo defluxu humorum aliquando nimis relaxatur, vt quasi flaccidus concidat, quod malum medicamentum adstringentibus & siccantibus curandum. Vuluam appellant, quãquam vuę morbus vel vulua, abscessus est in extremo gargareone eo modo, quo si digitus inflammatus in extremam sui partem materiam inflãmationis transmitteret, vel ea parte turgeret magis. Initiis inflammationis clystere, vel potione molliãda aluus, sanguis è cephalica detrahendus, cucurbitulæ ceruici affigendæ. Diuidendæ verò, quæ sub lingua sunt, quies, inedia, alimẽta sorbilia imperãda sunt. Interdicendum vino, acribus, duris. Topica initiò repellant, in statu misceantur, quæ mitigent, in declinatione, quæ discutiant. Abeunte malo in vuam appellatam, animaduertendum an rubeat, doleátque. Sic mitigatoriis & discutientibus, vbi liuescit, præcidere oportet. Nonnunquam exulceratur, vbi ad curationem vlcerum recurrendum, vt purges, incarnes, cicatricem ducas. Sed in materia, hæc efficiat, esculenta, aut quę nihil habeant virulentũ, eligenda, quanquam aliquando vbi ea vlcera serpunt & putrida sunt, calchanto & similibus metallicis vti licet. Sed ne deuorentur, prouidẽdum, atque ea materia ex secundo de materia Chirurgica repetenda. Quæ repellũt, alia sunt leuia, sapore austero, aut leuiter adstringentia, palmulæ, rosæ, capræoli vitis, rubi genera, cytini, id est, hypocystidis,

austera

austera mala & pruna. Talia cerasa, pyra, radix mori & similia. Alia verò media, myrthus, myrrha, illicis & quercus folia, glandes, mespila, cotonea, castaneæ, echini. Fortia sunt rhu, malicoriū & balaustia ex austeris punicis galla, alumen. Materia incoquitur aqua vel oxycrato ad gargarismum. Lęuigatur vel aspergitur gargareoni: ex leuibus & fortibus varia proportione infinita miscentur medicamenta. Eodem modo temperatis mediis cum leuibus aut fortibus. In duriore corpore & maiore fluxione fortioribus vtendum, ita & aliis vteris pro ratione. Ex eadem materia succus, si licet, exprimitur, qui liquidus vsui est. Siccatur vt inde puluis inspergatur: qui si viscidus permanet, diluitur. Mitigant glycyrrhiza recens, althæa, vuæ passæ, iuiubæ, pruna, sebesten, ficus pingues. Horum vtimur decocto, vel eadem adstringentibus concoquitur. Digerunt autem prius commemorata, origanum, hyssopus, & similia. Atque diacaryo, diamoro, diarœo è granatis, & aliis id genus, conscripta priùs ratione, in inflammatione gargareonis vtendū est. Præcidendi gargareonis ratio ex libr. 3. Prognost. Hippoc. 6. Pauli, & Celso petenda est. Vritur, scarificatur, præciditur. Sed videndum ne maior pars, quàm oportet, auferatur. Sic enim vox perit, & spiritalia nimiùm refrigerantur.

Curatio in gargareone præcidendo.

De Aphthis.

APhthæ Gręci, Alcola vocant Arabes. Serpentia oris vlcera vertunt Latini. Aphthicos vocatur, qui laborat. Aphthos morbus est familiaris pueris, vt ex 3. Aphoris. lib. licet colligere, est autē, quod superficiem oris occupat. Agingiuis sępè incipit,

Aphthæ.

cipit, serpit in palatum, descendit in vuam & fauces, periculosissimum pueris, & quod sępè eos consumit. Galenus duplex genus facit 3. Epid. Aliud est mitius, aliud cachoetes & malignum. Hoc vitium ferè cum ardore & erysipelate. Caussa autem duplex: in pueris quidem mollities oris, quod ait Gal. quasi βρυώδες, propter molliti ē à sero lacteo patitur, & insuetis generibus cibi & potus. Altera caussa, quæ grauius malum facit, excrementorum acrium copia, vnde maligna vlcera & depascentia sæpè commouentur. Hoc viris & mulieribus aliquando accidit. Sunt & Aphtharum differentiæ è materia sumptæ. Aliæ enim rubent à sanguine: à bile flauescunt: albicant à pituita salsa: nigricant ab atra bile. Remedia inde euariāt. Deinde quia in mollioribus & nimis maligna affectione clementioribus vtendum est. Itaq; ardor refrigerandus est. Quod autem exulceratū, cicatrice claudere oportet. Itaque in pueris prouidendum nutrici, vt primum quidem purgetur: deinde nutriatur alimentis partim refrigerantibus, partim adstringentibus loco pulticularum, quę farina tritici, lacte, & sale vulgò pueris coquuntur, hordeato vtendum est cum saccharo rosato. Os colluatur iulepo rosato, myrtino, addita parte succi granatorum, & eorum, quæ priùs commemorata refrigerant & adstringũt. Similiter ex materia, quæ leuiter adstringit, rosis, capreolis vitium, & cæteris aqua coctis collutiones fiant. Inde pulueres vlceribus inspirantur, qui vel mediocriter adstringunt, quiq; fortiter. Præscripta sæpiùs ratione vsurpanda sunt in igneo feruore, lactuca, intybum, solanum, portulaca, plantago, cen-

Aphtharũ genus duplex.
Aphtharum causa duplex
Aphtharum differentiæ à materia sumptæ.

tinodium & similia. Coquuntur aqua ad collutionem, quæ aqua etiam alimentis misceri potest. Vtimur quoque aquis inde distillatis caphura addita, succis, granatorũ, ribes, oxiacãthi, cerasi, mali, pyri, materiæ adstringentis quę vt dulciora sint, sacchro rosato condiri possunt. Miscetur quoq; diamoron, diacaryon, diarœon, & alia priùs cõmemorata ac mellita, Miscere cõuenit in initio, & fine adstringentia. In prærubris vtendum iis quæ leuissimè adstringunt: in albidis, adstringentibus magis, posteà iis, quæ citra rosionem digerunt: in subflauis, refrigerantibus magis; in nigris, magis discutiẽtibus, vbi verò sordida admodum vlcera sunt, & serpunt nimiùm ad remedia malignorũ vlcerum veniendum vt purges, incarnes, cicatricem ducas, quorum materia ex secundo de materia Chirurgica repetenda.

De vitiis vocis.

VT vitia vocis intelligamus, qua ratione vox naturaliter perficiatur, intelligere oportet. Materia vocis spiritus est, inclusus in thorace & pulmonibus non quomodocunque exclusus, sed vehementiùs, quàm in expiratione. Spiritum eo modo vehementiùs exclusum exsufflationem vocant. Exsufflatio itaque materia vocis est. At hoc esse non potest sine actione musculorum intercostalium, à neruis etiam, qui à respondẽtibus spinæ vertebris intercostalibus spatiis describuntur, vim nerui accipiunt à cerebro. Itaque cerebro lęso, nec vim demittente in neruos, cessabũt musculi intercostales. Nec erit efflatio, nec vox similiter radice lęsa neruorum intercostalium, aut musculis essentiali morbo laborantibus. In vulneribus thoracis, *Vocis materia.*

quæ in cauum penetrant, quãtum ſpiritus per vulnus efflatur, tantum materiæ voci detrahitur. Vt aliquãdo vel obſcura, vel quaſi dimidia, vel certa vox nulla relinquatur. Atque de materia. Iam verò ſpiritus ille aliquãdo interceptis viis intercluditur, ne ad aſperam arteriam & laryngem perueniat, aut non conuenienter perueniat. Ita aſthmaticis, purulentis vox ſæpè læditur. At vbi efflatio libero trãſitu ad arteriam & laryngem peruenit, aliæ cauſę lęſę vocis requirendæ ſunt.

Ac cauſa ſæpè & in tunica, quę meliori parte arteriam veſtit, communi quidem atque continua, & tunica, quę totum os interius, fauces, linguam, palatum, & œſophagum inducit. Ea ergo tunica cùm longa, multa, irrigatur diſtillatione, vocem adimit: moderãter verò humectata raucedinẽ facit. Irrigatur autem ferè à diſtillatione, cui accedit quoq; humiditas è pulmonibus, vel aſthmaticis & purulẽtis. Sed hæc quoq; inſpirato aëre frigidiore, vocem corrumpit: vel aëre venenato aut maligna qualitate prædito: quod aliquando accidit iis, qui metalla curãt, aut halitu quodã è ſpeluncis vel ab animãte venenato, quale fortaſſe eſt, quod de lupo ſcribũt: Lupi Mœrim videre priores. Sed nimiùm reſiccata ea tunica vox vitium trahit, & fit clangor: vel in febre vehementi ardente, cauſa poſt longas vociferationes, multáſque, vitium contrahit ſimile laſſitudini, quæ phlegmonodes appellatur. Vulnerata quoque arteria & ita efflato ſpiritu materia vocis, vox perit, nonnunquam quoque potu meraciore. Sed larynge læſa maxima vitia accidunt voci, præcipuè vbi muſculi aperiẽtes vel claudẽtes laborãt.

Neruis

Neruis quoque vocalibus læſis, vox grauiter læditur. Sæpè etiam aboletur gargareone, epiglottide, faucibus, muſculis, qui arteriam coniungunt, œſophago. Oeſophago reſpondente, ſpina, & maximè, vbi intro luxata eſt neruis ſextæ cõiugationis, qui carotidibus aſſident in collo, ac denique cerebro læſo vox lædi poteſt. Itaque priuſquã de remediis vocis ſtatuatur, videndum de cauſa, & an remediis locus ſit. Inciſis enim neruis ſextæ coniugationis, gargareone, muſculis, vel aperiẽtibus, vel claudentibus, deſperatur curatio, quemadmodũ inueterata raucedo, quæ vel annum, vel duos annos ſuperat, incurabilis à multis iudicatur. Ac Medici arteriaca vocant medicamenta, quæ vel muſculis laryngis, vel mẽbranę, quę arteriã ſuccingit, medeãtur, quorum triplex genus eſt. Primũ læuigat, minimè mordax, emplaſtica natura, quo genere vtuntur in raucedine, aſpredine, initiis inflammationũ. Secundũ genus eſt facultatis citra roſionem abſtergentis, in quo genere, vt in reliquis, diſtinguenda ſunt, quæ magis aut minus id faciunt. Tertium genus eorum, quæ ſiccant, diſcutiunt. *Arteriacorũ medicamentorum genera tria.*

Itaque ordo eſt in vſu horum medicamentorũ, vt primùm lenientibus vtare, donec moderatior fuerit inflammatio, poſtea leuiter abſtergentibus, vt paulatim abſtergendi facultas augeatur, tum ſiccantia permiſceantur, poſtremò acria. Magna pars horum medicamentorũ in hypoglottidas, hoc eſt, medicamenta, quæ tenentur ſub lingua, fingi debent, vt paulatim illiqueſcant, & deglutiãtur, tùmque omninò cohibenda tuſſis, ne materia defluens in arteriam reiiciatur. Etenim hærere neceſſe eſt.

Præterea viſcidis ferè medicamẽtis colligatur materia. Primi generis oua ſorbilia, butyrum, amylũ, tragacantha, terra ſigillata, gummi arabicum, glycyrrhyza, ſorbitio vulgaris è tritico, ex hordeo, lac, muſtum dulce coctum, ius paſſularum benè cocta rum, dactylorum veterum & dulcium, iuiubarum, ſorbitio ex pineolis recentibus, quomodo fit ex amygdalis, decoctum nucis pineæ, eſus pedum animalculorum, coctorum ad putrilaginem, gelatina, furfurum cremor, ſemen lini, althææ, & inde muccagines. Muccago pſyllij, ſeminis cucurbitæ excorticati, citruli, violarum, melonis. Hæc eadem fient ſecundi generis, additis ſaccharo, alphenic, diatragacantho frigido, penidiis, pilulis albis, ſaccharo violato, ac tandem melle. Iam in ſecundo genere præter hæc decoctũ amygdalarum, caricarum pinguium (nam acres & aridæ ad tertium genus ſunt referendæ) ſyrupus violatus, iuiubarum, prunorũ dulciũ, nenupharis, de papauere, de floribus & foliis althææ, è decocto nucis pineæ roſinoſæ, è decocto paſſularum pinguiũ. Tertij generis hyſſopus, thymum, filicis radix, ſemẽ ormini, vrticæ cinamomum, caſſia lignea, piper, ſpica, & alia id genus aromata acria, thus, crocus, myrrha, maſtiche. In concoquentibus numerantur, terebinthina, coquit, terget, ſiccat, amygdalæ amaræ, detergent, & his magis farina orobi, ormini ſemẽ, radix iridis. Diaireos Salomonis facit ad abſciſſam vocem à frigore, ſimiliter & diaireos ſimplex, vel diatragacanthũ, vbi à calore vitium eſt. Nam in hæc tota materia diſtinguenda, quæ refrigerant, contra cauſam calidã, ſimiliter quæ calefaciunt, contra frigidam cauſam.

Galenus

Galenus ex Hippoc.in raucedine, siue fit à distillatione, siue à frigore, non putat vtendum medicamentis purgantibus, quanquam hoc tempore & cassia,& catholico sine periculo vteris. Voce clangosa læuigantibus, quæ refrigerant, vtendũ est. Balneum quoque in lęsa voce conuenit, vbi vel à calore, vel immodica vociferatione contractum vitiũ est. Consensus est veterũ vocis studiosos plurimũ iuuari, si plurimum panem siccum ederint, priusquam bibant, aut liquida sorbeant. Mixtura trium generum concorporatis aridis, vel diaireos cum vitello oui, cum butyro, syrupis, muccaginibhs, infinita remedia constitues, vt res exiget.

Raucedini purgationem accõmodare Galenus vetat: recentiores Medici imperant, sed clementiorẽ.

Reliquo hoc libro de tussi, reiectione sanguinis, & spirandi difficultate agit Galenus, ac plurimum vtitur medicamentis narcoticis, quorum vsus est benè purgato corpore, vbi nimiùm tussis vrget, & vigilia. In narcoticis, itaque syrupus est de papauere, cui proximi sunt syrupus de nenuphare, & violatus recens. Galenus plurimus est in descriptione diacodij, quod ita confici debet. Decem capita 78. aut nouem papauer, candid. loco neque squalido, neque palustri colliges, vt sint ea capita neque molliora, neque ficciora. Magnitudine verò mediocria capita ista selecta vnum diem sines. Neque statim exempta coques post horas 24. qui dies vnus est, sextario aquæ puræ & syncerę vel pluuiali, vel fontanæ, quæ non ducatur per canales plumbeos, incoques. Est autem sextarius, quantum capit cheopina Parisiensis, adiecta quarta parte. Coques autẽ dum capita intabescãt. Sic autem capita exprimes in aqua, in qua coxerint, animaduertesq; ad mate-

Diacodij præparatio.

riã decocti, vt dimidiũ vel ſapæ, hoc eſt, vini cocti è muſto dulci, in morbis thoracis, ex muſto adſtringente, in dyſenteriis & vbi vigent vigiliæ, tenuiorque fluxio eſt, vel mellis vbi partim ſiſtendum, partim educendum, nec ita vigent vigiliæ, nec acris, aut tenuis fluxio. Alioqui & ſapæ & mellis vtriuſque parem modum in media conditione, decocto adiicies. Coques autem dum ſit ſpiſſitudo ſyrupi. Aliquando glicyrrhyza adiicitur loco mellis, diatragacanthum frigidum in calore & ſiccitate, diareos ſimplex, vbi educendum. Saccharum quoque loco mellis miſceri poteſt. Datur cochleare delingendum. Aliud eſt medicamentum narcoticum, quod Philonium veteres & recentiores Medici appellant, quod variè cõficitur. Græcum hoc modo. *Philonium Græcorum.* Piperis albi ℨ.20.ß. ſeminis hyoſcyami albi tantũdem, opij ℨ.10. croci ℨ 5. ſpicæ nardi, euphorbij, pyrethri, ana ℨ 1. vniantur omnia melle cocto. Detur dimidium drachmæ, ſcrupulus vnus. *Philonium Arabicum.* Arabicũ hoc modo. Papaueris albi, hyoſcyami, ana ℨ.20. aut fortaſſè loco papaueris piperis ſcribendum eſt, opij, terræ ſigillatæ ana ℨ.10. lapidis hæmatitis ana ℨ.5. pyrethri, caſtorei, ſpicæ, euphorbij, margaritarum non perforatarum, carabæ, zodoariæ, doronici, galliæ moſchatæ ana ℨ.1. caphuræ ℈.1. Incorporentur omnia melle roſato colato. Doſis à ℨ.ß. ad ℨ.1. cũ ſucco arnogloſſi, in ſputo ſanguinis vino dulci, adiecta parte roſarum. Rhazes aliter. Piperis, ameos, foliorum mẽthaſtri, caſtorei, baccarum lauri, cymini ana ℨ.1. opij, mandragoræ, ſeminis hyoſcyami albi ana ℨ.ß. mellis q.ſ. Doſis ℨ.1. aut ℈.4. quia hoc Philonium leuiſſimum eſt, Græcum fortiſſimum,

in

in medio verò Arabum. Nicolaus proximè describit ad Philoniū Galeni. Alexādrinus quoq;, Actuarius, sublato castoreo. Alexandrinus aliquot descriptiones Galeni facit. Compositio describitur li. 9. Sunt & alia narcotica, Pilulæ de cynoglossa, Athanasia, diapente & antidotum, quod & pleuriticis prodest, empyicis, tussiculosis, vt vna potione liberet. ℞. castorei, opij ana ʒ. 4. succi baccarum lauri, mandragoræ, cinamomi, spicę, cardamomi ana ʒ. 2. croci, cassiæ, dauci, an. ʒ. 1. ß. costi, myrrhæ, galbani, piperis albi an. ʒ. 1. vniuntur melle Datur castaneæ magnitudo cum tepida.

De asthmate, orthopnea, difficultate spirandi.

IN his omnibus difficultas est spirandi: sed hæc in genere tres causas habet, quæ ad rectè curandum recognoscendæ sunt. Itaque difficilis spiratio est, vel propter vehementem æstum conceptum in thorace & pulmonibus, vt in peripneumonia, graui pleuritide: altera causa est, angustia partium spiritalium, quæ vel puri, vt in tabidis & purulentis, vel crassæ & viscidæ pituitæ, vt in asthmaticis, vel tuberculo aliquo, abscessu incluso in partibus spiritalibus, intercipiuntur. Tertia causa est, imbecillitas partium quæ respirationem faciunt: atque hæc distinguenda suis notis, quas scriptas inuenies cap. v. & viij. libro 4. de locis affectis. Galenus hoc libro alias differentias difficultatis spirandi relinquit. Tantùm agit de asthmaticis & iis qui, quia periculo suffocationis, quasi recti coguntur decumbere erecta ceruice, orthopnoici appellantur. Asthmatis itaq; & orthopnœæ causa, angustia est à crassa & viscida materia bronchiis pulmonis:

Spirandi difficultatis tres causæ.

Asthmatis & orthopnœæ causa.

atque

atque huius mali initium ferè est à perpetua distillatione. Itaque in primis habenda ratio totius corporis, deinde capitis: postremò liberandus pulmo ea materia, quæ iam inhæsit. Quòd ad vacuationem totius corporis attinet, phlebotomiæ quidem aliquãdo locus est in plethoricis, benè habitis corporibus, aut in quibus suppressa est solẽnis aliqua sanguinis vacuatio. Et quia hic morbus senibus, corporibus natura frigidis, conditione pituitosa ferè nascitur, non temerè detrahẽdus sanguis est. Quod ad caput attinet, vacuandum per errhina potiùs, quàm masticatoria. Tondendus est capillus, corroborandũ caput est per ea, quæ prioribus libris descripta sunt: parca cœna, vsus vini tenuis, alimẽtorum, quibus vis insitum incidendi, tum detergẽdi. Gal. 6. Epidimion ex Hippo. sententia abstinendũ putat acribus, vt allio, sinapi, iis, quę diffi culter coquuntur, vt suilla, bouilla, ouilla, alimẽtis mali succi, quæ descripta inuenies lib. de euchy. & cacoch. Postremò iis omnibus, quę vehementer tendunt aut mouẽt, qualia sunt exercitia, cursus, clamor, ira, vociferatio, & alij id genus affectus animi. Medicamẽtorum facultas incidat, absterget, sed citra insignem calorem: non adstringat, non refrigeret, non sit narcotica. Hoc quoq; vult Galenus. Medicamẽta quæ natura sua siccant, diluit, vt faciliùs crassitiẽ humorum diuidant, & nec præter modum siccent. Propterea & multum potum concedit, vnde crassities materiæ diluatur. Sed talis sit multus potus, vt iuuet quidem, & non noceat. Nocet potus à quo repleri potest caput vaporibus. In remediis maximè probat, quę parantur è scylla, qualia sunt mel

Phlebotomiæ quando locus inspirandi difficultate.

scylliti-

scylliticum, acetum & oxymel scylliticũ. Gal. idem mel scylliticum hoc modo comparat. Scyllas aridas vase, in quo mel repositum fuerit, reponit sub canicula, exponit soli, subinde obuertens vas calori solis, & prohibẽs frigore Aquilonis, inde resudat liquor, qui melli mixtus efficacissimum remedium est, vbicunque crassus humor incidendus, & viscidus detergẽdus, vt in asthmaticis, epilepticis, & aliis id genus: Alioqui scylla coquitur, exprimitur succus & miscetur melli, vel è cruda succus expressus concoquitur melli. Dosis à semisse drachma, vt in pueris, ad ʒ. 2. Acetum & mel scylliticũ describuntur à Nicolao. Looth de scylla respõdet melli scyllitico. Purgationes autem totius corporis subinde reuocandæ aliquando ex cassia, catholico, sed præcipuè agarico. Materia, aristolochia, gẽtiana, enula, centaurium, radix maioris centaurij, melanthium, iris, origanũ, thymum, hyssopus, saturia, pulegium, semen vrticæ, irionis, asellorum puluis, & qui è limacibus torrefactis, è præparato pulmone vulpis, vermibus serici, ericio, lacertæ stercore, odorato, quod vulgus moschum appellat, vermibus subiectis vrticæ, interioribus oculis philomenæ. Adde sulphur viuum, fœnugræcum. Ex aliorum decoctis oxymel fit, vel melicratum, pulueres butyro, melli scyllitico vel liquidis permiscentur: alioqui decocto ficuum aridarum. Laudatur decoctum rutæ, galli fatigati lucta, cocti cum herbis esculentis, quibus vis insit siccandi, incidendi, detergendi. Cucurbitæ scapulis, cruribus, sub mammis affigendæ. Thorax primùm munitur sordida lana, priùs imbuta oleis amygdalarum dulcium, de lilio, & similibus.

Mellis scyllitici præparatio ex Galeno.

libus. Postea quoque dropaces, sinapismi, & quæ exulcerant, adhibentur. Theriacæ & mithridatij vsus conceditur interuallis: decoctum quoque satis dilutum ligni gaiaci: aut concoqui debent passulæ, ficus, glycyrrhiza. Videndum tamen ne quis fallatur, vt putet causam asthmatum crassam & viscidam pituitam, cùm sit abscessus. Hic enim paucus potus conuenit: medicamenta verò, quæ incidant & siccent, in quibus maximè probantur à Galeno, quæ aromatica sunt.



AD LIBRVM VIII.

GAL. DE COMPOSIT.

PHARMACOR. κατὰ τόπους.

PERIOCHE VIII.

Stomachici qui dicantur.



Galenus in hoc libro 8. agit de stomachicis, & iecorariis. Stomachici dicuntur, qui imbecillitate stomachi laborant: quanquam ab accidentibus, quæ imbecillitatem sequuntur, aliquando stomachicos dicunt, qui vel subuersione ventriculi, quam vocant ἀνατροπὴν, vel suspinitate, quam appellant ὑπτιασμὸν, stomachicos nominant. Atque omninò, vt antè scripsit Galenus 2. libro imbecillitas stomachi, hoc est, oris ventri-

ventriculi,& virtutis concoctricis totius ventriculi, maximam vim habet aceruandis excrementis. In his affectibus deiicitur appetẽtia, nausea, quędã est, aliquando vomitio & diarrhæa, atque aliquando ea humiditas fluitat, nonnunquam inhibita est biliosa, nunquam sine vitio, quæ omnia ad curationem reuocanda sunt. Ac præterea, vt ventriculi affectibus artificio medeamur, cognoscenda ea, quæ scribit Gal.3.li.de morbis & symptomatis, cap.5. lib.5.de locis affectis, 6.de sanitate tuẽda 7.Methodi & signa in arte parua. Intẽperies si sola est, cõtrariis euinci debet. Nam vbi æstuat, refrigerandũ, vbi friget, calfaciendum, si squalescit, humectandum, vbi multa humiditate laxatur, siccantibus atque adstringentibus vtendum. Hæc autem omnia signis ostenduntur, quæ inuenies in arte parua. Atque remediorum duplex genus. Alterum in alimẽtis, quæ sua qualitate morbo repugnãt, alterum in medicamentis, quæ partim deuorantur, partim adhibentur foris. Quæ foris adhibẽtur, liniměta sunt. Alia cataplasmata, quædam emplastri formam habent. Sunt & fomenta. Atque hæc omnia partim interiori parti, vbi sternũ est, partim ad 12. vertebrã dorsi applicari possunt. Sed quæ à dorso applicantur, aliquid tenuiũ partiũ habeãt, vt per densitatẽ viæ penetrare possint. Itaque in linimẽtis, quę refrigerant, ceratũ est rosaceũ Galeni, ex ceræ parte vna, trib. aut quatuor partib. olei rosacei, quod legitimũ sit, liquatis in vase duplici, deinde subactis cũ succo omphacij, vel simili adstringẽte. Hoc enim dictũ sit in vniuersũ, medicamenta quæ stomacho adhibentur, egere adstrictione, quæ scilicet

Stomachica remedia quibus partibus externis applicanda.

corroboret

corroboret. Quanquam in adstringendo modus esse debet. Nam quæ nimium adstringunt, nimium siccando nocent. Cõuenit & vnguentum rosaceũ, ceratum santalinum rosaceo dissolutum, recentes rosæ, vel in austero vino parum vinoso decoctæ. Item oleum cydoniorum, myrobalanorum, cõparatum ex vitium capreolis, & aliis rebus id genus, quæ & adstringunt, & refrigerãt. In eadem intemperie veteres plurimùm vsi sunt medicamẽtis, quę ex succo cydoniorum cõparantur, quæ etiã secuti sunt recẽtiores, vt in syrupo acetoso, de cydoniis.

Ad calidam vẽtriculi intemperiẽ vtile remedium.

℞. succi cydoniorum depurati per residentiam sacchari ana ℔. 1. aceti ℥. 3. coque ad spissitudinẽ. Datur cum aqua. Cõuenit stomacho calfacto, cõfirmat, facit appetentiam. Poteris tamen inuenire modũ sacchari, vt erit calor, eiusdem generis sunt Miuæ, vt miua Rbazæ, siquidem sine vino & aromatibus comparetur. Nam cum his refrigerato stomacho cõuenit succi cydoniorum depurati per residentiam ℔. 1. sacchari ℔. 1. ß. vini veteris ℔. ß. Coquatur, & despumetur. In calidum autem immittatur nodulus sequens.

℞. Zinziberis, spicæ, cinamomi, caryophyllorũ, ana ʒ. 2. mastiches ℈. 4. Inuoluãtur in nodulo. Alias Miuas describemus in intẽperie frigida. Eodẽ modo oxysacchara, syrupo de granatis, de ribes, de grossulis, de agresta vteris, hæc enim ad refrigeriũ ventriculi faciunt, corroborant & appetentiã excitant. In his autem qui abhorrent à syrupis, materiam horum immiscebis alimentis, vel quod fit coques & cõdies saccharo in vocatis vulgo, Tartinagiis. Cæterum hoc semel dictum fuerit, alimẽta & medica-

medicamenta,quæ imbecillo ventriculo adhiben- tur,oportere vel calida,vel frigida esse,quia tepida robur dissoluunt. Abstinēdum tamen nimiùm refrigerantibus,ne inde natiuus calor offendatur. Et quia frigida intemperies sæpiùs accidit,propterea multò plura medicamenta descripta sunt ab antiquis, quæ faciunt contra intemperiem frigidam: quamquam & horum quędā contra declinantes inflammationes ventriculi, ad resoluēdum videlicet scripta sunt:quale est laudatum à Galeno,& quod stomachicum Galeni vocant. Sed iam parari non potest inopia nardini vnguēti & ceræ ponticæ,aut alioqui amaræ.Hoc modo tamen conficietur vtile, & accedens ad medicamentum Galeni.

Tepida imbecillo ventriculo non adhibenda, quia robur dissoluunt.

Comparabis itaq; optimum oleum nardinum, aut ex his aromatibus, quæ calfaciant & corroborent,vno pluribúsve,cinamomo,ligno aloës,moschata nuce,macere,spica, cypero,lauendula,mentha, maiorana, rosmarino, stæchade, cardamomo, schœnuantho, & aliis id genus, quæ quidem olea hac arte conficies.Parem modum olei & vini permiscebis:coques deinceps, & ordine iniectis, quæ vel breuiorem, vel longiorē coctionem sustinent. Coques autem ad vini consumptionem,comparato oleo,hoc modo miscebis.

Ad frigidam ventriculi intemperiem remedia.

℞.cerę citrinę ℥.4.olei ℥.3.ß.Liquefiat in vase duplici. Tum addes succi omphacij,sumach,vel alterius id genus ℥.3.aut 4.confice ceratū.Quod si videtur esse durius,aut grauius,in vsu diluetur conuenienti oleo,vt sit vel liquidius,vel spissius.In liquidiore intinges vel gossipio,vel lana dibaphatica(vulgò escarlatte) & calidū medicamentum admouebis.

mouebis. In declinationibus inflammationum, loco medicamenti Galeni & meliloti, vtemur emplastro nostro de meliloto dissoluto in oleo cõuenienti, vt de spica, de lauendula, & aliis comparatis ex prescripta materia. Humidior ventriculus siccantibus & adstringẽtibus curari debet: siccior, humectantibus. Meminisse tamen oportet semper intermiscenda, quæ adstringendo corroborant, quales sunt rosæ, succus cydoniorum, prunorum nõ dul-
C utio. cium, & aliorum id genus: aromata verò, vbi frigiditas coniuncta est. Sed ferè fit, vt ad intemperiem sequatur excrementorũ prouentus, vnde ferè fiunt & anatrope vocata subuersio, & hyptiasmos, hoc est, supinitas. Anatrope hæc habet accidentia, cibi fastidiũ cum nausea, aquæ vomitus aliquando, rosionem, voulimiam, aut caninã appetentiam, fastidium, quale est repletis è cibo. Sępè accedit multitudo vitiosi succi, alioqui paucę, vel nullę humiditatis. Hyptiasmos aliquando ab intẽperie citra humorem: aliquãdo cum humore multo quidem, sed non maligno. Is humor aliquando fluitat ferè tenuis, nõnunquam crassus & viscidus imbibitur ori & tunicis ventriculi: nonnunquam cum signis caliditatis, ęstu, siti: aliquãdo sine siti, vbi frigiditas coniuncta est. Eiusmodi humiditas appetentiã deiicit, & ea commouet, quæ in anatrope dicta sunt. Hæc autem affectio dissoluit tum os ventriculi, tum ventriculum ipsum. Quo modo vincula, nerui, membranæ, imbibita omnia multa humiditate laxa, victa & quasi omninò dissoluta redduntur. Eget hęc affectio primùm quidem vacuatione: atq; vbi humor fluitat & tenuis est, partim vomitu, partim le-
nibus

uibus medicamentis vacuari poteſt: deinde ſiccãtibus, adſtringentibus, & corroborãtibus curari poteſt. Quòd ſi craſſa & viſcida materia eſt imbibita profundiùs, oxymelite vel ſimplici, vel compoſito ex decocto radicis fœniculi, cinamomi, & aliorum id genus, quæ ſcilicet, incidunt, tenuant, præparari debet. Hiera ſimplex, vt medicamento efficaciſſimo, aliquoties vtendũ erit, vt quod vim habeat incidẽdi, detergendi, corroborãdi, purgandi, & præſertim quæ ſunt in vẽtriculo, & primis venis. Dẽtur ℨ. 2. aut eò plus cũ hydromelite, vel oxymelite. Repurgata materia, corroborantibus vtendum erit. Vbi verò humiditas frigida eſt, ſiccandum, detergendúmque. In humiditate neque craſſa neque viſcida in alto poſita, ſola adſtringentia ſatis eſſe poſſunt: quanquam tutius fuerit pilulis communibus, vel ante cibũ datis vacuare materiã. Alioqui pilulis ex rhab. & agarico. Alioqui terebinthina vtemur. In intemperie frigida & humida, tum quæ purgant, tum quæ adſtringunt, inimica ſunt, vtendúmque medicamentis, & alimentis, quæ calefaciunt, & ſiccant. Medicamenta in hoc libro deſcripta ad anatropas & hyptiaſmos ferè compoſuerũt veteres ex rebus adſtringentibus & detergentibus ſucco punicorum acido, cydoniorum, ſorborum, meſpilorum, myrtorum, dactylorum recentiũ, & quæ vulgò (prunelles) dicũtur. Adde, ſi vis, groſſularum, & ſimilium, quorum compoſitionis hoc ſit exemplum, addito melle, quod ad immoderatas omnes affectiones ventriculi facere ſcripſit Gal. niſi ſint cum vehementi æſtu.

Succi cydoniorũ depurati ſextarij duo (hoc eſt

nostro more semisextarioli quinque, vel libræ duæ cũ semisse) mellis despumati optimi sextarij duo, id est, semisextarioli quinque, vel libræ tertiæ cum 4. quartariis, aceti acris sextarius vnus, hoc est ℥. 10. vel nõ ita acris sesquisextarius, hoc est ℥. 30. Coque ad spissitudinem. Quòd si frigiditas cõmunicata est, iã coctis adde zinziberis ℥. 3. piperis albi. ʒ. 8. Læuigata coctis aliis permiscentur. Aliud.

Eiusdem carnis cydoniorũ, mellis an. ℔. 1. aceti albi tantundem. Bulliant simul, & agitentur: tum adde piperis, zinziberis ana ℥. 1. petroselini Macedonici ℥. ß In frigiditate cõuenit diagalãga, dianison, diacuminũ, diatriton pipereon, zinziber viride, nux moschata, condita diuitibus, vt Chebuli conditi. Confectio anachardina, theriaca, mitridatium, & maximè vbi refrigerato vẽtriculo plurimi flatus excutiũtur, vnde periculum hydropisis immineat. Et quia apud veteres, tũ etiam recentiores Medicos absynthiũ sæpè memoratur, de eo sic habeto. Vtendum itaq; absynthio aromatico, nõ eo, cui horribilis sapor est. Itaque decoctum absynthij biliosa deterget & subducit, si quidẽ altius nõ fuerint imbibita. Maior vis inest syrupo de absynthio aut melicrato parato ex decocto absynthij. Infestissimum verò absynthium, quibus pituita in ventriculo inhæsit, nisi decoctum eius cõdiatur aromaticus, incidentibus, calefaciẽtibus, & melle vel saccharo, quod detergeat. Emplastro vsitatissimo, eodémq; efficacissimo ex mastiche, cerato stomachico Galeni, carne cydoniorum sic vteris. Mastiche & ceratũ stomachicũ vtrũq; corroborat, & discutit, cydoniatũ, caro cydoniorũ, deterget, & corroborat.

borat. Tria hæc pondere æquali permiſcentur, ſingulorum ℥.1. iunguntur cum oleo maſtichino, de ſpica, & aliis. Aliquando vbi diſcutiendum magis, neque ita adſtringendum, plus maſtiches & cerati minus miſcetur, cydoniati aliquãdo, ex ſola maſtiche, aut cerato emplaſtrum conficitur. Augendus modus cydoniati, vbi vel vomitio, vel diarrhæa vexat. Sed duplex cydoniatum eſt: alterũ ſine ſpeciebus, quod vbi calor eſt, vſurpandum: alterum cum ſpeciebus, quod in ſenſu frigiditatis conuenit.

Ad dolorem ſtomachi.

STomachus vegetiſſimo ſenſu præditus eſt ꝓpter neruos illos inſignes à ſexta cõiugatione. Archigenes in magno dolore ventris venã ſecat, extrema ligat, cucurbitulas circa ſtomachum affigit, leniẽtibus fomentis vtitur, glãde aluum ſubducit potiùs, quàm clyſtere, quia à clyſteribus metuit, ne inde ſublatus vapor dolorem augeat. Secanda autem interna, & perſeuerante malo, vtriuſque brachij, & hoc magis, ſi grauis dolor eſt, ſi repẽtinus, ſi difficilis ructus & ſpiritus, ſi febris eſt, ſi dolor in dorſum & ſcapulas extẽditur. Hiſtoria eſt apud Hippocratem lib. Epidemiõ de muliere quadam, quæ in vehemẽtiſſimo dolore ſtomachi nullis adiuta eſt remediis: ducto tandem ſanguine ex vtraq; manu ſeruata eſt. Cucurbitulæ, vt Archigenes, circa ſtomachum, vel vt alij, vmbilico, vel ad latera vmbilici affigendæ: dextra quidem parte, ſi ab hepate: ſiniſtra, ſi à liene in ventriculum fluxio eſt. Sunt qui affigant ad 12. vertebram dorſi. Purgationis vſus eſt, ſi ab acri ſanie, aut humorũ prauitate dolor eſt excicatus. Atq; omninò ĩ affectio

Ventriculo male affecto quæ purgatio conueniat.

nibus stomachi & ventriculi vbi purgandum est vtendum purgatione omninò leui,& quæ non attrahat à reliquo corpore.nisi confluente ad vẽtriculum materia ab vniuerso corpore dolor moueatur. Post hæc topicis & sumptis per os leniendus dolor est,alimentis quidem ea qualitate præditis, quæ faciat contra causam morbi.Similibus quoq; medicamẽtis,sed odoris & aromaticis.Stomachus enim gaudet odore,subuertitur cõtrariis. Vtemur verò fomentis ex chamæmelino,meliloto, aneto, antho,rosis,mentha , absynthio, cypero,mixtis simul anodinis,& iis,quæ corroborant. Modus autem fouendi est,vt coquantur aqua , adiecta vini parte,& inculcatis in decocto linteis pars foueatur.Alioqui vesica impletur ad dimidiũ, & stomacho adhibetur:in æstu,frigida:in frigore,calida:oleis quoq; priùs cõmemoratis.Sed vbi ardor cõiũctus est,folia vitis,papaueris,hyoscyami,mãdragoræ,flores inde & semina concoquenda.Aliquando vbi à doloris vehementia periculum imminet,narcoticis vtendũ,opij grano vno,leuiter feruefacto, in syrupi rosarũ & absynthij an.sesquũtia.Sit autẽ tantũ vna ebullitio,quæ deinde misceatur ℥.3.iuris pulli.Detur in potu.Alioqui Philonij in causa frigida,in causa calida. Requiei descriptione Nicolai ʒ.ß.in vnciis duabus vini odoriferi.

Ad vomitum.

VOmitus subuersio quædã est copia vel qualitate materiæ:alioqui incitatur vẽtriculi imbecillitate.Vacuanda copia:purgãda praua materia:imbecillitas,vt priùs,corrigẽda.Ac ferè vomitus excitatur,qui perseueret , imbecilliore stomacho.

Nam

Nam si quid excludendum robusto quidem stomacho, sed imbecillo vẽtre per deiectionem excluditur. Contra verò re habente, per vomitum. Vehementer cohibet vomitiones ceratum priùs descriptum ex partibus æqualibus mastyches, cydoniati & cerati stomachici Galeni, iunctis cum oleo cydoniorum, rosarum, mastichino. Efficacissimum remedium contra perseuerantes vomitiones est, similiter vini odoriferi potus, & in calore iulep. rosarum, adiecta parte octaua vini granatorum, berberorum, & similium, quæ tantillo cinamomo condienda sunt. Plurimùm quoque conferet syrupus de agresta, vel omphacomeli veterum.

De Singultu.

SIngultus ab acri & rodente, vel materia, vel sanie, à repletione, inanitione, frigiditate excitatur, aut, vt breuiùs Hipp. ab inanitione & repletione. Itaque vbi repletio, vel acris materia est, purgare conuenit. Galenus vehementer probat vsum hieræ picræ. Arabes proprietatem quandam ascribunt rhabarbaro in edendo singultu. Post purgationem corporis vino odorifero cum tantillo cinamomi & galangæ vtendum est fomentis, quæ incidant, calefaciant, abstergeãt, ex materia in dolore frigido præscripta. In inanitione, vnde singultus, etiamsi desperata res videatur, iuuandi tamen distillatis, colatitiis, iusculis expressis, gelatina, sorbilibus ouis, inungendus stomachus & deorsum ad 12. vertebram hydrelæo, ex æquis partibus aquæ & olei violati. Neque tùm astringentibus vtendum, sed rarefacientibus, vt materia transpiret. Conueniunt & quę antea commemorata sunt. dia-

galanga, dianiſum, & ſimilia. Aniſum peculiari ratione ſingultui medetur, propterea & aniſum ſępè imperant, & oleo anethino ventriculum fouent.

De vlcere ventriculi, vel œſophagi.

EXulceratur à cauſa externa & manifeſta, vel etiam à cauſa interna, humore acri, pharmaco acuto, & aliis rebus acutis: tum etiam præcedente abſceſſu. Signa ſunt, quia dolor fit vlcerata parte, ſed præcipuè ſi quid acre, vt ſinapi, ſi quid calidius aut frigidius deglutitur, & inde facto dolore intelligimus qua parte vlcus ſit. Pure etiam vel vomitu, vel deiectione exeunte. Ardor quoque in ea parte percipitur. Lingua ſæpè inficitur: ſapor redit in os, anguſtia eſt ſpiritus & ferè faſtidiũ: ſed vbi in orificio ventriculi grauiora ſymptomata commoueri ſolent, animi deliquia, extremorum frigus, dolor crudelior. Cap. 4. lib. 5. locorũ affectorum Galenus ſcribit oẽs ferè interire, niſi ætatis beneficio ſeruentur. Ad hæc legenda quæ ſcribuntur 4. Method. Vtendũ eſt alimentis, quæ medicamentoſam qualitatem habeant, detergentibus, incarnantibus, & cicatricem ducentibus: quæ ſeligẽda ſunt ex 2. lib. de materia Chirurgica. Abſtinẽdum omnibus acribus acerbis, ſalſis, acidis, quæ ſcilicet vlcus exaſperant: mitigantibus vtendum, quę etiam detergeant, glutinent, incarnent, cicatricem ducant. Atq; in gula paulatim deglutiendum, adiungendumq; aliquid viſcidum, vt vis medicamenti obiter inhæreat. Lac itaque tepidum conditum ſaccaró diatragachanto frigido, lac amigdalarum, hordeatum, limaces, cochleæ, gelatina. Sed maximè oua ſorbilia, aut paulò magis cocta concipiendis medicamentis idonea ſunt.

Ventriculi vlcerati ſigna.

ſunt. Potus quoque, hydromel, vel hydroſaccarum, ſyrup. viol. iuiubarum: deinde etiam myrtillorum & roſarum de ſiccis. Vtimur quoq; ſaccaro roſato, maſtiche, tragachãto, & aliis id genus; farina fabarum, hordei toſti, admixto puluere balauſtiorũ, malicorij, ſanguinis drachonis. Exercitatio & frictio partium inferiorum. Sed aliquando non vlcus, ſed tuberculum in œſophago naſcitur, à quo defluens potus aut cibus reſiſtit in via ſine dolore. Rarũ eſt, quod tamen poſt 4. menſem accidit. Puella quædã deuorato multo pulmone veruecino, & inde grauato ventriculo poſt nauſeam vomuit fruſtũ pulmonis. In œſophago reſtitit parte ſuperiore, vnde grauiter cõflictata & periclitata conualuit ſucceſſu, cucurbitulis affixis, & ferramentis in œſophagum inditis. Nihil deglutiebat intercepta via. Ex antecedente de malo coniectura facta eſt. Inflata eius pulmonis portio œſophagum obſederat. *Hiſtoria.*

De voulimo.

VOulimum quaſi πολὺ λιμὸς appellatur: βȣ enim particula in hac voce, vt aliis multis, πολὺ multum aut magnum ſignificat. Eſt autẽ genus quod ab ingente fame nomen habet. Vocatur & phagedæna ab inſatiabili edendi cupiditate. Sub hoc genere continetur canina appetentia, affectio appetitricis facultatis, id eſt, ſtomachi in quo affectu repletus affatim ventriculus paulò pòſt omne reuomit, aut deiicit, virtute non ſubſtinẽte. De hac canina appetentia lege 5. & 6. de locis affectis, 4. de ſympto. cauſſis. Cauſa eſt cum os ſtomachi penuria, imbecillitate, & refrigeratione afficitur, 5. de ſimplicibus, à frigiditate & ſiccitate, vnde curari *Canina appetentia.*

putat calfacientibus & humectãtibus balneis & alimẽtis. A fame inchoat, quę postea desinit. De quo lege Aphoris. 21. lib. 2. Gal. de vsu respirationis refrigeratis partibus thoracis, & quę vicinę sunt. lib. verò de Theriaca, helminthi vermi, hoc aliquando attribuit nobili historia de virgine quadã: quę cum multum comederet, perpetuò tabescebat, verme illo perpetuo exugente chylum & alimẽtum, quod deberet distribui corpori. Legendus commẽtarius aphorismi, *Famem thorexis & vini potio soluit*. Eleni vini vsus plurimum laudatur à Galeno: sed neque vacuo ventriculo, sed modico pastu, neq; multum semel, nisi vehementer sitiunt, sed breuibus interuallis. Archigenes eos, qui ingenti fame in viis delinquunt, reuocat odoramentis aceti, pulegij, terræ aceto maceratæ, pomis, malis, piris, & aliis, quæ ad manum sunt. Dat panem intinctum vino postea suillam assatam, & ea quæ multũ nutriunt, & odore sunt bono. In paroxysmo extremæ partes constringantur, maxillę pungantur, pili vellantur, & aures. Reuocatis, ab animi deliquiis, panem dat imbutum vino diluto. Alimenta, quæ affatim nutriunt, oua sorbilia, bulbos, cochleas & similia.

De Hepaticis.

Hepatici Galeno qui sint.

HEpaticos definit Galenus, qui ex imbecillitate hepatis aliquo vitio laborant, etiam si neq; febris, neq; inflammatio, & sine hac imbecillitas esse potest. Nascitur imbecillitas ab intemperie. Intemperies est vel visceris, vel humorum, qui venis & arteriis continentur: vnde vel alteratrix, vel retentrix, cõcoctrix, vel excretrix malè suo munere fungitur. Sed hoc quomodo distinguendum,

intelligendum

intelligendum ex libr.6.de symptomatis,& morbis,itémque ex cap. 6.lib.5. de locis affectis, vbi malum insistet. Galenus in vitio alteratricis, cùm scilicet hepar attrahit,sed quod attrahit,non sanguificat,ait egeri similia loturæ carnium,vt in historia illa Siculi Medici, cuius meminit libr.5.de Locis malè affectis. In calida intemperie humores visceris,deinde viscus eliquatur, vacuaturque per aluum bilis olida admodum,crassa, insigniter tincta,mordax,& spumās in frigida. Neque frequens, neque copiosa deiectio, sed longior affectus est, color pallidus tardus pulsus,vrina tenuis, vbi siccitas contracta, spissa, vbi humiditas ac paulatim retenta materia calorem succendit & febriculam, quæ vix apparet, & Medicum fallit,nisi diligenter obseruet tum quæ crassiores, fæculentæ & limosæ excretiones fæci sanguinis,vel limo similes. In calida intemperie leuibus pharmacis vtendū est nō vt intemperiem cures sed vt vacues excrementa quæ per intemperiē collecta sunt. Vteris ergò cassia,catholico,syrupo violato,recenti rosato laxatiuo,quibus dilutum rhabarbari misceri potest, sed non ita magna quātitate dilutum: vt ℥.1.sufficiet. In calida intēperie refrigerantibus modicè,roborantibus vtēdum,cichorio, endiuia,scariola,adiātho,capillis ven.fumaria & aliis id genus. Mellitis rebus non ita vtendum,quia in calida intemperie mel exsiccat, & talia promptè amarescūt. Itaq; in decocto harum rerū sufficiet decima pars sacchari alioqui dissolues decimā partem syrupi de portulaca,de limonibus,de acetositate citri,de granatis, oxysacc. simp.& similiū. Acetosæ magna vis inest refrigerando

Hepatis calida intemperies leuiora petit cathartica.

refrigerando hepati, similiter & lactucæ. Itaq; altera vel vtraq; plurima incoquitur iusculis. Ius acetosæ exprimitur, in quo carnes intingãtur, panis hordeatus, aqua hordei, hordeatũ. Huic malo maximè cõueniũt æstiui quoque fructus, cerasa, ribes & similia. Vino non nisi diluto plurimùm vtendũ est, elixis potius, quàm assis In frigida verò plurimùm laudatur electariũ de vino Arabum, quod in hoc libro Gal. ex Andromacho describit, paululũ variante formula, & syphoïdes appellat. Passularũ mundatarum ℥. tres, croci ʒ. 1. calami aromatici ʒ. 2. ß. bdellij ℥ ß. cassiæ ligneæ ʒ. 2. ß. cinamomi ʒ. ß. spicæ ʒ. 3. myrrhæ terebinthinæ ana ʒ. 4. iunci odorati schœnuanthi ʒ. 2. ß siliquarum, vel carubiarum ʒ. 2. mellis ℥. 2. vini tenuis, odoriferi, quãtum sufficit, fiat electarium. Sed quia difficilis est hæc compositio, melius fuerit passulas mundatas ad ℔. semissem incoquere vino subtili, odorifero, donec sit crassitudo: deinde admiscere conseruæ anthos ℥. 2. cinamomi ʒ. 2. cassię spicæ, ligni aloës ana ʒ ß. croci scrupuli dimidium. Concorporare omnia, & exhibere semunciam pondere cum vino tenui & odorifero. Materia ferè cõuenit, quæ penetret, propter angustias viarum seu venarum, cyperus, schœnuanthum, crocus, iris florentiæ: qua aperiat, marrubium, absynthium, pistacia, radix petroselini: quæ concoquat & leniat, passulæ, ficus, vinum granatorum dulcium, vinum dulce: quæ abstergeat, mel, saccharum: quæ roboret, eupatorium, schœnuãthum, absynthium, rosa, spica: quæ præseruet à putredine, cinamomum, cassia lignea: quæ siccet, spodium: rasura cornu cerui, eboris, à proprietate

Electuarium de vino Arabum.

proprietate conuenit, velut rhabarbarũ, quod inde vitam hepatis appellant, ſpica, lupinum iecur cochlearum carnes & limachũ, atque inde diſtillatæ aquæ paſſulæ, quas tota ſubſtãtia familiares hepati etiam Galenus agnoſcit. Tantùm adſtringũt, quãtùm opus eſt viſceri concoquunt, roborant, malignitatem corrigunt, nec facilè corrumpũtur, vino quoque magna vis tribuitur: roborat, coquit, putredinem prohibet, intemperiem frigidam & humidam hepatis emendat. Contra virulentam materiam cinamomum primas tenet: deinde caſſia lignea, tum aromatum omne genus, nardus iuncus odoratus, calamus aromaticus, myrrha, electrum, crocus, aſpalathus. Ex eiuſmodi materia in puluerẽ trita ad ʒ.2. electaria fiunt cum ſaccharo, vel melle quadruplo, quintuplo: alioqui in paſſulato melle incorporãtur. Mel paſſulatum fit coctis prius paſſulis ad craſſitudinẽ ſyrupi, coctis, inquã, in vino, adiecto ſaccharo. Exteriora verò ſunt oleum roſaceum, aliquãdo adiecto chamæmelino, vbi calida intemperies eſt. Nã in calida intemperie abſtinẽdum iis, quæ nimiùm refrigerãt, & leuiter refrigerando laxanda cutis eſt, vt tranſpiret vapor. Licet quoque vti vnguento roſato, cerato ſantalino in roſaceo diſſoluto, vel cum eodẽ piſto & admoto. Alioqui cerato refrigerante Galeni, ſubacto cum ſucco cichorij & tantillo aceti albi. In frigida oleũ de abſynthio, de ſpica, de maiorana, & quæ in frigidiore vẽtriculo deſcripta ſunt. Nam in hoc cõuenit hepar cum ventriculo, quòd vtrunque eget iis; quæ adſtringendo corroborant; niſi quòd magis adſtringendum in ventriculo è chamæpythi.

Mellis paſſulati præparatio.

Medium

Medium fit medicamentum similiter ex radicibus graminis sileris. Ad quantitatẽ decocti opus est ℥. 10. & ℥. 1. sacchari. Duo sunt reliqui affectus, quorũ meminit Galenus hoc libro, humiditas hepatis & scirrhus. Itaque immodica humiditas vires hepatis dissoluit, quomodo vincula & neruacea corpora nimio humore imbuta dissolui solẽt. Signa humidi hepatis & humidioris ex arte parua Gal. petẽda. Curatur autem adstringentibus, & ea materia, quę prius in humidiore ventriculo descripta est. Hoc tamen differt hepar, quia minùs adstringentia desiderat. Humiditati aliquando frigiditas, aliquãdo caliditas coniuncta est. Itaq; in frigiditate aromata, plantas, & materiam, quæ adstringendo corroboret, & calefaciat, miscere oportet: quale, exempli gratia, fuerit cydoniatum cũ speciebus. In frigiditate & humiditate plurimũ conuenire scribit Gal. vinum: sed hoc sit tenue, odoriferum & natura calidũ. Vteris fotu de absynthio, irino, de spica, & aliis, in frigidiore & humidiore ventriculo memoratis, eisdem oleis malaxatis. Emplastrũ de meliloto, diachylum ireatum, mixto cydoniato, cum speciebus, dabis in potu, dianison, diacuminũ, diagalanga, diatrion pipereon. Institues assas carnes confixas caryophyllis, & omninò ea alimenta, quę siccent & calefaciant: caliditate verò iuncta fouebis oleo rosarum, de cydoniis, myrtillorum, aceto addito, santalis, spodio, succo earum herbarũ, quæ hepar refrigerãt, senecionis, hepaticæ, cichorij, intyborum & similium. Atque hisdẽ herbis pistis ex eisdem oleis, puluere rosarum, santalorum, spodij, addito, finges veluti cataplasmata. In potu conueniet

Hepatis minus adstringentia, quàm ventriculo conueniunt.

niet electariũ diarhodon Abbatis, rosis, santalis & spodio additis. Videndum tamen, vt ne nimiùm refrigeremus. Nimiùm refrigerãtibus læditur hepar. Cerato santalino plurimùm vtuntur, quod addita parte cydoniati sine speciebus melius fiet. Malaxabuntur cum oleis prædictis, pauco aceto albo addito. In omni humiditate hepatis & totius ventris vehemẽter laudatur cochlearum caro & limacum: sed si coniuncta est caliditas, frigidis condimentis & aceto temperatur. Contrà verò in frigiditate. Contrahit schirrum hepar propter venarum angustias. Schirrus tumor est durus, dolẽs: initio curabilis est, cuius materia humor crassus, viscidus, frigidus, à quo nisi curetur, periculum imminet hydropisis. Morbi regij fiũt, & longę febres, & tabes corporis. Itaq; summa diligentia curari debet, & quia durus mollientibus eget: ratione materiæ crassæ, incidentibus: frigidæ, calefacientibus: viscidæ, detergentibus. Itaq; mixtio medicamentorum contra schirros hepatis molliat, incidat, tergeat, calfaciat, sitq́; tenuium partium. Verùm ratione partis affectæ in molliẽtibus eligentur ea, quæ id moderatè faciunt, ne nimiùm mollientibus substantia visceris dissoluatur: ac rursus oportet propellere, quæ tenuium partium calfaciãt, & incidant: à quibus tamen periculum est, ne parte schirri dissoluta reliquum lapidosum & incurabile relinquat. Propterea vt dictum est, mollientia misceantur, foueatur schirrus ex oleis malacticis, deinde superponantur emplastra malactica, de meliloto, ceratum œsypi, diachylum ireatũ, & similia, aceto mixto aromatibus, ad ʒ.1. emplastri ʒ.2. aut sesquidrachma: tritorum

tritorum aromatum miſceri poteſt. Acetum additur vt penetret, vt incidat. Materiam ſcriptā inuenies cap. de malacticis, niſi quòd ea ſeruanda ratio malacticorum & incidentium, quæ perſcripta eſt. Hoc enim habet peculiare ſchirrus hepatis. Veteres plurimū vtebantur caricis pinguibus. ol. irino, vel ſimili, inunctis & tepidis admotis in fotu. Hoc aduertendum, ne nimiùm frequens, néve longiùs adhibeatur. Nam inde periculum imminet relaxationis viſceris. In potu eadem ratio ſeruāda eſt, vt ſcilicet, aliquid malacticum miſceatur iis, quę incidant & tenuēt. In malacticis eſculentis efficaciſſimum eſt decoctum ficuum pinguium & ſimilium, paſſularum, recentis quoq; camæpytheos. In eiuſmodi decoctis miſcebuntur ea, quæ in morbo regio & hydropiſi deſcribentur. Conſenſus veterum & recentiorum, ammoniacum tum foris adhibitum, tum in catapotiis deuoratum plurimùm facere ad ſchirros & oppilationes viſcerum. Itaque ex ammoniaco & pul. hieræ, cuius vis magna eſt calefaciendo, incidendo, pilulæ fingi poſſunt, non quæ tam purgent, quàm quæ ſchirro curando conueniunt: è terebinthina quoque & eodem puluere vtilia catapotia formari. Alimenta, partim quæ molliant, partim quę incidant, tenuent & tergeant, propterea condimenta ſicca erunt ex vſu. Acetum paſſulatum miſceatur, aut in quo diu inſolato ficus, vuæ paſſæ, caryophyllum, cinamomum aliquoties commutata maduerint.

De morbo Regio.

MOrbum Regium vocát, quia laſciuiis, cātu, delitiis, mulſa, vita ſoluta curis, & vt ait Serenus,

renus, Molliter hic quoniam celsa curetur in aula. Caussæ sunt obstructio, inflammatio, intemperies hepatis aliquãdo lienis, vesicæ fellis, pororum, per quos flaua bilis ad ieiunũ descendit, aut per quos fæx sanguinis ab hepate ad lienem fertur. Oportet itaq; interrogare ægros qua parte vel dolorem, vel grauitatem, vel tensionem sentiant. Aliquando criticus est hic morb. flaua bile è vasis diffusa in corpus, aliquando venena hunc morbum faciunt. Sed in inflammatione necessario febris est, & alia accidentia, quæ se proferunt in inflammatione. Quæ est citra febrem & inflammationem, tensio est, & grauitas in dextro ferè hypochondrio, excrementa albicãt, cineritia sũt, & argillosa, vrina specie crassa admodum, crocea, aut nigra, cum spuma eiusmodi coloris. Pulsus neque celer, neque languidus, crebrior tamen, minor, & durior. Galenus morbum Regium citra febrim cum grauitate in dextro hypochondrio hac ratione curat. Primum cibis & pharmacis aperiẽtibus obstructiones vtitur, deinde medicamentis purgantib. Atque hic meminisse oportet, in grauibus obstructionib. quales sunt in morbo regio, periculosas esse validas purgationes, nisi prius medicamentis obstructa liberãtibus vias aperuerint. Propterea Hippocrates, corpora cum quis purgare voluerit, oportet fluida facere. Intelliges medicamenta aperientia & purgantia aliquid effecisse, cum iam pro albicãtibus & cineritiis excrementis alui, cœrulea & admodũ flaua deiiciuntur, cumque vrinæ ad colorem naturalem propius accedunt. Aperiunt oxalidis folia & radix gramen, asparagus, cichorium, eupatorium, apium

Purgationes valentiores in obstructis periculosæ.

adianthum,herbæ capillares,calamenthum, calamintha,ancusa,fœniculũ,gẽtiana,iris,aristolochia, cinamomum & aromata,melanthium, securidaca, fumaria,chamæpythis,rosmarinus,serpillũ,marrubium,asarum,anisum,hyssopus petroselinum, absynthium,cappares,radix tamarisci,asparagi,rusci, capparis. Cõcoquũtur hæc vel per se,vel cum aliis vt inde fiat oxymel conditũ cinamomo. Hinc quoque syrupi fiunt,quanquam plurimũ vtuntur syrupis de endiuia,de cichorio,capil. veneris,de bizantiis,de duabus vel quinq; radicibus. Vtũtur quoq; vermibus terrenis,asellis,musco,qui in tegulis nascitur,& vocatis ardesiis,rasura eboris,cornu cerui,pudendo viuerræ,vulgò de furet. Sed vehemẽter laudant,& iusta quidẽ ratione, ammoniacum, cui ad miraculum vsque vim inesse volunt liberandi obstructiones, vt certo euadant,quibus iã à morbo regio imminet hydropisis. Teritur ammoniacum,datur in hydromelite,vel oxymelite. Soluitur oleis chamæmelino,amygdalarum amararũ, de fraxino,& similibus,aut Alcumistarum arte oleum inde distillatur,quod illinitur,& bibitur.

Potiones plurimùm probant à balneo, iubentque ægrum epoto medicamento decumbere in latus dolens. E materia quoque descripta fiunt puluisculi,qui cõditi aromate & saccharo exhibentur in potu, alioqui inde fiunt electaria, aut pars miscetur electario diarrhodo. Sunt & aquæ distillatæ,quæ conueniant endiuiæ,cichorij, lupulorum, cuscutæ,fumariæ,capillarium,acetosæ,terebinthinæ graminis,raphani, apij fœniculi,lappæ,rubeæ tinctorũ,tribuli,lybistici,rusci,asparagi& similiũ.

In

In alimentis sæpè vtetur radicibus esculētis vt acetosæ: petroselini, graminis, cichorio toto, cicerum decocto, capparibus, asparagis, lupulorum extremis, stipulis articaulis, quas vocant Lutetię Cardes vino tenui, quod vel aquis memoratis, vel decocto rosmarini dilui potest. Quod ad phlebotomiam attinet, vbi videbitur sanguis redundare, aut fuerit suppressa aliqua vacuatio, liberiùs detrahes sanguinem è basilica dextra: aut venis extremæ manus. Resistentes menses: aut hæmorrhoidas excitabit. Galenus vsu eiusmodi aperientium & pharmaco purgante sæpè vno die curauit ægros. Quòd si cōtumax videbatur malum: vtebatur validiùs tum aperientibus, tum purgantibus. Constat experientia decoctum ligni sancti multis profuisse. Color fœdus relictus frequenti balneo curatur, vbi iam causa interior sublata est. Galenus vtebatur dacridio. Vtemur agarico, puluere hieræ diacolocynthidos, rhabarbari, mistis & diaphęnico & diapruno: in intemperie, aut morbo regio, qui est à crisi, neque purgantibus, vacuantibus aut aperientibus vtendum est. Redeundum verò ad ea remedia, quæ descripta sunt in imbecillitate hepatis. Ab intemperie calida in crisi res est committenda naturæ: nisi quod balneis laxantibus & detergentibus cutem, humidiore victu & diluente vtendum est. In primo genere quidem ab obstructione clysteres acres plurimùm possunt, qui scilicet, naturam trahunt, vt iam non effundat bilem in corpus, sed ad intestina mittat. Aliquando est hic redeundum cōtra schirrum hepatis. In venenis initio quidem vomitus, si eò vertit natura, si ad intestina,

Color fœdus frequēti balneo curādus.

clystere acri. In habitum corporis, cucurbitulæ cũ flamma & scarificatu. Danda autem per os, quæ contra genus veneni faciant.

De Splenicis.

SPlenicos vocant, quibus lien induruit, addunt alij ab humore melancholico. Multa sunt indicia, quæ splenicos arguunt, grauitas & circumscriptus tumor in sinistro hypochondrio, difficultas spiritus, sitis, siccitas oris, pedum & pudendorum inflatio, color malus, plumbeus, decubitus in sinistrum latus, grauis dolor ad iugulum sinistrum tendit, vbi grauior tumor. Quibusdam scatent pediculi, noctu sudor grauis, halitus fœtet, erumpit sanguis è naribus, & aliis partibus gingiuæ & dentes corrumpuntur magis parte sinistra, venæ ad lienem nigricant, scalidior cutis est, maximè ea parte vlcera maligna, in cruribus cicatrices nigrę, aluus adstringitur. Horum aliqua vel omnia splenicos ostendunt.

In primis leui pharmaco, vel clystere mollienda aluus, detrahēdus sanguis, repetita bis vacuatione in duos dies (inquit Galen.) è basilica sinistra, satis amplo foramine, alioqui è vena medij digiti, vel minimi. Alij venam post aures diuidunt, voluntq; plurimùm prodesse, si eo sanguine, qui effluit, statim illinatur regio lienis. Cōstat quoque raro quidem experimento venas apertas, quæ ad lienem turgent & nigricant, splenicis plurimùm profuisse. Distinguendum quoque qua parte visceris tumor constiterit. Nam si superiori parte, pharmacis purgantibus per interualla vtendum erit, si inferiori, clysteribus acribus vti conueniet.

Lienis tumor superiori parte consistens purgantia pharmaca, inferiori, enemata postulat.

Sed

Sed pharmaca & clysteres per interualla imperantur, quibus interuallis, medicamentis aperientibus, incidentibus, mollientibus vtendum erit, vt præparata materia meliùs sequatur. Itaque & ea, quę priùs descripta in scirrho hepatis, & hęc peculiariter cõuenient, & cortex radicis capparis, radix tamarisci, polypodium quernum, scolopendrium, & omnes capillares, rosmarinus, semen agni casti, endiuiæ, scariolæ, portulacæ, acetosæ, cuscutæ, semina frigida maiora & minora, cortex & radix salicis, fraxini, genestæ, flores hyperici rosmarini. Abstinendum deinde iis, quæ nimium calfaciunt, nisi frigidis temperentur.

Ex omnibus in aqua coctis oxymel cõparetur. Purgationes ex epithymo, cuscuta, foliis sennę, polypodio, diasenna, catholico, agarico, diapruno, cõfectione hamech, electario Indo, syrupo de fumo terræ, in oxymelite, sero lactis, decocto scolopendrij, vt melancholicam purges & pituitam. Laudatur aqua fabrorum consumendo scirrho, in qua ferrum fuerit sæpius extinctum, præterea aqua depurata, & benè colata, quæ collibus defluit in alueolos eorum, qui acuunt gladios & enses, lixiuium sarmentorum, oxymel, acetum scylliticum, syrupus acetosus, capillorum veneris, de duabus & quinque radicibus, de fumo terræ, de scolopendria, de pomis, de epithymo.

Diluuntur syrupi in oxymelite simplici, vel Galeni: in sero lactis, in aqua cuscutæ, acetosæ, borraginis, fumiterræ. Conuenit frequens capparũ vsus, asparagorum, extremitatum lupuli conditarum, florum genestæ & violarum, cardorum, sunt autem

cardi, caules cynaræ, qui per hyemen eduntur. A proprietate conueniunt lien bouis, asini syluestris, vespertilio decolatus & siccatus, splen asini domestici, pulli egurini cremantur in testa, puluis drachmę pondere, potionibus, quæ conueniant, inspergatur. Laudant poculum è fraxini ligno. Quod autem ad topica remedia attinet, ea arte fient in molliendo & resoluendo scirrhum, quam inuenies capite de Malacticis. Peculiariter conuenit ammoniacum dissolutum aceto, deinde pistum cum oleo de capparibus, vel liliorum, quo quidem ammoniaco eò modo vtendum, qui dictus est in scirrho hepatis.

Vteris similiter emplastro de meliloto, dialthęas, œsypi cerato, diachylo descriptione Philagrij. Solet conspergi puluis ceterach, corticis radicis capparis, limaturæ chalybis leniter remollito scirrho: veniendum ad vsum aceti descriptum capite de malacticis, ad vehementem dolorem splenis, tumorem, punctionem, duritiem. Mirabilis puluis diacapparum. ℞. corticis radicis capparis ℥. 1. seminis acetosæ ʒ. 6. corticis radicis tamarisci ʒ. 3. terantur in puluerem. Datur media nocte, & inter pastus cum oxymelite. Oportet ægrum in sinistrum latus decumbere, quemadmodum in aliis potionibus spleniticis, tres horas à medicamento sumpto ieiunare. Conueniunt trochisci de eupatorio, & de capparibus. Quòd si videbitur rugitus quidam & flatus, intermiscendum quæ flatus discutiunt, piper, cuminum, ruta, daucus, anisum, apium, caruum, petroselinum, lybisticum, galanga, & alia id genus.

De

De colicis remediis.

QVæ hic scibuntur vel anodyna sunt vel ad dolores colicos à frigore & flatibus referuntur. In narcoticis plurimus est vsus Philonij, quod antea descriptum est capite de sputo sanguinis. Vtimur quoque pilulis de cynoglossa, quæ contra omnes istiusmodi morbos valere dicuntur. Ad hæc floccis suspẽsis de filo, & immissis recto intestino, glandibus seu suppositoriis, in phlegmatica materia vtendum incidentibus, detergentibus, & calfacientibus, qualia descripta sunt in frigidiore vẽtriculo & hepate. Plurimum laudatur quod sequitur parabile. ℞. piperis grana 3. salis ℈. 1. trita dentur cũ vino in iure veteris galli. Allia coquũtur, & adiecto pipere sorbetur ius. Sunt qui vel capũ, vel pipionem, vel alaudas, nucleis allij infarciant, & ita iubeant edendas aues. Alexandrinus tres bulbos allij vespere sumptos flatus discutere, & phlegma deducere scribit. Sunt qui plurimum tribuãt vino maluaticio diluto aqua maioranæ aut nepithę, additis ℈. 2. castorei. Alij lauri baccas nouem aut vndecim terunt, & cum vini tenuis & odoriferi ℥. 4. ß. facto experimento propinãt, item folia raphani cum septem granis piperis decoquunt, & inde melicratum parãt, quod mirabiliter facit nephriticis, colicis, & quibus vrinales viæ obstructæ sunt. Ol. ruta. nardino, laurino, de cado, raphanino, napino, de piperibus lanas inculcant, & calidas admouent ventri: alioqui in eisdem ol. quartã partem galbani dissoluunt, adduntq; aliquid ciuetæ & croci. & ita illinunt, in flatuosa eadem remedia conueniunt, & affixæ cucurbitulæ vmbilico, in calida, & biliosa,

inedia, quæ alios colicos iuuat, vehementer lædit, vbi narcoticis potissimum vtendum est, clysteribus mollibus ex radice althææ & foliis, malua, violaria, muccaginibus seminis lini, althææ, psyllij, cydoniorum, adiectis capitibus papaueris, vitel. oui, violato, vnguento rosato. Aliquando clyster iniicitur ex hordeato liquidiore, adiecto syrupo violato de papauere, nenuphare. In horum colico dolore cataplasma conuenit Alexandrini. ℞. farinæ lini & hordei, vel fabar. ana M. 2. coquantur in ol. chamæmel. fiat cataplasma. Alioqui.

℞. ol. chamæmelini & rosa. ana ℥. 1. ceræ ℥ ß. fiat ceratum. Muccaginis seminis lini ℥. 1. cum farina fabarũ subacta ex vitellis oui fiat cataplasma. Sũt qui experimento laudant hanc potionem. Seminis viol. ℈. 4. dantur ex vino diluto, Physica remedia sunt coralli triti cochleare, dandum ieiunis per triduum cum vino: item stercus lupi cum aqua tepida, cornu cerui vstum particula incisi vmbilici infantis nuper nati, aurea vel argentea armilla includitur & circunfertur, cingulum è corio lupi gestatum, masculi maribus, fœminæ fœminis, stragulæ quoque lectorum inde fiunt. Alij pellem gestant, aut eiusdem lupi stercus nucula includunt, suspendunt è collo, vt ad ventrem perueniat. Suspendunt autem ligula è corio ceruino aut filo texto ex ouilla lana, sed ouẽ volunt interfectam à lupo. Alij verò euasisse à lupo. Laudatur & anguillæ sanguis, & cristatũ alaudæ genus, stercus gallinæ, quæ exercetur & nutritur pabulo sicciore, tunica interna ventriculi erinacei, masculi quidem in viris, fœminæ in fœminis & mulieribus. Hæc quidem scripta à

Græcis & Arabibus trita in puluere aliis miſcentur, quæ aperta qualitate iuuant piperi, caſtoreo, & aliis id genus. Dantur ex melicrato.

De priapiſmo.

Priapiſmus, qui & Satyriaſis dicitur affectio eſt, cum minuſculum pudendum inuito tumet & inflatur, vel vt 6. de locis affectis, cum colis in longum & circuitum augetur, nullo deſyderio veneris ſtimulante. Addit Galenus, oportere inflationem eiuſmodi eſſe ſtabilem. Quibuſdam enim ſupinè decumbentibus, aut aliter concalfactis renibus, inflatur colis, ſed affectio non eſt permanens. Nomen ductum à Priapo deo hortorum, cuius colis ita fingeretur. Cauſa mali ſpiritus inſinuatus fiſtuloſo neruo, qui penem conſtituit. Addit quoque 6. de locis affectis amplas & patentes arterias, quæ ad pudendum perueniunt, concepto multo ſpiritu hoc ſymptoma efficere. Aliis locis Galenus generationem huius ita deſcribit. Materiam facit humorem craſſum & viſcidum, qui à calore lãguido motu reſoluitur in craſſum ſpiritum, licet aliquando tam craſſus, & viſcidus humor ſit, vt vel à calore naturali incraſſum ſpiritum nõ reſoluatur, initium huius mali præcedente palpitatione intelligitur. At vbi ab arteriis amplioribus malum eſt, nõ præcedit palpitatio. Sed vſu alimentorũ acriũ, longa abſtinentia veneris aſſuetis, diutiùs præcinctis, tẽtigo frequẽs mouetur, & hinc flatib. deorſum motis arteriæ ampliantur. Idem accidit acrimonia humorum, ſed præcipuè iis, qui multum ſanguinis & ſeminis colligunt, atque imaginationibus veneris indulgẽt. Sic iis, qui iam à pubertate veneri in-

dulgent,& sæpiùs imaginantur,frigidior colis esse solet,contra verò robustis athletis. Raròaut nunquam coëuntibus,vel venerem imaginantibus rugosus & exiguus colis esse cõsueuit. De priapismo 14.Methodi,6.de symptom. & morbis, 6.de locis affectis, & hoc libro. Initiò sanguinem detrahes præsertim iuuenibus, quibus hoc malum familiarius. In humorum acrimonia purgabis. Vteris clysteribus,ad hæc frictionibus,inedia,balneis,vomitionibus,quas præfert Galenus purgationibus, ac breuiter eo genere vacuationis vteris,quod & morbo & naturæ ægri magis conuenire videatur. Iubebis ægrum defugere omninò imagines veneris, & quæ venerem excitant. Initio non oportet mẽbra calfacere,sed leuiter refrigerare, primùm quidem cerato rosaceo in aqua soluto,vnguento rosato,cerato cõparato ex cera,oleo nenupharino & chamæmelino. Ex quo tum lumbis,tũ pudendis illini debent,& perinæo. Instities tenuatem victum citra caliditatem manifestam,& ea quæ incidunt materiam crassam,& viscidam detergent,quale est oxymel,& alia iam multis locis descripta, imperabisque ea,quæ à proprietate contra morbum faciũt, nympheam,eius semen vel radicem,semen viticis, id est,agni casti,& post aliorum vsum,rutham.

Priapismi remedia.

De hæmorrhoidibus excitandis.

HÆmorrhoidibus non est assuescendum, nisi ad curationem,vel cautionem grauioris mali,epilepsiæ,melancholiæ,incubi,quartanæ & morborum id genus. Si quando tamen excitandæ sunt sanguisugis benè purgatis & electis facilè irritantur,exasperãtibus medicamẽtis, vt folio ficulneo,

pumice

pumice, medicamentis acribus, cępa rubra, pręsertim pipere, nitrosis, sale torrefacto, alumine: vel tergentibus & acribus felle taurino, staphisagria, absynthio, centaurio, ciclamino, athanasia, matricaria & aliis id genus. Talia teruntur in puluerem, alia teruntur & exsiccantur, pulueres succis permiscétur ad crassitudinem iustam luti, aut melle concorporantur, & circulo sedis illinuntur.

De vitiis sedis & pudendorum.

VLcera harum partium iisdem medicamentis ferè egent, sed in sede difficilis curatio, & qa vegetiore sensu prædita est, non fert, quę vel austeritate vel acrimonia exasperant, quia humida & calida facilè putrescit, deinde quia eo peruenientes venæ multæ sunt, quæ illic desinunt. fluxiones retinet, vnde humidiora vlcera, callosa & fistulosa fiūt. Pręter hęc naturalibus excremētis sæpiùs eæ partes madescunt, proptereáque illita excrementa detergent: vnde omnino difficilis curatio. Commune est auxilium sedis & pudendi vlceribus à medicamentis quæ siccant citra morsum. Ea materia iam descripta in ocularibus medicamētis, & quę peculiariter conueniat, c. de sarcoticis & epuloticis. At in vlceribus malignis partim ad ea quę supradictis capitibus, decurrendū contra maligna, depascentia, & putrida vlcera, partim ad ea, quæ iam vsitata sunt, ad ægyptiacum, puluerem mercurij, vnguentum de Vigo, mista parte vel ægyptiaci, vel pulueris, mercurij: similiter ad aquas fortes, ad illitum quoque in fine spinæ & inguinibus ex vnguentis mercurialibus.

De

De iis, qui noctu permingunt stragulas.

AB infirmitate musculi, qui vesicam claudit, mollitie neruorum, accidit pueris, vt noctu permingant stragulas. In quibus remedia sunt, partim quæ qualitate musculum corroborant, partim quæ occulta proprietate morbum tollunt. Itaque & perinæum & spinæ extremum, & radix colis decocto earum rerum, quæ corroborant, fouenda sunt. Deinde vnguentis & emplastris, quæ id efficiant, vtendum. Itaque decocto menthæ, rosarum, absynthij, calamynthæ, saluię, stœchados, lauendulæ, maioranæ, rosmarini, pulegij, polij, chamæmeli & similium fouendæ partes. Decoquuntur vino ex eadem materia, vino & ol. cocta ad vini consumptionem. Linimenta comparantur ex oleis: addita cera subquadrupla, mastiche, thure, suboctuplis, cerata fiunt. Iisdem oleis molliűtur emplastra de meliloto, diachylum, iride adiecta: & mollia in aluta prædictis locis affiguntur. Proprietate cőueniunt eritij caro, cerebrum aquilæ, renes & testiculi leporis, quæ omnia edi possunt, vel vino incoqui, vt bibatur vinum. Adhęc pulmo hædi, lingua anseris, guttur galli, vesica tauri, caprę, ouis exsiccata, tritáque in puluerem. Dantur ex vino dormituris. Probant & enulam, & calamintham, thus, ben, cyperum, coriandrum præparatum, myrrham, mentham, galbanum, castoreum, seseli, lac ouillum & caprinum. Vulgare remedium est esus murű. Sunt & qui cinamomum, lignum aloës, spicam, saccharum rosatum, rosas, pulueribus à proprietate iuuantibus permisceant.

De

De præfocatione vteri.

Præfocatio vteri grauissimum malum est & periculosum: nascitúrq; ferè tribus de causis, quę in vnam coeunt, hoc est, vehementem refrigeratione totius corporis. Primaria causa suppressio mēsium: altera suppressio seminis, iis præsertim, quæ priùs omnino veneri indulgebant: tertia causa, cùm quæ antè concipiebant, iam non concipiunt. De pręfocatione vteri lege c.5. lib.6. de locis affectis. Sensu motúque priuari solent & respiratione, aut certè tam obscura est respiratio, vt non appareat: vox quoque deficit. In leuiore malo motus, sensus ratio, vox, & respiratio seruantur. In paroxysmo extremorum vincula & frictiones maximè crurum, cucurbitulæ inguinibus affixæ, odorata vtero, grauiter olentia naribus admouentur, vt castoreum, galbanum, gagates lapis, bitumen, pix liquida, pili combusti, cremati paniculi, cornua vsta, plumæ crematæ, euphorbium, quo ferè vulgus vtitur, veteres soleæ calceorum crematę, quas & potui dare solent: frequenti experimento rutham, naribus admouent, quam & Galenus probat: cæpam & allium. Odorata verò, quæ vtero adhibentur: ciueta, gossipium moschatum, ol. de spica de costo, caryophyll. gallia moschata, alipta moschata. Hæc in puluerem trita oleis dictis permiscentur: vt fiat luti crassitudo, & ita sinui pudoris illinūtur. In suppressis mensibus sanguis detrahi potest. In potionibus post paroxysmum veteres probant agaricum ex vino. Datur & terebinthina & puluis hieræ dia colocynthidos. Laudantur semen & succus plātaginis, semen agni casti, rutha, radix nimpheæ, in iis, quæ

Vteri præfocatio tribus suscitatur ex causis.

quæ nimio ſemine abundant. Preterea vomitiones imperant, ſternutationes, cucurbitulas inguinibus coxis, ilibus, deinceps affixas cum multa flamma. Hypochondria faſciis ligant: & conſtringunt, globuli fili inculcati oleo anethino calido alternatim pectini apponuntur, propinant puluerem blattæ bizantiæ. Poſt alia quoque remedia dropaces & ſinapiſmi extremæ ſpinæ appoſiti, balnea naturalia, frequens coitus.

Ad Rhagadas.

RHagades vlcera ſunt vteri & ſedis diducta in fiſſuras. Sed alia humida & ſanioſa, alia colloſa, quædam cancroſa ſunt. Sanioſa abluuntur ſero lactis, mulſa, deinde tetrapharmaco diſſoluto in roſaceo illinuntur. Poſtea medicamentis conſolidãtibus: quæ parãtur è lithargyro. Colloſa egent mollientibus, œſypo, radice lilij, terebinthina, admiſta parte iridis florẽtiç, alioqui vitellum oui aſſum cũ lacte muliebri piſtũ appones. In ſuſpicione cancri diapompholygo Nicolai mollito, liquido cerato, roſaceo illines. Quòd ſi callus eſt coniunctus, adiicies aliquid mollientium, butyri, adipum, & muccaginum: vbi calor, vitellus oui permiſcetur: vnguento quoque de ceruſa, de plumbo, tuthia, & aliis, quæ contra cancros ſcripta ſunt, vteris.

De Nephriticis.

NEphriticos propriè vocant, quibus calculus in renibus concreuit. Galenus hoc loco extendit nomen ad eos, quibus renes inflammantur, aut exulcerati ſunt. Dicemus primùm de calculo; atq; vt diſtinguatur nephriticus dolor à colico, legendus eſt liber de locis affectis, caput primũ

&ſecun-

& secūdum sexti libri eiusdem operis. Sæpè enim fallit colicis dolor, vt putetur esse nephriticus, & contrà, propter connexionem communem renum & coli per peritonęum, itaque ex dictis locis distinguere oportet. Calculi signa & curationem, breuiter describit Hippocrates 6 epidim. his verbis. *In renem dolor grauis, cum cibo, hoc est stercore, repletur.* Stercus enim resistēs in cæco intestino & colo renes opprimit. Sequitur, *vomuntq́ pituitam*, exaspeperatis dolorib. æruginosa pituita primùm euomitur quæ in ventriculo generatur, & ad primos impetus educitur, deinde dolore commotis humoribus non solùm æruginosa, sed & biliosa. Subdit Hippocrates, *facilioresque fiunt*, subducta, scilicet parte materiæ, quæ ad dolentem locum confluebat. Sequitur, *soluuntur, cum cibo vacuantur*, hoc est, stercore, iam non oppressis renibus, vt prius, arenulæ fuluæ subsident, sanguinolentum mingunt, eiusmodi arenulæ ferè rufæ ac rubentes, certissimum signum faciunt calculi. Mingunt sanguinolentum, iam renum facultate retētrice imbecilliore, vel renibus exulceratis, femoribus, quod è directo est, stupor per consensum, non neruorum, vt quidam voluerunt, sed venæ cauæ, & propterea dolor stupidus. Subiicit curationem Hippocrates. *Quiescere non conferi, sed exerceri*, mediocriter, scilicet, vt materia, quæ calculum cogit, & concoquatur, & celerius vacuetur. *Non repleri*, repleto enim corpore cruditas ad dolentem locum confluit. *Iuuenes ellebore purgare*, nunc non helleboro, sed leuiorib. medicamētis & clysteribus purgamus. *Poplitis venam secare repleto corpore*, basilicam prius secamus, & maximè

maximè vbi magna imbecillitas renum est. *Cientibus vrinam purgare*, non perpetuò, sed iam benè purgato corpore, & vbi nulla inflãmationis suspicio est. *At tenuare crassam, viscidã. & coactam materiam emollire*, hoc est, mollia & laxa reddere tum renes, tum corpora, per quæ calculus deducatur foras, sic enim laxatis viis & mollitis, faciliùs & nulla vi vel minore, exibit calculus atque in iis duobus tenuãdo materiam calculi molliendo corpora, per quæ excludatur, non solùm efficies vt exeat calculus, sed vt ne postea regeneretur. Hæc ex Hippocratis & Galeni sententia, qui post Hippocratem mollibus, & anodynis clysteribus leniunt dolores, & aluum subducunt, Phlebotomia similiter & purgationibus vtuntur, nunc cassia, catholico, rhabarbaro interim addito, similiter tenuantibus, incidentibus detergentibus & mollientibus medicamẽtis vtuntur, balneis quoque vias molliũt, cucurbitulis detrahunt calculum, quas ilibus affigunt. Ad hæc omnia syrupis vtuntur, potionibus & pulueribus, qui tenuant, incidant & molliant, in quibus plurimùm conuenit syrupus comparatus ex floribus, foliis, seminibus & radicibus althææ, additis radicib. graminis, acetosæ, seminibus cucumeris, sacharo, & melle. Laudatur & conserua ex iisdẽ floribus & foliis comparata, oxymel, decoctũ glycyrrhizæ, betonicæ, lupulorum capparis, scolopendriæ, herbarum capillarium, quibus fortiora sunt, quæ parantur è scylla, iride, enula, aristolochia. A proprietate iuuãt sanguis draconis, lapis hæmatites, ol. de scorpionibus, bestiolæ, quæ in lapidariis fodinis, quasi verrucæ, lapidibus hærent, pellis leporis cremata,

Calculo quæ conueniunt à proprietate.

lepus,

lepus, vel decolatus, vel integer crematus, eiusdem renes cremati, cinis vngulæ equi, testa cochleæ & cancrorum, terreni vermes, aselli, auis quæ cauda tremula dicitur, calculus, quem quis primùm exclusit, vrina capræ montanæ, lac excornis & nigræ capræ, cicadæ aridæ, decoctum galli lassati. Hæc à proprietate conueniunt. Qualitate verò manifesta parietaria, valeriana, succus portulacæ siccatus, cucurbitæ semen, perforatę, lini, cucumeris, maluę, fœnugræci, apij, seseleos, radix damazonij, cyperi, asari, rusci, asparagi, capparis, tamarisci, cynosbati fructus detracta interiori lanugine, senellę vocatę, gummi & nuclei cerasorum, persicorum, cortex viridis corili, testa auellanæ, sarmēta vitis vsta, extincta in oxymelite, vt colatura bibatur, electrum lapis spongiæ, saxifragium, & alia propè infinita. Ex decocto aliorum paratur oxymel, hydromel, sacchar. allia trita in puluerem. Addantur decoctis, vel per se bibantur ex ol. de scorpionibus, & cuniculorum adipe, lumbi, perinæum, ilia, pubes illinuntur, conueniunt aquæ chamæmeli, betonicæ, genistæ, parietariæ, fabaceorum, raphani, & ex materia commemorata. Aqua & ole. è terebinthina, è ciceribus & bismalua. Et hæ quoque pilulę laudantur. ℞. lapidis Iudaici, lyncis, spongiæ ana ʒ. 1. nucleor. mespilorum ʒ. ß. tragacanthæ, gummi cerasorum & persicorum tantundem. Teruntur omnia & incorporantur in ℥. 1. terebinthinæ, pro tribus dosibus. Conuenit & lithontribō vocatum, & Iustinianū, alkekengi semina, baccæ lauri & iuniperi. Coguntur hæc cum glycyrrhizæ & radicis enulæ decocto, ex melle vel saccharo propinantur.

Calculo quæ conferant manifesta qualitate.

De inflammatione & exulceratione renum.

IN inflammatione renum clysteribus potiùs, quàm medicamentis purgantibus vtendum. Parantur autem initio ex remollientibus, scilicet, decoctione remollitiua, deinde etiam mistis lenientibus, vt chamæmelo & similibus. Olea sint violaceum, nenupharinum, papauerinum, postea quoq; butyrum recens. Oportet autem modum clysteris esse ad quartaria tria, aut ℔. i. Mollita aluo detrahendus sanguis è basilica, quæ inflammato reni respondeat, atque aliquando procedente malo phlebotome iteranda est. Arabes iterant è cephalica, vel poplite. Cataplasmatis primùm vtendum è decocto maluæ, bismaluæ, rosarum, violariæ, in quo postea coquatur farina hordei ad crassitudinem, deinde cum ol. rosaceo, oui albumine & vitellis ouorum, tantillo aceto adiecto, fiat cataplasma. Procedente morbo puluis chamæmeli farina lini & fœnugræci, puluis absynthij & alia, quæ leniunt, coquunt, discutiunt, miscere cõuenit. Postea quoque cucurbitulæ affiguntur lumbis & ilibus cum scarificatu. Vtendum fotu è vesica hidrelæo plena, quod hydrelæum ex decocto & ol. conuenientibus paratum est, initio quidem iis, quæ circa initia conuenire dicta sunt, postea verò mutata, vt prius, materia. Initiò abstinendum vino & mellitis, quales sunt syrupi, hydromel, oxymel, &c. Atque diureticis nutriemus iusculis è pullastrõ, lactuca, acetosa, portulaca, borragine & hordeatis. Bibet aquam hordei. Postea apparẽtibus iam vrinis crassis & sedimenti boni, quæ prius tenues, aquosæ vel rubentes apparuerint, diureticis vtemur, applicabi-

mus

mus emplastrum de muscillaginibus, pistum ol. chamæmelino vel irino, postea quoque emplastro de meliloto In exacerbationibus dolorum, incessionibus ex decocto bismaluæ, maluæ, violariæ, chamæmeli, anethi, meliloti, fœniculi, atque vrgentibus doloribus nimiùm & vigiliis decocto papaueris, cuius semen miscebitur hordeatis, philonio item & aliis potionibus narcoticis vtendum erit. Sed aliquando non coquitur, per vrinas scilicet, sed suppurat. Itaque signis apparentibus suppurationis, fotu, incessione, emplastris, cataplasmatis, clysteribus vtemur ex materia suppurante institutis, quam scriptam inuenies capite de suppurantibus. Atque contingit aliquando suppurationem resistere, vbi acriùs clysteribus irritare oportet, dandúmque in potu hydromel comparatum ex decocto fœnugræci, parietariæ, althææ, semine cucumeris. Quòd si dolor vrget, incessionibus vtendum ex materia mitigante, hordeatis, lacte vel emulsione amygdalarum. Iam eunte pure animaduertendum quale pus sit. Nam si liuidum & grauiter olens pauca spes est, alioqui bene sperandum. vtendúmque syrupo de althæa, de iuiubis, lacte asinino, melle, diatragacantho frigido, diaireo simplici, alphenic, & similibus, vt vel dolor, vel necessitas vrget, lacte amygdalino cum multo saccharo, tum purioribus vrinis euntibus, lacte bubulo & ouillo potius, quàm aliis, vtendum est, atque aliquando asinino, equino, caprillo. Bubulo quidem vtendum est, sed adiecta quarta parte seri. Conueniunt quoque sorbitiones vsitatæ ex lacte & vitellis ouorum, atque omninò multus sit vsus lactis, nisi corrumpatur.

Vbi sanguis fluit, iis quæ sanguinem sistunt & adstringunt, vtendum erit. Resistente aluo pilulis ex aloë, & rhabarb. terebinthina, cassia, cũ multo diatragacãtho vtendum. Et quia dolores sæpe vrgent, semicupia, id est, incessiones, comparanda ex decocto rerum, quæ leniant. Simili fotu & sacculis vti oportet. Pulueres quoque, quos cordiales vocant, alimenta boni succi omninò instituenda sunt, quia animi deliquiis sępè capiuntur, & plurimùm emaciantur. Itaque ad animi deliquia, morbum & maciem plurimùm faciet decoctum ex passulis, adiectis aliquot iuiubis, ficubus, glycyrrhiza, semine cucumeris. Coquantur autem ad crassitudinem syrupi. Deinde misceatur diatragacanthum frigidum, diairis simplex, tabulæ vtriusque diamargariti, de gemmis, lætitiæ Galeni, & similia, eóque vtatur sæpius è cochleari. Quòd si vrgetur siti, optimum hordeum coquatur ad putrilaginem, deinde emulsio aliquot tritarum amygdalarum, adiecta parte eius aquæ, decocto misceatur. Condientur omnia saccharo & diatragacantho frigido. Poterit vis augeri adiecto nodulo ex seminibus cucumeris, medulla seminis cucurbitæ. In remissione mollibus frictionibus vtendum mollibus stragulis, & omninò alimentis boni succi.

De Arthritide.

Arthritidis causæ.

NOmine Arthritidis podagram, chiragram & morbum coxarium includimus. Nam aliquando hæreditaria. Ferè autem eius causæ intemperies, imbecillitas partium, & affluxus humorum

morum. Itaque in vacuãdo & roborando curationis summa posita est, ac præcedit quidem vacuatio totius corporis, in plenitudine per phlebotomiam, quæ in coxario morbo, primùm in cubito, deinde in malleolo fieri debet. Arabes initio coxarij morbi phlebotomiam laudant, & interuallo annularis & parui digiti. In podagra & chiragra opposito membro è directo vena secanda est. In cacochymia purgationibus vtendum, vomitionibus, clysteribus, deinde etiam sudorificis & diureticis. In topicis, initiò repellentibus vtendum. In coxario morbo abstinendum iis, & statim mitigantibus vtendum, quæ neque multum calfaciant, neque refrigerent. Repellunt ceratum rosaceum, nutritum solutum rosaceo, vnguentum rosatum, ceratum de psyllio, & alia quæ scripta inuenies cap. de repellẽtibus, quemadmodum & quæ mitigant dolores, fotus, ol. cerata, acopa, myracopa, capite de dolore. Aliquando narcoticis vtimur, primùm quidem leuioribus, deinde fortioribus eadẽ ratione, quæ eodem capite de dolore præscripta est. Celebratissimum epithema Asclepiadis, quod illic scriptum inuenies. Sed quia humor in iis morbis ferè crassus est & crudus, viscidus, paulatim mitigãdo, incidendo, attenuando, discutiendo, & in coxendice etiam attrahendo, malum euincendum est. Vacuato vniuerso corpore, præparata materia, plurimùm confert cõmotus sudor, præsertim ex ea parte, ex qua malum est. Facilè repleto vase mouebitur aqua calida & vino pleno, in quib. ea coxeris, quæ sudores moueant, discutiendi & roborandi vim habeant, chamæmelum, melilotum, anethum, ebulus, cha-

mæpytis, hyſſopus, ſaluia, roſmarinus origanum, calamintha, abſynthium, folia & baccæ lauri & iuniperi, ſemen aniſi & fœniculi. Materia cocta cum oleis anodynis & diſcutientibus contundi poteſt, & linteo compoſita, calidaq; admoueri parti. Decoctum autem incluſum vaſe bene clauſo & conſtricto orificio plantæ pedis, vbi in crure vel iſchio dolor eſt, volæ manus, vbi in brachio, admoueri debet, donec inde cõmotus vapor attingat partem: & moueat ſudorem. Detergendus ſudor diligenter, & locus affectus lanis ſordidis inculcatis ol. mitigante, reſoluente, corroborante contegendus eſt. Vacuata materia, corroborare conuenit emplaſtro diachylo ireato, thure addito, maſtiche, ſanguine draconis, piſtis & vnitis omnibus cum ol. anethino, laurino, de abſynthio, & aliis id genus. In inueteratis, vbi iam dolor quietus eſt, ſaluia, ſal, vino auſtero & ol. chamæmelino incoquẽda ſunt, fiat fortis expreſſio, ſeruetur ol. quo ſępe articulus infirmus affricetur. Multi lõga abſtinẽtia vini curati ſunt. Sunt, qui plurimum probant decoctum baccarum iuniperi, glycyrrhizæ, vocatarum ſenellarum, radicis enulæ & ebuli. Decoctũ guaiaci incidendo, mouendo ſudores, atque ita vacuando conferre poteſt.

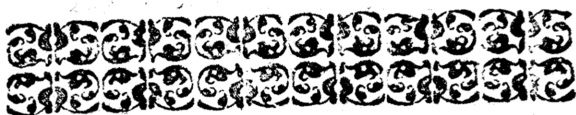
Arthritici multi vini abſtinentia curati.

Pellis lanina bene macerata & comparata cum materia adſtringente, galla, alumine, & aliis, quæ coriariis vſitata ſunt, geſtata plurimùm facit ad præcautionem. Græci & Arabes plurimùm tribuunt hermodactylis, ac varias pilulas inde conficiũt miſtis ſeminibus aniſi, fœniculi, zinzibere. Apud Nicolaum maiores ſunt in frigida cauſa, minores, in cauſa calida. Vtẽdum erit deſcriptionibus adiectis

iis

iis,quę conuenire videantur,vt agarico,maioribus, rhabarbaro,minoribus. Contingit curatione malè institura tophos concrescere in articulis, quibus conueniunt,quæ incidunt,tenuant,molliunt. Emplastrum de Vigo,de meliloto,de muscillaginibus, mista parte cerati œsipi descriptione Philagrij, galbano pingui & aliis, quæ scripta sunt cap.de malacticis,de vitiis ossium,de pyroticis. Sciendum tamen eiusmodi tophos aliquando ita induruisse, vt nullis remediis cedant,aliquando quoque figuram membri commmutare in ὀρθόκυλον καὶ ἄγκυλον, quorum affectum remedia inuenias capite de vitiis ossium & neruorum.Sciendum quoque,quod scripsit Hippocrates, dolores eiusmodi sæpe protrahi ad diem 40.vt nihil sit mirum aliquando,adhibitis conuenientibus remediis,tardiùs curari.

FINIS.



IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI de Materia Chirurgica

LIBER I.

PRÆFATIO.



DE materia remediorum, quæ ad Chirurgum pertinent, plurima quidem Hippocrates, Galenus, & ante hunc Anazarbæus Dioscorides memoriæ tradiderunt. Quædam posteritas addidit non fraudanda laude, sua enim veterum, sua posterorum gloria est. Atque iniquum decreti genus est, quod omnem fructum laudis & gloriæ huius disciplinæ vni Græciæ detulit, vt Arabum ac posteritatis studia perpetuis tenebris opprimãtur. Illaudato solo laudatæ fruges sæpenumerò proueniunt. Vixerũt Græci in media luce literarum. Extiterunt Arabes, & inde ductę familiæ, iam desertis ac sepultis melioribus disciplinis, digna tamẽ luce, æternaque memoria nobis reliquerũt. E viuis fontibus Gręcorum remedia primùm petẽda sunt, sed ita,

Interpretes materiæ chirurgorum.

Laus aliqua Arabum & posterorum.

Vnde petenda materia.

cita, vt nec Arabũ riuos, nec posteritatis ingenia cõtẽnamus. In his hauriẽdũ quod saluũ & incolume, repudiãdũ, quicquid fecerit cœnũ, & disciplinæ ve terũ malè cõuenerit. Atq; omninò hac parte perlustrãda nobis naturæ fertilitas, à qua omnis vbertas & quasi sylua remediorum ducta primùm est. Nusquam natura magis luxuriat, nulla in re pariter atque his chirurgiæ opibus ambitiosa est, in quibus tam prolixè numen suum explicat, vt πρόνοια illa non tam Epicurea, quod quidam ait, quã χειρουργος fuisse videatur. Plurima quidem ad voluptatem & delicias hominis, omnia verò ad salutem eius & conseruationem chirurgo comparauit. Nam quæcunque tota rerum facie exposita, quæcunque cauernis terre ac visceribus latent, quicquid est aquarum, stirpium, animalium terra, ignis, maria, chirurgo inseruiunt. In fæce rerum & excrementis, in carie, in rebus minimis, absoletis, ac prope nullis, remedia condita sunt. In re vna multiplex natura vario genere remediorum fœta est. In apicula quam variè lusit, quã multas diuitias chirurgo condidit, mella, ceram, metyn, sandarachã, fauos, propolim, quicquid denique locuples illa alueorũ respublica continet. Quin & apes ipsas ad auxilia transtulit. Et in homine multa sunt, quæ prosunt homini, vt quocunque animum aduertas, quocunque oculos cõiicias, remediorũ turba sese offerat. In quo summopere probanda est maiorum diligentia, multoque magis imitanda studia, qui in ea vastitate rerum nihil intentatũ, nihil inexpertum reliquerũt, omnia elaborata & summo iure existimata, literis consignarunt, quibus iam perfrui datũ est, alienis scilicet

Naturæ fertilitas in materia chirurgorum.

Pronœa chirurgos potius quam Epicurea.

ſcilicet bonis. Primùm ergo conſuetudine, natura, & maiorum hiſtoria, infinita nobis materia cõmparata eſt, quæ iã deſerta ac ſupreſſa iacet, quia neglecta. Satis eſt capſula pauculis alueis diſtincta, ſatis pyxidicula, hic vno atque altero remedio contẽtus eſt, quæ ſcilicet accepit oraculo, nec vlli reuelanda putat. Sed ego ſic arbitror, optima eſſe remedia, quæ plurimis cognita, plurimis probata ſunt. Alteri elemẽta ſordent, & quicquid elemẽtare eſt. Hinc noua elementorũ ſoboles, hinc æther & cœlum ipſum ad remedia exprimenda ſunt. Vernaculæ ſunt nobis atque domeſticæ naturæ opes, quib. vulnera cõiungas, repurges ſordida, ſinus impleas & cicatrice tegas, cæteráque præſtes omnia, quæ chirurgi opere continentur. Verùm ſuis cuique ſtudiis frui liceat. Nos ex immenſa, omnibúſq; expoſita naturæ ſylua & maiorum hiſtoria, quæ iam publica vel multorum fide conſtent, remedia transferemus e. hibebimúſque rudimentum operis, ſuis quidem lineis deſcriptum, quod alius impleat, informet, ſuis denique numeris abſoluat. Nos ſpeciẽ aliquam & formam argumenti adumbrabimus, ſequuti Coſmographos, qui totius orbis ambitum anguſta tabula contrahunt. Idem enim condonandum nobis, cùm non alios fines imperij, alios materiæ, de qua præſens inſtituta oratio, natura poſuerit. Genera quędam rerũ & præcepta artis primùm explicabimus, vtendi methodum, & leges aliquas inſtituemus, ex quo cenſebitur particularis materia, & formulæ deſcribentur, quas partim ars ipſa reperit, partim optimorum medicorum vſus atque experientia comprobauit. Antidotarium inſcribunt

Taxãtur noſtri homines.

Argumentum libri explicatur.

Antidotariũ.

ſcribunt hoc genus argumenti , nulla ratione aut vſu veterum,ſed,vt fuit annorum licentia,è Gręca voce Latina analogia nomen detorſerunt. Multa nobis,plurima aliis reliquimus,ne volumen, quod quinque libris Ioannis Tagaultij, & hoc de materia chirurgica cõmẽtario cogendum erat,in maiorem molem accreſceret, deinde non plus operæ hac in re licuit collocare nobis,quàm à quotidianis ſtudiis , ſtatáque interpretandi cura relictum fuit,idque breuiori tempore,quàm hoc inſtitutum noſtrum breue quidem , ſed varium , expoſtulet. Ideóque dignum venia , ſi contracto ambitu verborum,preſſáque periodo , quædam deſcribentur, & in tam numeroſa medelarum turba potior eſt verborum moderatio , breuibúſque ſententiis res premenda eſt. Ad hæc ponimus idoneos eſſe huic doctrinæ , qui iam intincti fuerint præceptis artis, quam Ioannes Tagaultius ſingulari ingenio atque incredibili ſtudio informauit. In qua genera morborum diuiſa ſint,circunſcriptæ formæ,deſignata indicia,notata præſagia, inſtitutæ leges,ſcriptæ medelæ plurimæ, in qua quæcunq; collabebantur in diſciplina vetere,conſtituta,quæ vitium fecerant, reformata,tota denique ars, quaſi rediuiuo lapide inſtaurata eſt. Vnicam hanc partem operis interceptus negotiis in nos trãſtulit,quam ideò recepimus,ne & publica ratio deſeri à nobis, & officium neceſſitudinis repudiari videretur. Multa igitur è Græcis,quædam ex aliis tranſtulimus. Quæ à Guidone, eiúſque notæ ſcriptoribus rudiùs tradita ſunt,paulò puriùs reddere contendimus , etiamſi intelligamus vitia corporum nõ curari eloquentia.

Laus , operis Ioannis Tagaultij.

Sed

Sed nec barbarismo depelli possunt. Probamus quidem omnem orationem, modò sententiis rerũ, quasi suo succo & sanguine condita sit. Melior tamen hæc, si neque neglecta, neque ambitiosa, sed mediocriter culta est. Adde quòd barbarismus ille multas sæpe tenebras rebus attulit, & optima quęque sordescũt plurimis, quæ sordidis, nec ita puris vocibus describuntur. In dãnandis quibusdã rebus authores Gręcos adhibui, in remediis ea selegi, quę præceptis artis congruerent magis, quæque vt res præsto sunt, faciliùs comparentur. Atque hæc pręfati, ad institutum opus veniamus.

De repellentibus. CAP. 1.

Ἀπουρουστικὰ Græci vocant, quibus & initiis fluxionum, & post initia vtendum est, quandiu videlicet humor affluit, hinc enim phlegmones ortus atque incrementa, hinc vomica, maligna vlcera, febrium, dolorúmque causas, alia denique permulta vitia corporum declinamus. Ideóque principiis obsta. Sed vacuandum prius corpus est, si quidem postulat casus, ac ferè postulat, quia in plethora & cacochymia, rheumatismi plurimùm commouentur, quanquàm etiam in mediocri vitio humorum & copia, vbi phlebotomo vel pharmaco natura leuanda est. Idem remedium sæpiùs innouandum, si quidem metus est, ne cùm incaluerit mora, affecta inde pars nimium recalescat. Vis quoque remedij vitio conferẽda. Leuius enim pharmácum vt lactuca, in graui ardore frustra est, fortius, qualis est succus è pomo Mandragoræ, iiuore inficit, indurat scirrhum, & aliquando ita

Vtilitas repell.

Vacuatio.

Modus.

Repellẽtia cur sæpius innouanda.

Repellẽtia vt conuenienter adhibeantur quæ ad consilium adhibenda.

reprimit, vt in viscera fluxionis impetus rapiatur. Ad consilium adhibenda hæc omnia, natura, situs, figura, sensus, robur partium, humoris copia, qualitas; corpus, viç præterea per quas is illabitur. Neq; perpetuò satis est infirmo loco repellens auxilium adhiberi, aliquando enim superius collocandum, vt veluti præmissa manus vias intercipiat, nequid transfluat, vbi venarum ductus atq; coniugia animaduertenda. Cæterùm reprimentium natura admodum controuersa est. Arabibus repellunt quæ influxũ prohibent, refrenant, crassant, illinunt, oppilant, quæ denique robur partium confirmant. In Græcorum libris astringentiũ materia cum repellentibus ferè cõmiscetur. Apud Latinos Cor. Cels. scripta reliquit, quç simul repeliant atque refrigerent, & rursus quç sine frigore repellãt. Aurelianus in Chronicis alia scribit vna astringere atq; reprimere, alia astringere quæ non reprimãt. Sed vtriusque, vt aliquot locis Arabum, in censenda materia non sine vitio est oratio. Iustissima Grçcorum sententia, eáq; nobis explicãda est. Repellit perpetuò quod frigidum est. frigidum aliud aqueum natura molli ac soluta, aliud terrenum crassiore materia, quod quia astringit & magis contrahit partes, efficaciùs reprimit, aut certè solum id efficit, si quidẽ ab actionis vehementia repellentibus nomen inditum est. Ac certè in rheumatibus prçstãtissima medicamenta sunt, quç cum quadam astrictione vehemẽter siccant, vt non mordeant, qualia terrena sunt. Quanquàm & alterum genus, quod aqueum est, vtcunq; reprimit, & ex æquo frigidum vel terreno frigidius est, ac refrigerio magis cõuenit. Verùm

Conuersa repellentium natura.

De repellentibus Græcorũ sententia.

Frigidorum medicaminũ alia natura aquea & molli, alia terrea & dura.

rùm præterquam quod humor frigore repercutitur, si quidem accessit constringendi vis, quod iam coiit, loco exstringitur, magis etiam si tenue est, & si quid reliquum sit, sæpenumerò resiccatur, confirmatur pars, vt sine pharmacorum ope quod posteà influat, possit retūdere. Verùm hac parte prouidendum, ne quid nimis, ne cutis grauius contrahatur, crassescat humor, dolor exasperetur, fluxio increscat, grauius denique incendium irritetur, atque vt initio quidem te iuuisse putes, reliquum tamen & scirrhodes & contumax persistit, quod imposterum ægerrimè discutias. Ac grauior metus, si quid viscerum infirmius est. Excipit enim celeriter quicquid retunditur, vbi omnia firma sunt, in magnas venas & viscera circa periculū aliquid refluet. Videndum quoque ne vltra modum contrahas in materiæ copia, crassitie, vitio, molli vegetoque sensu corpore, dolore graui pariter & calore, vbi laxāda potius via est, vt diffluat calor, ac dolor temperetur, qui, vbi cruciat vehementiùs, ad laxātia & anodyna omninò confugiendum est. Adstringenti simul atque repellenti auxilio vis efficacior est, si quid tenuium partium vel natura insitum, vel arte cōmixtum est, modò non mordeat. Iusto enim calore temperari potest, multò magis, si (quod ferè fit) ab infirmitate fluxio, à frigore infirmitatis orta est. Pestiferæ materia non occurrimus, vbi in superficiem diuertit, sed potius illicimus, atque rapimus vi maiore, si tardius mota resistit. Neque dissimilis ratio est in criticis apostematib9, coxariis, lue venerea, vbi nō repellenda in corpus, sed foras potius materia trahenda est. Iam verò quæ illinunt

Cautio in astringentib9.

Vbi non repellendum.

Oppillantia.

oppilant,offarciunt,alias quidem dolorem leniunt alias acrimoniam hebetāt,viaſque intercipiūt. Ex quibus ſi vis,reprimant ac reuera nonnunquam reprimunt,oleum roſaceum,omphacinum,myrtinū, oui candidum,aliaque id genus. At gummi genera reſina,gluten,farina piſtrinalis,gyris tritici, hydrelæo,oxelæo,Rhodino,repellente ſucco, auſtero vino diſſoluto,non tam ſponte ſua quā aduentitia vi reprimunt. Adſtringunt calida,folium,caſia, cinnamomum,ſpica,aloë,crocus,cyperus, calamus aromaticus,myrrha,abſynthium,marrubium, polium, ſaluia,centaurium,vina quidem auſtera,& aromata plurima. Reliqua verò tum auſtera, tum acerba in proximū ordinē referemus. Leniter repellūt aqua,vinū,lactuca,intiba,polygonium trifoliū, auricula muris,lenticula paluſtris,pſylliū,liquor oui, vmbilicus veneris,ſemperuiuū,portulaca. In ſumma,quæcunque frigida aqueo elemēto ſoluta ſunt Omphacium adſtringendo efficax. Solanum ambigit,hoc potentior rubus eſt immaturo fructu & floribus,mollioribus autem foliis & aſparagus plurimùm aquæ cōtinet,ideoque leuius contrahit. Adſtringunt vitium folia,& capreoli,plantago, ſorborum,cornorum,meſpilorū,piraſtrorū,cydoniorum myrtorum,ſpinorum fructus & folia,rhodonia,roſarū capita,obeliſci,deinde,ſed minùs,ſemina,flores,& folia, oxyacantha mediocriter, malicorum magis,cytinus,balauſtia,rhus acacia,bolus Armena terra ſigillata,quercus,cupreſſi folia,germina& nuces,vehementer refrigerant pomi mandragoræ, hyoſcyami & papaueris ſuccus,quæ reliquis interdum temperari poſſunt,vbi acrior inflāmatio eſt, ſed

Quæ calida adſtringunt.

Materia repellentium. Aquea.

Omphacium. Rubus.

Quæ vehementer refrigerant.

ſed priùs auferenda, quàm inde partes liuorem ducant. Spongia è frigida expreſſa partim contrahit, fluxum inhibet, diſſipatque in viciniam, quod iam coiit. Eodem modo lana ſuccida & ſplenia auſtero vino inſuccata. Magis etiam ſi aqua prius, galla & ſimilia incoxerint vinum aquæ præferendũ, & maximè auſterum, vbi reprimendum eſt. In deligationibus, faſciæ vino inſuccantur. Acetum repellit, adſtringitque vehemẽter. Caphura repellit, & tenuitate partiũ facilè permeat. Oculus populi veteribus Græcis calfaciat. Repellit gypſũ oxycrato maceratũ. Olei roſacei frequens vſu eſt, ſed ſit ex oleo omphacino, in quo roſę ſępiùs mutatę maduerint. Quod annum ſuperat, exoletum eſt. Oleum omphacinũ ſi deſit, recenti oleo & vuæ acerbæ ſucco vna coctis, dum ſuccus omninò exhalauerit, fingito & ad ignem ſaligno ramo, vel ſimili aſſiduè cõmoueto, oleum verò nec ſit cõditum ſale, nec ætate rancidum, in myrtino, melino, lentiſcino, & ſimilibus eadẽ vitia fugienda ſunt, vetuſtas, rancor, ſalſugo. Maſtichinum, nardinũ, coſtinum, adſtringendo roborant, & calfaciunt, vitioſum oleũ cum integrũ deſit tandiu eluatur dum virus exuat. Eluatur aqua vel ſimplici, vel roſacea. Deſcriptę materiæ oleum vim cõbibet, ſi vel materia ipſa, vel ſuccus eius oleo incoquatur. Plãtaginem, gratia exempli, oleo recenti & pari aqua aut vino coques dũ ſolum oleum reliquum ſit. In ardore nimio periculoſus olei vſus eſt, quia calore incenditur & frigit. Expreſſis ſuccis melius vtimur in lana ſuccida pãniculis, ac ſplentis. Portulaca, ſẽperuiuũ, vmbilicus veneris, ægrè ſuccum reddunt, niſi in mortario tri-

Aqua. *Vinum.* *Acetum.* *Roſaceum.* *Rõ. in oleis.* *Olea factitia.* *Cautio.* *Succorum vſus.*

tis aliquid omphacij, vel liquoris similis affūdatur.

Cataplasmata & cerota qui fiant. Cataplasmata fiūt farina in succo pista. Ex oleis cerota coeunt, & succis imbuuntur. Remedia neq; dura sint, neque grauia; ne presso loco dolores augeant. Cerusa cichorij succo & aceto leniter diluitur. *Ceratum e psyllio.* Ceratum à psyllio, psyllij vnc. quatuor in aquę lib. quatuor macerentur percoquanturque, expresso succo, adde rosacei libram vnam, ceræ vnc. sex, contra articulorum rheumata. *Ceratum rosaceum.* Non absimile ceratum rosaceum. Duplice vase cera cū oleo liquefit, vbi refrixerint, consperſa aqua commouētur, aqua reiicitur, succus plantaginis affunditur, vt quantū fieri potest, absorbeant. Inflammationes, sinus vlcera genitaliū quæ serpunt, adiuuat. In teneris corporibus idem ceratum coriandri succum imbibat. *E coriandro.* Coriandrum leniter adstringit, aliis refrigerat, Galeno calfacit, vtere incremētis. Ceratū myrtinum & melinum magis adstringunt. Herpetibus, & nimio humore flaccidis vlceribus conuenit, *Cerata magis adstringentia.* Myrtini lib. vna, ceræ ℥. duæ pollinis myrtorum vnc. vna. In ceratis vtendum cera quam adolescentior apū populus confecerit, ceram virgineam apiarij nominant, eaque è nouis fauis separanda. Alioqui cera alba vtendum erit non sponte quidem nata, sed factitia, qualis olim Tyrrhenica, quia suauior est, & acrimonia hoc genus remediorum carere debet: ideoque præferēda cera è dulci ac diluto melle. In coagulato lacte & inde nascente inflāmatione farina fabacea hydrelęo vel rhodino pista māmis imponitur. Idem opitulatur testibus inflammatis διαχαλκίτεως contra rheumata hoc modo temperari debet, Adipis suilli recēti, exemptis fibris, ℥. duæ, olei

olei recentis, lithargyri, ana ℥. tres, chalcitidis vnc. dimid. Conficiendum arte medicamentum, vsus tempore, ℥. duas medicamenti, olei rosacei ℥. tres colliquabis, vbi refrixerint, aqua frigida, succo portulacæ, psyllij, lactucæ, vino austero, vt res postulat, subiges. animaduertens quantum repellendum, adstringendum, refrigerandum, siccandum, leniendum, vt modò rhodini loco myrteum aut melinũ misceas, oxycratum hunc vel illum succum aliis preferas. Quod sequitur, exprimit vlcerib. quod influxit, & quod influat, repellit. Lithargyri ℥. quatuor olei dulcis vel rhodini ℥. quatuor, aquæ ℥. tres, lithargyrum die vno hydrelæo coquitur, difficiliùs enim illiquescit, teneris corporib. & paruis vlceribus conuenit. Defensiua vocant è boli Armeniæ parte vna, terrræ sigillatæ dimidio, rosacei triplo, aceti vel succi repellentis dimid. Liquidis reliqua infriata commiscentur, vel è bolo Armena liquore oui conleuata, deinde affuso succo è capreolis vitium, aut omphacij. Fasciæ ritè conuolutæ in repellentibus censeri possunt, quales in fracturis, & qui ab vlcere sursum adducuntur, vt adstricta parte & ita ductis orbibus paulatim laxes. Similiter cum altero membro atrophia intabescente, alterum deligamus. Vincula quoq; superioribus partibus iniecta, qua videlicet materię cursus est. Aliquando etiam inferiores illaqueamus, vt cùm è cruce exhalat virus quod viscera appetat, ex quo & epilepsiæ & syncopæ causa præciditur. Sed in vlceribus plurimùm & fracturis, vias laqueo cõprehendere oportet, ne si quid transfluat, dolor, phlegmone, putredo, syderatio, aliáque id genus concitentur.

De litha. & hydrelæo.

Defensiua.

Deligatio.

De

De attrahentibus. CAP. 2.

Attrahẽtium materia.

Ἑλκτικὰ & ἐπισπαστικὰ Græcis appellata, vsu quidem repellentibus conferri possunt, sed natura plurimùm dissident calida, tenui substantia, quæque vi quadam rapiant, quæ in alto corpore posita sunt. Ideóque viscera, internúmque corpus exonerant, foras translata materia, venena in cutim euocant. Criticos abscessus accelerant, desperatos pleuriticos & fortasse attonitos releuãt, inguinum tumores amplificant, quódque vel pestiferum, vel nimis vitiosum medio corpore cõceptum est, aliò pertrahunt. Tabidas ac velut syderatas partes vitæ restituunt, perfrigeratas spiritu refouent, vitiosam saniem exhauriunt, quæ neruis & cuniculosis vlceribus latet, squammas ossium detrahunt, coxarios iuuant, hydropicos exugunt, paxillos, clauos, spinas, sagittas reuocant, multò magis, si locus vlceris periculo inciditur, nec patitur æger angustiorem plagam ferro ampliari. Quod in vomicis, strumis, panis, ægilope, oculis, auribus, reliquísque partib. altiùs decedit, eliciunt. Multiplex ergo attrahentiũ vsus, sed nihilominus varia materia est. Aliis ea vis à natura insita est atq; in his modò manifesta qualitas elementaris, modò occulta quædã proprietas & naturæ familiaritas attrahit. Aliud genus hoc habet aduentitia qualitatũ ex putredine cõtracta acrimonia. Calor Galeno omninò attrahit, sed quod attrahit, non protinus calidũ est. Aphrodiseus aliud sensit. Attrahunt cucurbitulæ, sanguisugæ, pyulcus, suctus, dolor, vincula, frictio, cauteria. In attrahentium vsu aliquãdo quod fuerit attractum, corpore excludimus, sed hic modus est, ne cum vitio partem

Attrahẽtium vsus multiplex.

Differentia attrahẽtium.

partem frugi materiæ eripias. Nonnunquã tantùm attrahimus, nõ etiam discutimus, vt cum in partem emortuam calor & spiritus attrahitur. Argẽti spumam, ceram, resinam, picem, oleũ, epispasticis veteres miscuerunt, vt & temperarent, & magis emplasticum pharmacum efficeret. Quidam etiã adstringente materia obtundi voluerunt. In primo genere sunt dictamnus, propolis, ceram virgineam vertit Scribonius. Rudis est & crassa materia in apum officinis, nõdum cera, odore graui, vt qua pro galbano veteres vterentur. Ea mellatione verna, se parari potest fauorum pars quę cellas obstipat. Sed iam exemptis fauis, posteaquam mella diffluxerũt, quicquid est in fauis, vna confundunt, vt nihil syncerum haberi possit. Magna verò syncerae propoleos virtus est, spiritus crassos & vitiosam materiã ex alto elicit. Recens per se satis est mollis & pinguis. Sic in puncto neruo agricolæ Galenus vsus est quę ętate induruit, oleo veteri molliri debet. In mollioribus corporib. oleo illiquatur. In duris lacte multo tithymali, cũ terebinthina satis attrahit. Thapsia recens vtilis, cimula & vetustior exolescit. Cerato misceri solet, quæ quia, vt viscum, plurimum aquę continet, quatuor & quinque horas insistere oportet. Radix arundinis cum melle. Sagapenũ, galbanum, ammoniacum, opopanax, calx viua, cinis è fæce vini vel aceti, quæ loco nitri est, struthion, aristolochia longa, quæ & spicula, & squammas extrahit, lepidium, sinapi, nasturtium, tithymallus, dracontium, pyrethrum, ranunculus, sales, tum qui edi possunt, tum ammoniaci. Quędam infriata affricantur, aut gũmi & resinis concorporantur.

Quæ miscenda attrahentibus.

Particularis materia.

Propolis quid sit Scribonio.

Propoleos vsu punctum neruum curauit Gal.

Thapsia & viscum.

Loco nitri fex cremata vini vel aceti.

rãtur. Lixiuium in ſubtili calidáque materia extil- latum, ex eadem cinis Anemonæ, calamintha, nar- ciſſi radix, cyclaminus. Sparthi quo vites alligant fructus, & è foliis ſuccus. Acetum, ſed hoc ſuſpectũ vbi ſiccitas, dolor, inflãmatio, vlcus adſtrictio, & à neruis dolor eſt. Cantharides ex polenta & melle piſtæ. Medullæ & adipes ætate acrimoniam cõtra- hũt, vrſinus adeps hyęninus, pardalinus, leoninus, & alij sed hi maximè. in alopeciis & profluuiis ca- pillorum vitium diſcutiunt, attrahúntque quod ad capillitium vtile ſit. Oleo & oleæ flore, tela ſibi re figere elephãtos, teſtis eſt Ælianus. vetus ſit oleum tenue & calidum. Sulphur infriatũ melle, oleo, te- rebinthina, ſaliua hominis, axũgia. Idem in œno- ſtagmate feruefit dum enatet lentor quidã (oleum appellant) quẽ concha excipere oportet aliquoties cõmutanda aqua, dum ſatis olei collectum ſit, quo demerſum corpore hydrargyró foras elici volue- rũt ſtatim illito à balneis. Euphorbiũ recens acrius eſt, bimum trimúmque paulatim remittitur, quin- to & ſexto anno exoleſcit. Cerato tẽperatur, quod vel decuplum vel duodecuplum oleum habeat, & triplam ceram. Modus eſt vt tantùm erubeſcat lo- cus, & pruriat, non vratur nec vlcus contrahat, niſi & hoc etiam neceſſe ſit. Cerato largiore dilui po- teſt quod eſt acrius, quod verò languidius pharma- cum, aucto euphorbio, cerato imminuto augeri de bet. Eadem lex in reliquis eiuſmodi ſeruanda eſt. Ardor affuſa aqua, aceto (quod vim thapſiæ effica- ciſſimè diluit) ceruſa è rhodoſtagmate lota extin- guitur. Succus Cyrenaicus medicus opobalſamum & alia, quæ partim exoleta ſunt, partim vſui eſſe

Acetum vbi ſuſpectum.

Medulla & adeps.

Oleum.

Sulphur.

Euphorbiũ.

Modus euphorbij & ſimilium.

poſſunt

possunt, ex 3. de comp. pharmacorum κατὰ γένη, & aliis Græcorum libris repetẽda. Aduentitio calore trahunt, fermentum, stercus anserinum, gallinaceũ columbinum, arietinum, humanum, & quæcunque talia sunt. Scatebat quidam è grege mendicabulorũ lue venerea, aliquot diebus vniuersum corpus equino fimo obruit, vt tantũ esset qua respiraret. Erat stercus stabularium, equino lotio sæpiùs perfusum, quodque iam computruerat. Effecit ille hac arte, vt totum virus exprimeret, addidit aliquoties enchriston ex axungia, larigna, & hydrargyro. Nec alia vitæ lex seruata est, quam mãtica offerebat, atque his remediis curatus est. Fermentum oleo incoquitur, fundit, liquat, surculos trahit, pedes cõtusos sanat, mollit, discutit. Axũgia veteri, larigna, terebinthina & resinis liquidis pistũ efficacissimũ est alias cum cepa cocta subigitur, coquit, trahit, discutit, aperit. Coagulũ quo vetustius, eò efficacius. Ex echino animalium (quæ πολύκοιλα) lepore & vitulo marino colligitur. Lac est in lactãtiũ animaliũ vẽtriculo, vel omaso ita cõcoctũ. Aritoteles ad alui profluuia vtile facit magis leporinũ, equinũ Diosc. Arabes & quidã è Græcis astringẽs frigidũ, ac reprimẽs auxiliũ faciunt. Alij acrimoniã elemẽtis, reliqua occultæ qualitati attribuũt, hoc certò habet, ꝙ dissipata cogit, & coacta dissoluit. Magnes ferrũ attrahit, repellit Theamenes. Succinũ illicit festucas ignorata vi. Cãcer fluuiatilis trit⁹ tela extrahit, lacertæ caput, rana sũmis partib. resectis.

Attrahentia a duentitio calore quæ.

Lue venerea curatur mendicus vniuerso corpore equino fimo obruto.

Fermenti facultas.

Coagulum quo vetustius eo efficacius.

Quæ qualitate occulta.

Cochlearum & limacũ carnes, alias per se, alias cum suis volutis tritæ, ac mixto interdum coagulo tela rapiunt, atque hydropicis aquam exugunt, nõ

Cochlea.

prius

priùs ſoluere oportet,quã tot⁹ humor exudauerit.

Oſtrea viua Oſtrea viua peſtiferos bubones loco transferũt,

Scorpio. & ad ſe trahunt. Scorpio tritus & impoſitus, quod infixit virus,retrahit. Oleum quod ex eo fit , idem efficit,& calculos educit illitum grandi , ſi in cole reſtiterint vel pubi,ac perinæo,ſi ſuperiùs inhæſerint. Cucurbitula ſumma vi rapit. Hirudines ſuperficiẽ ſugũt. Pus,vrinas,calculos,ſuctus elicit,ore mũdo,ac prius loto ſit,qui exugit. Pyulcus , catheter iiſdẽ vtilia ſunt,vincula,frictio,phœnigmus dropax,ſinapiſmus,ferrum candens,vel admotum, vel impreſſum,calore trahunt. Sed hoc violentum remedium eſt. Verùm quæ non ſanant pharmaca, ſanat ferrum,quæ nec ferrum , ſanat ignis , quod

Pſoricum. Hippocratẽ in Aphoriſmis ſcripſiſſe volunt. Mixta remedia ſunt theriaca. Pſoricum dupla chalcite & lithargyro,aut æquis partibus cadmiæ & chalciteos,vel duabus chalciteos,& tribus cadmiæ , for-

Quomodo te nuiora metallica excipiantur. tius eſt quod cadmiam , quam quod lithargyrum recipit,minùs acre locis metallicis. Ex acerrimo aceto trita & fictili clauſa ſepeliũtur fimo. Hac ar-

Olea commoda. te macerata,triplo,duplóve cerato excipiũtur. Ce-

Reſinæ & inde olea. ratũ ſeſquialtera ratione dupla,tripla olei, ad cerã cõficitur. Ea metallicorum cura pharmaca tenuiora fiũt,facilius penetrant,& inde trahunt. Oleum ſit vetus,ricininum,ſinapinum ſicyonium. Raphaninum,è terebinthina,larigna,ſtrobilina,pinea,picea,abietina,arte chymica,ſi vis efficacius diſtilla-

Formula ex Gal. Orib. Aet. tum quæ reſinæ etiã è profundo trahũt,ſed in primis terebinthina,deinde ſtrobilina, in quibus non modò calor , ſed tenuitas partium in attrahendo ſpectari debet. Formulæ ſunt, ℞. cerati ℥,3. tere-

binthinæ

binthinæ.℥.ß.liquatis immiſce puluiſculi euphorbij.ʒ.3.interioris fermenti ℥.1.terebinthinæ liquidæ ℥.1.concorporata plurimum valent in punctis neruis. Propoleos acris & pinguis(nam cera virginea abutendum non eſt)℥.2. olei veteris ℥.4. galbani ℥.ß.coeant ad ignem. ℞.picis liquidæ, picis aridæ, propoleos, partes æquales, lithargyri, ceruſſę, ſalis ana ʒ.10.ſeorſum tuſa,& cum olei quant.ſuff. in mortario piſta,ad ignem diu verſentur, paulatimque decoquantur. Lithargyri, ceruſæ, nitri, ceræ Colophoniæ, ammoniaci, ana ℥. vna, olei veteris vnc.ſex, reliqua vnciis ſex lixiuij ficulnei, dum non inquinent, concoquuntur. Deinde cera Colophonia, ammoniacum, deinceps quidem ac paulatim adiiciantur.

Punctis neruis miſtio vtilis.

Nucleorum è dactylis crematorum, nitri rubri, ſalis ammoniaci, vel gemmæ, ariſtolochiæ rotundæ, radicis cucumeris agreſtis, terebinthinæ ana ʒ. 20.piperis nigri & albi, ammoniaci, amomi, xylobalſami, myrrhæ, reſinę ſiccæ, capitũ lacertæ, lactei ſucci mori, ceræ, ana ʒ..10.adipis caprini ℥.15.olei irini quod ſufficit ad emplaſtrũ. Vix parari poteſt, niſi ad vocata ἀντιβαλλόμενα confugias. Quod ſequitur admirandum ad ſtrumas, ramicem gutturis, parotidas, omnem duritiem, & œdemata. Cupreſſi folia neque teneriora, neque duriora in puluerem comminues, tortiuo vino conſperges, atque ita volutabis, dum in fæcis corpus coëant. Inde ſtruma vel ramex inducitur, tertio primũ die ſoluitur medicamentum, contractum, locum inuenies, qui digitis exprimi debet. Rurſus ad tres dies idẽ pharmacum applicabis, eodemque modo ſolues & exprimes

Relatum ad Andromachũ.

Necepſonis e cupreſſo. Admirãdum ad ſtrumas remedium.

primes,ſeptimo die,uel ad ſummum nono,ſtrumæ velut miraculo abolebuntur. Exugit hoc ſaniem per poros affectæ partis. Olei antiqui ℥.22. ceræ albæ ℥.15.nitri vel ſalis torrefacti,aut fæcis cremata vini ℥.3.tereb.℥.12.lixiuij querni, vel ficulnei ℥.18.cera cum oleo liquatur, terebinthina adiicitur,refrigeratis nitrum conſpergitur.lixiuium paulatim affunditur omnia piſtilo conuoluuntur.Plurima ex tertio & ſexto de compoſitione pharmacorum κατὰ γένη,& 13. Aet. repetenda. De ſinapiſmo, dropace,phœnygmo.& aliis alio loco.Addunt Apoſtolicon Nicolai,Oxycroceum.& alia.

De reſoluentibus. CAP. 3.

INcrementis rheumatum diſcutiens materia cum repellente miſceri debet. Inclinante vitio diaphoretica pura ſint,& horum vnicum fortaſſe genus eſt,ſed clarior doctrina fuerit, ſi duplici differentia ſeparemus, vt alia quidem leuiora, quæ ἀραιωτικά,alia fortiora, quæ διαφορητικά, ſi vis, appelles. Aræotica mediæ naturæ vicina ſunt eo calore,quem humiditas temperet, ex quo minimè ſiccant.dolorem leniunt, relaxant cutem,ſpiramenta corporis rarefaciunt,tenuitate partiũ intrò penetrant,quodque inhæſit parti, liquefaciũt. Hinc ex humore vapor fit, qui ſubinde expirat, dum omninò locus detumeat. Et adhuc quidem ſatisfaciunt,vbi tumor in ſuperficiem exponitur. Locuſque mollis eſt ac rarus. materia verò calida, humida,& tenuis eſt. Quod ſi in alto corpore humor deponitur,ſi idem frigidus,craſſus, glutinoſus,ſi dura,denſaque cutis,ſi verò longitudo quędã eſt flexus & anfractus,iam vi maiore opus eſt, vi-

Conſilia in vſu reſoluentium.

dendúmque

dédúmque non quale in pręsentia, sed quale futurum sit medicamentum, cum eò peruenerit. Ex quo nec acribus quidem parcendum erit. Etenim pars exterior perferet, quæ ægra, dolénsque tolerare nõ potest. Maiora verò remedia in diaphoreticis numerentur, iam vicina epispasticis, quanquàm vtraque virtus euocandi atq; digerendi plurimis rebus insita est, sed vt in vnoquóque vis altera superat, ita genera distincta sunt. In hepate, liene, vẽtriculo, atque id genus partibus, à relaxantibus metus est ne dissoluant vires, ideóq; adstringens materia, qualis est aromatum, misceri debet. Frigida crassáq; materia, incidente auxilio priùs comparanda. Mollienda quoque vbi durior cõcreuit, ex quo à leuioribus ad maiora remedia gradus paulatim fiat, vt sine periculo discutias. Alioqui difflabit tenue lapidescet quod crassius est. Cum parte stupida, duriùs, cum ea quæ vegetiùs sentit, clemẽtiùs agẽdũ est, quãquàm stupore partis abutendũ nõ est, vt ea imperes, quæ exulcerent. Sic enim sensile corpus intabescet, cõtrahetur, nõ rarescet; cogetur materia, non liquescet, horror, dolor, fluxio, irritabitur, dehiscent venæ, omnia in deterius cõmutabuntur, multò magis si pharmaca crassiore constent materia, & siccent. In phlegmone quæ vetus est, videndum nunquid affluat, id ferè accidit tumoribus qui inueterascũt, vbi medela quæ reprimat, commiscenda est. Posteaquàm verò subsedit tumor, ac nihil quod exhalet reliquũ est cõfirmãda pars, quę lõgo vitio elãguit, multò magis si statis periodis, rheumatismo, vexari solet. Aræotica sunt, chamęmelũ, lini semen, in maluis, efficacissima, althæa, sequitur agrestis, domesti-

Cautio.

Ab acrioribus quid contingat.

Particularis materia.

cæ vis nimio humore elanguit. Aqua calida vtitur Hippocrates in fracturarũ exolutione, quam vocat ἐπ λυσιν, vinum exiccat, reprimit, & digerit, lana sordida bene carminata inebriata vino, & inde pressa, ceratum similiter. Butyrum digerit molliũ corporũ parotidas, bubonas, oris phlegmonas, aliáque innumera, vt per se satis esse possit. *Olea.* Oleum dulce, calens, & in quo illa efferbuerint. Sicyonium è foliis, fructu & radice cucumeris agrestis. *Oleum liliorum cum croco.* Crinelæon intinctum croco, omnes inflammationes discutit, Oleum caryi non efficacius è rancidis. *Nux rãcida.* Nux rancida per se, vel cum melle trita efficacissimè suggillata rapit, inuritur, aut cãdente ferro premitur, vt reddat oleũ, quod optimè discutiat. Omne oleũ concalfactũ igne, quale est lucernarũ, vel ignito ferro extortum, efficacius est. Oleum vetus, ricininum, canabinum, anethinum, quod è rosmarino, maiorana, zambace, leucoio, hyssopo, aliísque eiusmodi œnelæo coctis, dum omninò expiret vinum. Rhaphaninum, sinapinum, melanthinum, terebinthinũ, hypericinon, potenter digerunt. E radice bryoniæ, & vocati sigilli Mariæ, cnico, grano gnidio, hydropicis & œdematis olea comparantur. E galbano, ammoniaco, & similibus quæ molliant ac digerant. E dauco, caro, cumino, ruta, vt flatus excutias, cui galbaninum vtile est. Si quid incidendũ, detergendúmve, aliquid aceti vel oxymelitis affundi potest, quo tempore absynthium, poliũ, centaurium, iris, aristolocia, gentiana, vrtica, hyssopus, & similia œnelæo incoquantur. Hîc vinum melius non adstringens, giluum, tenue & odorum. In phymatibus & parotidibus duriorum corporum talia ex vsu

ſu ſunt. Braſſica per ſe, vel cum axungia trita, indu-
ratas phlegmonas & vetera eryſipelata diſcutit. A-
dipe & medullis recentibus laxando, veteribus diſ-
cutiendo vtendum eſt. Maſtiche, furunculis: Am-
moniacum & ſimilia chœradibus & articulorum
tophis conueniunt. Fermentũ oleo piſtum, & cum
cocta cæpa mixtum, potenter coquit, mollit, ac di-
gerit. Pellibus animalium recens detractis, in cõtu-
ſis verberúmque plagis vti conuenit. Fœnugræcũ
duris phlegmonis adhibendum. Acetum achori-
bus & œdematis vtile eſt. Agrippa concalfacto a- *Agrippa aceto liberatus.*
ceto pedes immerſit, vnde intolerabili pedum cru
ciatu liberatus eſt. Oxycrato quoq; tepido & oxy- *Mel.*
meliti vis ineſt diſcutiẽdi. Mel in diaphoreticis cen
ſetur, magis etiã quod roſmarino & ſimilibus con- *Butyrum.*
ditum eſt. Butyrum mollit ac digerit tenellorũ cor
porum parotidas, bubonas, oris phlegmonas, aliáq;
innumera, in quibus per ſe ſatis eſſe poſſit. Melius
eſt initiò in aqua roſacea lotum, & modico intin-
ctum croco, conditum melle coquet, detergebit &
digeret. Oleum dulce, calens, & in quo diaphore- *Olea.*
tica illa efferbuerint, ſpondylium, ſerpillum, paſti-
naca, pulegium, calamyntha, menta, & ſimilia, quo
genere olei vtẽdum erit in craſſiore materia, & vbi
robur partium firmandum eſt. Sicyonium è foliis, *Sicyonium.*
fructu & radice cucumeris agreſtis multum dige-
rit, ac ferè loco veteris vſurpatur. Vix enim reperias
vetus, quale olim tricenarium, quadragenarium &
eo antiquius ſeruabatur. Crinelæon, id eſt, oleũ li- *Oleũ e liliis.*
liaceum intinctũ croco omnes inflammationes di- *Caryinon.*
ſcutit. Efficacius è nucibus rãcidis, & in hoc genere
efficaciſſimũ, quod in lucernarũ ellychniis conca-

luit,quo gangrænas,ægilopas,carbunculos quidam persanant. *Nux rancida.* Nux rãcida per se efficacissimè sugillata delet,leuiter exuritur flãma,aut candenti ferro exprimitur,vt reddat oleũ, quod efficacissimè discutiat. *Oleum lucernarium & extortum cãdenti ferro.* Omne oleum concalfactum igne, quale est in ampullis lucernarũ,vel ignito ferro extortum,efficacius est. Ex quo feruefacto nouo oleo dulci pro veteri vti licebit. *Oleũ e tritico.* E tritico & nuce quã moschatam vocant,contra lichenas cãdentibus laminis exstringitur. *Ex ouis.* Ex assis ouis premente cochleario,in figulari sartagine cõcalfacta igne,quę plũbo vel vitro incrustata sit,cõtra impetigines,lentigines & fœdas maculas oris. Alia quoque propè infinita, quorum cõficiendi ratio à Mesue & aliis descripta est. *Olea alia magis digerẽtia.* Oleũ vetus,ricininũ,canabinũ,anethinũ , quódq; è rosmarino,maiorana,zãbace,leucoio, hyssopo aliisq; eiusmodi conficitur. *Efficaciora prioribus.* A qua & oleo,vel hoc & vino materia incoquitur , dum omninò expiret humor, & oleum reliquum sit. Rhaphaninum , melanthinum,sinapinum , terebinthinum è resinis pressum potenter digerunt. Hypericinũ mollius est. *Efficacissima.* E radice bryonię & vocato sigillo Mariæ, cnico, grano gnidio,hermodactylis,anacardiis , arida vini fæce, calce hydropicis & œdematis. *Vt mollias.* E galbano , ammoniaco & similibus quæ molliãt simul ac digerant, *Cõtra flatus.* è dauco,caro,ruta; cumino, lauro , vt flatus discutias, cui rei & iuniperinum & galbanum vtile est. *E sambuco & ebulo.* E sambuco & ebulo iuuat hydropicos, œdemata, podagricos. *Vbi incidendũ & detergendum.* Si quid incidendum atque detergendum , aliquid aceti vel oxymelitis affundi potest, qua in re absynthiũ,polium,cẽtaurium, iris,enula, gentiana,aristolochia, vrtica , hyssopus & similia

æ nelæo

ænelæo incoquantur. Hic vinum melius, nõ astringens, ætate vetus, colore giluum, tenue & odorum. In phymatibus, bubonibus, parotidibus duriorum corporum talia ex vsu sunt. Ac bubonibus peculiariter è maiorana factũ. Chamæpytis in oleo cocta mammarum duritias discutit, & articulorum vitia adiuuat. Cypero vtendum, vbi resoluendum & leniter astringendum, cui rei olea croco intingantur idque curandum magis in viscerum caussis, & cum iã propè nullæ reliquiæ sunt tumoris, & hic totus ferè euanuit. Brassica per se vel cum axungia trita induratis phlegmonis & erysipalatibus idonea est. Affectas partes oleo fouebis, materiã tusam, in cataplasmate foto prius loco fasciis alligabis. Adipe & medullis recẽtib. quidẽ laxãdo, veterib. discutiẽdo vtendũ erit. Sed de his alio loco. Mastiche furũculis, ammoniacũ & similia chœradib. & articulorum tophis conueniunt. Mulsa prodest, in qua hyssopus, thymus, origanũ & similia coxerint. Fermentum oleo pistum, & cum cepa cocta tusum potẽter coquit, mollit ac digerit. Pellibus animalium recẽs detractis in contusis, præcipitatis, verberumq; plagis vti conuenit. Fœnugræcum oleo coctum duris inflammationib. adhibendum. Caricæ acres incoctæ mulsæ idem præstare possunt. Pinguibus autẽ, vt coquas, lenias, & leniter digeras, vtendũ est. Mirum est quod affirmãt. Coluber fluuiatilis fenicu-lo à cauda præligatus suspenditur, subiecto vase aqua pleno, in quod dehiscat, ore aliquot post horis vel dieb. lapidẽ eructat, qui exceptus vase ꝙ subiacet, totã aquam ebibat. Alligatur lapis hydropicorum ventri, atq; in totũ exhausta aqua liberat. Fo-

Vinũ quale.

E maiorana.

E chamæpyti.

Brassica.

Adeps & medullæ.

Mastiche. ammoniacũ, &c.

Mulsa.

E fermento & cœpa.

Pelles animalium recens detractæ.

Caricæ.

Mirum de lapide colubri.

menta fiunt è mulſa,aqua calida,vino, hydrelæo, *Fomenta.* oxymelite,in quibus,ſi vis digerēs pharmacū, pręcoxerit. Sacculi ſimiliter è florib⁹ anethi, meliloti *Sacculi.* chamęmeli,roſmarini,calendulæ,maluæ, althææ, ſeminibus lini,fœnugręci,furfure,aliaque id genus materia infarciūtur. In fomentis ex eodem genere remediorum incaleſcūt,atque inde ſuccū rapiunt, exprimuntur & calidi adhibētur,vt leniāt,coquāt, laxent,diſcutiāt. E materia ſedulò contuſa, laxior ſacculus & leuior eſſe debet,ne quid grauitate lædant,& exaſperent,idque multò maximè in molli parte,& vbi dolor eſt. Modus eſt quū inde quieſcit dolor,& minuitur moles. Nimiū eſt,ſi quod reſoluas,in pus vertitur,quod diſcutias,in ſcirrhū cogitur,ſi denique robur partis immoderato vſu diſſoluitur. Cerata ſimplicia oleo minùs digerūt,ſed firmius hęrēt. *Cerata.* E cera fulua triplo vel quadruplo oleo digerente,10.vel 12.reſinę parte, & reliqua materia,quæ digerat,infinita cerata cōficies. In ſuperficiali vitio & materia tenui fotus ex oleo ſatis eſſe poteſt,vbi cōtumacior humor eſt,& altius latet,nō modo ceratis craſſiorib. ſed malagmatis & emplaſtris vti oportebit. Idq; plurimū fit in querelis articulorū,vbi in ceratis acopis,malagmatib.emplaſtris ſeligenda olea quæ conueniant,qualia & antè multa notata ſunt,& nūc dicētur. E reſinoſis ſeminibus & aſſulis abietis,pini,piceæ,tenax & vnguinoſum oleū elicitur. Cōueniente oleo & vino erinaceus coquitur dum putreſcat,putrilago capta rariore linteo in ollam,quæ reliquum oleum habet, magno conatu exprimitur,& oleo miſta articularibus vitiis ſeruatur. *Olea arthritica. Oleum ex erinaceis.* Idē è vulpe,lutra,meli,cygnorum

rum pullis, testudine, ranis cato veteri & emasculato fieri potest. Quæ animalia digerenti materia, si vis, infarcias, & ira coquas. Possunt etiam eo modo farta & in veru fixa exassari. Excipitur pingue quod diffluat. Lignum sanctum pingue ac succosum, nō obductum situ, aut cariosum, in fragmenta diuides, vt inde hac arte exprimatur oleū, qua & ex aliorū lignorū assulis ac ramentis, omniq; materia, in qua sit pingue aliquid & vnguinosum, olea deducas. Duas figulares ollas satis amplas, quæ interiore ventre plumbo vel vitro inductæ sint, ita cōparabis, vt vtræq; ore respondeāt, & planis labris non prominentibus, neque rotūdis, exactè committi possint. Atque cōueniet, alterius vasis margines intro proiici, easq; rectas, nō decliues, nō elatas, his ergo marginibus craticula ænea, vel reticulum incūbat. Erit hoc ad escariæ lancis imaginē conformatū, & connexo gibbo deorsum spectabit, caua parte vertetur sursum, extremo ambitu rotūdo, rectis labris vasis, quæ intro prominent, insidebit. Assulæ lignorum ita struētur, vt craticulæ marginibus extrema parte nixæ quasi paralellos fingāt, ac rursus aliæ transuerso, aliæ in decussum superdabūtur, & ita attolletur materiæ moles. Alterum vas, quod est reliquū, ore & labris subiecti vasis marginibus aptabitur, vtrūque argilla vel chymicorum luto compingetur. Ita cōpositis fictilibus reticulo & assulis, totū vas inferius terra defodi debet, vt extrema facie solo adęquetur. Alioqui ædificiū aliquod luto, calce, gypso & tegulis extruēdū in ambitu iusto pede latū area ęquabili, in cuius meditullio quasi labellū sit, quod deorsum hiet, in quod vas inferius deponi possit,

Oleum e ligno sancto.

Ars deducēdi olei e rebus pinguibus.

atque tam cauum sit, quantũ videlicet altitudo vasis est. In area ædificij mollis ignis è puro carbone paulatim succenditur, vnde superior olla, quæ tota extra fornacem eminet, concalescat, & ex eo materia quæ intus latet, exudabit liquor pinguis, qui per craticulę meatus in vas subiectũ diffluet, isque sedulò colligendus, & vsui seruandus est. At ignem paulatim augeri necesse est, qui vbi senescere videatur, noua iniecta pruna foueri debet. Qua ratione veteres καπνιςὸν suũ exprimebãt. Ex lini semine oleũ trusatili mola exprimitur, cũ sarmẽtitio lixiuio subigitur, modicũ terebinthinæ ad lentorẽ additur, mollit, lenit, digerit. Panis cibarius conditus sale è ricinino pinsitur, sugillata debet. Cataplasmata è farina fabacea, hordeacea, è panico, milio, lupino, orobo, cicere lolio, fœnugręco lini semine in putrescentib. & cõtusis ex oxymelite & lixiuio in aliis ex oleo farinæ subigũtur In putrescẽti articulo cõtusoq; neruo circa initia fabacea & hordeacea ex lixiuio, pestea eruina ex eodẽ Galenus vsus est. Aliquãdo etiã cõtusis simul & vulneratis neruis fabaceã oxymelite iũctã vsurpauit. In cataplasmatis, quæ discutiãt aliquid misceri cõuenit, vt ne lẽtore offarciãt, multò magis si quid pestilẽs ac malignũ, vt in bubonib. & carbũculis pestilẽtib. ex quo Gal. puriores panes in carbũculis reiicit. Orobi farina diluto oxycrato cocta, & in calido cataplasmate adhibita crassa viscidaq; secat & discutit. Eodẽ modo vsurpatur è lupinis, cicerib. & lolio, mitior est è fœnugręco & linospermate. Miliũ ęgrè infriatur, & cataplasmata fingit. atq; hoc vt panico, siccãdo magis q̃ digerẽdo vtẽdũ est, vtrũq; refrigerat

&

E lini oleo & lixiuio.

Cataplasmata.

Farinæ.

& in oleo coctum discutiendo leniter facit. Cataplasmatib⁹.miscētur puluisculi è spica, vocata lauādula, chamęmelo, meliloto & aliis. Modus ferè est, vt farina ad puluisculos dupla sit, quāquàm & tripla & quadrupla, ęqualis etiā, vt corpus & vitiū exigit. Fauos mellis è vino friges cū farina loliacea vel simili, buthyro & terebinthina vel larigna subiges. Bdelliū cum melle teritur, calx cum veteri axūgia, lacserpitiū cū sulphure, molliunt, tergēt, discutiūt. In durioribus phlegmonis sales cōmiscētur. Astringunt marini & digerunt, sed vstura tenuiora fiunt, & vim astringendi deponunt. Cineribus ostreorū, buccinorū, crematis cochlearū cauis & testulis pectunculorū vtimur inueteratis in scirrhum vergentibus inflāmationib. & parotidibus, triplo butyro, œsypo, adipe concorporantur, cera interdū addita, aut in ceratis adhibētur, quale fuerit butyri, œsypi, cerę, cinerū ostreorum ana semuncia. Eodem modo salibus, sulphure, pyrethro, cardamomo & aliis id genus vti oportebit, vel caricis in marina coctis tusisq;, ea commiscēda. Caprillum stercus ex aceto tusum inueteratas parotidas discutit. Sed his omnibus vtendū iam sedatis dolorib. & quieto fluxu, satis deniq; purgatis corporibus. Sulphur cū oleo veteri, axungia, molli terebinthina, saliua mistum, vel in vrina & lixiuio maceratū venenatis morsib. conuenit, terget, attrahit, discutit, nōnūquā aceto priùs conspergitur. Calx lota in recenti axungia tenellis corporib. adhibetur. Lapis calaminaris & quæcūq; metallica acria sunt, vsta discutiūt, cruda mordicāt. Sinapism⁹ vulgaris discutit. Sapo soluitur oleo. Sed acribus nō vtendū, si quid doloris & caloris reliquū est. Ac tumorib. qui in scirrhū abeunt, adhibentur.

Sales.

Cineres diaphoretici.

Caprillū stercus.

Sulphur.

Manè

Manè & vesperè commutantur, videndúmque, vt ne nimium calfaciant. Διὰ χαλκίτεως neque vino, neque astringente succo pistum subduplo oleo veteri, ricinino, raphanino diluitur, vt sit liquidi cerati corpus. Atq; aliquãdo modũ olei superare oportet, vt sint pharmaci ʒ.10. olei 12. In teneris corporibus & lacunis vlcerũ oleũ paulò vincere melius est. In vigore & ante declinationẽ oleo dulci ætate media dissoluitur, in declinatione vetus oleum idoneum est. In contumaci vitio & minus calente, olei chamæmeli ℥.3. ceræ ʒ. 3. adipis anatis & gallinæ ana ℥. 1. chamæmeli & anethi ana ʒ. 2. omnia lento igne cocta percolentur, vt fiat vnguentum. Al. Olei sicyonij ℥.3. ceræ ʒ.2. In frigidiore materia seminis fœniculi, anisi, anethi an. ʒ.2. farinæ lupinorum, farinarum fœnugræci & seminis lini ana ℥.1. coquũtur vino, contunduntur affuso oxelæo, & ita applicantur. Papaueris cornuti folia, propoli pingui, vel pice molli strumas, bubonas, & similia emolliunt atque discutiunt. Loco propoleos, pice liquida vel arida, sed soluta oleo, vt discutiat, vti licebit. Aliud. Colophoniæ ℔.1. ceræ sesquilibrã, olei ℔. 3. simul liquatis addito salis torrefacti subtilissimè triti ʒ. 6. vbi refrixerint, manibus conuoluito, cylindros quas Græci vocãt μαγδαλίας, nostri magdaleones, fingito, in vsu alutæ intendito, & adhibitum dolenti loco sinito. Pus exugit emulgẽtque quasi miraculo, quod cum emplastro hęrẽs deraseris, deintegro pharmacum induces, idque aliquoties repetendum. Medicamentum hoc durius dolor non sustinet. Idem præstat picis aridæ, ceræ nouæ ana lib.1. olei lib.2. blando igne fusa coniungantur. Al. Picis,

In contumaci vitio.

Aliud.

In frigida materia.

Pus exugans.

Picis, ceræ nouę, axungiæ suillæ, saponis nigri ana ℥. 2. liquata transcolato, hydropismos vacuat, & dothienibus medetur. Al. quod vehementer discutit. ℞. galbani, castorei an. ℥. 1. liquefiant in olei ricinini sesquilibra, expresso & colato pharmaco adde picis terebin. an. ℥. 4. ceræ quod sufficit, vt fiat solidũ pharmacũ. Hæc autẽ pertinacibus vitiis & induratis phlegmonis imperanda sunt, in quibus est quod molliat, coquat, trahat, discutiat. Inflammationum reliquiis si quidẽ nihil durum habeāt, satis sunt chalastica. Rhodiacum Asclepiadis curans & discutiens mammas induratas. ℞. lithargyri, ceræ amaræ. ana ℔ ß. axungię benè purgatæ, cerusæ ana ℥. 3. myrrhę ℥. 2. olei ℥. 7. Lythargyrus oleo coquitur, axungia colliquatur, & cera, ex quo cerusa immittitur, sublatis igne myrrha inspergitur, translatis omnibus in mortarium vitellus oui assatus commiscetur, vsus tempore conueniente oleo diluitur. In sedis vitiis rhodino vel myrtino dissoluendum est. Plura. 6. & 7. de compositione medicamentorum κατὰ γένη, & 15. Aët. Et quæ vehementer trahunt, diaphoretica redduntur cerato, dulci oleo, vel adipe, ac breuiter paregoricis temperata, medię naturæ medicamentis. Partem chalasticis fouebis, quæ relaxent, & spiracula rarefaciant, fundántq; materiá, ex quo diaphoreticon induces, liquidum quidem & molle initiis vbi dolor aliquis est, lenius etiam & sistenti pharmaco mistum, atque hinc ad paulò fortiora, nec tam liquida transeatur. Postremò vt mitescit dolor, & fluxio minor est, ita ad efficacissima, si fuerit opus, & emplastri forma compacta paulatim veniatur.

Ad hydropismos & dothienas.

Vehementer discutiens.

Chalasticis quãdo vtendum solis.

Asclepiadis mammis & sedi conueniẽs remedium.

Ratio vtẽdi.

De mollientibus. CAP. 4.

MAλακτικὰ ſunt quæ modicè calida nulla vi-
Malactica quæ. ſiccandi vel humectandi manifeſta indurata
corpora emolliũt, quanquam vt omnia ferè multi-
plici natura coierũt, in malacticis cenſentur pluri-
ma, quæ primo ordine calfaciant, ſecundo ſiccent
ac tertio. Sed quæ malactica ſunt, humido calidóq;
elemento temperari neceſſe eſt. Plurimus vſus eſt
Vſus. Scirrhi genera. in tumoribus quos σκιῤῥώδεις medici appellant. Hi
in muſculorum finibus ferè concreſcunt, aliquan-
do in mediis muſculis, glandibus, viſceribus, vlce-
rum labris ex materia craſſa, lenta & frigida, qua-
lis eſt pituita, & melancholicus ſuccus. Sed è me-
lancholico ſucco omninò cancroſi ſunt, & malag-
Vnde inflammatio in ſcirrhum tráſit. matis exaſperantur. Inflammationes in ſcyrrhum
cogi contingit, ſi materia craſſa & lenta eſt, ſi adhi-
bita pharmaca quæ nimium ſiccent & calfaciant.
qualia ſunt ἐπισπαστικὰ & ἐξιπωτικά. Hinc enim
tenue exprimitur, reliquum occalleſcit. Sic enim
tophi in articulis, & calculi in renibus lapideſcunt.
In tenui ſeroſáq; materia nõ ita metuitur ſcirrhus
tota enim facilè exhalat, in craſſa & viſcida omni-
nò declinanda, quæ ſiccant, diſcutiunt, aſtringunt,
ſiquidem ſola molliendi cura eſt. Atq; omninò tũ
phlegmonæ, tum eryſipelata quæ cum duritie de-
clinant, malacticis curanda ſunt, quæ citra hanc la-
Alia genera ſcirrhi. xantibus remediis & diaphoreticis vacuentur, Ma-
lacticis quod clementer digerat interim commiſ-
cemus, ſed quo iam tempore tumor durior cœpe-
rit edomari, phlegmone & eryſipelata in ſcirrhum
degenerant refrigerante nimiſque aſtringente ma-
teria, ſed à phlegmone ſcirrhus amplior eſt. In

vſu

vſu malagmatum certæ ſunt leges. Primùm enim cognoſcendum quantum pars ægra à ſua ſymmetria receſſerit, quãtò ſeipſa ſiccior atque humidior euaſerit, quantum denique vitiũ increuerit, ex quo æſtimandæ remediorum vires. Tum naturas partium diſtinguere oportet, poſtremò artificioſè colligendũ qua ratione emollias, nunquid admiſceas quod detergeat, incidat, diſcutiat. In quorũ omniũ vſu modum & occaſionem animaduertas. Deſperatur ſcirrhus, qui ſic occaluit, vt iam nõ ſentiat, & inde glabreſcat locus, deſperari dico, quia nullo malagmate domari poſſit. Etenim reſcindi ferro, & ſeptis exedi poteſt, niſi à ſubiectis neruis, venis arteriis metus eſt. Scirrhus cui ſẽſus aliquis vel obſcurus, vt magis minúſve induruit, ita lenius aut efficacius auxiliũ requirit. Mulierib. pueris, eunuchis vrbanis hominibus, ocioſam atque vmbratilem vitam degentibus lenior medela, nautis, meſſoribus, foſſoribus, duris omninò & laborioſis corporibus fortiora malagmata conueniunt. In lenta & contumaci materia miſcendum aliquid, quod incidat atque detergeat, id in chordis & tendonibus fieri conſueuit. Tale eſt acetum mulſum, aut ſi ab aceto metus eſt, melicratum, in quo hyſſopum, thymum, pulegium aut calamintha præcoxerint. Eſt & hoc animaduertendum. Scirrus quidam ſimplex, alius φλεγμονώδης, vt qudam inflammatio σκιῤῥώδης eſt. Scirrhum malacticis & diaphoreticis excuties, phlegmonem lenies, concoques, & in halitum vacuabis. Vbi vtrunque coiit, vt hoc vel illud ſuperat, ita remedia temperabis. Malagmata in cerati craſſioris formã & corpus compingãtur, quæ inde

Leges in vſu malagmatũ.

Deſperatus ſcirrus.

In lenta materia.

Differentiæ ſcirrhi.

Conſiſtentia malagmatis.

κηρατομαλάγματα appellant, quanquam aliquando cerelæi, aut cerati liquidi, nonnunquam emplaſtri compage permiſcentur, vt videlicet molle ac tenerum, ſqualens, durumque corpus eſt, & vitium habet. Cataplaſmata fiunt è farinis hydrelęo coctis. Quod ſi hydrelæo lini ſemẽ, althææ radices & liliorum ficus pingues, aliaque id genus prius incoxeris, deinde in expreſſa muccagine farinas ſubegeris, magis emollies. Cataplaſmata ita conſiſtere oportet, vt mollia quidem ſint, ſed non diffluant. Adduntur cataplaſmatis, oleum, reſina, quæ quaſi vinculo pharmacũ retineant, adduntur piſtæ herbæ & ſemina, quæ vim malagmatis inaugeant. Sed modus ſit, ne inde durius euadat, aut contra ſoluatur corpus cataplaſmatis. Integrum enim permanere, & compage iuſta neceſſe eſt. In calore, phlegmone, parua duritie & natura molli paulò liquidius cõfingi poteſt, & rurſus craſſius, vbi omnia contraria ſeſe offerũt. Ac diutius inſiſtere pharmaca vtile eſt, neq; vno die ſępius abſoluere oportet, niſi exaruiſſe videātur, ac ne exareſcant celerius, oleo, adipe, muccagine ferè coniũgũtur. Leniter emolliũt butyrum, œſypus & lana ſuccida, hæc oleo inculcandá, amygdalino, lirino, chamæmelino, oleo, in quo ſemen lini, althææ, fœnugræci, in quo maluæ, althęę, cucumeris agreſtis; & liliorum radix, tenella maluę agreſtis, & liliorũ folia, vel viridis anethi cacumina præcoxerint, in quo aliquid illiquatũ fuerit galbani, ammoniaci bdellij. Molliunt & hæc, lentiſcinum, terebinthinum, maſtichinum, quę tum peculiariter vſurpantur, quum præterea digerendum ac leniter repellendũ. Hyoſciamino, violaceo, nenupharino

Cataplaſmata.

Particularium materia.

Olea malactica.

Vtendi modus.

pharino locus est in ea inflammatione, quæ iam videatur indurescere, hæc ergo olea in lana sordida molliter apprimuntur, ex quo malacticum impingitur. Omnia verò priùs intepescãt. Etenim frigida omninò vitanda sunt. Expressa oleorum materia & cũ adipe pista aut cataplasmatis cõcorporata, malagma finges, vt liliorũ radice cum adipe anserino mista. Olea quæ tenuitate partiũ celeriùs permeãt, ex emplastris mollientibus Chymicorum arte educúntur. In malagmatis censenda sunt vitellus oui, crocus, cera vnguinosa, carice pingues. Κηρέλαιον è duplo oleo vt sit liquidissimũ, æquali, vt sit medium. Iam crassum est, quod ceræ partes quatuor & olei tres continet, magis emolliet quòd è cera pingui, dulci oleo lirino vel simili tẽperatum sit. Cera alba recens, mollis, cum æquali põdere butyri, resinæ liquidæ vel colophoniæ pulchrè emollit. Caricæ pingues cũ irino, lirino, capparino, tritę scirrhis hepatis & lienis opitulantur. Id habet peculiariter scirrhus hepatis, quod leniter mollientia desiderat mistis aromatib. quæ calefaciãt & tenuent. Sed hęc vincere oportet. Siræon è pinguibus caricis ad melliginem coctis, mollit, terget, digerit. Adeps & sebũ vtrunque coquit, laxat, & mollit quæ quia materia vnde generantur, genere animaliũ & loco vbi concrescũt, natura deniq; (adeps enim mollior est) differunt, cum Aristotele distinguas licet, vt in natura molli, adipe, in dura, sebo potius vtendũ putes. Rursus quia nimiũ est quod dissidẽt, misceri possunt. Vtrunque genus natura & specie animaliũ, ratione vitæ & pabulatione, sexu & ætate, deinde quia hęc recentia, illa vetusta, alia syncera, alia cõdita sale & aromate

Frigida vitanda.

In scirrhis hepatis & lienis.

Siræon.

Adeps & sebum.

Ex quibus adipes & sebi genera distinguas.

Aromate vel externa imbuta qualitate, distinguendum est. Lenissimus suillus adeps (axungiã vocant) in qua mirum est, & experimento constare veteres scripserunt, quod ea genibus alligata cedit in os sapor, vt etiam expui videatur. Ex quo fortasse non vnius hydrargyri qualitate, sed totius misturæ ex eo & axungia illitis in lue venerea os grauiùs exhalat, & saliua madet. A suillo sunt vitulinus, hœdinus, caprinus, bubulus, quib. si lubet, vulpinum & leporinum adiicies, atq; hi leniunt magis & concoquunt. Efficacissimus est leoninus, cui proximi sed inusitati, hyæninus, pardalinus, deinde vrsinus, & hi duriora corpora molliunt. In medio sunt taurinus, hircinus, ceruinus, quibus ascribi possunt arietinus, equinus, asininus, caninus admodũ efficax est. Taurinũ sebum omniũ domesticorum animalium pinguia, siccãdo superat, tenuitate partium à leonino, pardalino, & hyænino superatur. In volatilium genere efficax anserinus adeps, anathinus, olorin⁹ siccior è gruibus & prædatoriis auibus suauis gallinaceus, calidior colũbinus. Ex anguillis & fluuiatib⁹ piscibus, lãguet, è marinis ferè siccior & calidior est. Humanus mediocriter habet ad omnia. Domesticorũ animalium pinguia humidiora sunt, vtsuũ quàm aprorum, è maribus sicciora & calidiora. Castrati mares fœminis respõdẽt, ideoq; veruecinus adeps arietino languidior est. E iuuenibus animalib. humidior est vnguedo, è senioribus siccior. Adipes oleo magis emolliũt, ętate calefaciũt magis, tenuiores fiũt, acrimoniam contrahunt. Purgatur adeps exemptis venis, quas fibras vocãt. Salsus vel cõditus aromate siccior est. At cõstat pepticis & malacticis aduersari,

Tres ordines adipum. *Pus* *Efficacißimi adipes.* *Medij.* *Taurinum sebum.* *Volatilium adipes.* *E piscibus.* *Salsus adeps & quæ siccant.*

ſari, quæ nimirùm ſiccant, quanquã Plinius cõuenire ſcribit ſalſam axũgiã mollire magis. Id in ſuillo adipe fortaſſe concedi poteſt, qui alioqui parum emollient. Recẽs adeps ſi deſit, & vetus ad curã reuocandus eſt, liquifieri priùs oportet & purgari fibris mox frigida ſæpiùs lauari, poſtremò etiã vino quã odorantiſſimo. Eo modo ſępiùs liquatur, cogitur, lauatur aqua & vino, dum omne virus exuat. Quod grauiter olet ferè odioſum eſt, ex quo odoratis aquis arte chymica illectis (ςαλάγματα vocant) ſæpiùs lauatur, aut ex odoro vino ſubigitur. Infumatur etiam iiſdem aquis, quæ momentũ moſchi, vel ambaris cõceperint. Medulla in ſebalib. in adipoſis animalibus adipi reſpondet, viſcera, chordas, tendines, muſculos emollit, ex oſſibus humidior, è ſpina ſiccior eſt, Prima laus ceruinę quę nullis malacticis inferior eſt, vitulina ſequitur, tũ ouilla & caprina. Acrior taurina eſt, quàm vt emolliat. Atq; hæc leuiora ſunto. Iam verò durioribus corporib. conueniũt ammoniacum, quod aceto liquari poteſt, leniter decoquendũ nę efferueſcat, id ſi metuitur, ex aceto leuigatur in mortario, & reliquis in cacabo coctis permiſcetur. Bdelliũ molle & pingue ſaliua hominis ſubigitur, mollit, coquit, modicè digerit. Styrax idem efficit, verũ liquido, aut melliginoſo vtendũ eſt. Nam neque ſtyrax aridus, qualis eſt, quam calamitẽ vocãt, neque ammoniacũ, neq; denique quicquã generis eiuſdẽ malacticõ eſt, vbi iam exuccũ inaruit, & diſcutiẽdo vſurpandum eſt. Galbanũ præterquã quod mollit, coquit, diſcutit, etiã ſepticon eſt, & dolorem lenit, purgatur ſordibus hoc modo. Mundo linteo raróque cõuoluitur,

E vetere adipe quomodo recens paratur.

Medulla.

Quæ magis emolliunt.

Ammoniacũ.

Bdellium.

Styrax.

Galbanum.

& ita feruidæ immergitur, vt pendeat quidem, ne fundum attingat. Nã per raritatẽ lintei colatur galbanũ, sordes in linteo retinentur. Liquefit vino vel aceto, aliisq; modis, & coctionem non sustinet Efficacior opopanax. Ladanũ mollit ac repellit. Propolis ammoniaco vicina est, & qua (vt antè dictum est) pro galbano veteres vtebãtur. Sint hæc omnia mollia & pinguia, pro sua quæq; natura, quæ si ætate inaruerint, nec ad magnum fuerint molliora, pingui oleo instaurare oportet. Malacticis, quę amplastica esse conuenit, resinæ coniungũtur. Resinæ sint quę acrimonia careãt, chia mastiche, larigna picea. abietina. terebinthina. Pinea nimiũ siccat, strobilina acrior est, bitumẽ & pix aridiora sunt. In summa, quæ nimiũ siccant, quæq; acria sunt, reiicere oportet. Neque enim iuuare possunt, nisi aliis tẽperentur. Pix mollis & bene pinguis, qualis olim Brutia, vtilis est. Neque verò pix, neq; resina molliẽdo idonea est, nisi vel liquida, vel ita mollis, vt tracta facilè sequatur visco similis vel ceræ, quę vt paulò firmior sit, q̃ vt sequatur, pressa tamẽ digito concedit. Acrior & siccior repudianda est, quæ liquidior videatur cera, ceratis & magis corpulentis malacticis colligatur. Durior pingui & oleo macerari debet. Butyrũ, pinguia, atq; omninò liquabilia, vesica suis includũtur, demergitur hęc aqua calida vase cõcepta, in quo coxerint quę emolliẽt. Sic illa paulatim eliquantur, & ascititiã vim transpirante halitu per vesicã combibunt. Succedit his miraculosum ex aceto remediũ, quod nõ temerè, sed summa ratione adhibendũ est. Scirrhus malactico oleo fouetur, ex quo inducitur malagmate, hoc diebus aliquot permittendum.

Opopanax. Ladanum. Propolis. Malagmata emplastica sunt. Resinæ. Pix. Aceti vsus.

mittendum loco, neque priùs reuellendum, quàm exuccum solutumq́; videatur, hic ergo detrahi potest. Quòd cū feceris partim oleo, vt priùs, fouebis malagma nouū & bene succosum impinges, quod priore paulò sit efficacius. Mora igitur dierum aliquot interposita pharmacū reuelles, animaduertens, quantum emollierit, vt si lenius videatur, vim eius inaugeas, ex quo gradatim ad ea quæ acetū cōbiberint, peruenias. Quæ omnia posteaquā profecisse animaduerteris, & mollior tumor extiterit, pyritem lapidem molarē, aut silicē, vnde scintilla decutitur, candentē igne acerrimo aceto merges. Exhalabit plurimus vapor, quo scirrhus aptè infumādus est circūsepta parte, ne dissipetur fumus, sed totus in scirrhū coëat. Locū iam satis infumatū oleo tepido fouebis, & reuocata prima illa curandi via malagma applicabis, atque ita bidui vel etiā tridui interiecta mora aceti vsum & igniariū lapidem reuocabis, vt sit aceti vicissitudo & remediorum quæ molliunt. Verùm, neque diutiùs, neque sæpiùs halitu aceti, pars vexanda est, ne in lapidē concrescat, & neruosum genus grauius lacessatur. Sed vt molliendo profeceris, ita acetū & effumantem lapidem repetes. In malacticis quoque vsus aliquis interpellari debet, primùm enim (gratia exēpli) è pinguibus caricis, medullis, adipib⁹, cera & oleo exigua resina mista malagma conficies, aut parygron vsurpabis. Tum vt res succedet, ad ammoniacū & similia veniendum, ac primùm quidē hęc citra acetū, deinde cum aceto lenioribus cōmiscebis, quibus quū vno vel altero die fueris vsus, ad ea quæ leniora, quæq́; sine aceto fiunt, curam reuocabis, vt veluti circulo

Infumatio ex pyrite & aceto.

quodam & è re nata auxilia transmutentur. In musculis & liene tutior aceti cõsuetudo est, in chordis & tendonibus, neque diutiùs, neque frequentiùs vtendum erit, vbi scirrhi magna ex parte coalescũt. Atque hæc de aceti vsu breuiter dicta sint. Ammoniacum aceto fusum manibus diducitur, vt sit luti crassitudo, tum ex irino, lirino, capparino pinsitur, terebinthinæ sextula coniungitur, puluerentur ora cumino trito, aniso, sale torrefacto, & in alutã explicata splenicis affiguntur, fermentũ coquitur aceto, hæpati duro & lieni, potest oleo vel butyro cõdiri, & terebinthina colligari. Fortius acetum est in quo thymum, hyssopum, pulegium, & similia tusa maduerint. Lene malacticum est butyrum, cera, resina æqualiter mista. Eodẽ modo adeps cum cerato iũctus & resina. Caricę pingues in sapa coctę, & vino dulci cum lirino tusæ. Lini semen hydrelæo coquitur, & cum adipe infringitur. Althęę radix arida in pollinem resoluta, malagmatis inspergitur. Eadem radix qua parte pinguis & quasi medullacea est, eraditur, & resina colligatur. In conficiẽdis malagmatis rudicula vtendum est è resinosis arboribus, nec astringẽtib. è caule maluaceo ex assulis tedæ. Alioqui maluæ folia extremæ spathæ alliganda, vt inde verses, volutes, ac deniq; cõficias malagmata. Licet etiã more nostro & exẽplo veterũ rarum linteum infarcire lini semine foliis althææ aliisq; id genus, & extremo veruculo velut caput alligare, inde pharmacũ circumagere, nõdũ caput hoc nostri, veteres κροκυφάντιον appellarunt. Quòd si fuso butyro, adipe, oleo intingas, idque sæpiùs repetas, dũ medicamentum in cacabo vel mortario conuoluitur,

Remedia composita

Ex ammoniaco splenicis.

E fermento hepaticis.

Aceti vis quomodo intendatur.

Lenia malactica.

Rudiculæ malacticæ.

μαλακτι-

μαλακτικώτερων hoc est magis emolliens pharmacũ relinques. Atq; hoc semel quasi exemplũ positũ sit, vt in aliis pharmacis spatha, veruculo, capite, asserculo, aliisq; id genus instrumẽtis conuenienter vti possis. Parygron Heræ & veteribus laudatũ recens dolorem lenit, phlegmonas mitigat, paruis inflammationibus medetur, id quod lenioribus malagmatis omnibus cõmune est. Parua vlcera cicatrice claudit, si coctis prius metallicis comparetur, recens liquidum est, vnde nomen habet, ætate verò cõcrescit, recẽtis vsus in paruis inflãmationib9 quę doleant, cõcreti & vetusti in phlegmone declinãte non dolente quidã, sed iam durescẽte, quæ vt magis minúsve induruit, ita vel vetustius, vel min9 vetustũ parygron requirit, quanquam eò vsque occaluisse cõtingit, vt ne vetustissimo quidem parygro iuuari possit, túmque maioribus auxiliis certãdum erit. Itaq; vt mollias, parygro vtendũ non ita liquido, nisi fortasse in mollioribus naturis, neque concreto, nisi in callosis corporibus, omninò verò modicè durũ sit quod emolliat. Vetustius oleo, butyro adipe dissolui potest. Est autẽ mistura hæc. ℞. adipis suilli recẽtis & bene purgati ℥. 44. cerę pinguis ℥. 24. cerusæ litharg. an. ℥. 6. liquabilibus confusis metallica trita colligũtur. Al. mediocriter emolliẽs callosas rimas calcaneorum & perniones adiuuans ℞. lithar. cerus. ana ℥. 3. succi seminis lini, olei an. ℥. 20. ceræ. ℥ 8. adipis suilli ℥ 14 colophoniæ ℥. 18. Similiter priori cõparetur διαλθαίων clauis, carbunculis, furunculis ℞. lithar. olei an. ℔. 1. galbani ℔. semiss. ceræ terebint. ana ℔. 1. radicum althææ fasciculos 4. lithargyrus ex oleo diu teritur in mortario.

Perniones iuuans.

tario, cera & terebinthina fusa comiscentur, galbanum purgatum & vt antè, fusum colatúmque adiungitur, postremò radices tusæ ligneo pistillo concorporantur. Aliud διαλθαίων. ℞. radicis altheæ & liliorum ana ℥. 2. coquantur in hydrelæo ad aquæ consumptionem, ex quo in olei expressi lib. 1. lithargyri lib. 1. coques, dum nō inquinet, & adipis suilli lib. 1. commiscebis. In his omnibus vis efficacior est oleo & adipe veteribus, aucta & magis cocta lithargyro, vtrisque pingui & oleo recentibus mitior est. Media verò altero recenti, altero veteri, Mediocriter mollit. ℞. colophoniæ purissimæ ℥. 2. ceræ albæ ℥. 4. mastic. ℥. 1. olei quod sufficit. Al. terebint. cerę ana ℥ 9. galbani nitri ana ℥. 1. thuris pinguis sesquūcia, medullæ cerui ℥. 2. propolis pinguis sesquuncia, olei laurini, sepi vitulini ana ʒ. 2. vel eo plus vehementer mollit & discutit. Violentū quod sequitur rusticis corporibus accommodatum, inueteratis hac iam dolentibus scirrhis, tentatisq; priùs lenioribus remediis adhibetur desperatis splenicis & parotidibus, διακοπραιγίας vocant. Caprillum stercus aceto solues, vel vt ne tā acre sit, oxycrato, mitius etiam si dilutum pharmacum polentæ iunges & effuso oleo cataplasma finges. Aliud. ℞. stercoris caprilli ℥. 2. radicis cucumeris agrestis, ficuum immaturarum ana ℥. 1. herbæ pedicularis, bdellij farinæ fabarum; amygdalarum amararum ana ℥. ß. fæcis olei antiqui quod sit satis ad emplastrum, tusis omnibus medicamentū in mortario conficies. Est & hoc potentissimum. Subigitur caseus putris & vermiculosus è iure in quo suilla perna diutius coxerit. Arthriticis tophorum particulas sine ferro

E caseo putri.

detrahi-

detrahit & sanat. Eadem præstat quasi miraculo coctum cnidum cum myrrha & aceto tritum. Sed horum multa non tam mollire, quàm secare, & vi discutere, videri possint. Celebre iã olim ac veluti per manus traditum Menecratis emplastrum, quod Democrates metro reddidit, & διαχυλῶν ex authoris instituto appellauit, quod nomẽ leuiter mutata voce ætas nostra retinet. Recentia vulnera inflammatione vindicat, vel (vt alij) νευρότρωτα neruorum vulnera, sæpè enim νεότρωτα & νευρότρωτα alterum pro altero in Galeni libris, vbi medicamẽtum hoc describitur, supponi solet. Diuisa glutinat, & quæ inflãmantur curat, optimè pessis adhibetur, diuturnis & recentibus vteri inflãmationibus, implet cauernas vlcerũ pistum rosaceo vel bono myrteo, & cicatrice tegit. Olei ęstate lib. 7. aliàs lib. 7. & semiss. hyeme libr. 9. axungiæ recentis lib. 7. lithar. subtilissimè triti lib. 6. fœnugræci heminam vnam, aliàs vncias 9. seminis lini vsti tantundem, radicis agrestis maluę recentis & succosæ vel althææ lib. 3. Habeatur olla amplo orificio, in quam fundantur aquæ sextarij octo. Sic enim notatur Græcè per literam η. quanquam fortasse substituendum κ. quæ viginti significat. Ac viginti sextarij mensura Parisiensi 15. pintas implent, sextarii octo sex pintas. In aqua, purgata radix & concisa coquitur, semina immittũtur, exprimitur succus in linteo, eius succi libræ quatuor cũ oleo coquuntur. Maiores primum bullæ existent, deinde minores & crebriores, hic lithargyrum insperge, coque omnia molli carbone, dum succus omninò confectus videatur, ac melinum & bene coloratum fuerit emplastrum, non

E coctio cnidio.

inquinans,neq; nimis durum. Sic enim apud Gal. 7. de compos. pharm. κοτύλην. Orib. habet aquæ sextarios 12. id est nouem pintas & radicum lib. 4. & seminis vtriusque sextarium vnũ, vel ℥. 18. & lithar. lib. 2. Radices alij purgant, tundunt, & priùs quàm coquant, diem integrum macerant in aqua, postridie fœnugræcum lotum fideliter & purgatum adiiciunt, tertio die lini semen similiter lotum eadem aqua, vbi reliqua etiamdum madent, immergunt, quarto die coquuntur omnia ad crassitiem, expressus & colo traiectus succus vsui seruatur, vt videlicet cum oleo, vt priùs, coquatur, & addita lythargiro pharmacum conficiatur, quod deinde conuoluatur rude, subigatur manu, & in pastilios conformetur. In vsu capiunt pastilli ℥. 2. ceræ, olei an. ℥. 1. & omnia colliquant. Ex eadem materia magdaliæ officinarum emplastri diachylon fiunt sed non eadem ratione, iam remollita parte vbi discutiẽdum, ireos tritæ pars duodecima plus minúsve adiicitur, si sedandus dolor est, muccago è meliloto, si etiam calor adest, è psyllio, potest etiam intingi croco.
Potest diachylon aliis malacticis commisceri, tam efficax, vt vnũ sine aliis chirurgo satis esse possit. Superficialia vlcera glutinat solutum rosaceo vel myrteo. Liquatum chamæmelino vulnera neruorum inflammatione prohibet. Podagricis quouis tempore opitulatur, veteres vteri phlegmonas persanat indutum pessario. Potest & alia præstare, quæ vt intelligas, describendum pharmacum, quod ante diachylon Democrates memorauit, vt obsessa inflammaione liberes musculos, neruos, periostion membranam punctam (vnde dolor, inflammatio febris

febris, sitis, vigilia, atque id genus accidentia vindices, vt podagricos quouis tempore adiuues; & prohibeas collas. Accipe litharg. auri in pollinem triti lib. 2. axungiæ vetustissimæ lib. 4. libram verò & ℥. quaternas olei veteris & crassissimi, non fœtidi, non nigri, non asperi. Axungia liquescit igni, purgatur fibris, in vas aliud satis amplum trãsfunditur, adduntur olei ℥. 10. vt simul ferueant, relinquũtur olei ℥, 6. quas, si fuerit opus, & medicamẽtum crassius appareat, posteà affundes. Crasso iam pharmaco lithargyrus inspergitur, coquuntur omnia blando igne, & assiduè versantur spatula è pinea, atq; vbi emplastri forma fuerit, auferatur igne, paulò duriùs æstate, hyeme mollius, sed vt non inquinet. Sublatum igne mouetur, dum refrigescat, atque hic rursus duriter versatur manu, iungitur atque reponitur. Vsus tempore molliri debet, & aluta intenditur, permagnáque splenia super accommodantur. In neruis crassis & musculis, durioribus mammis, & tumentibus articulis radicis althææ purgatæ sordibus: & in taleolas cæsæ lib. 1. medicamento indes, quo tempore reliqua iam ad focum feruẽt, priusquam lithargyrus inspergatur. Vtriusque vires tum illius quod sine althææ radice, tum huius quod cum ea radice fit, emplastrum illud diachylon continere scripsit inuentor Menecrates, quod & alij aliter conficiunt. Aliud diachylon, vt Oribas. è semine lini, fœnugræci, hordei, radice althęę, vt priùs maceratis, coctisque succus exprimitur, libris duabus succi adduntur lithargyri olei ana libr. 2. ceræ ℥. 8 Lithargyrus cum oleo diu teritur, & cum cera leniter incoquitur affuso oleo postremò

Emplastrum Democratis.

Aliud diachylon.

postremò succus adiicitur, versantur omnia,& sedulò permiscentur. Sūt & alia διαχυλῶν malagmata, vt Alexandri è psyllio quod Aetius describit,& magnum Mesuæ sine gummi, & cum gummi factum, quódque album, paruum & magnum conficitur. Paruo vtendum in duris inflammationibus, album mediocres scirrhos adiuuat, magnum reliquis efficacius est. Giluum Haliei cruētis vulneribus, præcisis neruis & nudis remedio est, inueterata vlcera cicatrice tegit, digerit, venenatis hominū & animalium morsibus medetur, duritias maximè mammarū mollit ac discutit, atq; omninò eo veteres vsi sunt, vt optimo & admirabili medicamento. Descriptū est tertio & 5. lib. Gal. de compositiône pharmach. χλῶρ γένη, ℞. ceræ, argenti spumæ ana ℨ. 100. terebinth. mannæ, galbani, rubricæ sinopidis, terebinthinæ ana ℥ 1. ol. sextariū 1. vel li. 2. Oleū & litharg. dum non inquinent, coquito, hic ceram, resináq; que iniicito, sublatis igne rubricam, galbanum, mannam deinceps adiungito, Quidā myrrhæ ℥. 1. miscuerunt & ceræ non centum, sed tantùm octo denarios scripserunt. In præcordiis tensis, difficili motu articulorum, vetus ac nobile est. Amythaonis emplastrum quod omnem duritiam soluit. ℞. ammoniaci ℥. 36. cerę ℥. 36. terebin ℥. 8. bdellij, galbani ana ℥. 8. thuris, mirrhæ ana ℥. 4. cyprini, vel olei terebinthini alioqui mastichini heminas quatuor, myrrha, thus, bdellium vino madefiunt, ammoniacum aceto diluitur, omnia contunduntur pistillo, quod oleo inungendum, quousque perfectò dissoluantur. Et hoc etiam fortius est Cathegeræ malacticon ad contractos articulos, & ita occupatos,

Giluum admirabile. Haliei, seu piscatoris ex synopide.

Amythaonis emplastrum

tos, vt non moueant, internos abſceſſus, opiſthotonicos, neruos dolentes, inueteratas & contumaces duritias. ℞. bdellij ſeui vitulini, ammoniaci, iridis illyricæ ana ℥. 2. opopanacis, galbani, canchryos, vel baccarum lauri, ſtyracis, thuris ana ℥. 1. piperis gran. 160. ceræ, terebint. ana ſelibra. vini & fæculę, irini vnguēti quod ſufficit loco huius, vel oleo irino cōdito aromatibus vtendū erit, vel aliquod ex iis quæ apud Meſuem cōpoſita ſunt, ac cōdita aromatibus vſurpandum. Conficitur vt prius Κοπ̀λα hæc, quaſi tuſilia, ex conficiendi ratione veteres appellabant. Plura ſeptimo de cōpoſitione pharma. κατὰ γένη, & 15. Aetij deſcribuntur. Sed & octauo κατὰ τόπους malagmata ſunt quæ ſiccāt, cōtrahunt, indurant, atq; emolliunt, quanquam Aſclepiadi & Andromacho malagmata appellata, quia videlicet non ſolæ vires, ſed & compages, ac corpora medicamentorum in ratione nominū ſpectata ſunt. Ac ferè malactica corpulenta ſunt & emplaſtica, ſi neque dolòr, neque phlegmone, neque mollities corporis prohibet. Locus oleo fouendus, ex quo ſubiiciatur malagmata remollitū pingui vel oleo, ne celeriùs exareſcat. Tunc enim reuellendū eſt, & aliud imponendū, alioquin pluribus diebus hærere conueniet. Iam verò in malacticis, quæ noſtra hac memoria in vſu ſunt, emplaſtrū de meliloto, aliud ab eo quod veteres διαμελιλώτου deſcripſerunt. Eo vtendum eſt, in craſſa ac frigida materia, incidit, mollit, attenuat, calefacit. Quod de muſcillaginibus appellant, molliēdo magis idoneū eſt, & dolorem lenit. Dialthæas mollit, lenit, coquit, incidit, digerit, ceroneum repellit, coquit, mollit, incarnat, &

Malagmata.

Cenſuræ remollientium quæ nūc vſitata ſunt.

multiplicis

multiplicis vſus eſt. Reſumptiuum mollibus corporibus cõuenit, optimè mollit ex ſolis muccaginibus. Emplaſtrum filij Zachariæ parabile eſt, & mediocriter mollit. Arthanitæ emplaſtrum ſtrumis & lieni duro cõuenit, vnguentum de bdellio mollit, incidit, diſcutit, diachalciteos ſoluitur lirino. Oleo è maiorana aliiſq; id genus molliri poſſint, & adiecto galbano, bdellio, ammoniaco & ſimilibus fortiora reddi. Priuatim conueniunt duris inflammationibus mammarum. Violariæ & althææ folia hydrelæo cocta adipe vituli conteruntur, ouorum vitelli duo infecti croco commiſcentur. Hœdina capita, veruecini pedes cum althæa & violaria percoquuntur, in expreſſo ſucco oryza bene munda & aſperiore linteo attrita decoquitur, butyrum recẽs iniicitur, poſtremò cum iam corpulenta pulticula eſt, ouorum vitelli croco intincti commiſcentur. Al. In Caricarum decocto fabacea farina ſubigitur adiecto oleo violaceo & aceti momento cataplaſma fingitur. Multa ad mammarum duritias & abſceſſus. 7. de comp. pharma. κτ̃ γένη. Cæterùm grauiter peccatur cùm emplaſtra malactica è galbano ammoniaco, opopanace, reſina & aliis ſqualidis comparantur, & aceto multo diluuntur. Sic enim tenuant, incidunt, diſcutiunt, non molliunt.

Ad mammas duris inflammationibus obſeſſas

Aliud.

Cautio obſeruanda in malactica.

De ſuppurantibus CAP. 5.

Quando ſuppurantibus vtendum

Quæ medendi cura ineũda in fracturis capitis cõtuſo pericrãnio.

IAm hoc genere vtendum nobis, quum ab aliis remediis deſperatio eſt. Verùm in fracturis capitis contuſo pericraneo relicta alia medendi cura, ad ſuppurationem ſtatim conuertimur, ſpecillo vulneratio perioſtion diducimus, labra vlceris in decuſſẽ ducta nouacula ampliamus, cõſcalpimus

cranium

craniũ,& abradimus medicamenta quæ quàm celerrimè ſuppurent adhibemus, ſuppurata diligenter repurgamus,ſiccamúſque,vt iuſta naſcatur caro,neque mollior quàm oportet,neque durior, & quæ non excreſcat,vt denique conquaſſati oſſis teſtula à viuo oſſe maturè deducatur. Venereos bubonas, quiq; abſceſſus in articulis & ad articulos conſederunt,celeriùs maturamus,ne incluſum virus,aut latens ſanies periculum aliquod admoliatur. Alioqui tumor omnis prohibeatur, aut diſcutiatur potiùs quàm ſuppuret, niſi iam eo conuerti natura videatur,exceſſitq; tempus, in quo conuenienter diſcutias. Ac ferè maiores phlegmonæ ſuppurant,pulſant,dolent. Dum pus conficitur (inquit Hippocrates) dolores fiunt ac febres. Suppuratis omnia ferè conquieſcunt. In ſuggillatis hæc eadem remedia ſæpè conueniunt. Imbecillæ parti, putri vlceri & tumori,cancroſo,rheumatico, Telephio, Chironio, atque omninò maligno fruſtra maturantia adhibeas,putreſcunt enim illa tum malacticis, tum pepticis medicamentis. Ad ſcarificarum igitur & remedia acria decurrendum,vel quæ plurimùm ſiccent. Sint autem quæ ſuppurent,natura modicè calida & humida,iiſdem limitibus circunſcripta,quibus temperiem hominis definias. Ideóque eligenda materia, quæ naturæ corporum elementari familiaritate cõſentiat. Emplaſtica ſunto διαπυϊτικὰ, (ſic enim appellant ἐκπυϊτικὰ καὶ πεπτικὰ) vt præcluſis inde ſpiraculis natiuum calorem inhibeas,in quo cõcoquentis naturæ robur eſt. Ita ſubſtantia quidem calor augebitur, neque qualitate creſcet. ſolidæ partes cõfirmabuntur,inſitus

In venereis bubonibus & articulis celeriùs cur maturamus.

Hippocrat. aph. 47. li. 2.

Natura ſuppurantium quæ ſit.

Emplaſtica ſunto,quæ ſuppurent.

situs humor saluus persistet, dissipabitur verò qui inanibus spatiis alienus est. Ex quo vitium concoquetur, & consuetudine partium similarium exalbescet, fiétque tandem pus album, leue & vniforme, quod quia alimento esse non potest, exesa cute vias sibi faciet, atque ita effluet. Nō absimili ratione χαλαςικὰ vocata ἐκπυϊτικὰ fient, si accesserit crassities partium. Eodem modo quæ leniunt, calefaciunt & adstringunt. Emplastica modicè calida omnia concoquunt. Præit in his quod est tenue, reliquum verò vel cōtracta, vel illita cute vias intercipit, ne quid spiritus exhalet. Contrà verò si expirat, & aliquando alienus calor succenditur, vnde putredo. Echecolla, quæque tenaci & viscida materia temperata sunt, per se inhærent, reliqua verò vel gummi, vel resinis mollibus implicanda, alioqui commodè alliganda sunt. Malactica calidiora sunt, & leniter siccant, insitúmque humorem paulo minuunt, quo nomine à pepticis distinguenda, ne similitudine fallant. In pepticis vitanda quæ detergent, & quæ vehemēter calefaciunt. Nihil enim quòd validè discutiat, pepticon est, & quod deterget, porros expurgat quos illinere oportet. A siccātibus metuitur, ne frugi materiam exorbeant, multò magis si præterea excalfaciant. In summa modicè calfaciant, atque adeò emolliant potiùs, quàm siccent. Neque verò contra nos faciet, quod in historiis medicorū permulta peptica sunt quæ mistis diaphoreticis detersoriis atque desiccantibus temperentur, quin & simplex pharmacū est, quod concoquat & discutiat, vt galbanum, maturet, digerat, detergeat,

Pus quomodo generetur.

Malactica quid differāt à pepticis.

Vitanda.

detergeat, vt terebinthina: qualitas enim rerum mistura retundi potest, & multa vitia eodem tempore interdum coëunt, vnde varia misceri necesse est & iis semel vti, quæ πολυχρηστὰ veteres appellant. Ac sępe facit abscessus natura, vt etiã acria misceamus. Qualis est, qui lenta & contumacia materia concreuit, & eo nomine tardius suppurat. Peptica sunt, aqua tẽperatè calida affusa parti, modus est, vt inde erubescat locus, ac leniter extumeat. Nimium sit si inde subsideat aut expalleat. Hydrelęo, oleo pingui ac dulci modicè calido, similiter & butyro vtendum est. Butyrum phlegmonas concoquit ac digerit, in iis quæ molli aut certè non ita dura carnę prędití sunt. Et ad parotidas, bubones & oris phlegmonas, aliàque innumera omninò satis est dentiẽtibus pueris & inde calentibus gingiuis atque tumentibus medetur. Lingitur per se in coquendis expuitionibus peripneumonicorum, pleuriticorum, & iis omninò quæ in thoracem defluxerunt. Vsus est, quo iam tempore fluxio restitit. Infectum croco nihilominus coquit, & inde pharmacum leniter repellit, & tempestiuum est incrementis. In more fuit veterũ tubercula foris enata & contumacia calido pane fouere, vel cera subinde calefacta, sic vt ne sit nimius is calor, sed facilè ea parte sustineatur, cera sit natura pinguis, panis recẽs & ex optimo tritico comparatus, hac enim ratione tuberculum sępè discutitur, interdũ concoquitur. Tussilago sub cineribus cocta celeriter maturat, idẽ oxalidis foliis vulgus doctum experiẽtia tribuit. Triticum ore præmansum, saliuaque hominis commolitum, rusticis corporibus cõuenit. Leniora sũt farina tritici per-

Aqua temperate calida peptica.

Butyrum.

Triticum & inde farina et panis peptica.

purgata furfure,& inde panis, dissoluitur aqua, oleũ vel butyrũ additur. coquũtur omnia, vt sit cataplasma quod lenit inflammationes vulnerum,& celeriter maturat. Eadẽ farina hædrelæo coquitur, coloratur croco, vbi calor aliquis superest, parum cocto pane ac recenti, quem vel hydrelæo, vel pauciore oleo insperseris, vtendum erit. In contumaci vitio, nec ita calente, panis siccior, vberiore oleo molliri debet. Panis conditus sale efficacior est. Farina hordeacea per se inutilis est, verum quæ bene purgato grano extunditur,& castratur furfure eodem modo quo triticea, cõparari potest hydrelæo cocta, conspersa oleo mista butyro, infecta croco, sic enim pus faciet,& calidioribus phlegmonis cõferet, præsertim cocta hydrelæo. Tale fuit cataplasma veterum ὠμὴλυσις vel ὠμήλυσις ex farina hordei, quod prius tostum nõ fuerit, quanquam etiam licentia quadam ad alia farinarum genera nomen transtulerunt, Archigenes hoc modo parotidas celeriter suppurabat assiduè calida conspergebat, & ὠμήλυσιν imponebat. Est & alia ὠμήλυσις antiquis vsurpata ex farina hordei, fœnugræci, seminis lini in sapa coctis ad glutinis corpus, adiectis interim duobus vel tribus vitellis. Adeps suillus, phlegmonæ familiarissimus, deinde vitulinus, taurino & caprino in duris, frigidisque tumoribus vtendum est, leoninus & reliqui eiusmodi inutiles, gallinaceus& hoc paulò acrior anserinus vsurpari potest. Pix & resina in feruenti phlegmone rosaceo, in frigidiore, veteri oleo sicyonio, vel simili colliquãda sunt. Pix arida qualis Coracina & Colophonia, vberiore oleo dissoluitur, pauciore quæ liquida est, mediocri

Farina hordeacea.

Ad parotidas Archigenis remedium.

Adipes.

Pix.

mediocri quę natura & ætate mollis, digitis cedit, lentoris est particeps, qualis olim Brytia & Lycia. Picatum ceratum dolorem lenit, & pus generat, ideóq; inflãmatis vlceribus conuenit. Resina vtendũ, terebinthina & lentiscina cera languidior; resina acrior, confusæ ad suppurandũ valent. Eluantur priùs si quid acrimonię conceperint, molliãtur oleo vel butyro, cùm exaruerint. Oesypum veteres in pepticis censuerunt, similem vim habet atq; butyrũ, digeritq; leniter. Lana sordida modica aqua maceratur, tertia pars vini dulcis affũditur, coquũtur omnia quod superfluit pingue maturãdis carnibus cõtusis, colligit Hippocrates. E flore lilij succus exprimitur, suppurationes concoquit, & vuluas mollit, quod mel & syrion veteres appellarunt. Siręõ verò melligo è coctis caricis, detergẽdo emolliendóq; idoneum est. Decoctũ caricarum lenissimum est, quod maximè coquit ac digerit. In aquæ sextariis sex pinguiũ caricarũ librę quinque decoquendæ, dum sextarij duo reliqui sint, magis maturabis; si inde pista farina triticea, adiecto oleo vel butyro, cataplasma finges, vbi verò digerendũ magis ac refrigerandum hordeacea melior est. Atque omninò caricæ pinguiores coquendo, acriores detergendo atque digerendo magis cõueniunt. Ficus recens digerit & lenit, sed non coquit. Cataplasma è ficu recenti & hordeacea farina in dulci vino coctis lenit & discutit, è carica pingui & triticea oleo iunctis, lenit, coquit, discutit. Ex acri carica & pane deterget, incidit, digerit & contumacia maturat. Eodem modo althææ decocto & vuæ passæ partes fouebis, farinas aut panem incoques, cataplasmata

Picatum ceratum. *Resina.* *Oesypus.* *Syrion.* *Siræon.* *Decoctum caricarum.* *Caricæ, ficus & inde cataplasma.* *Ex althæa & vua passa.*

Crocus. mata compinges, & si vis, intinges croco. Crocus maturat, leni astrictione confirmat partes, & poros contrahit. Pinguissimas passas exemptis nucleis per *Melligo vuæ passæ.* noctem aqua macerabis, postridie coques ad melliginem. Id in sapa dulci factum magis concoquet *Efficaciora remedia.* & leniet, sed aqua potius vtendum, si quid caloris reliquum est. Inueteratis & callosis tumoribus cõueniunt, colla librariorũ quæ fit è farina purissima viscum aucupatoriũ, styrax pinguis, ladanum, gal- *Thus.* banum. Thus in corporibus tẽperatis molle albũ, pingue, dúmque manditur, minimè friabile. Rhodinum & myrteũ in calidiori & dolenti phlegmone misceri possunt, vt pix, resina, viscum, colla & similia, vbi peruicax malum, & platysmata diutiùs hærere necesse est. Miscentur quoque stercus suillũ columbinum, caprillum, nitrum. Et iam notũ mulierculis remedium, pueri stercus calidum, duris & inflammatis mammis aliisque partibus impositũ. Sed cum aliis remediis vti liceat, iis sordibus abstinendum, quanquam certum experimento est breui tempore concoquere, & in fœditate excremento- *Cataplasma furũculos & parotidas molliens & suppurans.* rum certa auxilia inuenta sunt. Furunculos & parotidas mollit ac suppurat cataplasma è ficubus, calce, iridis radice vel nitro atq; omninò, si nitrũ defit, quod iam antè dictũ est, sale torrefacto in mollioribus, fœce vini, vel aceti in durioribus vtẽdum erit. Fæx sit recens, nam celeriter exolescit. Vulgò etiam nota est medela è cæpis cineribus coctis. In pepticis ponẽda est confectio è cera & resina, quod ῥητινόκηρον appellant. Ex ceræ semuncia resinæ frictæ sesquuncia, in olei modico liquatis. Aliàs ex æquis omniũ partibus, aut vna ceræ, resinæ duabus.

Aliquando etiã cerę ratio & resinæ conuertitur, vt minor sit resinæ quàm ceræ modus. Hoc pepticis miscetur, vt Aniceto celebri medicamento veterũ. Tetrapharmaco primas tribuit mouendo puri non aspernabilis author Cornelius Celsus. Idẽ remediũ à Grecis suppurãdo vsurpatũ. Constat pice, resina, cera, & adipe, vsus tẽpore, oleo vel butyro subigatur. Pix sit mollior, resina fricta, vel Colophonia, quæ in teneris corporibus oleo molliri potest, cera pinguis, adeps in mollioribus naturis, vel suillꝰ, vel vitulinus, in durioribus, taurinus vel hircinus. Ẽ sic ciore materia cõparatum mollioribus corporibus sarcoticum est. hoc tetrapharmacon Paulus basilicon, quo nomine à Græcis ferè omnibus inscriptũ est. Scribonius emplastrum Aristi nigrum appellauit, & aliud basilicõ descripsit. Tetrapharmaco thus additum facit Macedonicũ, quod & pepticon est. Basilicon minus recentiorum hoc imbecillius, cõmutato adipe in oleum, quantò adeps oleo efficacior est, sic oleum quoque variè commutare licet. Oleo rhodino, myrtino, vel simili tetrapharmacum durius molliatur, vt corpus & affectus natura exigit. Mirabile hoc ad molliendũ ac suppurandũ. ℞. cerę, terebinthinę, medullæ cerui, adipis vituli, anserini, bubuli, butyri recẽtis, mellis optimi, olei rosarum, myrrh. an. ℥ 1. Myrrha cum melle subigitur, & prunis leniter incoquitur, ex quo reliqua adiecta sedulò miscentur. Al. ℞. picis ℥. 1. cerę ℥ 3. axugiæ veteris purgatę ℥. 6. adipis taurini, œsypi ana ℥. 3. resinæ pineæ vel magis picæ ℥. 5. liquatis omnibus vtitor. Al. ℞. resinæ ℥. 12. cerę, ęruginis rasę an. ℥. 8. sepi vitulini ℥. 2. aceti, mannæ ana ℥. 1. & Manna

Tetrapharmacum.

Macedonicũ.

Mirabile ad suppurãdum & molliendũ.

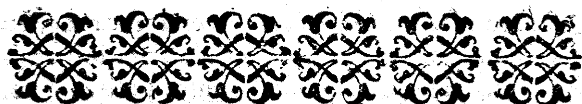
Viride Andromachi.

ærugo cum aceto liquatur, & conteruntur, reliqua dissoluta cōmiscētur, mollit, coquit, purgat, digerit διὰ γύρεως parotidas emolliens & in pus eliquans. ℞ farinæ pistrinalis, quæ è molis & pistrino circũuolitās parietibus & tabulatis hęret, guttæ ammoniac. an. ℔. 1. resinæ pini, ceræ, adipis porcini an. libras duas, succi seminis lini quātum sufficit, liquatur adeps, cera additur & resina, farina cõiungitur, ammoniacum solutũ vino vel aceto, & lini succus translatis aliis in mortarium concorporantur. Fermento, & eo quod διὰ ζύμης inde medici appellāt, in contumacibus vitiis veteres vsi sunt, de quo multa ex Democrito, Mesue, Paulus septimo, & Galenus tertio de compositione medicamentorum κατὰ τόπους. ℞. cœparum & alliorum coctorum in cinere ana ℔. 1. vitellorum numerum quinarium, radicis lapathi coctæ libr. dimidium, farinæ fœnugręci vncias 3. fermenti ℥. 2. axungiæ ℔. 1. fiat corpus, in frigidis & cassis humoribus cõuenit. Vtuntur quoque diachylo paruo & aliis quæ molliunt. Atque omninò malactica refrigerante oleo, astringente pharmaco, viscida & offarciente materia leniter tẽperata, suppurare possunt. Tale est malagma Damocratis, quod eadem potest quæ diachylon capite de malacticis descriptum, ac præterea cruda, quæque coqui, mutarique nequeunt, edomat, musculorum, & membranarum vulnera persanat, punctis medetur, arthriticis dolorem attemperat, & omninò anodynon est. ℞ picis quàm siccissimæ, ceræ, puræ, terebinthinæ, mannæ ana libr. 2. thuris probi libram vnam butyri pinguis ac recentis selibram, vel ℥. 5. Liquabilia funduntur largo igne & assiduo,

Malagma Damocratis.

& assiduo, dum non inquinent, versantur rude, hic cacabus prunis subducitur, manna trita inspergitur, circumagentur omnia assurculo, postremò voluuntur manibus, & ponuntur. In vsu, copioso & recenti rosaceo pharmacum diluitur, vt caua carne impleat, inflammationes tendonum abigat, & in pus album cruda & rebellia tubercula conuertat. In vlceribus difficillimis, quæ pus non reddũt, mirum quàm efficaciter concoquat. Coloris ambigui quod sequitur. Lithargyri vnciæ tres, olei ricinini vnciæ quatuor, coquuntur vna dum nõ inquinent, deinde miscētur squamæ æris nigri, æruginis, chalcitidis, ana scrupuli quatuor, sed hæc metallica diutiùs fuisse trita conuenit ex aceti accerrimi vnciis duabus. Vsus tempore diluitur ricinino, & in concerpto linteo inseritur cauo. Atque hęc in pręsentia sufficiãt. Locus oleo dulci, peptico succo, aqua moderatè calida, hydrelæo, & aliis foueatur, sympepticon medicamētum inducatur, mollis stuppa vel lana succida superponatur, omnia decussata fascia colligentur, vt qua parte diuisa fascia est, copinus abscessus aduertat, nec affectum locum opprimas, semel in die, vel rarius commutari debet, nisi vel dolor vrgeat, vel pharmacũ exarescat. Ita verò formari sympeptica oportet, vt neque liquidiora diffluant, neque corpulenta nimis locũ opprimat, Iustum corpus est cerato malagmaton & mollium emplastrorum, ac quod antè dictum est, ἐχέκολλα & glutinosa esse melius est vt per se, sine vinculis hæreant, quanquam & emplasticis lanam succidã aut mollicula splenia superdari, & omnia colligari nihil prohibet, idque hyeme magis & frigore.

Viridis formula.



IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI de Materia Chirurgica

LIBER II.

De aperienda vomica. CAP. I.

Argumentũ 1. & 2. lib.



VO & quali genere remediorum humor repellatur ; quæ medicamenta trahant & discutiant, molliant, maturent & pus efficiant, superiore libro, quantum arbitror, satis explicatum est. Ac iam subiiciendum nobis, qua ratione vomica exugi pharmacis, aperiri ferro, igne etiam rescindi possit. Tum exponẽda materia, quæ sordida repurget, pura impleat, plena deniq; cicatrice claudat. Et quia ad hoc institutum nostrũ pertinet, de glutinãtibus auxiliis eodem nobis compendio disserẽdum erit.

Noxa à non aperta suppuratione.

Atque vt hinc initiũ capiat oratio, quæ suppuratio sponte sua nõ rũpitur, ferro, igne, vel medicamentis aperiẽda est. Alioqui serpit sanies, & cuniculos agit, venas, arterias, neruos & vicina corpora depascitur, hinc etiã atteruntur ossa, & cariem ducunt, liuescit cutis, & in rugas quasi senio marcescẽs cõtrahitur, idque metuendum magis in digitis, articulis, partibus corporis, quæ in decliue patent. Sic enim parotides, femorum abscessus in fistulas ca-

nantur

uantur,& quę facilè putrescunt,qualis anus est,extremæ partes,& loci genitales. Cumque ambigat materię cursus,quæ videlicet foras introq; conuerti possit,prouidendũ medico vt in superficiem detiuet multò magis si viscerum aliquod in propinquo est,si intus disperso puri nulla via sit, qua excernatur. Alioqui vitam celeriter eripit,aut cõpressum intus putrefaciet partes quib. insidebit. Quo fit vt in vomicis,quas ilia collegerunt, ea curandi ratio quæ tentatur ferro,veteri medicinæ probata sit. Atque decliuem partem,qua ile est,iuxta inguina secari iussit.neque à peritonæo membrana metuit,vt quæ nullo ferè periculo incidatur. & facilè coalescat. Nec aliter in vulneribus capitis,vbi contusum aliquid,fissum,fractum, modo serra,modò terebra caluariæ partes ad diploën vocatam & menyngen excindimus. Quare etiamsi tumor nondũ satis maturuit,ea pericula ferro anteuertenda sunt multò magis si virulẽta materia vomica includitur vt pestilente carbunculo & bubone.lue venerea.& aliis generis eiusdem. Cruda ani tubercula metu fistulæ secat Hippocrates. Quanquàm animaduertẽdum,vt ne nimis citò nunquam enim vis naturæ gratis inferẽda est,sed semper aliqui beneficij, nihil maleficij proponi debet. In vomica quæ tardiùs erũpit,& subiecto osse metus est,atq; ideo in contusionibus capitis & angustis vulneribus, pericranium in crucem intersecamus,aut ampliori plaga diuidimus. Sed iam aperta vomica,mẽbranæ,neruacea corpora.& alia semiputria occurrunt, quæ nec intempestiuè rescindenda sunt, molliter priùs vellicare oportet,at si nec sequũtur,celeri⁹ illiquare

Foras euocãda suppuratio

In vomicis ventris ferro tentata curatio.

Peritonæum.

Vbi ossa in propinquo sun vomicarum.

Cautio in membranis excindendis & neruaceis corporibus vomicarum.

re conuenit, vt vel sponte sua excidāt, vel nulla vi & leni tractu reuellantur. Atq; omninò sua est putredini maturitas, eaq; expectanda est. Alioqui nona inflammationis & conuulsionis pericula creari solent. Itaque semiputria illa molliter cōmouenda sunt, matura enim facilè concedunt, cruda restitāt dolentque si vi maiore pertrahātur. Iam verò perpetuum non est aperire ferro, quod suppuratū est, sed si nullum in mora periculum apparet, diaphoreticon remediū imponendum, quo loco mollior abscessus est, & digito cedit. Sic enim sanies exugi potest, idque faciendū magis, quum alta parte vomicæ non decliui, suppuratio se colligit. Atque antea pharmaca notata sunt quæ pus exhauriant, & postea describentur. Neque ignorandum est locis aliquot interdum materiā subesse, quæ sit puri similis, qualis in atheromate steatomate, meliceride, aliena quædam pituitæ genera, nonnunquā quoq; ad ossa colligitur, eaque discutienda, aut facto vulnere expurganda est. Est cum spiritus flatuosus speciem puris referat, atque aperiētem ferro medicū eludat, nullo pure, sed solo spiritu exeunte. Quod si ferro vel igne semel vtendum est, prius animaduertere oportet, ne quod vas insigne, neruus, tēdo, vinculum, ne quid neruosum (quales membranę quędam sunt, aut potius lati tendines) conuulnerentur. In musculis fibrarū interstitia cultello ligneo, vel digito diducenda, ne cum fibris nerui, aut vasa præcidantur, idque magis, quum in profundo sanies resedit. Parcendum quibusdam partibus quæ vegetiùs sentiūt & à quibus vis ignis ad principia celerius trāsilit. Cauteria & ferramenta periculosa

Suppuratio non necessariò aperienda ferro.

Pituita puri similis.

Animaduertenda in vsu ferri et ignis.

occipitio

occipitio, temporibus, & vbicunque caluaria mollior est, vbicunque vel exitus neruorum, vel aditus vasorũ est, nec ea ipsa citra periculum oculus sustinet. Ac in palpebra quidẽ transuersum ferrum ducitur. In oculo ne qua vulneretur vena prouidendũ, ne pupilla cõtingatur, vt inde humor profluat, & cicatrix relinquatur, quæ visum intercipiat. Ex quo in eam partem, qua extima membrana albicat, scalpellum, acus, & alia id genus ducere solẽne est. A vulneratis tẽporibus & eo loco qui paulò superior est, quáque perreptãt venę, nerui, arteriæ, hæmorrhagia cõmouetur, & aduersæ partes ferè conuelluntur. In capitis vulneribus animaduertendũ, quàm altè vitiũ descenderit. Pericranium cõtusum discinditur, vt fiat exitus puri, in eodẽ plaga angustior inciditur, dum satis pateat. Quòd si cranij fractura accesserit, curandũ sedulò, vt celeriter suppuret, quod ante vulnus est, vt purũ sit & aridum, ex quo agnoscẽda fracturæ magnitudo, quæ si superficialis est, rasorio scalpro atteri & cephalicis curari debet. Si ad diploen procedit, modò terebra, modò serra superior pars ossis eximenda est, sed ita, vt ne vltrà quàm oportet ferramentũ prodeat. Cranio verò vsque ad membranã fracto, omninò excindẽdum os est, verùm sæpiùs reuocato ferro, & frigida merso. Etenim iugiter attritũ, incalescit motu, & os elimatũ sera vna conferuescit. Ac video placuisse multis aliquid ossis relinqui, nec totũ semel excindi, quódq; reliquũ sit, pharmaco siccari. Sic enim alimẽti inopia exarescit, vt vel spõte sua excidat, vel leniter motũ statim sequatur. Deinde ea ratione periculũ declinatur, quod accidat, si altiùs permeate ferro

In oculis.

In tẽporibus.

In capite.

In caluaria fracta.

ferro membrana vulneretur. Atque omninò in cranij fracturis, vbi serra, modiolis, cycliscis, terebellis via puri fit, crassiori parti ossis ferraméti acies configi debet, & à suturis, fissuris, neruorum radicibus & vasorum cuniculis, postremò quoque molliore osse, duriore fracto, & téporibus declinanda vis est.

In collo.

In strumis & colli abscessibus à carotide arteria, vena sphagitide, vocali neruo abstinédum, illinc hæmorrhagia, quam ægrè supprimas, hinc vel omninò mutus, vel certè semimutus homo relinquitur. Ex quo (opinor) ceruici omninò parcere quidam è veteribus maluerunt. Adde quòd in totum collum neruorum propagines à spina disperguntur, quas nó nisi periculosè vulneras.

In humero.

Exteriore parte humeri tendo est, qui ignem ferrúmq; non sustinet.

In thorace.

In empyicis & deploratis pleuriticis scalprũ & cauteriũ inferiore parte mesopleurij collocamus, quia videlicet superiore vena, arteria neruus est. Hippocrates, qua parte exauditur materię strepitus. Alij scabriorem cutem & prius coloratam ad sectioné annotant. Nonnulli vbi minus carnis est. Paulus inter quartam & tertiam costam, inter quintam & sextam Leonides. multi inter quartam & quintã aperiũt, metu diaphragmatis. Sed aliis thorax breuior, aliis longior est. Sunt qui internam membranam cómouerent, vt pus effluat. Alij ne attingendũ pũtant, quia sic effluxione spiritus ægri intereant, aut insanabiles fistulas attrahant, vtrique se confirmãt authore Hippocrate. Per sterna, nerui, vasáque decurrunt, ideóque in vomicis quæ illic coeant, ad latera chirurgia vertenda est.

In ventre.

In collectionibus ventris, quæ inter peritonæum & intestina latent, siue

ex

ex iecore, siue ex alia parte diffusæ sint, Erasistrato primùm, deinde aliis medicis placuit detrahi pus sectis inguinum locis, vbi videlicet ilia terminantur, incisa etiam peritonæi membrana, vt quæ sine periculo diuidatur, & facilè cicatricem claudat. Idq; confirmāt, quod in hydropum paracentesi & chirurgia ramicis intestinalis nullo ęgri periculo ea sanescat. Sed hoc tentandum magis vbi desperamus, vt ne naturæ possit intrò pus effusum, vel per vrinas, vel per intestina transmittere, id quod integris viribus naturę aliquādo quasi miraculo cōtingere certum est. Hydropicos temerè incidi corrupto hepate rectè scripsit Erasistratus. Et in colo suppurātia tubercula, eodem modo supra inguina aperta via perpurgantur. In extremis ilibus, quà in sumen vertunt & aqualicum, multi sunt tendines, multa vasa coeunt, ex quo hac parte manus sedulò temperanda est. Videndúmque ne vel laxetur vel disrumpatur is meatus, qui à peritonæo ad testiculos procedit, vnde hernia moueatur. Inuritur carnosus podex, & ferrum sustinet, non ita quod illic neruaceum est. Eadem ratio in genitalibus seruari debet vbi ab arteriis cauendum, quę illic plurimæ coeūt, hiántque maioribus clausulis, nam inde hæmorrhagiæ non ita facilè supprimuntur. Sub natibus neruus est, qui si iuxta suppurationem præciditur, aut nudatus violatur frigore, subiectum crus stupidum relinquit. Idem animaduertendum in vomicis reliquarum partium, ne nudi maneant nerui, & frigore contrahantur. Hic enim stupor & conuulsio fieri consueuit. In perinæi tumoribus qui inciduntur, & calculis summoperè cauendum, ne quid

In ilibus.

Genitalia.

Sub natibus.

Cautio ne nudi nerui refrigerētur.

In perinæo.

quid intus vulneres, quod postea ægerrimè glutinetur, quáque summo pudore & molestia excrementa diffluant. Itaque vbi fistula medium cuniculum agit inter intestinum & ceruicem vesicę, fistulam medicamentis quidem exedit, ferro attingi vetat Hippocrates. Sed fit aliquando non modò hac parte, sed aliis, vt neque medicamenta iniicias, qa profundior & obliquior fistula est, neque ferro diuidas, quia altiùs descēdit, quia obiter incurrūt vasa magna & nerui: qui certè casus desperationis etiam putandus est. Ac breuiter vbi maior pars est, quæ auferri postulat, & ad partes veniendum, quæ non nisi certo periculo violentur, abstinendum ferro est. In quibus autem aperire licet, magna sectio vitari debet, quia inde cicatrix turpior, pars imbecillior, & ad motū ineptior relinquitur. In bubonibus venæ sunt & nerui, quę glandibus innituntur, ideóque si quando inurendi loci consilium est, apprehendenda cutis, & à glandibus separanda priùs est. Sectio verò oblōga angusta transuersum ducēda est. In vulneribus quę ferro fiunt, quacūq; parte eiusdem generis glandulæ sunt, eadem ratio seruari debet. In articulis perpetuò suspectus ferri & cauteriorum vsus est, quibus necessariò vtendū sit, ea parte quidem imprimetur vis, quæ magis carnosa est, quæque neruos articulis, & tendines longiùs relinquit. Ex quo ischiadicis inferiori parte quàm malum est, ignem adhibemus. In genu, lato illi tendini parcendum est. Is ex duobus maximis musculis femoris obneruatus patellam capit, alligátq; vicinis ossib9, qui si vel ferro, vel igne violetur, efficit vt neque sursum trahatur membrum, neque extendatur

In bubonibus.

In glandulis.

In articulis.

In ischio.

In genu

Latus tendo genu.

datur,& grauia conuulsionis pericula creare solet. In carpis multiplices tendines,quasi annulo colligantur,atque hinc tota ferè extrema manus neruacea est,eaque interiore parte lato tendine contegitur,extremis digitis,quaq; radices vnguium positę sunt,acriter sentit, ideoq; hac tota parte admodũ suspecta tum ferramẽta,tum cauteria sunt, in toto extremo pede eadem ratio seruari debet.Quo fit,vt in clauis,hoc est,tuberculis duris, clauorum capiti similibus,qui ferè summis digitis manuum,calcaneis pedum & plantis enascuntur,aliis potius vtendum auxiliis,quam ferro vel igni veteres existimarint.In his omnibus anatomica disciplina opus est, in qua quicũque fuerit exercitatus,ea omnia pericula facilè declinet.Cõtra verò sæpenumerò aberret,necesse est.Rursus aliud è situ consiliũ capere oportet.Quædã enim vomicæ in superficiem eminent,quæ ferè sine periculo incidũtur,vitatis scilicet neruis,maioribus venis & arteriis, quædam in alto latent,vt pulmone,renibus,cauis hepatis,œsophago,interiore diaphragmate, ventre, intestino, nisi qua parte in anum desinit,posterioribus partibus vesicæ,& vteri,altiore cerebro.In his itaq; suppurationibus nullus ferro locus est,neque tractantur cauterio,nisi hoc aduersæ parti, quæ foris est, quæque familiaritate aliqua cõsentit,imprimatur. Tantum hoc vnum reliquũ est, vt modicè acribus modò in potu datis,modò linctis,aliàs infusis disrumpantur.Quale hoc est, tussilago mediocriter acris est,quæ citra molestiã thoracis collectiones rũpere credita est.At vero in internis suppurationibus quædã foras se proferunt,quales sunt in gib-

bis

In carpis.

In extremis membris.

Claui.

E situ.

In profundis vomicis.

Tussilago.

In iis quæ ex alto se proferunt.

In quibus à vicinis metus est.

bis, iecoris, lienis, ventris, vesicæ collo, & parte sub pubem eminente, peritonæo colo, vtero. Sed quæ in vtero & vesica suppurationes coierunt, sanescũt ægriùs, aliæ faciliùs percurantur. Sunt præter hæc genera tum abscessus, tum tubercula quæ non ita latent, sed ad quę via angustior periculum aliquod denuntiet, ne quum ad partem ægram cauterium dirigitur, violet obiter quod sanum est, qualia sunt in ore profundius naribus, intestino recto, & eo sinu, qui pudoris est. Qua in re vel sutilis fistula more veterũ, vel calamus scriptorius habendus est aut inanis canaliculus, per quem cauterium ad vomicam & partem ægram transuehatur. At si quid in profundo rescindendũ ferro, lentè quidem & perpetuo oculo ducenti culter dirigendus est. Id quod in strumis, cancrorum radicibus, varicibus, & vbi pus altius desedit, facere oportet. Primum ergo cutis in crucem secanda est, nudanda caro, si quid vasorum aut nerui cultro occurrit, idipsum digito, ligneo vel osseo veruculo superandum, distinctis fibris, nec ita momentaneis membranis, quibus illa inter se coniugantur. Idque sedulò faciendum, donec secando ad eum locum perueneris, in quo vel colluuies latet, vel cõditum est, quod eximi debet. Atque dum hæc fiunt, præsto adesse oportet medicamenta, linamenta, fascias, reliquaq; omnia, quæcunque ad hæmorrhagias facere videãtur, vt si nec opinanti sanguis è vena vel arteria profluxerit, habeas ad manum quod in præsentia opituletur. Itaque quo iam tempore omnia tuta sunt, & locus æger nudatus est, opportunè parti gladiolum infiges, & vomicã repurgabis, aut peramputabis quod eximi

Vbi in profundo rescindendum aliquid.

Cautio.

eximi oportet. Videndum quoque in configendis vomicis, vt quãtum oporteat culter descẽdat, profundius vulnus hæmorrhagias commouet, superficiale sæpenumerò frustra est. Eodem modo cauteria in superficiem transcurrunt, leniter insidẽt, aut altiùs imprimuntur. Et hæc quidẽ in molliori corpore, molliora qualia è subere, spongia, & quibusdam radicibus confingi possunt. In metallicis, aureum æneo & ferro clementius est. Sed de his alio loco pluribus. Rectum verò an transuersum, vel obliquum vulnus esse debeat, figura partium, flexus, rugæ, fibræ primum quidem indicant, deinde consilium iuuãt subiecta vasa & corpora. In collo qua parte eunt vena, arteria & neruus, rectum transuerso præferunt. In fronte palpebris & vbicunque transuerso ducuntur rugæ, transuerso quoque ferramentum duci maluerunt, ne contractis rugis vulnera replicentur. Quibusdam tamẽ in fronte recta vulnera placuerunt magis, vbi nec ita profunda, nec punctim infligenda sunt ne quæ à periostio membrana subest, conuulneretur. In inguinibus è flexu transuerso ducitur duplex, interim angustum & oblongum in myrti folium. In ventre nisi prohibeat flexus & rugæ, vt sunt fibræ musculorum, eodem modo in reliquis, eáq; parte infigenda plaga est, cui in motu & corporis flexu, externa corpora minus occurrant, interiore brachio & crure potiùs, quàm exteriore, & longiùs ab articulis. Simplex vulnus aliquando sufficit, decliui parte, duplici aliquando & trigono opus est, cuius vertex altior, basis inferior describatur. Eadẽ ratione in lunatis vulneribus, sursum cornua existant, deorsum

Profunditas vulneris.

Cauteriorum materia.

Figura vulneris.

In collo.

In fronte & rugosis partibus.

In bubonibus.

Cui parti infligitur ferrum.

Simplex an multiplex vulnus.

alueus abducatur. Atque omninò ſcalpellus ea parte configatur quæ mollior eſt, quæ digitis ſuccumbit, vbi faſtigium erigit, qua denique ſanies commodiùs expurgetur. ὑπόῤῥυσιν appellant ἀπόῤῥυσιν & exanitionem, vel (vt alij) exaniationem, in qua ἐπιδιαίρεσις eſt, & ἔκτεμψις, ἀντιδιαίρεσις & καταντία. Nam vbi proclinata parte foramen eſt, facilè purgatur ſordes, vbi verò in ſublimi, ea reſiſtare ſolet, deorſum ſubſidet, tandemque ſinuat. ſiquidem vomicoſa pars nequeat pro arbitrio commutari. Quale eſt in trunco corporis, ac ferè capite & parotidibus. In manu & crure etiamſi os vlceris altius poſitum eſt, poterit tamen ita inclinari, vt ſanies liberè excurrat, túmque manus quidē è mitella ſuſpendi debet, vt carpus gibbero ſit altior. Crus autē puluino innitatur, ſublato genu, & decliui in coxā femore, in brachio & tibia nō ita libera eſt cōuerſio, vtrumque membrū ea ratione collocandum, in qua diutiùs ſine dolore permaneat. At ſi cui parti id denegatum eſt, nec ea poteſt pro libidine conuerti, aduerſæ parti & decliui vulnus inferendum, quod καταντίαν vel ἀντιδιαίρεσιν appellant. In aliis quoque manu & crure quæ commodè inuerti poſſunt, quū ſinus longior, cuniculoſum vlcus, ſordes vberior, etiā aduerſæ parti lanceola immittitur, vt duplici exitu dato, vitiū celerius expurgetur. Adde quod ea ratione liquida medicamenta, quibus in id genus vlceribus ferè opus eſt, facilius infunduntur. Et quum ab ore vlceris ad fundū ducto gladiolo tota cauitas detegitur, vt in fiſtulis, & vbi ſuppreſſis arteriis gangræna metuitur, vbi denique nulla alia via ſanies ſatis expurgatur. Nōnunquam

Duplex exitus puri.

nunquam angustius orifi cium ferro ampliatur,aut quod amplum quidem,sed rotundum aucto vulnere in longum,aut aliter deformatur,Sed hoc nõ tã purgando,quàm glutinando fit. Quibusdam locis plurimæ cõcurrunt arteriæ,plurima vitalis spiritus materia est,hîc paruo vulnere contentus eris, ne confertim semélque erumpente sanie,simul magna vis spiritus diffluat,vnde animi deliquia,&nec opinatæ mortes consequantur. Est cum adpressa manu fundo vlceris, & ita ad orificium adducta, interior sordes excluditur. Fasciis quoq; alligatis, astrictis, id efficitur. Aliquando in latera materiæ cursus deflectitur nouo facto vlcere, vt inde pars nobilior,in quam vitium decurrat,liberetur. Quibusdam è vomica superiore per angustias quasdam sanies deorsum illabitur, & nouam vomicam gignit,qua aperta superior faciliùs percuratur. Vitioso dente,& inde gingiua purulẽta, tumor sub mẽto colligitur,contusa atq; inde saniosa maxilla superiore,labrum superius interiore parte purulentũ euadit. Hæc atque alia id genus medico obseruanda sunt,ne priùs inferiorem sinum claudat, quàm superior fuerit percuratus. Ac temporis ratio quędam est,in quo vomicę recludãtur. In quibus morbis nullis dies vrget,tutius est vere,deinde autumno & æstate,aut certè calore facto nondum ortis frigoribus. Atque hæc temporis ratio multò magis seruari debet,quo magis necessaria pars est quę tractatur,& maiori periculo subiecta est, maiórque plaga facienda est. Eodem modo matutino magis & proclinato sole,quàm meridie, quàm feruente cœlo, quàm denique nimiùm progressa nocte. Et

Quo tempore aperiendæ vomicæ.

hæc quidem de ferro & cauteriis in aperiendis vomicis breuiter dicta sint. Reliquũ est, vt eodẽ compendio de medicamentis, quæ aperiunt, dicamus, postremò addamus quæ sine ferro & vulnere pus exhauriant. Atque vtróque genere, hoc etiam magis vtendũ est, quia mollior æger est, quàm qui vel ferrum, vel cauteriũ sustineat, quia eo loco sanies consedit, è quo, etiam si aperias, non facilè effluat. Et medicamenta quæ aperiunt, cauteria quædam sunt, naturâ certè caustica, ideóque à quibusdã veterum cauteria frigida vocata à recentioribus potentialia. Cauteria quidem, quòd revera vrant, frigida vt ad ferrum, & similia, quę rutilẽt igne, comparata. Neque tamen sic vrunt, vt quæ caustica & septica posteà describentur, nisi quædam fortasse, quæ diutiùs insistant. Theriaca igitur vomicas aperit, vrticę semen è vino tritũ frangit, purgat, incarnat, cicatrice tegit. Cauliũ radices vstę, tritę & veteri axũgia captę. Eodẽ modo radices cãnæ, ostreorum testæ crematæ, adeps ranarum viridium, quæ versantur in arboribus, lac ficulneum, tithymallorum succus, puluis è capitibus muscarum & lacertarũ, puluis cantharidum, erinaceorum corium cum pinnis vstum, batrachium, caninum stercus album, muscerda, arida vini fæx & aceti, magis etiam quæ cremata fuerit, calx viua in sapone, vocatum sublimatũ in axungia, trita illa visco quercino, terebinthina, larigna, abietina, sapone, butyro, œsypo, melligine anacardina, hermodactylorum succo, excipi debẽt. Ac plura capite de pyroticis. Sed hęc ita insistere oportet, vt aperiant, nec crustam ducant, aut si sic, ea molliter detrahenda est. Mistum remedium est,

Medicamenta quæ aperiunt.

Frigida cauteria.

Quæ aperiãt.

Quibus excipienda quæ aperiant.

Mistum remedium.

est, fæcis crematæ vini vel aceti ℥.2. fimi colũbini, propoleos satis torrefacti, æruginis ana ℥. 3. aquæ marinæ, vel in qua subduplum sal illiquauerit. ℥. 1. olei antiqui, vel feruefacti ℥. 2. ærugo cum sale & fæce trita, aquæ & oleo commiscetur, coquuntur ea fictili causa, puro carbone, dum tota exhalet aqua, ex quo propolis mollita priùs imponitur, auferuntur igne, vbi paululum refrixerint, columbi fimus inspergitur, pusilla plagula & oblonga efformatur, eáque medicamento inducitur, & conuenienter adaptatur, tum amplius splenium superdatur, quod leniente simul & coquente pharmaco illitum esse oporteat. Al. ♃. fimi columbini, nitri an. ʒ.4. caric. 7. quibus arida trita commisceto, ac bene pista inducito, vt priùs. Quòd si durius videbitur, purgata axungia & melle temperato. Arrhenico, sandaracha, puluere angelico vel mercurio vocato & sublimato prudenter vtendum est, vt habeatur ratio corporum & vomicarum. Nec enim placuit veteribus Medicis (quod iã consuetudine inualuit) grauiùs cruciari ægros. Nec in his solùm, sed in iis etiam, quæ tantùm pus exorbeant, non aperiãt, ita cauisse ægris certũ est. Veriti ergò illi ne quæ discuterẽt acriùs, dolorem vna commouerent, bis in die detrahi medicamenta voluerunt, bis fomentis vti, quæ dolorem remitterẽt. Ac iam discussa saniei parte, semel tollere remediũ, semel fouere tantum permiserunt. Postremò non reuelli, sed contineri, dum tota materia exhausta esset, vtile iudicarunt. Neque priùs hoc vtendũ genere remediorũ, quàm æstus vomicæ & phlegmonæ quieuerint. In vsu, superponitur folium vel malagma, quod leniat, aut

Non cruciandi ægri.

Clementior curatio veterum.

ſplenium delibutum pharmaco, quod dolorē prohibeat. Quantum vulnus eſſe velis, tantum ſplenium aut plagulam conſtituas, quod pharmacum vulnerarium excipiat. A maiore vena, arteria, neruo abſtinendum, neque diutiùs reliquendum loco medicamentum. Laxanda priùs cutis eſt, & tenuitas partium comparanda pharmaco. Sic enim cruciabit minùs, & celeriùs efficiet. Ac rurſus facto vulnere ſolatium parti afferendum, fouendúmque remediis, quæ temperent. Quòd ſi adhibito pharmaco vulnus ſit, neque doloris ſenſus commouetur, iam ſyderatæ & emortuæ partis indicium eſt. Neq; iā aliud reliquum eſt, quàm vt vel depaſcaris igne, vel exciſorio ſcalpro peramptures. In aliis auſterior noſtrorū hominum, quàm veterum medicorum, cura eſt, dum alligatis cauſticis crudeliùs excruciāt ægros, ſed fortaſſe dicāt, quod olim Epicurus, doloris grauis ſolatium eſſe, cum is breuis eſt. In alio genere remediorū quę ſaniem exugunt, ſapo eſt illitus, tum per ſe, tum in diſcutiente oleo ſolutus. Quod ſequitur, peculiariter conuenit abſceſſibus genuum & articulorum, exprimit enim pus, nec incidit. Idem etiam glutinat. ℞. recremēti plūbi ℔. 1. teritur, & in ſeſquilibra olei veteris coquitur ad craſſitudinem mellis, ſubductis igne, terebinthinæ ℔. 1. commiſcetur, coquuntur omnia placido igne, atque vniuntur. Al. ℞. litharg. ceruſę, ſalis ana ℥. 3. olei veteris ℥. 10. trita illa ex oleo coquuntur olla, & aſſiduè commouentur, cum non inquinant, in mortarium traducta contunduntur, & vſui ſunt. Ex lythargyro, ſale, terebinthina & oleo veteri, multa comparata reperias, quibus acria

Deſperata vomica.

Quæ ſaniem exugunt.

trita

trita resperguntur, ærugo, fæx, calx, vitrioli genera squama lapis calaminaris, & similia. Facit hoc ad strumas, parotidas, ganglia, mammarum abscessus, elicitque laxata cute, quicquid puris intus conditum est. ℞. ceræ, nitri, terebinth. olei veteris an. ℔. 1. aquæ, vel (vt Andromacus) lixiuij ficulnei ℥. 10. liquatis aliis nitrum, vel aliquid tale inspergitur solutum aqua vel lixiuio, miscentur omnia, circumaguntur assiduè, nequid efferuescat. Plura iam antè, vt capite de resoluentibus, & 6. de compositione pharm. κατὰ γένη.

De purgantibus medicamentis. CAP. 2.

SEquitur vt purges. Etenim omne vlcus sordidum sedulò purgandum est. Quod si dehiscit foras, neque fistulosum est, molli fomento vel linteo tum sinum ipsum, tum labra vlceris perpurgabis, deinde medicamentis cauum implebis, dum rubés, ac nimium, neque siccum, neque humidum vlcus extiterit. Medicamenta in concerpto linamento ferè imponuntur, quanquam aliquando puluisculis cauum inspergitur, hocque præcipuè, quum humidius est. Contra verò arescenti vitio, dolenti & inflammato liquidiora conueniunt. In media conditione satis corpulenta pharmaca inseruntur. Quod si non ita expositum vitium est, sed intus latet, difficilis omninò cura est. Et si quidem capite includitur, neque per aures, nares aut aliter sordes effluit, modiolo, cyclisco, vel terebella patefacere viam oportet. In extremis naribus qua meatus in os pertinet, specillo nucleo, vel fistulis medicamentum induci debet. Alioqui aperto ore per palatum via ad vlcus quærenda est. Nec alia seruatur

Ratio purgandi.

Consistentia medicamentorum ratione vlcerum.

In capite.

In naribus.

tur ratio in oris vlceribus, quæ non ita patet. Ad thoracem vnica ferè via est ab ore per asperam arteriam, nisi vulneris orificium in superficiem veniat. Hic pyulcis, collyriis, suctu, suppuratio exorberi potest, iisdemque machinis vel melicratum, vel aliquid generis eiusdem inferri debet. Insufflantur pulueres per corniculum & arundinem, qui præsenti vitio côueniant. Ad venrriculum & intestina prima per gulam aditus est, at quæ gulam purgent, lenta, tenacique materia illigari côuenit, vt obiter inhæreant. Intestinum crassius detergente materia in clysteribus expurgabis. In vesicam fistula argentea, qua calculi tentantur, pimum immittitur quæ vt locus patitur, amplius cauo pateat, in cauum clyster vesicarius introducitur, exprimiturque, vt liquor per canalem fistulæ ad vesicâ vsque perfluat. Rectis enim fistulis iniectis, ferè refluit atque disperditur. Iam verò medicamenta purgantia (quæ καθαρτικὰ appellant) modicè tergeant & siccent, detergenda sordes, quæ corruptela corporis concrescit, & reliquiis alimenti colligitur. Exiccanda sanies, humidumque recrementum, quod stata naturæ lege ab alimento partis reliquum fit, & aliunde illabitur. Ρυπτικὰ peculiariter appellant ἀφαιρετικὰ τοῦ ῥύπου quibus vis detergendæ sordis data est. Hac parte vitanda sunt quæ adstringant, vnde sordes pertinacius inhærent, quæ laxent, vnde robur partium elanguescat, acria, quæ colluuie sordium cauum impleant. Sale & eadem materia ideo abstinendum, quia vt detergeat, adstringit tamê, sordes impingit, & vellicat. Hæc autem ita audire necesse est, vt ad purgandi rationem omnia

In ore.
In thorace.
In vêtre gula & primis intestinis.
Crassius intestinum.
Qualia esse debeant.
Quæ vitâda.
Sale & similibus quare abstinendum.

referantur. Nam si serpit vlcus si putredo est, quæ vicina, depascitur, si quid occalluit, si quid influit & phlegmone est, medicamentum ita comparandum vt ex iis quæ laxent, reprimant, mordeant, quæque detergeant, tā multis semel casibus medeatur. Sed omninò in purgando vlcere, prima quidem ratio totius corporis haberi debet, quia vel incolume, vel plethoricon, vel cacochymō est, deinde peculiaris natura partis requirenda est, quia humida ea, aut sicca, acri vel stupido sensu prædita est. Postremò animaduertendum nūquid alieni vitij vt calli, rheumatis, phlegmones, doloris, vitiosi succi, putredinis, aut aliquid generis eiusdē vlceratæ parti aduenerit. Itaque vt ea sunt omnia & sordes vlcerum ita qualitas remediorū distingui debet. Adde quod vel recens, vel inueteratum malum est. Molli corpori, recenti malo, nimium neque sordido, neque humido, parti præterea sensus acrioris, leniora remedia conueniunt multò magis si in vitiosis succis æger est. In contraria conditione, cōtrariis auxiliis locus est. Quod si pars aliqua tumoris maturuit, & pus reddit, alia verò etiamdum cruda est, huic quæ concoquant, purulenta quę repurgent, imperabis. Eadem ratione si quid durius, malactica, si quid inflammatum, lenientia suis quæque locis accommodabis, alioqui pharmacum è multis temperabis, quod iis omnibus querelis satis esse possit, qualia sunt Græcorum πολοχρηςα. In purgando plurimim valet recta abluendi ratio, de qua breuiter nobis dicendū est. Vbi ergò molliore flocco tum sinum ipsum, tum labra exterseris, si prętereà conuenienter abluas, magnopere cura-

De ratione abluendi vlceris.

tionem abiuuabis, vt ad reliqua per se natura interdum sufficiat. Itaque si sanies acris est, sero, si copiosa sordes, melicrato, si multa simul & acris est, sero, in quo sacchari octuplum, vel tantundem mellis diffusum sit. Cumque cœperit cauum esse purius, œnomelite, post etiam vino è dulci austeriusculo vtendum erit. In fœtido sinu, putri & cruento oxycratum conuenit. Acetum, oxymeli, œnomeli, dilutum marrubij, absynth. aloës, myrrh. pauculo conditum melle, putredines efficaciter iuuãt & nomas cohibent. Nomæ sunt vlcera quæ in ambitum partes arrodunt, depascuntur, ac præterea putrilaginosa sunt. Eidem medetur malo marina aqua, vel in qua subduplum salem illiquaueris. Vrina quoque veteri exemplo, & quotidiano vsu ad eam rem laudata est. Rustico è neglecto vlcere digitus in pede computruerat, is Galeni cõsilio, concerpto linamento vlcus impleuit, conuenienter alligauit, & quoties incessit meiendi cupiditas, propria vrina perluit, atque ita persanatus est. Quod exemplum retineri potest in pudendis, & aliis partibus corporis quas sine pudore perminxeris. Vrina sit non quæuis, sed cuique propria, nec hęc quidem cruda & aquosa, sed suo diluta sero, & iusta bile colorata. Salsugo piscium eodem authore cõmendatur. Sed hæc leniter adstringit, at putridum vlcus fæculenta sorde plerunque impingitur, videdumque ne adstrictione sordes illa crassior magis inhæreat. Ex quo putridis adhibenda præcipiunt, quæ tergeant, discutiant, tenuent aliquando etiam quæ repellant, quæque adstringendo siccent, vbi tenuis est sanies, & fluxio infestat, fraxini

Contra putredines.

Nomæ.

Vrina.

Historia.

Salsugo piscium.

Ad putrida.

Fraxinus.

folia molliuſcula coquuntur aqua, vnde cancroſa eluantur. Sic enim lenies, ſiccabis, abſterges & diſcuties. Lixiuium deterget, ſiccat, tenuat, digerit. Itaque in craſſa ſorde & putredine, magnus lixiuij vſus. Paretur è materia quæ detergeat, ſiccet, incidat, diſcutiat, & ſi efferatur malum, ea etiam quæ acrimonia mordeat, quale ſaponarium. Saponem veteres confecerunt ex ſeuo caprillo, hircino, veruecino, bubulo, & lixiuio cum calce, qui acriter relaxet, ſordes expurget, detergeat, ſiccet ſimiliter nitro. E cinere fagino & ſeuo alij conficiunt. Quidam è calce, ſale, oleo & ſeuo interim permixtis aromatibus. Iſque modò liquidior modò ſolidior; comparari poteſt. Atque omninò inde lixiuium expurgandis ſordibus putridorum vlcerum idoneum eſt. Eodem modo è tithymalis, dracontio, fico, bryonia, batrachio, oſtreorum & metallorum acrium cineribus. Vtuntur etiam capitello, quod capite de pyroticis deſcribitur. Vrina ergò & iis lixiuio generibus vtendum erit in putridis, fluxis, humentibus, & malignis vlceribus, tum etiam œnomelite, in quod cinerem calchãthi, vel cremati vitrioli reſperſeris. In eundem vſum cinere caricarũ liquida puluerantur, nec improbandum ligni ſancti remedium. Alij œnoſtagma probant, quia ſiccat & putredinem prohibet, magis etiam ſi tantillum, cremati mellis acceſſerit. Nam vbi in multo humore vlcus eſt, crematum mel, aut è meliteis vaſis deterſum & aridum magis conuenit. Ac dum crematur, aloë, myrrha, centaurij puluis, inſpergi poteſt, quoniam tempore ſummouetur igne. Idem ſucco marrubij, plantaginis, abſynthij, apij & ſimilium aptè

Lixiuium.

Sapo.

Materia lixiuiorum.

Oenoſtagma.

Mel.

aptè perfunditur, sic enim cancros, gangrænas putredines, facilè prohibet. Vulgus fenicula, bugla, cētaurio & plantagine, plurimùm vtitur in melle, vt cum hoc succus ex herbis pressus percoquatur. Neque turpe est per vulgus & aniculas profecisse. Nō enim puduit maiores nostros in multis remediis brutorū discipulos sese profiteri, sed acceptis è vulgò remediis adhibenda ratio & rectus vsus, in quo summa artis posita est. In nomis, phagedænis, Chironiis & omninò malignis vlceribus, veteres vsi sunt iis, quæ & detergeāt & adstringant, sed hęc rectè diluas, vt liquida infundātur. Aqua aluminosa, vel in qua malicoriū, myrrha, balaustia, cæteráque eiusmodi coxerint, id genus vlceribus accōmodanda sunt. Ægyptiaca in liquidis dissoluuntur, aliáque id genus. Verùm matutino meliùs adhibētur, tum quæ constringant, tum quę mordeant, quo iā tempore difflauit corpus, ne adstrictione excremēta cohibeantur, & acrimonia pertrahātur in vlcus. Pręstabit quoque detergente materia priùs expurgare, quàm astringētia instituas. Lixiuium è calce sępiùs elota terget & siccat, nec sine re laudatū est. In callosis, ęgrè cohærētibus, cuniculosis, nimiùm sordidis, ex cinere ficus, tithymali, aliisq; id genus lixiuiū fit, quo sinus quotidiè perfundātur. Aqua è larigna, terebinthina, resinis ferè omnibus exillata, tergēdo idonea est, lixiuiū ex oliuæ nucleo, cancerosa tollit. Succo absynthij siccabis, exterges, astringes, & roborabis. Melicrati & eorū quę mel, vel saccharum recipiunt, modus est, vt sit decupla, octupla, sexcupla aqua. Eo dilutiore vtendū erit, quo sinus purior, acriore, quo sordidior. In vlcere satis exposito,

Vtendū vulgi remediis adhibita ratione.

In nomis & malignis vlceribus quibus vsi sint veteres remediis.

In callosis.

Ad cancerosa.

Absynthij succus.

Melicratum & similia.

Quomodo vtendum cathartico.

ſito, linteolum priùs pharmaco inſuccandum, leuiter exprimendũ, inſinuandum cauo. In humidiore exactiſſimè triti puluiſculi reſperguntur. In ſicciore, & quod ſorde offarctum eſt, diuulſa linamenta, vel ſine his pharmaca mollia imponuntur, ex quo bene carminato vellere os vlceris obſtipandũ eſt, deinde ſuperdãda mollis ſpongia, vel complicata linteola, vel deniq; quod patria lingua & iam vulgari *Cotton* appellatur, vt inde tota vlceris regio cõprehendatur. Atque hęc omnia vino inculcabis, & expreſſa ſuperpones, poſtremò artificiosè colligabis. Omninò tamen cauendum erit, ne quid durius, grauius, aſperius, vlceri incumbat. In fiſtulis & altioribus lacunis, quod ſuperdatur ſpleniũ, in decuſſẽ vel crucẽ diſcinditur, vt ſit qua ſanies effluat, atq; ea parte diuidi melius eſt, qua os vlceris in decliui tangit. Poterit etiam linoxylon molle obduci ſplenio, qua parte diuiſum eſt, ne ſanies moleſtè diffluat. & ſubiecta corpora inquinet, ſed cõbibatur. Omnia cõmodè obliganda ſunt, vel vt contineas, vel etiam vt reprimas. Accidit aquando vt longior turunda extrema parte neruum aut dolentem particulam attingat, atque exaſperet. Quare ea decurtanda eſt, & ima parte intingẽda remedio, quod & lentum ſit & leniat, reliqua verò extergẽte auxilio illini debet, que ſi parum etiam videatur, quia non penetrat in alueum qua vlcus deſinit, iniectis liquidis medicamẽtis ſufficiendum erit, quod deeſſe videatur. Poſtea verò quàm tẽpus redierit, in quo vincula ſoluantur, atq; reuellantur indita medicamẽta, recognoſcendum fideliter, quãta qualiſque ſordes priùs fuerit, quanta, qualiſque in præſentia ſit.

Nam

Nam si iã minor & cocta appareat, bene est. Optimè verò si purum vlcus est, & iã aliquid laudandę carnis succreuit. At si solito magis sordescit, & nihilominus crudum est, distinguendum hoc modo. Nam si cauitas maior, nouus calor, rubor & dolor, adfuerint, id acriori medicamento attribues. Temperabis ergo cerato rosaceo, si maior calor, si verò flaccidũ vlcus & humidum, myrtino. Quòd si nihil horum extiterit, non calor, rubor, dolor, sed tãtùm sordes vberior prouenerit, imbecillius est pharmacum, quod adiecto melle exacues. Sed aliunde humor interdum affluit, vt in rheumaticis vlceribus appellatis, nonnunquam in largiore cibo & potu peccatũ est, quibus mederi prius necesse est, quàm vlcus purgari possit. In humore nimio siccantem pollinem consperges, & mollibus pharmacis abstinebis. Aliquando verò nimiùm siccando, & cõtractum, & exuccum vlcus reperies, qua in re siccãtia humido diluuntur. Inflammatio vlcere sępè initiò recurrit materia, vt tenuis quędã sanies, lachrymæ similis, tantum effluat, vnde δακρυώδες vlcus appellatum ab Hippocrate. Vbi nõ medicamẽto, sed vitio vlceris, ea res attribuenda est. Oculis, naribus, & palato aliisque partibus vlceratis, quas humor subinde alluit, vis medicamentorum aut acrior sit quàm vlcus postulet, aut sępius cõmutetur. In cõtumacibus, solidiora pharmaca inseri possunt (si nõ prohibet dolor) & platysmata suprà adhibẽtur. In summa iustam qualitatem pharmaci æstimabis, si purius vlcus inde redditũ est, si naturaliter sentit locus vlceris, qui sensu preditus est, si modicè rubet, si nimiùm neq; siccus, neque humidus est. At qui-

cunque

cunque sensu caret, aut non naturaliter sentit, quicũque nimium aut aridus, aut flaccidus est, quicũque albidus, pallidus, liuidus, aut niger est, is nondũ purus est. Omninò verò siccandum vlcus est, quantum videlicet & ratio sordiũ, & natura partis ostendit. Alioqui infra modum siccato vlcere, fungus è membranis nascitur, aliunde excrescit caro, aut putredo cõtrahitur, in qua ad acria mordentia, ignem quoque & ferramenta confugere sæpe necesse est. Accedit aliquando ad sordes vt etiam vermiculentur, quo tempore aloë cremata conspergatur, veratrum albũ in tosto melle, puluis pollij & absynthij in pice imponatur, nuclei mali persici è persicariæ succo tusi, plantago arefacta, marrubium, centauriũ minus, calamyntha, porrum, vesica suo felle plena, igne resiccatur, teritur, & inspergitur. In summa quæ amarore vermes enecant, & purgant sordida. Arida terũtur, & ita resperguntur cauo. Ex aliis succus exprimitur, melli vel aloë cõcorporatur, & aliquando simul omnia coeunt. Eidem rei lixiuium conuenit, vrina, linamẽta, ieiuni hominis saliua tincta, cicer, orobus, lupinus, hordeum, vsta, trita & melli mista, vermes extinguunt, maligna sanant & Chironia. In cãcerosis cãcri fluuuiatilis cinis cum cadmia. Si cadmia desit, tuthia vulgari crustacea, gleba æraria vsta tritaq;, aut fuligine ex ærariis fornacib. vti licebit. Meliora hęc omnia ex vino giluo tenui, pellucido, leniter adstringenti, & odoro, diutius versata loco subdiali & obiecto soli, alioqui luculento foco. Irionis semen conlæuigatum melli, lens cocta cũ melle. Mel in tegula torrẽt, & solani succo imbibitur. Ex virẽtis oleæ surculis succus

Vermiculantia vlcera.

Ad cancerosa.

exprimitur,

exprimitur, malicorum vtitur. Semperuiuum, vmbilicus veneris, solanum, intybũ, lactuca, psyllium, omphax, atriplex exuccantur, quod inde expressum fuerit, pistillo & mortario plũbeis diutiùs circumagitur, dum sit luti crassitudo. Pompholix in pila plumbea diu versatur, atque paulatim affuso succo qui conueniat, voluratur. Colocynthis vtitur pulũis põpholygi permiscetur contra maligna & verminculantia. Cerusæ è dracontio (gersam serpentariam vocant) ℥.1. calcis viuæ, ℥.3. cum aceto pista iunctaque fictili cremantur, puluis expurgat cancros & curat. Fit autẽ ea cerusa hoc modo, quę per se clementer purgat. Radicẽ verè colligunt, Galenus sub canicula, Dioscorides lauat, siccatur vmbra, aliquot post diebus secta in taleolas, traiicitur acu quæ filum ducat, ex quo dependens vmbrosa domo asseruatur. Vsus tẽpore, trita inspergitur, & maligna curat, melli aliquãdo (aut acrior sit) cerato cõmiscetur. Sed vt inde cerusa fiat, vbi iã siccata, & in farinã trita est, vitreo vase includitur, in quo tantum sit aquæ rosaceæ (quod ῥοδόσταμα vocant) vt enatet aqua, vas ergo viginti dies persolatur, & vt expirat aqua atque combibitur, ita noua refunditur, postremò farina illa exiccatur vmbra, vbi liquorem multum cõbibit, vsui reponitur. Eodem modo vmbilici marini, sales ostreorum cinis, puluisculus iridis, os sæpiæ, aliaque generis eiusdẽ comparantur & addita cerusa lota gummi, mucagine, crinostagmate, bene mũdato lotoque adipe, anchusa denique ad fucos mulierum permiscẽtur. Ad cancrosa ℞. litharg ℥ 2. vino giluo, tenui, odoro, leniter astringẽte vel aceto, si quid est calli, immerguntur,

Pompholyx. *Cerusæ e dracon*

L lithárg. & cerusa.

merguntur, ex eoque quotidie in sole vel igne conteruntur pistillo plumbeo & mortario, idq; d eb. octo vel plurib⁹. At quoties tritura reperitur, vinũ & acetum mutari debet, tanto efficacius pharmacum est quanto plus liquoris rapuerit. Hic rursus oxelæon ad selibram inicitur ex quo diu trita lithargyrus excoquitur puro carbone iam nõ inquinanti, cerusæ semuncia inspergitur, mouẽtur omnia & sedulò cõmiscẽtur. Sunt qui cineris ostreorũ ʒ.2. adiiciant. Ex eadem materia Ricotica barbarorum conficitur ℞. lithar. triti & cerusæ ana ℥.2. ol. myrt. vel rosaceo concorporãtur, & si lubet succo plantaginis vel solani imbuuntur. Pſωricon Mesuę medetur cancris, fistulis, lepræ scabiei siccæ, putrida depascitur, superioribus pharmacis acrius est. Item. ℞. litharg. argenti calchanti, vel vitrioli ana ʒ.1 ærug ℥ 1. teruntur vno die in solo æstiuo ex aceto acerrimo, quod paulatim respergi debet, deinde cõduntur omnia vase vitreo, & ad quadraginta dies sub fimo obruuntur. διὰ πομφόλυγος medicamentum est veterum & recentiorum, quod contra cãcros vsurpari potest. Vrticę semine & foliis vtrisque tritis aridis infriatis Galenus vsus est ad gãgrenas & cancros quia modicè calfaciunt, siccant, digerunt, tenuium sunt partium, nec mordent, qualia gangrænis & cancris cõueniunt. Sed vbi calor est, refrigerante succo qui per se conueniat, temperari debent. Gãgrænę cõpunguntur, scarificãturque, vt oppressis spiritib. liber anhelitus reddatur, iisdemque iuuantur remediis quibus & cancri, & putredines. Putrida curãtur melle scyllitico, cui intritus sit puluisculus ellebori. Aristolochia rotũda extenuat,

Ricotia.

Pſωricon. Mes.

Facultas quorundam medicamẽtorum ad gangrenas & cancros.

Putrida quæ curent.

Aristolochia.

 putredines

putredines sanat repurgat sordida, ad quæ efficacior est, quam longa, Hyperici semen aridum, commistum melli, putridis & iis, quæ in multo humore sunt, medetur. Erysimi semine ad cãcrosa, putrida, gangrænas similiter vtendum est. Sabina iisdem remedio est, & atra iuuat verum tum hæc, tum quæ acria sunt, rebelli ac nimiũ contumaci vitio accõmodare melius est. Quod genus vlcerũ vim acriũ medicamentorum sine noxa perferre potest. Nam cum recenti malo, dolente atque inflammato, clementius agendum est. Computrescebat & humore soluebatur medij digiti manus articulus cui, Galenus initiò cataplasmata induxit è farina hordei in lixiuio pista, vicina verò sursum versus tensa & dolentia inflammato oleo calente fouit. Posteà verò quã dolor acquieuit, calorq; extinctus est, ex orobi farina eodem lixiuio iuncta, cataplasma compegit atq; is tandem sanatus est. Ita in articulis & neruosis partibus, tum etiam aliis quæ putrescant, farina (vt dolor est & calor) commutanda, quæ si non prohibet, è lupinis & ciceribus extũdi potest. Subiguntur autem cataplasmata modò lixiuio, modò oxycrato, & in dolore œnomelite, aliquando etiã aceto mulso vel aceto. Marrubio, scordio, centaurij minoris cauliculis vti solitos veteres cõtra putredines Galenus author est. Aloë, myrrha, absynthio, apio amaro, melle tosto ferè vsa est posteritas. Plantago rebellia, rheumatica & putrilaginosa sanat, ac ferè inuenias veterem medicinã triplici genere remediorũ pugnasse cõtra putrida. Frigidis enim & astringentibus aliquando vsa est, vt plantagine, admodum calidis, sed quæ non mordeant, vt vrtica

Sabina.

Historia.

Cõtra putredines articulorum, neruorum, &c.

Vsitata veteribus contra putredines.

Tria genera medicamentorum contra putrida.

acribus ac iam mordentibus, vt Sabina, ac singula genera singulis vlcerum differentiis accõmodãda sunt. Initiis enim putredinũ vbi calor & dolor est, frigida illa cõuenient. Vbi inualuit putredo & cõtumacior est, ad acria decurrendũ. In media conditione, medium genus vtile est, in quo anethi semẽ est vstum, tritum & inspersum. Ex officinis ærariis, ea scoria colligitur, quę fuso ęre relinquitur, è vino tenui quod ex austero dulcescat, diu cõteritur, quadruplo melli torrefacto permiscetur, singulari remedio inani, oris & genitalium vitiis, magis etiam cum putredo depascitur. Colligi potest ea scoria, nõ solùm in primariis illis fusuris glebę ęrarię, sed vbicũnque æs collectaneum iniecto lapide, quem calaminarẽ vocant, refunditur. Melle myrtino gingiuarum putredines cohibentur. Contra putredines & nomas. ℞. aluminis vehemẽter triti ℨ. 2. salis ℨ. 1. mell. ℥. 1. omnia coniuncta cremantur ollæ vstis, tritisq́;, ℨ. 3. tritę ireos immiscentur. Alumen per se, vstum tritúmque contra eadem mala inspergitur. Aliud. ℞. aloës, myrrh. an. ℥ 1. trita iungũtur succo plantag. & absynth. dum sit luti crassitudo. Vitriolum vritur, diúq; ex aceto tritũ circumagitur, hic siccatur, siccum è vino subigitur, rursus siccatur, puluis citra morsum siccat, & putredines adiuuat. Eodẽ modo macerari possunt acria metallica, vt siccent, nec ita mordeãt. Chamępytis, cupressi nuces & folia, putrida, flaccida, & atra iuuant. Ostreorum, buccinorum, testularum, ossium, sæpiæ cinis ex oxycrato, & aliis contra eadẽ valent. Sunt qui, dum ea cremantur, quartam partem salis immiscean. In calore & phlegmone, alterci semen albũ

Vitriolum.

cum dupla farina tosti hordei vel auenæ, vsurpandum. Atque hinc poterit ex œnomelite, vel oxycrato cataplasma fingi. Arida radix cucumeris agrestis fici folia, ellebori fibræ, vnumquódque tritum, & melli mistum iisdem vitiis auxilio est, è radice gẽtianæ & enulæ, cerusa factitia, qualis è dracontio descripta est, mirificè prodesse potest. Scilla similiter cum melle cocta. Cinis è lana succida mollibus flaccidis, malignis vlceribus vtilissimè inspergitur, atque efficaciter siccat, eodẽ modo è pilis animalium vtilis siccando cinis comparatur. Ad putrida. ℞. vitrioli vsti, & vt priùs, confecti ℥. I. elaterij & seminis lini torrefacti an. ℥. I. terantur omnia. Isidori Antiochæi ad gangrænas, nomas veteres, & malignas putredines remediũ. ℞. lithar. ℥. ß. ærug. ℥. I. olei veter. vel ricinini ℥. 9. metallica trita cum ℥. quatuor, & semisse olei cleměti foco coquito, versato spatha, vel manubriolo ex enulæ radice, cucumeris agrestis & gentianæ, idque donec viride fiat, hìc in mortarium data omnia volutato, ex quo in cacabum repetita, cũ pari modo olei recoquito, dũ sit melinum pharmacum, tum in pilam reuocato, & circumagito, deinde redditum foco tertiò exco quito, vt ruffum appareat, & in mortarium reducta subigito. Postremò iam quarto coquito cum pari oleo, omniáque vt priùs, facito. Andromachi ad eadem. Litharg. ℥. 9. calcis viuæ, æris cremati, thuris, terebinth. aristolochiæ rotundæ, ana ℥. 4. picis, ceræ, ammoniaci ana ℥. 6. liquabilia seorsum fundito, deinde metallica vino tenui & odora tincta, tritáque immittito, omnia in mortario cõtundito, & fideliter commisceto. In putridis, depascentibus,

Isidori ad nomas, gangrænas, &c.

Andromachi ad eadem.

&

& grauiter olentibus, vocato puluere angelico, arrhenico, crudis vitriolis, aliisque id genus vtendũ erit. Ea in tenuissimum pollinem trita, & extremo specillo capta resperguntur, ex quo linamentũ simplex, vel liquore, qui conueniat, madidum, superponendum. Atque hîc vbi aliis remediis nihil profeceris, ferro & igne purgandum est. Efficax medicamentum Lucij Cathægetæ ad malignas putredines & nomas. ℞. sulphuris viui, auripigm. squamæ æris ana drach. 2. æris combusti, drach. dimidiam, trita omnia insperguntur, mollius est, si in melle rosaceo adhibetur. Arido vtendum magis in humore multo, in siccis temperatur rosaceo. Ægiptiacis quoque vti licebit. Atque hæc quidem obiter, neq; tamen prętet institutum, contra cancros, gangręnas, putredines, nomas, vermes, nigredines, quæ ad purgandi, siccãdique rationem, atque omninò percuranda vlcera pertinent. Nunc autem ad peculiarem materiam veniamus. Repurgant melle tincta linamenta, aridum mel quod melitæis vasis inhæsit, mel rosaceum, quod etiam reprimit & calorem attemperat. Sacchari eadem ferè vis est, terebinth. cum melle & rosaceo pari mensura. Eadẽ cum butyro, neruis vtilis est. Iris serpentibus vlceribus & sorde plenis, gentianę radix & enulę. Marrubij succus & fœniculi cõditus melle, mucago fœnugręci tincta rhodomelite, oculorũ vlceribus idonea sunt. Melissophyllon marrubio imbecillius est. Ærugo tosta, lotáque, æris squama, ac ferè reliqua metallica similiter cõparata citra morsum siccant, quædam etiam detergent, æs, stibiũ, antimonium vocant, ad hæc, chalcitis, misy, soti, quæ ad vitrioli

In nomis & fœtentibus.

Materia purgans.

Metallica.

& cuperosæ genera referunt. Caprillum stercus exustum & è vino pistum desperata sanat. Trochisci è calce maligna iuuat, calx viua trita quadruplo melli cōmiscetur, ex quo finguntur orbiculi, qui in figulino ordine collocati, & in fornacem dati concremantur. Inde puluisculus inspergitur, qui longè clementior fuerit, si vino vel aceto eluatur, vt citra morsum tergeat, & siccet. Eadem arte multos pastillos cōficias, è calce, melle, & metallicis. Chironiis, hoc est valde malignis, aliquando satisfaciunt cicer, orobus, faba, hordeum, auena, fresa omnia & melli infriata, vel per se respersa cauis. Eadē lupinorū vis est, qui in cinerem molli igne vsti, maligna vlcera tibiarum purgāt, implēt, cicatrice claudunt. Ad eadem valent radix asphodeli, ari, & asari, ostreorum testæ & volumina cochlearum. Vruntur omnia figulari clausa, deinde etiam lauantur vino, siquidem acrimonia deterenda est. Polium aridū rebellia sanat. At hoc scabiem expurgat, & maligna curat. Ellebori albi ℥.1. litharg. sesquuncia. litharg. in olei vnc. 4. & aceti vnc. 2. coquitur, dum non inquinet, subductis igni, elleborus paulatim inspergitur, commouentur spatha, & sedulò permiscentur. Ligustri nostri & minoris plantaginis folia affuso omphacio teruntur, asperguntur sale, succus exprimitur ad maligna colis vlcera. Sed vbi quæ mordeant partibus adhibentur, quæ inflammatæ celeriter putrescāt, purgato corpore & ieiuno vicinia repellētibus obstipāda est. Erinacij cinis amygdala, stœchas, anagallis, aristolochię radix, gentianę, enulę, cyperi, vrticę semē, & irionis, humidioribus vlceribus cācrosis, putrilaginosis, gāgræna &

Caprillum stercus.

Contra scabiē & malignā.

& liuore tinctis, mirificè prosunt. Radix dipsaci in cinerem crematur, aut in vino ad melliginē coquitur. Solani radix excorticatur, siccatur cortex cancris & nomis auxilio est. Cōtra eadē, succo & trita herba vtimur, multò magis vbi calor est. Minium quod è sulphure & hydrargyro nostro fit, depascēdo purgare potest, nisi vstura & lotura maceretur, sic enim clementius futurum est, vt quod è sola cerusa vsta cōparatur, vel plumbi gleba sterili, quodque veluti arena in venis argētariis colligitur, aut paratur è syrico. Cerusa trita cribro traducitur, & in fictili patella coquitur syncero igne, donec rubeat & sandicis colorem trahat, idque alij sandaracham alij sandicem vocant. Quidam etiam syricō. Et qui sandaracham ex hac & rubrica sandicē fingunt. Ex sandice & synopide syricon, omniaq; siccando conueniunt. Ad diuturna & malefica vlcera tibiarum, vbi siccandum atque digerendum. Sandicis lib. 1. olei dulcis lib. 2. coquantur lento igne, dum non inquinent. At si qua sordes, ea detergenda prius est. Ad cancrosa & malefica, cerusæ è dracōtio, vel radicis dracontij, vt priùs cōparatæ ℥. 3. calcis viuæ ℥. 2. cum aceto fingātur magdaliæ, quæ in olla cōcrementur, vt inde puluis inspergi possit. E filicis radicibus quæ tergeant, & leuiter astringant, cum melle medicamentum fit conueniēs iisdem vlceribus, Quæ ex ærugine parantur cruda vsta, lota, vsu frequētissima sunt, qualia Ægyptiaca ac in purgando cruda ferè ærugine vtendum erit, multò magis si valde sordida, si putrilaginosa, si maligna vlcera curanda sunt. Quod si non adeò graue vitium est, vsta quidem licebit vti, aut tantū

Minium.

Sandaracha.

Sandix.

Syricon.

Ad vlcera tibiarum.

Aegyptiaca ærugo.

lota, vsta verò & elota implendo cauo atque gluti nando magis idonea est. Temperatur cerato, octuplo decuplo duodecuplo, & aliquando terebinthi na permiscetur quæ vt ad æruginem similiter cerato habet octupla decupla duodecupla. Quanquam ea ratio variè commutari potest, vt sunt vlcera & corpora. Ceræ terebinth ana ℥.1 olei ℥ 4. liquefactis adde æruginis ʒ.1 2.3. Quantò plus receperit æruginis, tantò acrius pharmacũ futurũ est. Aliud. terebin. ℔. 2. ceræ ℔. 1. rosacei ℥. 3 aut 4 fusis permiscentur æruginis ℥. 2 vel tres vt magis siccet atque detergeat. Ac iam detersa sorde quum iam regeneranda caro, vel glutinandum vlcus est minuetur ærugo, vel cerati & terebinthinæ modus inaugebitur. Atque omninò medicamentis quæ ex ærugine & acribus metallicis conficias, vis obtundi potest, si cerato aliisque id genus temperentur, si crementur lauentur si denique diutiùs excoquantur, vsturæ ratio ex Dioscoride & aliis petenda est. Ab eodem loturæ formula explicatur, Lauantur vino, vt impleas & glutines aceto vt tenues, penetres, repellas. Cruda meliùs expurgant, vsta tenuiora sunt, magisque discutiunt lota omnino clementiora, vsta lotaque præstantissima sunt, vt sicces quidem nec mordeas Si lauatur aqua, ea sit pluuia, vel æstiua, vel quæ tonante cœlo defluat. Ærugo sublatis igne aliis inspergitur, vt viride & acrius pharmacum relinquatur. Circa initia indica gilua facit, & dichroma colore ambigua. Diutius cocta ærugine etiam redduntur ruffa, minúsque acria medicamẽta mitiora quoque, si diutiùs lotura repetatur, & multum vini ærugo combibat. Litas Græci ferè appellant

Nota de metallicis.

Lita.

pellant medicamenta, ex ceræ & terebinthinæ æ-
quis partib. æruginis octaua parte, decima duodeci
ma subduplo thure ad modum æruginis, & ali-
quando oleo addito sesquialtera ratione ad ærugi-
nem Ceræ, terebinthinæ ana ℥ 1. æruginis ʒ. 2. thu
ris. ʒ dimidium. olei sesquidrach. sed ferè oleum
adiicitur cum sine thure & aceto conficitur phar-
macum. Aceti verò vsus est, vt ex eo ærugo diutius
versetur. Maleficis cõuenit, æruginis ℥ 1. squammę
æris ℥ 2. aceti ℥ . mell. ℥. 2. metallica in sole tãdiu
teruntur ex aceto, dum hoc consumptum sit, mel
adiicitur, coquuntur omnia dum ruffescat pharma-
cum. Clementer purga ex mellis & terebinth. pari
pondere. paulò efficaciùs audita ærugine priore ra
tione. Maligna iuuat. lithar. lib. 1. coquitur in aceti
lib. 1. olei veteris lib. 2. iam inspissatis, adde ærug. ℥.
1. coquantur omnia dum ruffum colorem trahant.
In rheumaticis & humidioribus mel. lib. 1. aceti se-
libra. æruginis ʒ 1. aluminis semuncia, coquuntur
reliqua, postremum alumẽ immittitur, tandiu per-
mittuntur dum ruffescant. Atque omninò in his
modus sit æruginis. vt ne mordeant. Multa alia vi-
ridia & gilua ex ærugine lib. 2. de cõpositione me-
dicamentorum κατὰ γένη. Ægyptiaca recentiorum
multis emplastris veterum ex ærugine respondẽt.
Vnguentum de melle aut Ægyptiacum magnum Aegyptiaca recentiorum.
Mesuæ vlceribus malignis, putrilaginosis, cunicu-
losis cõuenit. Sed hæc præscriptis modis macerata
ærugine moderari licet. Cera viridis arida & infria
ta aut (si res postulat) soluta rosaceo deterget. Æ-
gyptiaca aloë, myrrha. vsto alumine radicibus ari-
stolochiæ, gentianæ, enulæ, & aliis id genus aridis

tritis consperguntur, siccátur in tegula, puluis inde maccosas carnes putrida, præhumidas corrigit, & testulas ossium elicit. Papaueris cornuti folia, & flores admodum sordida vlcera & rebellia iuuant, sed his, vt aliis omnibus quæ valde tergeant, abstinendum in molli corpore nec ita sordido vlcere, siccãtur illa, & inspergũtur. Archigenes inspersis puluisculis, floccum è diuulso filo, imbutum frigida vel subaustero vino superponebat. Squamæ æruginis ana ℥.1. ceræ ℥.6, larignæ aut terebinth. liquidæ sesquuncia, in minus malignis, dimidio minuẽda metallica. In tumentibus vlcerum labris resinæ loco, œsypus, medulla cerui vel vituli permiscẽda, medicamentum in platysmate totum vlcus comprehendat, vicinæ partes parygro recenti, vel alio medicamento, quod phlegmonem arceat, muniantur, tertio quoque die resoluitur platysma. Ex ærugine & cremato ære medicamenta conficiuntur ad maligna, concorporantur illa modò cera pingui, modò cerato myrteo vel rosaceo, atque par metallorum modus est. Ceratum paulò vincat metallica; quod aliquando quoque larignã, vel terebinthinam habeat subdupla ratione ad ceram & alumẽ subquadruplum ad metallica. Aerug. æris cremati an. ℥.1. aluminis semuncia ceræ sesquuncia terebint. ℥.6. olei myrtei semuncia. Plura generis eiusdẽ quarto de compositione pharm. κτ̀ γένη. E farinis hordei, fabarum, cicerum, orobi, lupinorum melle & terebinth. concorporatis, sordes extergebis. Farinę ℥.3. succi apij, absynthij, marubij & similiũ, vnius ℔.1. mel ℥.9 ad iustum corpus decoquantur. Al. Hordeacea in duabus partibus aquæ, vna mellis rosacei

Papauer cornutum.

Asclepiadis.

Ratio conficiẽdi cathartica ex ærugine & metallicis.

E farinis.

percoquitur

percoquitur, purgat, lenit, calorem temperat. Farinæ in memoratis succis coctæ, contra cãcros & fistulas valent, in laboribus neruorum terebinthina commodè permiscetur, myrrha & aloë in putredine, quæque contra putria descripta sunt. In calore, hordeacea & fabacea præferri debet. In aliis è fœnugræco, ciceribus, orobis & lupinis melior est. Amicissimum neruis quod sequitur. ℞. resinæ, mell. terebinth. ana ℔ myrrhæ, sarcocollæ, farinæ fœnugr. & seminis lini ana ℥. 1. ireos semunc. Aliud quod in pure crassiori vsurpandum est. Galbani, ammoniaci, resinæ, terebint. sepi taurini, ceræ, olei veteris ana part. æqual. in aceto mersa, paulatim fundantur igne. Aliud quod purgat, siccat, fistulas curat & glutinat. ℞. iris florētinæ ℥. 5. farinæ orobi vel cicerum ℥. 3. mannæ, thuris, calcis viuæ ana ℥. 3. aristoloch. ℥. 3. & semiss. fiat puluis, in fistulas vetulo facto immitti potest, alioqui in liquida medicamenta quæ fistulis conueniant, respergitur. Viride ex herbis vetera vlcera repurgat, excrescentē carnem reprimit & cicatricem ducit. Chelidoniæ, plãtaginis, scabiosæ, lybistici, vrticæ, ormini syluestris, ana M. 1. conquassata septē diebus in oleo macerentur, in eodem cocta exprimantur, expresso succo, adde ceræ ℥ 3. terebint. ℥. 6. resinæ ℥. 1. simul bulliant dum fiat corpus. Subductis igne adde sarcocollæ, aloes ana ℥. 1. aristolochiæ longæ, æruginis an. semunc. aluminis ℥. 6. sed iniquius pondus est, fiat vnguentũ. Vnguentũ apostolorum ferè respõdet veteri antiquorum qui hoc vsi sunt attrahēdo, molliendo, glutinãdo & contra ferarum morsus, quod quia variè describunt, ex Aëtio vertimus

Amiciss. neruis.

In pure crasso.

Puluis Octauij.

Viride ex herbis.

thure

thure addito,& myrrha, vnde clementius futurum est.℞.lithar.℥.25.ammoniaci ℥.9.Colopho. ℥.16. æruginis,galbani ana ℥.2.bdellij, opopanacis ana ℥.3.aristoloch.thuris mascul.an.℥.6.myrrh ℥.4.ceræ,ol.an.℔.2.Litharg.oleo coquitur, media ebullitione inditur ærugo(recẽtiores decoctionis fine, vt meliùs purget) vbi non inquinant, Colophonia inspergitur,summotis igne, reliqua ex aceto trita immittuntur,postremò versantur in mortario, & permiscentur.Nostri terebinthinã addũt,& maiorem modum æruginis, ideóq; purgando efficacius est.Al.Mellis cocti lib.1.thuris semuncia,myrrh.℥.2.efficacius è crudo melle, additísque æruginis & resinæ an.℥.1.Plura primo,secundo,quarto,& quinto,de compositione pharm.κατὰ γένη decimoquarto & decimoquinto Aëtij.

Prouidendũ autem,vt ne malè purgatum vlcus coeat.Hippocrates cuneolos è spongia aut plũbo ori fistulæ inducebat,nostri & spõgiam & gentianam & Syphones,vel tubulos, quas cannulas appellant. Ac liquabilia quæ τηκτὰ vocant cuniculosis vlceribus & fistulis iniiciuntur,penna vesicę alligata,vt Hipp.vel cornea fistula vesicæ iuncta, vt Gal.Nostri meliùs fistulis quas syringas vocant, veteres oriculariis clysteriis,aut vesicę loco,sacculis coriaceis vsi sunt.Arida verò ξηρὰ dicta corniculis inspirabant,aut illitis penicillis lentore aliquo inspergebant.penicillos autẽ è filo contexebant,fingebant è scirpo. Nostri è plumbo fistulas conflãt, illinunt vnguinosis auxiliis,candelas cereas immittunt,aut has mistis Ægyptiacis, cera viridi & aliis conficiunt.

De Sarcoticis. CAP. 3.

QVod iam purum, quódque ἀπερίςατον vlcus est, carne impleri debet. Ac tale quidem est, quod sordibus purgatum, modicè siccatum, sine rheumate, dolore, phlegmone, callo, intemperie constitutum est. In summa cui nihil accidit, quo minùs impleri possit. Hîc ergo carnem regenerabis. Sed hoc naturæ opus est, quæ carnem è sanguine conficit. Oportet ergo tãtum talémque sanguinem naturę suffici, vt inde carnẽ procreet, instituenda vitæ lex, cibi boni succi, vitatis acribus, auis, venatio, suilla elixa dari potest. Vinum in dolore & phlegmone alienum est, datum alioqui modicè, nec ita vetus, vt iã acre sit, aliquando prodest. Reliquum verò sarcoticis medicamẽtis perfici debet. Quæ revera sarcotica sunt, iustam materiam naturę comparant, modicè detergent, siccant primo gradu, vel ita vt ne nimis calefaciant. Nam quę vehementiùs extergeant & siccent, primùm quidem ac per se, rhyptica & cathartica appellentur, deinde verò ac secundariò sarcotica, & colletica dici possint. Quin & cephalica sarcotica quædam sunt, sed paulò acriora, quàm vt revera in sarcoticis statuantur, nisi vim siccandi emollias, & acrimoniam hebetes, vt eorum quæ purgant, asperitatem lenias. Sic enim carnem regenerent. Itaque ceratis, oleo, & similibus temperẽtur. Ac cerata dupla, tripla vel quadrupla sunto, vt molle, durúmque corpus, & medicamentum læne, vel asperum, acre vel moderatum est. Quale fuerit si ægyptiacorum vnciam, duabus, tribus, aut quatuor vnciis cerati permisceas. Cerata fiant è myrteo, si adstringendum, ompha-

Sarcoticorum natura.

Cephalica.

Modus cerati ad rhyptica & cephalica.

Materia ceratorum.

omphacino, si etiam refrigerandũ, rosaceo, si præter hæc concoquendum & repellendum, quanquã his omnibus communis quædam virtus est. Mastichino, lentiscino, terebinthino, vbi leniter calefaciendum, molliendum, & contrahendum. Quòd si parte aliqua durum, crudum, nec ita clemens vlcus est, loco cerati simplicis, vteris eo, quod quia resinam capit ῥητινόκηρον appellant. Derasa quoque rotis axungia, temperandis eiusmodi catharticis idonea est. Mollit, siccat, digerit, & leuiter astringit. Licentia est vocare sarcotica, quæcúnque repellunt, temperãt, molliunt, intẽperiem corrigunt, ac breuiter summouent omnia, quæ à generanda carne naturam intercludant. Qua in re vitanda sunt, quę plurimum astringunt, & acrimonia mordicant, illa frugi humiditatem partium, & materiam carnis ebibunt, acria corrodunt. & aucta sorde vlcera amplificant, vtráque verò exasperant. Seligenda materia, quæ naturæ corporum, & partium cõueniat. Nam si quid Dionis vlcus impleat, non statim & Socratem iuuare potest, nec quod in glande carnem instaurat, & prępucium protinus incarnabit. Finge Socratem cui femur vlceratum sit, thure alioqui sarcotico putredinem gignes, aristolochiæ puluere carnem restitues. Aristolochia enim carnem regenerat, vbi thus sordes commouet. Ac rursus Dion sit paulò humidior temperatis huic thus cõmodũ aristolochia inutilis est. Thus quod in Dione carnem gignit, in humidiore vel sicciore nihil tale efficiat. Atque omninò in siccioribus corporibus & partibus, magis siccantia, in humidioribus quę siccent quidem, sed minùs, vtilia sunt, ideóque

Axungia rotarum.

Delectus materiæ.

Thus & aristolochia.

Consilium à natura partium.

&

& præputio & toti pelli quæ colem induit, ſiccio-ra, peni carneo & glandi minùs ſiccantia conue-nient. Adhæc carni quæ minùs ſiccent, oculo mi-nùs quàm nari, huic quam auri. Oculos incarnant, ſarcocolla, quæ maceratur aliquando in aqua ro-ſacea, lacte, rubi ſucco & aliis, thus, manna, cortex thuris, aloë, myrrha, gummi arabicum, tragacantha, miſtis interim metallicis, quæ citra morſum ſiccāt (ſiquidem copioſior humor affluit) pompholyge, ceruſa, terra ſigillata, plumbo vſto, ſpodio, antiſpo-diis, acrium etiam momento, vbi in multa ſorde vlcus eſt. Sed hæc elota priùs, meliora ſunt auribus metallica magis ſiccantia, nec aliis temperata car-nem regenerant. Adhæc paſtilli qui plurimum ſic-cent, Andronis, Polyide, Paſionis. Scoria ferri plu-rimis diebus in ſole teritur, ac ſubinde intingitur aceto, quod acerrimū eſſe oportet, aut certè vino. Alij ita cōparatā, & in latere torrefactam, ſepiùs terunt, lauant, aceto imbuunt, ſiccant, & in polli-nem tenuiſſimum cōminuunt. Atque hoc medica-mento vtendum erit in veteratis vlceribus, in du-ris corporib. vbi lenioribus nihil profeceris. Quæ ocularia efficaciora ſunt, incarnandis auribus qua-ſi leniora vſurpentur. In narium vlceribus, non tā ferri quàm plumbi recremento vti conueniet. Ad-hæc lithargyro, ceruſa, vino auſtero, oleo myrteo, roſis, punicorum ſucco miſto interim malicorio & alumine. Qualia ſunt recrementi plumbi, vini veteris, olei, myrtei, ana ℥.2. recrementum in polli nem terito, & affuſo vino diu verſato, tum myrteo adiecto omnia conquaſſato, circumagito, figulino includito, coquito, dum ſit luti craſſitudo, in vaſe plumbeo

Oculis incarnandis.

Auribus.

Scoria ferri.

In naribus.

plumbeo ad vſum reponito, hoc etiam auriũ vlceribus accommodatur. Eadem ratione metallica trita, liquidis permiſcebis. & ſi ſiccandum magis, roſas, melicoriũ, alumen ex vino tritum adiicies. Cæterum vlcera narium paſtillis illis, Andronico, aliiſque generis eiuſdẽ ſemper curari Galenus author eſt. Verùm à lenioribus auxiliis ad hæc tranſeundum erit. Soluuntur vino modò dulci (ſiquidem dolor eſt, aut aliquid crudi reliquum ſit) modò auſtero, quod reprimit aliquando veteri, vt ſiccet magis, nonnunquam aliis aceto etiam modò vinoſo, modò acri & vetuſto. Atque hi paſtilli capite de hæmorrhagia deſcribentur. Roſæ detractis vnguibus omphacino triplo infunduntur, quadraginta diebus inſolantur oleũ cauis vlceribus accommodatiſſimum eſt. Vlceribus pudendi quæ humidiora ſunt anethum vſtum inſpergitur cucurbita ſicca, lota pompholix eiuſq; cinis lapis hæmatites, pini cortex, plumbum vſtũ lotum cadmia ſimiliter comparata, ſpodium antiſpodia, quę conficias ex oleaſtri floribus & foliis ebore, cornu cerui dactylorum nucleis, moris immaturis, buccinorum cauis, teſtudinum & oſtreorum domiciliis, taurino glutino aliiſquę plurimis, quorum quæ ſolidiora ſunt, noua cremantur olla, molli carbone, dum figulinũ percoctum ſit, quæ verò molliora exareſcunt in ſole, teruntur omnia & ſi quid acrimoniæ retinent, lauantur vino & roſacea aqua, vt citra morſum ſiccent, impleátque, hæc autem ocularibus ſarcoticis commodè aſcribentur. Præter hæc tum pudendis, tum partibus omnibus quæ vegetiùs ſentiant, idonea ſunt, amylum, ceruſa ſæpiùs elota. His autem

Antiſpodia.

In pudendis & partibus quæ facile ſentiunt.

conuenienter

conuenienter miſcebitur aliquid thuris, mannæ, corticis thuris, aloës, ſarcocoliæ, myrrhæ, ceruſæ factitiæ. aloe ſicca, & mannæ portiuncula, non ita madida vlcera genitaliũ incarnantur. Quod ſi cancer in metu eſt, ſolani ſuccum, ſemperuiui plantaginis & ſimiliũ, piſtillo plumbeo & mortario diu verſabis, in eoque medicamentum accommodatũ concorporabis, aut in oleo, quod vi ignis exprimũt è plumbo. Eadem quoque remediorum ratio in ano & partibus quæ facilè putreſcãt, ſeruari debet. Putreſcunt facilè & nomis occupantur extremæ corporis partes, quibus infirmus calor eſt, quique celeriter extinguitur, cauæ, vt quæ recrementis facilè impleantur, atque omnino calidæ & humidæ, & ita poſitæ, vt parum commodè perflentur. Atque omninò naturæ partium coniungere oportet, quod ſinus vel humidior & ſordidior, vel purior & ſiccior eſt, vt ſi conſentiant, quia & pars humida & humidum vlcus eſt, ad vtrunque remedia accõmodes. Quæ ſi contraria indicãt, pars natura ſicca, & cauum quod ſupra modum humectum, eſt ita temperanda ratio, vt quũ alterum iuues alteri non noceas. Natura partis ſimilia, vlcus ferè contraria deſiderat. In diuturnis, rheumaticis, quæque ægerrimè carnem recipiant, ſarcoticis aridis opus eſt, quæ citra morſum ſiccẽt, qualia proximè deſcripta ſunt, quibus cauitas confertim implenda eſt. Eadem fiſtulis inſpirantur, ex quo in vetere axungia, aut eroſa rotis. Oſtreorum cinis, labris, vlceris & qua parte callus eſt, imponitur. Omnia ergo remedia ſuis finibus diſtinguenda, & naturæ partium vlcerumque accõmodanda ſunt. Languidius ſarcoticon

In diuturnis & rheumaticis.

In fiſtulis.

Languidius & efficacius ſarcoticon.

coticon vel saniem aceruat, vel mollem carnem, flaccidamque gignit. Efficaciore cauum exarescit, vel callosum germen enascitur, sæpè etiam excitatur dolor, vlcusque grauiter arroditur. Quæ induntur vlceribus, leuia sunt, & contactu suauia(ἁπαφέϛερα Græci vocant)ne asperitate dolorem creent. Ex quo terebinthina ceræ & hæc terebinthinę sępe commiscetur. Friabilis materia in tenuissimũ pollinem resoluitur. & cũ aliis lenta & emplastica temperantur, vt aliorum aspredinẽ delineant. Coquuntur multa vt liquescant, & viscidam naturam trahant, versantur sedulò, ne in grumos coeãt. Cæterùm aliud genus varium, quod multa simul perficit. & ad multas corporum naturas deformari potest, sæpe vsui est, quia videlicet eo celerius malum percuretur, & vnũ pluribus mederi possit. Ac certè perferri debet, quum multiplex vlceris querela est, quia rheumaticon, dolens, callosum. Quodque volumus, subiecto exemplo intelliges idque in vsu reliquorum medicamẽtorum semel expositum sit. Glutinat, siccat, deterget & carne implet. Strobilinæ ℥.3. ceræ ℥.1. æruginis rasæ semunc. thuris ʒ.2. aceti quod sufficit, ęruginem pluribus diebus aceto cõteres. thus vno die atq; ita liquatis aliis permiscebis. Gangręnis nomis, putrilagini conuenit. Fiet clementius strobilina prius molliore facta è rosaceo, vel terebinthina strobilinę loco mista, ꝙ si terebinthina careas (quod ferè fit) larigna, quæ pro terebinthina supponitur, & omnino ei similis est, vtendũ erit, quam ad omnia valere, ad quæ terebinthina, scripsit Aëtius. Alia larignæ differentia cætera quidẽ terebinthinæ similis, sed gustu mordacior

Exercitatio in acuendo, vel hebetando pharmaco.

Duplex larigna.

dacior, sensu acrior, & odore grauior est. Mitius quoque fuerit cerato addito, cera lota, diutiùs trita ærugine, aceto non ita forti, sed vinoso, postremò si æruginem minuas, hac arte clementiùs factum glutinat. Mediocre fit, nimiùm neque acre, neque languidũ, nõ ita diu trita ærugine, & medio modo indita, vt didrachmi vel drachmarũ trium pondere picea iniecta aut abietina, qualis est vulgaris terebinthina, iã crassior, natura lẽta, colore ruffo, tenacius simul & minùs acre ad modum æruginis immisto thure. Vbi siccandum magis, drachmas duas lithargyri, aut squamæ (siquidem cõtumax vitium est) adiicies. Squama vratur prius, & in cinerẽ trita, vino vel aceto eluatur. Atq; hęc metallica tum maximè vsui sunt, cum flaccescunt carnes, & humidius vlcus est. Oleum verò adhibeatur (siquidem fuerit opus) melinum, aut myrteum, in calore, rosaceũ præstantius est. Quòd si parum procedit caro, aristolochiã, aut aliquid è sarcoticis iniicies, in duritie, medulla cerui & vituli, adeps vituli, gallinæ, anseris, colliquanda sunt. Quæ si leuiùs efficiunt, ad resinam liquidam, non acrem posteà etiam ad galbanum & ammoniacum decurrendum erit. Partem quoque aluminis infriabis in rheumaticis, vel ladanum quod mollit, lenit, repercutit, mastichen, sarcocollem, aloen. Atque hęc repellit, terget, digerit, & carnem gignit. Sic ergo πολύχρηστον temperabis, quod ad multa vitia semel transformes. Variis corporibus adhibeas, eóq; semper carnem regeneres. Iam verò constare puto in simplici vlcere quod ἀπερίστατον dicebamus, vtendum esse eo genere sarcoticorum, quæ suauiter implent, nihilque mordent.

Ladanum.

Ex natura vlcerum.

dent. In malignis, despascentibus, putrilaginosis, ad acria decurritur. Sed ita, vt ratio aliqua partiū habeatur, iustóque modo ceratis, rosaceo, & aliis tēperentur. Quod inter vtrunq; vitium ambigit, mediis auxiliis curari debet. Atque omninò prouidēdum, ne moueatur dolor, atque inde inflammatio, tum ne qua sit intemperies vlceris, aut partiū, quæ hoc ambiunt. Etenim natura partis instauranda priùs est, quàm renutrias. Quæ metallica adhibentur, cruda messoribus, nautis, fossoribus, atque omninò callosis corporibus, eadem vsta & è vino lota pueris, mulieribus, eunuchis cōparentur. Quę tantùm vsta femori inseruntur, ea vsta sæpiúsq; lota inspergantur coli. In pudendi vlceribus præstātissimus est margaritarum cinis. Corallo similiter vti licebis, crystallum laudant in oris vlceribus & cācris. In clementibus auxiliis aloë est. Amylum per se tritum & respersum genitalia implet, & cicatricē tegit. In tenera natura lauatur aqua polygonij, solani, plantaginis, nec absimilis habetur cura vlcerata sede, ore, partibus extremis. Fuligo thuris, terebinthinæ, myrrhæ, admodum siccare potest, è styrace & pice liquida efficacior est. Suauior quę ex butyro & œsypo effumat. Lauari debet quæ sit acrior. Manna repellit, & ad multa vtilior thure est. Colophonia pix, resina præsertim sicca, humidioribus corporibus conueniunt. Colophonia modò per se, modò cum thuris polline vel manna, vlcera genitalium personat. Caries lignorum expurgat, implétque humida. In vlmo præcipuè, quercu, & adstringente ligno colligenda est. Per se inspergitur, & aliquando adhibetur in cerato. Cortex radi-

Particularis materia.

Margaritæ.

Corollus.

Aloe.

Amylum.

Manna.

Pix & resina.

Colophonia.

Caries lignorum.

eis capparis eadem potest,& cum carie cõtra Chironia & maligna permiscetur. Farina tosti hordei & fœnugræci humecta iuuat, torretur in tegula. Aristolochia,gentiana,enula, & similia detergent, digerunt,attrahunt,& carne replent,sed hæc paulò acriora sunt,quæque duriori corpori & humidiori vlceri conueniant.Aqua rosacea vel vino macerata aliquantulùm mitescunt,cerato quoque retundi possunt.Pumex crematur carbone puro, vino immergitur,siccatur vmbra,per se & cum sexta sulphuris parte Chironia iuuat.Chironiis longè optimum medicamentum est plumbum vstum & elotum. Plumbi scoria similiter comparata, vtráque cancros & putrilagines mirabiliter adiuuant. Extillant oleum è plumbo Chimicorum arte, quod ad eadem vtiliter adhibetur.In acri sanie acria suspecta sunt. Sed hæc partim vstura, partim lotura obtundi, & cerato capta, vel rosaceo leniri possunt.Ac cerato quidẽ,si expositum, nec ita cauum vlcus est,in cuniculoso diluuntur rosaceo. Liquidiora pharmaca in superficiem data diffluunt, & inde linamenta arida relinquuntur.Crassa verò atque corpulenta altiorem sinum non subeunt, nisi diluantur,& in pyulcis,colliriis,corniculis oris amplioris infundantur.Metallica acria sunt, squama æris,& stomatis(chalybem vocant) chalcitis, calchantum, quibus non nisi parcè vtendum est, & quod antè dictum est,vstis ferè,lotis & leniori genere pharmacorum temperatis. Lauantur pluuia, si quæritur astrictio, alioqui puteali, fluuiali vel fontana.In fistulis & callosis vlceribus,aceto,vrina lixiuio, vino alioqui giluo & subaustero, multò

Aristolochia.

Plumbum.

Metallica.

magis ſi vel caro, vel cicatrix creanda eſt. Sed acribus paulatim aſſuefacere oportet. Conſuetudo enim efficiet, vt ferat pars ea, quibus initio grauiter irritabatur. Cremãtur metallica, vbi acrimonia me tuitur, olla cruda tecta operculo quod vel cornicu lo, vel multis foraminibus pateat, quáq; acrior vapor exhalet. Vſta verò extinguere oportet lacte, butyro, melle, vino, herbarum ſuccis, vnde vim cõueniẽtem imbibant. Ex quo lotura quicquid acrimoniȩ reliquũ eſt, exteri debet. Lithargyrus cocta ſarcoticis imbecillior eſt, quia nõ ita ſiccat, terget, adſtringit, acrioribus miſta iuuare poteſt. Ærugo acrior eſt, quàm vt carnem gignat, oleum ſordes colligit, cera idem efficit, tria hæc miſta carnem re generant, celeriùs etiã ſi quid ſarcotici ammiſceas. Quale eſt. ℞. cerati roſacei ℔. I. æruginis ℥ I. Ac de medicamentis ex ærugine ſuperiori capite ſatis di ctum arbitror, explicatúmque, qua arte cathartica deformes. Vt fiant ſarcotica, retundẽda acrimonia, lenienda eorum quȩ tergant aſperitas, lenis adiũgenda adſtrictio, vt carnem regeneres, de quibus abundè eo capite dictum eſt. Quòd ſi in hiſtoriis veterum medicamenta reperias, quæ carnem regenerent, capiant tamen acria & aſpera, qualia quæ valde tergent, quæque vel auſtera ſunt, vel acerba, recognoſcere oportet ea ipſa non omni vlceri deſcripta, ſed ei quod ſordidum ſit & contumax, atque humore diffluat. In quo acrimoniam retundi & aſperitatem ſorde multa & ſanie deliniri contin git, non aliter quàm illa ceratis & oleis molliri ſolent. Atq; omninò ſeparandũ genus hoc pharmacorũ ab altero quod pura impleat. Eadẽ ratione in

Lytharg yrus. Aerugo.

Animaduerte.

vlceratis oculis, multum lachrymantibus & sordidis, paulò acriora sarcotica imperamus, quia intelligamus sorde & lachrymis vim pharmacorum dilui. In genere æruginis, factitia est chrysocolla ex vrina pueri impubis. Versatur hæc in mortario, pistilloque æneo, quę è molli ære & cupro conflata sint, sal purissimus vehementer tritus, aut nitrum cõiungitur vrinæ. Similiter ex ærugine Cypria, vel quã è cupro deraseris, diutissimè trita, circũacta iisdem mortario, pistillo & vrina. Borax aurificum niueo candore, quodque capistrum vocant, eodẽ modo teritur, & in mortario cum vrina circumagitur, deinde omnia tinguntur glasto, aut eo puluere glasti, qui iam è Narbonẽsi Gallia marsupiis importaiur. Is emitur magno, communi nomine cũ cocobaphico pastellũ vocant, inficitque, colore purpureo ad violã inclinante. Sic intinctus Borax cęruleo splẽdet, aut si plus glasti cõbibit, purpureo. Est & vstolex barbaro nomine, ex aluminis, salis ana parte vna, aceti acerrimi partib. duab. tritis vt pri⁹, dum ceruleum colorem trahãt. Alij aceti loco, vrina illa vti malunt, à qua nõ longè abest Scolœcia ærugo veterũ, maximè Diosc. hæc omnia acri sunt natura, eodẽ modo vsurpanda, quo ærugo & acria metallica cremãtur, eluũtur, tẽperãtur aliis. Quod sequitur, anodynõ est, sistit, incarnat, phagedęnicis, rodentibus, cãcerosis, tibiarũ vlceribus medetur, ℞. litharg. ℥.6. olei myrtei, & succi hyoscyami ana lib. 1. coquãtur omnia expirante succo, dũ sit mellis crassitudo. Seorsum autẽ coquito, cerusæ lib. ß. in olei rosacei & succi plãtag. ana lib. semiss. ita cocta metallica misceãtur, leniter coquãtur, versẽtur

Borax.

Vstolex.

Aerugo scolecia.

Ad phagedænas tibiarũ.

ſpatha,poſtremo,ſummotis igne, inſperge maſtic. lib.ſemiſ.vniantur probè & plũbea pyxide reponantur. Ad eadẽ vlcera tibiarũ, litharg. libr.ß ſubtiliſſimè teratur,verſetur affuſo vino, ſucco plantaginis,vel alio liquore,qui per ſe conueniat,ex quo coquito cum ol.roſacei,adipis caprilli an.lib.ß.coctis ad iuſtum corpus addes maſtiches libr. ſemiſſ. ſubductis igne,& leuiter refrigeratis,vitellos quinque ouorũ immiſcebis.

Theriaca.

Theriaca efficaciſſimè purgat,incarnat,cicatricem ducit. In ſarcoticis cenſentur cephalica,quæ primùm quidẽ caluariæ medentur,deinde reliqua oſſa carne contegunt,poſtremò duras carnes reſtituunt. Duorũ ferè ſunt generum. Alia enim κεφαλικὰ, quæ peculiariter caluariam incarnant, quædam καταγματικὰ quæ reliqua oſſibus fractis adhibentur, verũ vtriuſque nomen & ratio interim permiſcẽtur.

Virtus cephalicorum.

Cephalica catagmaticis acriora ſunt,ſquamas oſſium detrahunt,foras euocant quæ in alto latent,vtraque tergent, digerunt & ſiccant.

De compoſitione cephalicorum.

Multa catagmaticis & cephalicis acria metalla cõmiſcentur,ſed præcipuè vbi ramentum oſſis reuellendum,& humor viſcidus longiùs trahendus. Ac nudatis oſſibus incarnãdis,arida inſpergantur. Pinguia enim & quæ ἔμμοτα vocant, quia imuncta linamentis adhibentur,nudatis oſſibus nocent. Miſcetur ferè cephalicis quod leniter adſtringat. Ad hoc niſi eò vſq; viceris tritura,vt in tenuiſſimum pollinẽ abeat,tardabit potius reliqua, quã incitet. Cõtra tenuiſſimè leuigatũ reprimet quod influat,efficietque, vt vis tergãtiũ altiùs penetret. In vulneribus oſſium,ſed præcipuè capitis,non ſtatim ad incarnationem(συσάρκωσιν appellant) veniendum

niendum, sed explorandum prius, an omnia tuta sint, num quid contusum quod suppurare prius, ac deinde purgare & siccare oporteat. Videndũ quoque prius est, ne qua parte syderatum aut corruptũ os liueat, vel cariem trahat, elimandum enim, inurendum, excidendum, ac omnino repurgãdum est. Hæc autem cura multò maximè suscipi debet in caluariæ fracturis quæ altiùs procedunt. Itaque tũ demum cephalicis vtendũ, quum pura omnia carere periculo videbũtur. Atque vbi succrescit caro (succrescit autem facillimè) & os suo corpore leuiter integetur, cephalica tẽperabis oleo, cerato, aliisque generis eiusdem. Cerati modum definient, natura partis, qulitas viri, & medicamenti. In calloso vlcere, par medicamentum pari cerato misceri potest. In aliis ceratũ duplũ, triplum & quadruplum esse consueuit. Parantur cephalica ex iride Illyrica vel florentina alioqui pumila, dẽsa quęque sit frãgenti cõtumax, subruffo colore, gustu amaro, odore per quã syncero. Parantur quoque ex orobi, cicerum & lupinorum farina manna, aristolochia, gentiana, bryonię & panacis heraclij radice, magis etiã eius cortice. Opopanax autẽ calidior est. In summa cephalicorum materia deterget, siccat, & nõ rodit. Nam acria miscentur non quia sarcotica, sed vt testulas ossium è profundo trahant. Cephalicum Cathægetæ, quod tollit squamas ossa corrupta detrahit, & caua implet ℞. iridis, radicis panacis vel capparis ana ℥. 1. aristolochiæ rotundę, mannę ana semunc. trita & traiecta cribro resperguntur, vel mista melle inserũtur cauo. Aliud acrius Xenocratis. ℞. farinę orobi ℥. 1. iridis sesquunc. mannæ, aristo-

Cautio. 5

Cerati modus ad cephalica.

Materia cephalicorum.

Cathægetæ.

loch.rotundæ squamæ ana ʒ.5.tritis vtitor, & cum melle. Sunt qui addant radicem bryoniæ, & aliter parent. Aliud è Silphio, quod si desit, vtere benguino, rescindit callos, purgat, tabefacit membranas, vt sponte sua decidant, & caua implet. Resinæ pini siccæ sesquunc. pumicis torrefacti extincti vino iridis, aristoloch. silphij ana ℥ 1. thuris semunc. squamæ æris ʒ. 2. alias quatuor, arida & in melle vsui sunt. E Serapiade Satyrij tritesticularis, iridis, marrubij ana vnc. 1. farinæ orobi vel lupinorum ʒ. 10. aristoloch. ʒ. 15. sicco & ex melle vtitor, squamas elicit, valde siccat, incarnat. Huic generi Satyrij quod serapias & triorchis vocatur, hęc insunt, quod in pollinem radice trita, contumacia & putrilaginosa siccat & repurgat, herpetes sanat, discutit œdemata. Triphonis quod aufert squamas. Corticis pini squamæ, pumicis vsti ana sesquunc. mannæ, thuris aristoloch. iridis, resinæ pini ana ℥. 1. myrrh. aloës an. semunc. vtere vt prius. Athenęus pro cortice pini habet gallæ ℥. 1. Quod sequitur, Deleontis est, diuturno, ęgrè cerabili, & calloso vlceri medetur, ossa corrupta rapit. Squamæ, mannæ, thuris, resinæ siccæ ana ℥. 2. aceti quantum sufficit. Squama ex aceto læuigatur, thus & manna tenuissimè trita immiscentur similiter & resina, pastilli fiunt, qui in vmbra resiccantur. In callosis, pari cerato rosaceo, in aliis triplo vel quadruplo temperantur. Melanchloron Triphonis ad eadem. Squamæ sesquunc. mannæ, thuris, ammoniaci, resinæ pini siccæ, seui vitulini bene curati, terebinthinæ ana vnc. 2. ceræ, olei ana vnc. quatuor, aceti vnc. 10. confice vt prius. Plura capite de vitiis ossium

E silphio.

E serapiade.

Satyrium.

ſium ſecundo, quarto & quinto de compoſitione pharmacorum κτ̀ γένη. Trigener, Cera, Colophonia, terebinthina pari pondere colliquantur, refrigerata immerguntur frigida, diúque manibus volutantur, nuda oſſa capitis incarnat, ſquamas deducit, & cicatricem facit. Sed hic aliquid epulotici commiſcebis. Admirandum eſt è maſtiche pariter miſta in oſſium fracturis. Iudæi. Colophoniæ li. 1. maſtich. ℥. 1. olei ſeſquuncia, liquata & infrigida piſta ſine linamento vlceri interponuntur, purgat hoc pharmacum, & carne implet, ſed non claudit cicatrice, niſi quid ex epuloticis immiſceas. Optimè incarnat, farinæ piſtrinalis vnc. 2. colophoniæ valde tritæ vnc. 1. arido cauum impletur. Galeni. Ceræ ſeſqunc. ol. lib. dimid. liquefactis adde thuris iridis, ariſtolochiæ ana drachm. 2. æruginis drach. 1. Aliud Radicis anchuſæ vnc. 2. aloes vnc. 4. vtere arido. Hactenus experimenta veterum, nunc ad recentiorum ſarcotica tranſeamus. Aureum Meſuę ita deſcribunt. Ceræ vnc. 5. reſinæ vnc. 3. terebinth. lib. 1. mell. ſeſquunciam, maſtichis, thuris, ſarcocollæ, myrrh. aloes, croci ana drachm. 1. fiat vnguentum. Aliter Meſuæ & alij, ceræ citrinæ ℥. 6. ol. boni lib. 2. & ß. terebinthinæ vnc. 2. reſinæ, Colophoniæ ana ſeſquunciam, olibani, maſtichis, ana vnc. 1. croci drach. 1. Vtrunque ſarcoticon eſt, & molliora corpora conglutinat, cera in eo liquanda eſt, liquata reſina, Colophonia, & terebinthina confundenda, depoſitis ab igne olibanum & maſtiche inſperguntur, poſtremò crocus in puluerem tritus immiſcetur. Fuſcum Nicolai & croceum multa habent vnde emolliant & concoquant.

Trigener. Iudæi. Galeni. Aureũ Meſ. Fuſcum & croceum.

Vnguentum

Vnguentum paruum Ceraseos, Gratia dei, emplastrum de Ianua multa habent vnde purgent & carnem gignant. Tetrapharmacū dolorem lenit, maturat phlegmonem, putredinem augere potest, siccare verò & expurgare nō potest. Galenus locis aliquot Thessalum & Thessalios reprehendit, qui tetrapharmaco vt siccante, purgante, & incarnante, vteretur. Quod si tū iure reprehensum fuit, in eādem causam incidunt, non modo recentiores medici, sed inter Græcos Actuarius, qui iam à vetere illa Græcia degenerasse, & Arabū familiis consensisse visus est, inter Latinos Scribonius. Vterque enim vim incarnādi tetrapharmaco tribuit. Sed nō ita absurdū videtur nobis tetrapharmaco vim generandæ carnis eos assignasse, parte nō admodum sicca, si modò è sicca pice, Colophonia arida, adipe taurino, & cera non ita pingui confecerint, & in vsu, rosaceo, myrteo, mastichino dissoluerint. Omnia vlcera persanat illud. ℞. artemisiæ, scabiosæ, absynthij, ormini, senecionis, tamarisci, apij, verbenæ, pilosellæ, lanceolę, pimpinellę linguę canis, millefolij, chelidonię ana M. 1. ex omnibus, reiectis radicibus, exprimatur succus, cui adde veteris axūg. lib. 2. sepi hircini lib. 1. olei lib. 2. mellis ℥. 3. mediocriter bulliant, deinde in mortario pista vniantur.

Actuarius. *Scribonius.*

Diaireos. Diaireos. Sepi vaccini lib ß. olei rof. ℥. 3. cerę ℥. 2. radicis ireos ℥ vnam. thuris, sarcocollæ, mastiches, aloës, aristolochiæ ana drachmas duas, cum terebinth. ℥. 3. fit vnguentum. *Puluis. Rhazæ.* Puluis Rhazæ. ℞. olibani, aloes, sarcocollæ, sanguinis draconis, radicis ireos ana. Eodem modo cum mastiche. farina orobi, fœnugræci, cicerū, lupinorum, thure & aliis sarcoticos

coticos pulueres confinges, quos subtilissimè terere oportet, ne asperitate lædant. Itaq; materia tunditur in pila, tenui cribro secernitur, posteà mollitur, ac deinde tenuiùs cribratur, quicquid nó transmeat, repetitur in pilã, ac tandiu conteritur, dũ ad extremũ pollinẽ deueniat. Alia sarcotica per se induntur cauo, vel penicillo vulnerario carpta imponuntur, in fistulas immittũtur clysterio, sed diluta, ab his thorulus mollis vino madẽs superdatur. Vinum sit è dulci austeriusculum, postremò omnia cõmodè alligantur. Æstate bis, hyeme semel in die commutantur, sæpius etiam, si quid phlegmones, doloris, aut casus generis eiusdẽ intercesserit. Lintei lanugo bene munda, impacta vlceri sæpè sufficit. Liquida verò quę in fistula danda sunt, ex incidentibus, mollientibus, & incarnantibus ferè cõparantur, quale est in decocto centaurij, marrubij, apij, absynthij, ligni sancti, aristolochię, ireos, althææ, maluæ, ficuum, passularũ, tragacanthæ, in lixiuio, lotura calcis & acris metallici, aqua vitæ, sarcotici pulueres respergũtur, qualia sunt, radicis althææ, exempto neruo ℥. 1. ficus duæ, cẽtaurij, marrubij, absynthij ana pug. 1. fiat decoctio, in decocto ℥. 4. disperge pulueris ireos, mastiches, aloës, sarcocollæ ana ʒ. 1. Sunt qui aliquid mellis rosacei, vel myrtei commisceant. Aliud. ℞. vini albi odoriferi ℥. 7. aquę vitę optimæ ℥. 3. myrrh. aloes, sarcocollæ ana ʒ. 2. thuris ʒ. 3. seminis hyperici, centaurij, millefolij, verbenę, lingue canis, vtriúsq; cõsolidę an. pug. 1. leniter bulliãt in vino herbæ & semina, deinde exprimantur, affundatur aqua vitæ, reliqua trita misceantur. Fistulæ os obstipetur medicamento

Lanugo lintei.
In fistulis.

ex

ex acriuſcula materia, vt oſtreorum cinere, & axungia vetere, vt incidat, molliat, diſcutiat.

De Epuloticis. CAP. 4.

Natura Epulotici. PLenum vlcus clauditur cicatrice. Epuloticon ſiccat (ſed citra morſum) atque hinc reprimit, carnem reſiccat, cogit, & cute operit, aut certè callo tenui, qui cuti ſimilis eſt. Ex quo ſiccare magis neceſſe eſt, quàm quod vel carnem gignit, vel glutinat. At cicatrix non aliter quàm caro, naturæ opus eſt. *Impropriè dicitur epuloticon.* Aliud verò genus quod licentia epuloticō appellant, quia excreſcentem carnem reprimit, acri natura & iam mordaci. Addunt & tertium genus, quod ſiccat quidem, ſed non adſtringit. Cicatricem ducunt. Pompholyx, cadmia, ceruſa, plumbum, oſtrea vſta & elota (ac pompholyx quidem lotus & cinis eius in iis quæ citra morſum ſiccent) præſtantiſſima ſunt. *Verus pompholyx.* Verus pompholyx efflari poteſt, colore parum candido atque liueſcente, iniectus carbonibus auream flammam edit, is iam olim Aetij memoria parum frequens erat, ac ſæpiùs adulterabatur. E fornacibus ærariis facilè parari poteſt, vbi tum flamma, tum vapor æris, teſtudinem elambit. Pinguis enim, candicans & tenuis fauilla inde exterſa pompholyx eſt. *Cadmia.* Qui verò pompholyx cruſtaceus conuexo quaſi dorſo aſperior, & parte caua lenis eſt, colore modò nigro, modò cinericio, ad cadmię genus potiùs referri debet. *Spodios.* Spodios, quam vertunt cinerulam, è ſolo atque pauimentis fornacum æris euertitur. *Ceruſa.* Ceruſa plurimis locis Gallię conficitur. Venetiis importatur quæ ferè candore vincit, ad cicatricem nihil fortaſſe melior eſt. Recrementum plumbi vſtum, ac ſæpius elotum, terra

ſigillata,

ſigillata, bolus armenius, lapis hæmatites, antiſpodia benè lota, acribus fluxionibus & teneris corporibus omnia inſtituẽda ſunt. Aſperiora ſunt, galla, myrrha, malicoriũ, alumen, æris ſquama, chalcitis, miſy, ærugo, vitrioli genera vſta & elota. Et (quod in his præſtãtiſſimum eſt) crematum æs & elotum. Metallis acribus excreſcens caro conſumitur, vſtis tantum vel elotis, aut vtroque modo maceratis trahitur cicatrix. Sed ſolùm vſta, lotis etiã acriora ſũt. Vruntur ea fictilibus crudis, dum percocta vaſa ſint, extinguuntur vino, tunduntur in mortario affuſa pluuia, mox ſiccantur, cribrantur rariore ſeta, in mortarium aliquoties reperuntur, ne quid vel arenoſum, vel ſcabrum reliquum fiat. Abluuntur ſæpiùs & torrentur, ea ratione quę partim ex Dioſcoride, partim ex Arabum commentariis petenda ſit. Tertiò aliquando & quartò retorrentur, lauantur, in pilam reuocantur, vt ea cura meliùs miteſcant. In vlceribus quæ ęgrè, vixque cicatricem ducũt, tandiu elaborare metallica nõ oportet. In his enim ſemel cremata, ſemel vino vel pluuia extincta, vſur panda ſunt. In calloſis, aqua maris vel aceto extinguere melius eſt. Si ſanies acris eſt, immergãtur lacte, tenuiſſimo liquore oui, rhodoſtagmate, vinum ſubauſterum conuenit, ſiquidem copioſus humor allabitur. Atque hoc lauandis metallicis præferri debet, quod annis & qualitate medium eſt, inutile recens, quodque ætate, vel mordax, vel fugax & lãguidum eſt. Aqua etiã in calore vtilis eſt. Nec alia ratio in lotura ſeruari debet. Atque ea arte tum vſturæ, tum loturę eodem medicamento excreſcentem carnem adimes, cicatricem mollibus, duriſque

Fortiora epulotica.

Præparatio metallorum.

In quibus extingui lauarique conueniat.

quæ corporibus informabis. Malignis idonea sunt. sarcocolla, ichthyocolla, chrysocolla, quæ cruda, admodum acris est, nisi sanie vlceris & sorde dilua tur, plumbum vstum, crematum stibiũ, plumbi recrementũ, squama ferri & stomomatis. Aëris squa-

Squama.

ma præterquam quod siccat, etiam deterget, & pura vlcera efficit, quod reliqua squamarum genera non præstant. Æs vstum carnem exedit, vstum & leniter elotum duris corporibus epuloticon est. Poterit autem vrendo sæpius & lauando ita macerari, vt etiam molli naturæ cõueniat. Leniore metallica, pompholyx, spodium, plumbum, atque inde purgamentum minùs obtundi debent. Cerusa non eget vstura, & lotura satis temperatur. Extergent, æs, æris, squama, stibium, cadmia, vitrioli genera vsta lotaque acrimoniam deponunt, astringẽdi vim ad cicatricem retinent. Eodem modo calce, ostreis, buccinorum cauis & purpurarum, limacum testis atque testudinũ, erinacei spiculis, calculis marinis & silicibus, vstis omnibus & elotis vtẽdum est. Ac breuiter quę in sarcoticis efficacius siccãt, ad creãdam cicatricem transferri possunt. Omnia in cinerem trita specilli nucleo capiãtur, & ita inspergãtur plano. Quæ in cerato myrteo adhibẽtur, leuiora fiunt. Acria verò excepta cera impingi possunt. Cera sequaci vti conueniet, alioquin ad ignem è myrteo pista mollienda est, quale hoc est. ℞. ceræ ℥.4. manibus myrteo tinctis ad ignem molliantur. & cum æris vsti, squamæ æris, & æruginis ana ℥.3. fiat platysma. Sed hoc & alia id genus malignis & contumacibus imperanda sunt. Ac ferè duplici ratione epulotica vsurpãtur, quia alia in farinã trita

Aes vstum.

insper-

inſperguntur, καταπάσματα & ἐπιπάσματα Græci vocant, alij ξυρὰ καὶ ξήρα καὶ ἔππαςα. Alia verò ἐμπλαςρώδη firmo corpore ac tenacius hærente. Addunt alij & ἔμμοτα mollioribus naturis, locis dolētibus aut inflāmatis, quæ liquatis emplaſticis confinguntur. Itaque vbi ægriùs trahitur cicatrix, emplaſtica meliora ſunt, quia diutiùs inhęrēt, quod vim & celeritatem cicatricis adiuuat. Vlcus humidius aridis iuuatur. Molliora corpora linamēto gaudent. Suauiora ferè nec tam aſpera, quæ vel emplaſtri forma, vel in linamentis adhibentur. Recens enata caro, neque acrimonia rodi, neque aſtrictione irritari debet. Corpus ferè accipiunt à cera quæ pinguis ſit, vel natura ſua, vel quia remollita oleo. Olea conueniunt contrahente natura, myrtinū, fraxininū, melinū, terebinthinū, lentiſcinum, maſtichinum, roſaceum, omphacinum, vel in quo oleæ germina, cymæ rubi, cauliculi vlmi, ſalicis, & ſimilium præcoxerint. Quale ſi deſit, ad ea quæ ſiccant, decurrendū erit. Tale vetus eſt, & recens quidem, ſed quod diu efferbuerit. Siccāt & alia, raphaninum, ſycionium, ricininum, quæque vehemēter diſcutiunt. Iiſdē generibus olei, craſſiora pharmaca ad linamentum diluuntur. Quanquam in malignis non oleo, non aqua vtēdum erit, neq; per ſe, neque cum aliis, ſed larigna vel terebinthina mollietur cera, in qua epulotica concipias. Olei modus eſt ad ceram, vt ſit decuplum, vel duodecuplū, copioſius tamen eſſe poteſt & parcius, vt cera mollis eſt & dura, vt ſunt corpora dura & mollia, vt denique vlcera, vel facilè vel ægrè cicatricē trahunt, labris tumentibus & calloſis hæc addūtur ceræ, lari-

Vnde corpus epuloticis.

Modus olei in mollienda cera.

In calloſis labris.

gna,terebinthina,lanarum sordes,medulla cerui & vituli. Quæ cõnexa non solum emolliunt,sed prætereà efficiunt,vt diutiùs hæreat pharmacũ, & tardius exarescat. Prouidendum autẽ, ne quod tenellæ carni pharmacum incũbit ariditate scabrescat, ex quo irritet locum,& ante tẽpus decidat. Ac diutiùs hærere bonũ est,ex quo tertio primùm die,vel eo tardiùs absolui debet. Elarigna & dupla cera ceratum confici potest, Minor sit medullæ modus & œsypi,quam resinæ. Metallica quadruplo & sextuplo cerato capiuntur, In epulotico Zenonis, quod à Galeno descriptũ est,vicesima pars galbani. mol liendo scilicet,metallicis permista est. Verùm præstabit callosa labra circulari malagmate circũscribi mediã verò carnem,cui cicatrix creanda est,epu lotico induci. Alioqui platysma fingatur,quod malacticon sit,qua parte labra contingit,reliqua verò epulotico pharmaco illinatur. Sed in callosis labris si nihil malacticis efficies, ad ea quæ ἐκτυλωτικὰ inde appellant,veniendum. Extrema auxilia sunt ferramenta quæ excidant,& linũ vsurpatum Hippocrati. Flaccidis carnibus balaustia, alumen vstũ, quæque similiter contrahunt,affatim inspergũtur. Verùm liberalius iniici oportet, vbi caro detrahen da est,parcius & in subtilissimum puluerem conleuata,atq; acie cultelli capta,vbi cicatrice caro te genda est. In calloso stupidíque sensus corpore, si neque pletora est, neque cacochymia, acrioribus (idque matutino magis)ad cicatricem vti licet. In aliis vlceribus,quæ leniant ideò miscentur,vt acri moniam retundant. Ac iam progressa carne & cicatricem trahente,oleum,adipem,resinam, ceram aliáque

Modus eorũ quæ epuloticum componunt.

In flaccidis carnibus.

aliáq; id genus coniungit Hippocrates, vt decora, lenis, non ſcabra duráque cicatrix inducatur, idq; hyeme magis quàm Æſtate. Quæ molliora corpora colliquant, durioribus cicatricem trahunt. Rurſus quę his carnem regenerant, mollioribus ferè epulotica ſunt, & acria roſaceo cerato fracta, cicatricem claudunt. Quódque antè dictum eſt, tam poſſunt manſueſcere lotura, quā ſuauis eſt ceruſa. E ſarcoticis ſcordio, carie lignorum, cortice radicis capparis, irionis ſemine, iri, acoro, artemiſia, dracūculi radice, ariſtolochia, cypero, gentiana, & aliis epulotica finguntur, miſta aſtringenti materia, ſed & ea myrteo cerato capta, epulotica ſunt. Acriora quoque, vt calx viua, arrhenicon, ærugo, molliorib. ſarcoticis ad cicatricem temperantur. Eodem modo alumen quod nimiū aſtringit, ſed hæc omnia propoſitis exēplis declarantur. Manna, thus, leuia ſarcotica ſunt calx acrior, nec ſine acrimonia ſquama eſt. Ex his fit aridū Spodorides Aſclepiadis, quod conuenit vlceribus, quæ vix cicatricē trahunt. Calcis viuę ʒ.6. mannę, thuris, ſquamæ ana ʒ.4. vel (vt Heliodorus) calcis viuæ, mannæ, thuris, ana ℥.1. ſquamæ ſemunc. Al. Ireos, mannę ana ʒ. 2. recrementi æris, ſquamæ ana ʒ. 4. Nomæ & putredines niſi vehementiſſimis, acribúſque pharmacis ægrè curantur. Qualia ſunt, Sulphuris viui, auripigm. ſquamæ ana ʒ.2. æris vſti ʒ.1. Al. Sādarachę ſemuncia, aluminis, myrrh. crocomagmatis, ireos ana ſemuncia cyperi ℥. 4. tritis vtere. Fit autem crocomagma è croci drach. centum, myrrhæ, amyli, roſarum, gummi ana ʒ. 50. Siccant, nec ita ſtringunt, myrrha, ſarcocolla, argenti ſpuma, oſtrea, diphry-

Quomodo e ſarcoticis ſiūt epulotica.

ges,ærugo,& alia quædam metallica. Spodios factitia(quod antispodion vocant)in epuloticis cẽsetur. Cyperi radix in nimio humore cicatricẽ trahit. Cucurbita sicca,vsta, humidis preputij vlceribus,nec adeò malignis vtilis est. Ad eadem inueterata,anethi radix vsta inspergitur. Abrotoni radix eadem maligna iuuat. Amylum per se tritum, & cum tantillo aluminis, eisdem vlceribus prodest. Lithargyrus duplo rosaceo vel myrteo coquitur, ac ne efferuescat,paulatim affusa rosacea refringitur,vbi non inquinat,in eadem aqua subigitur,omnia versantur mortario,rebellia curat & humida,loco rosaceæ licebit vti aqua rhois (sumachũ appellant) cornorum ,spinorum(quæ prunella vocant) quãto coquetur diutiùs,tantò siccabit magis. Hordeum combustum Chironiis inspergitur, & quod inde conficitur διὰ κρίθων,serpentia, Chironia, & quæcúnque tardius cicatricem ducũt,persanat. ℞. hordei cremati ℥.10. ęrug. ℥.50. cerę ℥.1. olei masti chini ℥.9. ęrugo ex oleo teritur,cera seorsum liquata coniungitur,leniter coquuntur,refrigeratis hordeum in mortario permiscetur. In summa quæ leniter siccant & astringunt, mollibus corporibus & benignis vlceribus cõueniunt,durioribus naturis, nec ita mãsuetis vitiis,paulò validiora auxilio sũt. In vlceribus quæ pertinaciùs repugnent,ad metallica acria vsta veniendum. In malignis, Chironiis & alioqui desperatis,crudis metallicis & acribus vtendum erit,vbi si nec his quicquam efficitur, ferro & igne opus est. In dysepulotis fugienda μαλθακώδη mollia medicamenta, deinde malactica, adeps suillus,oleum,cera,resina,ammoniacum, & similia,

Cyperus.
Anethi radix & abrotani.
Amylum.
Lithargyrus.
Hordeum est inde διὰ κρίθων.
Vitanda in dysepulotis.

similia, fugiẽda acria, piper, sinapi, sed præcipuè vbi plethora, vel cacochymia. Adhęc quæ humectãt, vt aqua, quanquam non ignorandum ea omnia interim commisceri, verùm alia ratione, quàm vt cicatrice claudant. In Pamphilio Asclepiadis, metallica coquuntur hydrelæo, ex aqua interuntur, si sanies acrior, si quid phlegmonis, si molle corpus est. In albis epuloticis miscetur aqua, vt lithargyrus celeriùs eliquescat. Verùm eò vsq; coquũtur pharmaca, dum tota aqua exhalauerit, atque ita nihilo ferè humidius medicamentum est. Acria discutiũt, & contumacius vitium magis edomant, malactica acrimoniam temperant & molliunt callos. Quòd si omnibus ritè institutis quæ ad topica remedia pertinent, nihilo magis cicatrix inducitur, aut si iã opertum, clausúmque vlcus rescinditur, longiùs requirenda causa est. Ac ferè cicatricem tardant plethora & cacochymia. Copia phlebotomo deplenda est, vitiosus succus pharmaco purgari debet. Quòd si vtrúnque coit, neque in sola copia humorum, sed & in qualitate vitium est, primùm quidẽ phlebotomo, deinde purgante pharmaco leuare corpus necesse est. Sed è varice vitiosa materia vlceri illabi potest. Vbi nõ modò difficilis, sed etiam plena periculi cura est. Secatur vena, purgatur corpus eo cathartico, quod melancholicum succum vna & pituitam ducat, iusta vitæ ratio decernitur. Quibus si parum efficitur, emulgetur varix, ac medius pręciditur. Designãda priùs vena est, attramẽto notatur, aut rubrica, sed ea parte pręcipuè, qua proximè radicem spectat. Hic cultello nudatur cutis, caro inciditur, molliter distinguuntur fibrę, atq;

An aqua recipiatur in epuloticis.

Vnde difficilis cicatrix.

his omninò vulnerata caro explicatur, vbi ſpecillo buxeo, vel eburneo vti cõuenit. Ac iam nudo vaſi culter lenis ſummittendus eſt, vt ab inferiore carne diuulſis fibris, varix abſoluatur, hic volſella vena prehenditur, eleuatur hamo, inferiori parte funiculo religatur, quem acus cõuehat, ſupra funiculum phlebotomo pertũditur, vt reddat ſanguinẽ, quantum ſit opus. Ex quo ſupra vulnus immiſſa acu, vt priùs quę filum ducat, præſtringitur, hic iam vinculum inferius diſtringendum, attollendum membrum eſt; & ſurſum adducta manu, qua venæ menbri decurrunt, & per factum vulnus ſanguis exprimitur; ita paulatim emulgetur varix. Laxatũ filum rurſus obligatur, & media vena pręciditur, qua parte vtrinque funiculo illaqueata eſt. Poſtremò iuſta ratione, ſuóque tempore noua plaga ſananda eſt. Quanquã aliquando contingit, vt iam curato veteri vlcere, maneat incurabile, quod ad varicem eſt, nouo vitio ſubinde affluente. Aliis vtróque vlcere perſanato melancholia commota eſt. Atque vtérque caſus reuocato ſubinde phlebotomo, ſæpiùs purgato corpore iuſta vitæ lege declinari poteſt. Hippocrates rudiùs, ſed meliùs fortaſſe, varicem, ſiue is ſit euidens, ſiue in carne teneatur, multis locis compungit, vbi oportunũ videatur, ac ſanguinẽ nigrum exhaurit. Prohibet autem, vt ne vicina loca quę eodẽ vitio nigricãt ſcalpro exaſperẽtur vulnere illato, quod ægerrimè poſtea percurẽtur. Quòd ſi ab hepate, liene, aut alia parte corporis ducta colluuie in perpetua ſorde vlcus eſt, neceſſarium parti remediũ adhibebis. Ac vomica interior nõnunquã agit cuniculos, qui in exteriꝰ corpꝰ deſinãt, vbi ferè

A partibus corporis tardici cicatrix.

ſed

ſed multò magis prouectis annis, deſperatio eſt. Et ab vlceribus externis in latera initio ducũtur ſinus qui etiamſi lateant, produntur tamen, cum multo plus ſordium colligitur quam ferat ratio & magnitudo vlceris, & pus aliud eſt, quam natura partis gignere conſueuit, ſeroſius ſcilicet aut craſſius quum deniq; qua parte ſubeſt cuniculus, aut ſcabrior, aut pallidior, durior aut mollior cutis eſt. At ſpecillo argenteo, vel cereo res tẽtari poteſt, vbi vel cauterio vel ferramento cauitas detegenda eſt, niſi vel profundior deſcendat, vel grauior caſus à ferro & cauteriis metuatur. Sæpe etiã in vetuſto vlcere, quodq́ue fracturæ coniunctum fuit, os ſubiectum parte aliqua ſyderatum, luridum, carioſum, coaleſcit. Itaque qua parte vitioſum os eſt, abradi ſcalpro, & cauterio inuri debet malè cõpactum reſciſſo callo ad curam de integro reuocandum eſt. Reliquæ fiſſuræ ſedulo compingendæ, & ramenta naturę detrahenda, ſi qua reſtiterint. Inſtauranda quoque vlcerum natura & vicinæ carnis, quæ nonnunquam eo vſque corrupta eſt, vt vel frugi materiã alimẽti poſſit corrumpere, vt iam vicina liueant, nigra ſunt vlcera, modò vieta, modò calloſa, cancroſa, putrida, vermiculantia. Quædam igitur contrariis remediis depelluntur, alia ferro peramputanda, alia igne affligẽda ſunt, ſanguiſugis affixis ſcarificatu & corniculis exhauriẽdum vitium eſt. Ac breuiter ſummouenda omnia, tum quæ cicatricem prohibent, tum quæ eandem factã refricãt. Legitima vitæ inſtituta præſcribi debent, videndumque medico, ne quid vel peccetur ignorantia, vel negligentia omittatur. Lithargyrus per ſe inſperſa, attrita operit. E Lithargyrus.

vino vel aceto teritur,ſiccaturq́; ad cicatricẽ vlcerũ,quæ multo humore madẽt,elota mitiſſima eſt. Lithargyri vſus eſt in paruis vlceribus, in deſquamata cute,& prurigine. In his enim leuiora remedia vſui ſunt,ſæpè etiã in ſubliquidis ceratis, quæ è myrteo,roſaceo,& aliis id genus confingas. Tenuis plũbi lamina plũbum vſtum lotum, ſummoperè medetur cancris. Recremẽtũ plũbi in æquali vino exactiſſimè leuigatur, affuſoque pari myrteo decoquitur,dum ſit luti craſſitudo,& aurium, nariumq́ue vlceribus accõmodatur. Vlceribus ſedis & narium,canaliculus è plumbo fingendus eſt, qui dehiſcat foras,altera parte qua ſubit corpus, in leuem ac rotundum quaſi vmbilicum deſinat, atque hic centro ſuo anguſto foramine pateat,qua videlicet liberũ iter aëris teneatur. Vtero ſimiliter & aliis locis corporis,quę caua ſint,conformari poteſt è figura partis. Cadmia cremata pluribus dieb. leuigatur,ex aceto quidem in malignis,in aliis vino, modò giluo,modo è dulci auſteriuſculo. Atque ſic elaborata incarnat,& cicatrice claudit, Lapis (quẽ calaminarem vocãt) impetigines,herpetas, ſcabras prurigines perſanat,fictili crematur,vino extinguitur,& cadmiæ ſimiliter elaboratur. Ladanũ molle è vino vel ſaliua piſtum eleganter claudit,ea etiam quæ vix cicatricem ducant. Myrteo cerato duplo, triploq́ue iunctum,lene epuloticon eſt. Recens vnguinoſum eſt,&per ſe liqueſcit,myrteo exiguo interdum miſtum. Aridum ætate infriari poteſt. Ex ſcoria & ſquama æris fictili crematis, extinctis vino ex eoq́; diutiſſimè læuigatis,epulotica fiũt,quę maligna iuuent. Medium quoddam genus efficies

Plumbum.

In vlceribus ſedis & narium canaliculis.

Cadmia.

Ladanum.

Ad maligna.
Ad media.

miſta

mista lithargyro. In compositis auxiliis Galenus prætulit quæ è cadmia & ladano conficiuntur, quę cum multa sint, & variè concinnentur, pauca eaque paratu facilia describemus. Cerusæ cadmiæ ana ℥.4. ceræ, myrtini ana ℥.6 Al. Plumbi vsti ℥.3. cadmiæ, æris vsti an. ℥.2. Colophoniæ, olei myrtini ana ℔.2. vini antiqui odorati, quantum sufficit. Cadmia, vt prius, elaboratur, vsta, lota, diuque trita, præstabit quoque pharmacum, si reliqua duo metallica similiter comparentur, deinde Colophonia & oleo vna liquatis, sedulò misceantur. E ladano, quod prætumida vlcerum labra imminuit, callosa mollit, implet caua, & cicatrice claudit. Picis aridæ ℔.1. & semunc. æruginis ℥.3. æris vsti ℥.2. spamę rubrę ℥.2. & semiss. ladani ℥.9. litharg ℔.3. olei, vini optimi an. ℔.2. & semiss. hoc est ℥.30. Lithargyrus oleo coquitur, coctione media reliqua metallica immittuntur, volutantur rudæ, dum non inquinent, hic pix iniicitur, sublatis ac refrigescentibus ladanum è vino tritum coniungitur, omnia conficientur in mortario, hoc & reliqua medicamenta quæ siccent, & non mordeant, diutiùs coqui melius est. Adhibitum in platismate, maligna iuuat, nec ante quartum diem exolui debet. Alia generis eiusdem secũdo & quarto de compositione medic. κτ̃ γένη. Sunt & hæc epulotica & maligna curant. Æruginis, ęris cremati ana ℥. dimid. aluminis ʒ.2. cerę ʒ.10. mitescit vsta ærugine, trita omnia capiuntur cera præmollita igne, vel cerato ex larignæ semũcia, & ceræ ℥.1. alioqui cerato myrteo vel rosaceo. Hoc vt optimo, in malignis Gal. vsus est, quod habet æris combusti, squamæ,

E ladano.

E metallicis.

Galeni ad maligna.

æruginis an.℥.3.trita omnia ceræ pinguis ℥.4. excipienda sunt. Alioqui mollitur cera è myrteo, modo in sole, modo igne. Ac ferè tripla cera est metallicis, aut quadrupla, nonnunquam æqualis est, cōstatque tanto fore acriora, quanto plus metalli, ceræ minus acceperint. Al. Squamæ, æruginis ana ℥.1. ceræ pinguis ℥.6. larignæ semunc. iuncta omnia in platysmate adhibētur, quod vlceris locū, nec eo ampliùs circūscribat. Munienda vicinia iis, quę phlegmonem arceant, tertio quoque vel quarto die platysma reuellendum, hic austero vino fouenda pars est. & platysma, vt prius, apponendum. Repetuntur hæc dum cicatrix dulci incipiat. In callis resinæ loco, vel œsypo, vel medulla cerni præstabit vti. Et hæc quidem è metallis, duris corporibus & malignis vlceribus imperanda sunt. Plura quarto de compositione pharm. κατὰ γένη Vapor è pastillis acribus Andronis, Pasionis è cinabrio vulgari, aliisque id genus maligna iuuat, prius autem hæc suis sordibus expurganda sunt. Leue est, cerussæ, lithargyri an ℔ 1. olei myrtini ℔.2. ceræ ℔.ß. terebinth.℥.3. aluminis ℥.1. piperis semuncia, vel paulò minùs, leuius erit si sesquunciam thuris addideris διὰ χριθῶν clementius, quam quod paulò antè descriptum est. Singulariter facit ad ambusta. Cerussæ ℥.5. al. ℥ 6. & ℥ 2. lithargy.℥.5. hordei tosti ℥.15. al. ℥ 5. (idque melius) ceræ ℥.5. alij ℥.15. (sed maior hic modus est) ol. rosacei vel myrtini ℥.15. alij ℥ 18. metallica è vino terito, ceram cum oleo liquefacito, hordeum cribratum inspergito, omnia coquito, excolato, in mortario conficito. In ambu-

Ambust. stis, alba meliora sunt, quæ neque thus, neque resinam

nam accipiunt, in iis præcipuè, quæ aceto constant, piper additum cicatricem accelerat. Paratur facilè,& mirabiliter iuuat. Aluminis vnc. dimi. in vini, aquæ pluuiæ vnc. 9. diluitur, linteolum vetus, sed bene mundum aqua inculcatur, hócque arefactum sole depectitur, & concerptum imponitur. In sedis, oris & genitalium inueteratis vitiis, vino vti melius est, aqua verò pluuia præferenda, quæ in cauis vlmi vel quercus resederit. Al. Alumen nucis magnitudine teritur,& cum vnc. 3. mellis myrtei vel rosacei coquitur, aut fictili crematur ad eadem vitia. Aliud, in quo veterum & posterorum consensus est. Linteolum aqua illa vel vino madens, & expressum, molliter apprimendum in plano, cui deinde pertenuem plumbi laminam induces & alligabis. Al. sine morsu siccat,& ægrè trahentibus cicatricem conuenit. Cerusæ ʒ. 2. gallar. myrti, recremẽti plumbi an. ʒ. 1. fiat puluis. Aliud. Lithar. cerusæ ana lib. 1. coquantur in ol. albi lib. 2. aquæ purissimæ selibra, dum exhalauerit aqua, & purum pharmacum constiterit, purus sit ignis, & serenus aër, vbi medicamentum incoquitur, liquatis & ita coctis, adde terebinth. vel (si rebelle vlcus est) larignæ vnc. 2. vel vnc. 3. ceræ albæ ℥. quatuor, vel ℥. 6. Nam vt augetur resinæ modus, ita cera augenda est. Postea verò quàm omnia coierint, adde thuris semunciam, pompholygis, ostreorum, cadmię ana vnc. 1. hęc in cinerem vsta lauantur aqua, si sanies acris est, marina verò, vel aceto, si labra vlceris in callum extuberant. Inopia marinę, subduplum salem aqua diffundes. Quòd si multus humor affluit, vino albo pellucido leuiter astringẽte. E cerusa. Album Gal.

metallica

metallica lauabis. Miſcentur autem his, cadmia, pompholyx, ceruſa, lithargyrus, oſtrea, buccinorũ inuolucra, os ſepiæ, calx & ſimilia, quia præterquã quòd epulotica ſint, album colorem iuuant, qualia fingi voluit antiquitas. Calx ſepties lota, è roſaceo vel aqua diluitur, exponitur ſoli æſtu medio, ſubinde reuoluitur, teritur, abluitur, cum iam ſatis lota tritáque exaruit, è roſaceo pinſitur, imponitur, cicatricem ducit, vlcera neruorum maligna iuuat, & ambuſtis auxilio eſt. Sordes quæ in ampullis lucernariis ſubſidet, vlcera quæ mediis digitis excitãtur, alopecias quoque adiuuat. διὰ χαλκίτεως ex auſtero, rubróque vino ſubigitur, deinde emollitur oleo melino vel myrteo, roſaceo etiam, ſi quis rubor calórque in oris vlceris exiſtit, alioqui craſſius in platyſmate inducitur, vt vicina comprehendat, qua videlicet metus eſt, ne quid humoris affluat.

Calx.

Album Actuarij. Album Actuarij capite de repellẽtibus deſcriptũ, epuloticon eſt, vt quæ emplaſtra alba è ceruſa fingunt, quale hoc eſt non abſimile albo Galeni. Ceræ vnc. 4. roſacei lib. ſemiſſ. terebinth. vnc. 3. ceruſæ ℥. 2. lithar. ℥. 1. thuris, cineris ex cochleis crematis ana ſemunc. cera, oleum, terebinth. ſimul funduntur, reliqua miſcentur, verſantur omnia, & in mortario vniuntur. Aliud leuius. ℞. ceruſę ℥. 1. lith. ℥. 2. aquę roſarum ſeſquunc. roſacei lib. 1. metallica trita in mortario fortiter perfricãtur piſtillo duro, quod cum fit, deinceps ac paulatim liquida affunduntur.

Album Rhazæ. Album Rhazæ. Olei roſacei lib. 1. ceruſæ ℥. 1. cerę ℥. 2. caphuræ ʒ. 1. albumina ouorum tria, melius fiet cum ſemun. vel ʒ. 6. litharg. Leue eſt, & magis conuenit, vbi calor, vitio, excoriatio eſt. Ce-

ruſa

rusa per se in pari rosaceo cocta ambusta, iuuat, & attrita. Ad eadem facit vnguentũ de cerusa. Alij ex rhodostagmate cerusam terunt, vt sit liquidi mellis crassitudo, quod in calore, in paruis inflãmationibus, quales ad nasi pinnas eueniunt, vtile est. Trita è vino humidioribus vlceribus cõuenit, per se ambusta curat, permista butyro, mollit, coquit, cicatricem claudit. Epulotica sunt, vnguentum desiccans rubrum, vnguentũ de plumbo, & alia. Puluis epuloticus balaustiorum, sanguinis draconis, cadmiæ argenti, æris vsti loti an. fiat puluis, duris corporibus, contumacibus vitiis & nimium humidis vtilis est. Vtráq; plantago cum radice siccatur vmbra, trita ad cicatricem inspergitur. Triapharmacũ, quodque huic simile ex litharg. & oxelæo, in glutinãtibus describetur, epulotica sunt. Nutritum quoque quod à Rhaze & Auic. hoc modo fit. Lithargyrus in pollinẽ trita ex aceto & rosaceo diu versatur in mortario (vt quidam volunt) plumbo, pistillo plũbeo, modus est vt inde crassior fermentetur, & exturgeat. Sunt qui addant sextulam æris vsti, vel cremati plũbi, aut tãtundem aluminis, balaustiorum, rubiæ, sanguinis draconis, cadmię argẽti, caphurę, idq́; singulari ope in malignis & pertinacibus vitiis. In cãcrosis cerusa permiscetur pistillo & mortario plumbeo. Alij hoc modo. Lithar. cerusæ an. ℥. 2. teruntur in mortario, vniuntúrq; ex olei myrtini vel ros. sesquunc. Sunt qui oleum priùs circumagant in pila plũbea, & radio plumbeo concutiant dum crassescat, & nigrius euadat, vt olim Apollonius. Alij sic vnita omnia olla noua vrunt, puluerẽ reponunt mirabili remedio ad cancrosa, malignáq;

Cerusa. *Vnguenta epulotica.* *Plantago.* *Nutritum.*

sedis

Ad cancros pudendorum. ſedis & genitalium vlcera. Alij loco olei ſuccum acetoſæ, ſolani, polygoni, plantag. omphacis & ſimilium, eo modo exercent plumbo, & metallis ad vſturam iungunt. Quidam etiam theriacã addunt, & vna cum aliis concrematur. Frequentiſſimus etiã *Pompholyx.* vſus eſt pompholygos, ſuo vetuſtas, ſuo poſteritas vtráque ſalubriter vſa eſt. Vritur pompholyx, & in cinerem reſoluitur, in ſolani ſucco, rhodoſtagmate & aliis generis eiuſdem diem integrum maceratur, tum piſtillo plũbeo in plumbeo mortario diu exercetur, bis in die inſeritur cancroſis vlceribus & malignis. Quod autem pharmacum διαπομφόλυγος inde conficitur, variè deſcribunt. Aliter enim Oribaſ. Paulus, Aëtius, aliter quoque Arabes. Sed hoc maximè epuloticon eſt. ℞. pompholygis, ceruſæ, lithar. ana ℥. 1. ladani ℥. 2. acaciæ ℥. 4. ceræ ℥. 3. myr. ℥. 8. ouorum aſſatorũ vitellos 9. metallica è vino terito, cerã cum oleo liquefacito, ex quo ladanum & acaciam cómiſceto, deinde vitellos & metallica in mortario reliquis coniũgito. Simile ferè quod ſequitur. ℞. ceruſæ, lithar. pompholyg. ana ℥ 2. cadmiæ ℥. 4. medullæ cerui ℥. 3. ceræ, ol. roſacei an. lib. 1. myrtini ℔ ß. Liquatis aliis metallica è vino trita permiſcentur. Hoc canceroſis conuenit, pueris, eunuchis, mulieribus, atque omninò mollibus corporibus, vbi cicatrix citra dolorem ducẽda eſt. Nicolai, Olei roſarum ℥. 10. ceræ albæ ℥. 5. ſucci expreſſi è granis ſolani ℥. 8. ceruſæ lotæ ℥. 4. plũbi vſti, tuthiæ an. ℥. 2. thuris ℥. 1. oleũ cũ ſucco decoquito, donec expirauit ſuccus, deinde cerã oleo confundito reliqua in farinã trita in mortario permiſceto, omniáq; diu circumuoluito. In putridis & canceroſis, vbi

vbi feruor aliquis est, summa fiducia vsurpandum est, quod nulli veterum compositionum cedit. In corrodentibus & inflammatis vlceribus, succo seri dis subigunt. Liquido cerato rosaceo emolliūt, immittunt tubulo ad rhagadas & alia id genus, in callosis, lini succus & adipes misceri possunt, ad inflāmata, croco & vitellis oui intingitur. Atq; hæc sufficiant. Reliquum verò genus est eorum, quæ excrescentem carnem detrahant, de quibus capite de Pyroticis abundè differetur. In cicatrice vitia sunt, quia excrescit, quia caua est, quia deformis, durior scabrior, mollior, & maior est. Excrescit parum siccato, purgatoque vlcere. Caua est nimium siccato, & ante tēpus inductis epuloticis, vel quia pars subiecti ossis igne absumpta, sublata ferro, aut abscessu excidit. Deformē facit sutura frequentior & inepta, maior incisio, & alia quæ vel cauā, vel eminētem efficiunt. Durior est, nimium siccātibus medicamentis, nec lenientibus tēpore immistis, quod vt ante scriptum, præcepit Hippocrates. Mollior infra modū siccato vlcere. Excrescens cathæreticis reformatur, scarificatur, absumitur. Caua refricāda & exterenda, vt quod desit aggignatur. Mollior siccāda est. Deformitas mollientibus, lenientib. discutientibus, exedentibus quoque & cathæreticis, aliquando etiā astrictione medicamentorum corrigitur. Ad hæc omnia materia suis locis descripta est. Epuloticis vtimur iam prope pleno, nondū tamen adæquato vlcere. Celsus linamēto è frigida presso primùm integit, deinde vbi iam æquata cuti caro est, sicco vtitur. Ac bene fiet, si in frigida illa alumē maduerit, & quod inseritur siccum in eadem mersum

Quando epulotici vsus & ratio vtendi.

ſum exaruerit.Et hæc quidem in leui vlcere faciũt ſatis.In maligno,bene puro linteolo ſinum molliter extergebis, epuloticon induces quod plurimũ ſiccet.Et quia ferè aliquid calli labris concreuit, oras vlceris pharmaco circũſcribes,quod attenuet. In dolore,rubore,phlegmone & rheumate, parygro recenti vtendum erit, vel διὰ χαλκίτεως liquido in platiſmate. Attenuant platiſma æquali linteo contegitur,ex quo ſplenium ſuperdatur,expreſſum frigida aliquando vino.Ac frigiditas ſplenij,ſubinde refuſo frigido liquore contineri debet poſtremò faſciæ commodè alligandæ, quas tertio primum die abſolues.Hic molli flocco ſaniem detergebis,& priorem curam omninò reuocabis,è re nata vel retento,vel mutato conſilio. Recentiores vino calido,cui balauſtia concoxerint ,aut ſimilia, vlcus fouent,alioquin aqua,ſi quid caloris eſt, quæ vim aluminis conceperit. Ac ſit octupla aqua alumini.Sed in calore aſtrictio ſuſpecta eſt molli vellere humorem ſorbent pharmacum imponunt,ſuperdãt ſtuppas vino madidas,vel aqua, omnia glutinantibus faſciis cõſtringunt,non iis quidem, quę ita contrahant,vt è rotundo oblongum fiat,niſi cauitas ſuperſit,& vna cures,vt & glutines, & cicatrice claudas.Galenus interdixit aqua, vt ne nudũ vlcus contingeret.At in calore & iam procedente cicatrice,non adeo nocere poteſt. Cicatrix(ſi quidem naturaliter ducitur) in ambitum vlceris ſanis partibus primum concreſcit, deinde paulatim ad centrum progreditur, poſtremò in ipſo centro coaleſcit atque perficitur.

De glu-

De glutinantibus. CAP. 5.

LOngiùs fortasse, quã res postulabat, de glutinantibus sermo dilatus est. Verũ ita nos coëgit traxitque consequens medelarum ratio, nec alius obtigit locus, in quo de illis orationem commodius institueremus κολλητικὰ Græci vocant συμφυλωτικὰ & τραυματικά. Quidam etiam ἔναιμα, & peculiariter quæ cruentis vulneribus adhibenbentur. Siccant hæc omnia ad secundum ferè gradum, media natura inter ea quæ ad cicatricem ducunt, & quæ carnem regenerant, nõ detergent, sed astringunt, prohibentque, ne quid humoris vlcerũ labris obueniat. Nec in cruentis solum vsurpari solent, sed ad sinus, fistulas, maligna vetustaq; vlcera transferuntur. Opitulantur celeriùs, si integra partium natura est si paucus sanguis idemq; purus affluit, si non abrasa, nõ præcisa, sed vel salua, vel parte aliqua etiamdũ hærens cutis est. Etenim cuti cũ subiecta carne naturalis quædam amicitia coiit, vt ægerrimè senescãt, quibus omninò illa excidit, facillimè, vbi incolumis seruata est. Mirũ quod præcisa, sed loco suo reddita, coalescit, recipit spiritũ, & quasi mortua reuiuiscit, quodq; è plaga liuore ducto, nõ in iuuene solo, sed etiã sene viuidũ calorẽ recuperat. Magna igitur cutis habẽda ratio, neque ob id solùm, quod inde celeriùs glutinatur vulnus sed quia interiecta cute plurimis iuuatur, quę nuda caro non perferat. Nudũ vlcus linteo, lana, spõgia irritatur, medicamẽtis paregoricis sordes colligit, vellicatur catharticis, iuuatur omnib. si familiari cute quasi propugnaculo obtectũ est. Ideoq; & abrasa cutis & pẽdula, suo loco inducatur, & redu-

Facultas glutinantium.

cta molliter apprimatur, sic enim vlceri celeriùs cõsuescet. Neq; desperat quæ suspẽsa, iã liuida aut nigra est, etiã si eo abscessit loco, vbi os sine carne, vel cartilago subiecta est. Ea enim vel in hoc acerbo casu suo corpori reconciliatur, & vitalẽ spiritũ recipit quod in genu & nuda carne tibia, in gibbero, vbi tantũ subiecta cuti mẽbrana est, experiri licet. Idque fieri tum aliorũ pharmacorũ ope, prodidit Galenus, tum celebri illo, quod Heræ & Attalo attributum. Describitur hoc libro primo de compositione pharma. κατὰ γένη, titulo διὰ κιττέρεως Actalo & Hera authoribus, & paulò pòst in Albis Asclepiadis. Asclepiades Pãphiliũ vocauit. Iam verò & labra vlceris animaduertẽda sunt, quia videlicet alia cõtracta, alia euersa, plurima deiscunt.

Labrorum vlceris ratio.

Quas formas vlcerum in vario labiorũ motu percipias. Os enim cõmissis labris interdum clauditur nonnũquam illa diducũtur, vt sit hiatus. Aliquãdo quoque aliter deformantur, quia alterũ retortum labrũ & euersum, alterũ in os reductũ, vel vtraque modò intrò, modò foras replicata sunt.

Ad contracta labra.

Contracta labra vlcerũ specillo vulnerario molliter disiungẽda, & vtrinque abductis fasciis, vt extra vulnus magis cõstringantur, separanda sunt. Colligenda verò, quæ plurimũ hiant, à sanis partibus ineunte fascia, quæ vt ad oras vulneris propiùs accedit, ita firmiùs astringatur, ea scilicet ratione, vt ne nimiũ cogendo, nimium cõprimas, & dolorem gignas. Euerso tantum altero vlceris labro hinc lintea abduces, & in alterã partẽ quasi trahẽdo volutabis. Si vtrunque euertitur, ea quam ἐκ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσιν vocãt, necessaria est. Atque hæc labra flaccidis, callo-

sis,

ſis, muccoſis & cãcroſis vlceribus magis eueniũt. Iam verò glutinatio fit, vel innata carne (συνάρκωσιν Græci vocant) vel eo quem illi ἀγκτηριασμὸν, noſtri infibulationem appellant, deinde etiam τὴν ῥαφὴν ſutura, poſtremò κατ' ἐπίδεσιν faſciis obligatis, quã deligationem vertunt. Sed omninò vt vulnus glutinetur, enato corpore, religatis, vt priùs, & inter ſe plexis carnium fibris coire neceſſe eſt. Id quod fibulis acu & faſciis ſępenumerò admaturatur. Ac ferè vt ſunt vlcera & partes, ita remedia diſtinguũtur. In paruo ac recẽti vlcere faſciola in orbem nexa ſatis eſſe poteſt, & quæ cultellis, cibariis fiũt, ſolo ſuctu, q̃ partes colligat, ſæpiùs coaleſcũt. Alia vulgari terebinthina illita (quę abietina potius vocãda eſt) & iniecta faſciola celerrimè cõmittuntur. Verùm nullum omninò vulnus vel minimum, etiam ſi acus minima pupugerit, contemni debet, multò minùs, vel plethora, vel cacochymia, vel deniq; ſenſus acrior in metu eſt alioqui dolor, phlegmone, conuulſio ad exitium ſequi conſueuit. Itaque ſtatim initiò relicta glutinãdi via, paregoricis vtendũ erit, quæ dolorem leniant, & à phlegmone vindicent partem, donec omnia pericula abiiſſe videãtur. Ac ferè quinto & ſeptimo die grauiores caſus ſeſe proferunt, quos cum æger ſaluus euaſit, & omnia tuta ſunt, deterſum ſiccatúmq; vlcus glutinabis. In maiori vulnere maiora remedia quærẽda ſunt, deligatio, ſutura, fibula, medicatio, vbi medicamentum quoque ſiccare magis neceſſe eſt, hicq; audienda ſunt magnũ & paruum in ſectione, non quorundam veterum opinione, qui ἐπίκαιρον, inſigne vulnus è natura loci, μέγα, magnum è periculo

Quatuor rationes glutinandi.

Nullum vulnus vel minimum contemnendum.

In maiori vulnere.

definiunt. In glutinãdo distingui debet naura corporum, quia videlicet (vt loquuntur illi) aliud δυσεπουλωτὸς, quódque ægrè coalescit, aliud εὐεπουλωτὸς, in quo vulnera celeriter cõiunguntur. Vulnera rotũda non facilè glutinari, nisi in longitudinẽ dissecẽtur testes sunt, Hippocrates Aristoteles, Gal. Cassius & alij medici veteres. Lentiginosa corpora, ruffa, cacochyma tardiùs sanescunt. Ac breuiter difficultas nascitur ex iis, quæ in rebelli vlcere proximo capite tradita sunt, adhæc externis casibus, culpa medicorum, ægri & eorum qui ægro inseruiunt. Primùm igitur in cruẽto vulnere (si quidẽ neque profundum est neq; hemorrhagia extitit) molli tormẽto, spongia, panniculo detergendus cruor est, atq; illa priùs inculcãtur frigida, & expressa adhibentur. Patrocles apud Homerum Eryphili vulnus tepida exterget, rudiùs quidem, quod postea ab Hippocrate interdictum fuit. Quòd si altiùs descẽdit vulnus erupitq; sanguis, aceto magis vtendũ erit. Sic enim grumos incides, & sanguinẽ cohibebis. In neruis, ab aceto metus est, nisi seruata tenuitate, frigiditatẽ eius exoluas. Ideóque specilli extremo linteolũ alligabis, quod vel sapa, vel melicrato madefacies. In lacunis & vlcere veteri vbi glutinãdi tẽpus accesserit, vinũ & œnomeli idonea sunt. In mulieribus, pueris, eunuchis, atq; id genus corporibus, tũ alias, tum maximè vulnerato capite, aceto abstinemus. Idem aperto periostio relinquendũ est. Aceti loco, vino & œnómelite floccũ intingimus, exprimimus & cruorem inde extergemus. Atque vbi is ritè detersus est, nihilque labris vlceris intercedit, qualia sunt grumus, pilus, oleũ pluma & similia, sequitur

Ratio glutinandi.

Aqua & aceti vsus.

vt

vt latera lateribus, oræ oris, ritè coeant. Ponimus autem neque dolore, neque phlegmone, neque vllo alio vitio vlcus laborare, ac iustá carnē lateribus vulneris interesse. In rectis vulneribus labra facilè adducũtur, multò magis si molle corpus est, & adducta fasciis cõtinenda sunt, ex duplici initio, aliòqui simplicibus, sed futura interdũ addita, & fibulis. In transuerso vulnere oræ dissidēt magis, quare futuris & fibulis opus est. Atque has figuras vulnerum ex fibrarum cursu, quę musculos intexunt, distinguere oportet. In magnis & profundis vulneribus vincula ex duobus initiis necessaria, eadē quoque in latis & profundis, sed hęc prætereà altis futuris cogenda sunt, neutra verò pręproperè glutinanda, ne quid reliquum fiat, vnde posteà recrudescant. Fascias autem austero vino & nigro maduisse iuuat, quod in cæteris vulneribus præferendum est, quia repellit, phlegmonem prohibet & cogit. Quin & aliquod eorũ quę contrahunt, licebit incoquere, sed modus sit, vt ne nimis adstringendo moueatur dolor. In molli parte, extrema auricula, imo naso, frõte, bucca, palpebris, cute gutturis, ventre, mēbranis, quæ non sunt tendines, sutura cõuenit. Præputium assuitur & infibulatur vt carnosum genus, vbi nimiũ dehiscit, nec orę facilè cõiunguntur. In capitis vulneribus extrema cutis, tũ suturis, tum fibulis cõmitti potest. Cartilagines auris effractas Archigenes fibulis cõtinebat, & argilla cauum auriculæ implebat, ne cõciderer. Alij diuisas partes eiusmodi, primùm quidem digitis cõmittunt, deinde glutine, visco aliísque generis eiusdem in breui platysmate quasi ferruminant. Sed quę viscida impingas,

In transuerso.

In magno & profundo.

pingàs, glutinare præstat, vt non solùm contineāt, sed diuisas inter se partes concilient, atq; conglutinent. In particulari materia eadem seruatur ratio, quæ iā sæpius in aliis generibus pharmacorū præscripta est. Eáque seligenda, vt sunt partes, vt molle durúmve corpus, vt recēs, vetustum, paruum, magnúmque vulnus est, quod in fasciis, fibulis, suturis similiter distingui debet. Ac præcipua ratio haberi debet in vulneribus, quę in ventres corporis penetrant, aut alioqui multū profunda sunt, vt ne commissa parte, quę exterior est, interior distincta, inglutinatáque maneat, aut si hæc quidē glutinatur, infirmior tamen sit cicatrix atque vnitio, vnde & suppuratio intus colligatur, soluta cicatrice, & exteriores oræ resoluantur, quod monuit Hippocrat. Glutinādi vim habent ebulus, sambucus, syderitis, palmæ, pini, tædæ cortices, dracōtij folia recentia, herba quæ fraga gignit, anagallis, salix, androsæmū, astragalus, phlomunculus, telephium, symphytum, petræum, araneæ tela, sed ea præcipuè, cui è pistrino farina incederit. Equisetum maxima vulnera præsectos etiam neruos cōglutinat. Coccus baphicus ex aceto pistus ingentia vulnera coniungit, cū oxymelite diuisos neruos conciliat. Magnis quoq; vulneribus Chamæpytis idonea est. Arrnoglossum quadam temperaturæ symmetria iungendis veteribus lacunis, atque recētibus vulneribus, nulli remediorum cedit. Rebellia, rheumatica, putrilaginosa vlcera, & in dysenteriis facta percurat. Eáque omnia, quia conuenienter refrigerat, siccat, adstringit, nec mordet, leuiter digerit & exterget. In humidis vlceribus, & partibus quæ natura

Particularis materia quomodo seligenda.

Chamæpytis.

ſicciore prædıtæ ſint,tota herba cum radicibus ſic-catur,tritaque inſpergitur,idẽ rhei per ſe commo dum ſemen eſt. Spongia,lana ſuccida,linteolũ, immerguntur aqua,aut vino potius, vel ſi profluxit ſanguis,oxycrato,ad hæc liquoribus aliis,qui contrahant,deinde expreſſa vulneri colligantur. Querna folia trita in leui petra, vulneri ſecuri facto Galenus appoſuit vt etiam vicina comprehenderent, eoq; remedio glutinauit,ea ipſa vino cõſpergi poſſunt. Caſeus recens & oxygalactinus, Iſatis ſatiua, neruos præciſos & tẽdines in fine muſculorũ iungunt,& duriora corpora conglutinant. Centauriũ minus,foliis & floribus vlcera magna coniungit, arefactũ collecticis miſcetur,multo magis ſi rheumaticum vlcus eſt. In quo genere præſtantiſſima medicamenta ſunt,quæ valde ſiccant, leniter adſtringunt,vt non mordeant. Pentaphylli foliũ neruos adiuuat,cum melle tritum. Ad vlcera capitis, myrrha,aloë,terebinthina,aſſis aliis tritiſq;, farina toſti hordei & milij,Mummia vtendum eſt. Calamynthę ſuccus membranis vulneratis infuſus egregiè glutinat. Sed hoc&ſimilia,acriora ſcilicet,quęque vehementer ſiccant, Megetis ſunt Sydonij & Eudemi qui in membranis cerebri, acribus, mordẽtibus oxymelite,aliiſque generis eiuſdẽ vſi ſunt. Milij farina iiſdem vulneribus inſpergitur. Reſina, pix ſicca,amurca cocta,duris corporibus adhibenda ſunt. Pix humida minus quam ſicca mordax. hordeum vſtũm,aloë ex aqua trita ;. hærbæ folia & ſuccus,quam ex India comportant,& patrio nomine Zambanam appellant. Aloe vulgaris eſt, quæ tenaci vita in multos mẽſes viget,è laquearibus ę-

Spongia &c.

Iſatis.

Centaurium minus.

Zamb. ind.

dium & tabulatis magna viroris cōmendatione su ſpenditur. Conſtat hoc remediū certo experimento nautarum. In colleticis quæ ad manū ſunt, præcipua laus attractylidi. Eius cacumina auſtero vino vel oxycrato incoquuntur, excipitur concha quod enatat oleoſum. Eadem quoque in reticulum data, quod duabus ollis argilla iūctis, eliciendo oleo intercedit, oleagineum liquorem reddit. Atque ollā ſuperiorem igne cingi, inferiorem terra defodi, reliquaque omnia ea ratione cōparari oportet, quæ superiore libro præſcripta eſt. Cuidā deciſus naſus, qua os in cartilaginem deſinit. Ruſticus propè dentem partem alteri digitis coniunxit, herbam tuſam, & è vino nigro tritam, quod millefolium appellāt, impegit, rudiùs omnia colligauit, vnde celeriter reſtitit profluens ſanguis, & vulnus pulchra cicatrice breui coiit. Folia hederæ recētia in vino cocta, grādia vulnera coniungunt, & maligna ſanant, atque inde ſuccus tum per ſe tum roſaceo temperatus (ſi quidem acrior videatur) narium vlcera & aurium percurat. In vlmo multa ſunt quę laudes. Decocto vlmi compingēdis fractis oſſibus, veteres vſi ſunt eiuſdem cortex & folia adalligata, glutinant, ambuſta iuuant, vt ſine manifeſta cicatrice coiiſſe videātur. Teruntur folia, cortex veluti faſcia obligatur. Purgat, implet, cicatricē ducit, glutinat, exterit, delet papularū veſtigia, & artificialibus balſamis cōmiſcetur aqua, quæ vlmi folliculis includitur, bene purgata vermiculis. Ea crito vſus eſt ad Lichenas. Balſamo quodā raro & pretioſo principes vtūtur glutinando. Sunt qui eā aquam quæ caſtratis vitibus exudat vere, lenticula vitrea excipiant, vas

Attractylis. *Hedera.* *Vlmus.* *Aqua in ſeniculis vlmi.* *Aqua vitis.*

operculatum

operculatum sedulò, clausumque, annum integrũ exponũt soli, loco subdiali, sed qui ab iniuriis cœli tutus esse possit, ac lenticulam ad solẽ subinde vertunt, vt vndequaque radij euerberent, & aquã coquant. Melligo tandem concrescit, quę fit balsamo viribus æqualis, ἀμπελοσάλαγμα ex analogia (si vis) appelles. Duriorum sunt corporũ, sorbus, mespilus, pinaster, quercus, & quæcunque acerba sunt. Simite quernis foliis comparanda sunt. Addunt bolum armenam terram sigillatam, & similia. Composita sunt cerati myrtini ℥. 3. cerusæ ℥. 1. vetusta glutinat. Aloë arida œnomelite coquitur, linamẽtũ inde tinctũ vulneribus capitis inseritur, phlegmonem prohibet & iungit. Galenus mollioribus naturis pharmaca temperauit ex lithargyro, oxelæo & œnelæo, durioribus ex ærugine, bitumine, squama, aloë & myrrha. In quibus quia bitumen præcipuã vim habet, verùm friabilius est, quam vt solutum oleo emplastrum reddat, cera quoque ad corpus vna temperatur. Sed oleum & cera vim bituminis exoluunt, ideoque squama additur, ærugo & alia, atque hinc vocata barbara comparantur. Fistulas expurgat, glutinat, priusquam occalescant, & cicatrice tegit. Induratis musculis vtile est. Lithargyri ℥. 4. olei & aceti an. ℔. 1. vel paulò minus coquãtur omnia dũ omninò combibitum oleum, acetum vero expirasse videatur, nec iam inquinet, & nigro splendeat. Acetum sit acerrimum, pellucidum, ex vino factum non aquoso, oleum verò antiquissimum. Hoc parabili auxilio Galenus parotidas criticas, quæ iam fistulas traherent, in pueris, adolescentibus, mulierib. sæpius curauit. Siccat sine *Galenus pharmaca.*

morsu, vlcera difficilia persanat, cruenta glutinat, omninoque vlcera magna paruaque iuuat, dum ad cicatricem perueniant. Hoc emplastrum alij nigrum, alij vnguentum de lithargyro coctum appellant, nec à Tripharmaco Mesues alia re differt. quàm quod plus habet aceti & olei. Recentiores enim parem aceti modum & lithargyri, duplum oleum commune vel rosaceum commiscet. Differt autem è Nutrito, quod aliud Tripharmacum est Mesuæ, quia in hoc materia cruda est, ex quo non ita siccat, & vim aliquam concipit è plumbeo mortario, in quo conficiunt. Quod ex lithargyro & œnelæo fit, contra rheumata valet, induratos musculos adiuuat, & cruenta iungit. Litharg. libr. 1. octo dies, vel eò plures in Sole teritur affuso vino giluo, tenui, pellucido, odoro, subadstringente. Ac quantò plus vini combibet, tantò efficacius futurũ est, postea cum sesquilibra, libris duabus olei plus minúsve excoquitur, dum non inquinet. At hæc assiduè versare spatha necesse est. Melina sunt multa 2. de compositione pharmac. κατὰ γένη, quæ glutinent. Quod sequitur ex vino Heræ, luxata firmat, recentes puerorum strumas discutit, inueteratos sinus, quique in vacua penetrent, percurat. Recẽtia vulnera etiã magna cõglutinat. Litharg. auri lib. 1. hoc est ℥. 12. sic enim perpetuò libram Græcorum vsurpamus. diu teritur in Sole affuso vino giluo, tenui pellucido, vt prius. Quo teretur diutius, & plus liquoris rapiet, eo præstãtius euadet. Ex quo iterũ leuigatur in mortario, instillato deinceps atq; alternatim modo oleo concalfacto, modo vino illo, atque vtroq; quantũ fieri potest, saturari debet.

Tripharmacum.

Nutritum.

Hic

Hîc in cacabum transmittitur, & cum olei & vini cilui ana ℥.9.vel eò pluribus excoquitur, bene cochtæ lithargyro immiscentur resinæ pini leuigatissimæ ℔.1.ceræ albæ ʒ.10 opopanacis sesquunc.coquuntur omnia molli igne,dum non inquinent.In vsu,sanguine agrestis columbæ conspergitur. Al. Crititonis,quod iungit recentia, cicatricem ducit & extrahit.Litharg.lib.1.ceræ lib.1.terebinth. ℥.2. æruginis ℥.2.olei veteri ℥.9.aceti ℥.2.& semiss.Litharg.oleum,acetum,ærugo blando igne coquenda sunt,iam propriè coeuntibus resina ceráq; coniungitur,coquuntur dũ sint corpus, & non inquinent. Magis glutinabit pharmacũ,si myrrhæ,aloës, sarcocollæ ana ʒ.1.misceas ea quæ per se glutinẽt. In malignis, squamę & vitrioli genera conspergi possunt.Celebre & polychrestó Macherionis pharmacum ad vlcera maligna,recẽtia glutinat, phlegmonem prohibet,præcipuè vbi aliquid contusum fuerit, rabiosi canis morsibus medetur impositum, ac subinde commutatum, phagedænis conuenit aurium,nariúmque vlceribus carnem generat. In genitalibus & nudatis ossibus idem efficit. Aristoloch.rotundæ galbani, opopanacis, æruginis,iridis,ammoniaci,myrrh.ana ℥.1. terebint. ceræ,ol.omphacini ana ℥.7.& semiss.Ærugo ex dimidio ol.seorsum teritur.cum reliquo oleo,cera & terebinthina molliter coquuntur, ærugo additur, posteà verò ammoniacum ex aceto fusum,galbanũ purgatum,& opopanax permiscẽtur postremò refrigeratis reliqua insperguntur. Ægyptiac. Andromachi vulnera en se facta,vel profundissima,triduo glutinat,quod capite de ossium vitiis describetur.

Crititonis. *Macherionis.* *AEgyptiac. Andromachi.*

alia

Διὰ χαλκίτεως fiſtulas & magna vlcera coniungit. Axúngiæ veteris bene purgatæ fibris & ſine ſale ℔. 2. ol. veteris, litharg. ana ℔. 3. chalciteos ℥. 6. conficiatur ex arte. Quòd ſi palmaria ſpatha defuerit, ſaligna rudicula cōmouebis, aut ex ea materia, quæ glutinando cōueniat, non radice cānæ, cui magna vis ineſt detergendi. Salix verò ſiccat & aſtringit, idque ſine morſu, quæ omnia glutinando idonea ſunt. Quod è ſucco liliorū conficitur, diuturna malignáque vlcera cóglutinat, nimio humore languidis male coaleſcentibus, cicatricem ægrè trahētibus vtiliſſimum eſt, vehementer ſiccat, ídque citra morſum, vt inciſa capita muſculorum poſſit cóiūgere. Succi foliorum lilij ℥. 5. mellis & aceti an. ℥. 1. coque lento igne, dum craſſeſcat. Alij è ſymphyti ſucco & aliis quæ per ſe glutinent, melle roſato & aceto ſambucino eadē pharmaca componunt, quæ efficaciſſimè glutinent. Ad neruorum vulnera cochlearum carnes conciſę tritæque adiecta myrrha & thure conferunt. Eoſdē neruos vniunt lumbrici terræ triti & impoſiti. Iam verò cruentis, ſuggillatis, exciſis quacúnque parte corporis, vitiligini, lepræ, maculis, cruſtis efficaciſſimè opitulatur, quod paratur ex Attractylide. Attractylidis effoſæ cum radice, deinde ſiccatæ vmbra, poſtremò tritæ vnc. quatuor, ol. dulcis vnc. quatuor, Colophoniæ ſeſquilibra, æruginis ℥. 2. cerę ℥. 8. Oleum ceram, Colophoniam liquefacta excolato, deinde æruginem, poſteà herbam commiſceto, iuncta omnia frigida immergito manibus verſato, pinſitóque: piſta in aqua noctem ſinito, atque ita vſui reponito, verùm Colophonia noſtra ſiccior eſt. Liquida quoq; vete-

Salix.

E ſucco liliorum.

Ad neruos.

Ex Attractylide.

res vtebantur: quę si desit, sicca partim oleo, partim terebinthina mollienda erit. Hoc autē glutinat recentia. Rhodini vel myrtini ℥. 1. terebint. ℥. 1. ęruginis ʒ. 2. si quidē lota est, & molliora sunt corpora, alioqui sesquidrachma. Barbarū Galeni. Picis ℔. 1. bituminis, cerę ana selib. ammoniaci, mannæ an. ℥. 3. cerusæ sesquunc. ol. ℥. 20. nam sic melius, quàm ʒ. 17. Al. Est & aliud insigne Barbarum emplastrum nigrum, quod capite de hęmorrhagia describetur. Plura quoque primo & secundo de compositione pharm. κτ̀ γένη. Atque hinc ad recentiorum medicamenta transeundum, si priùs monuerimus digerentia & attrahentia cerato temperata fieri sarcotica, sarcoticis fieri glutinantia, si quid astringētium permisceas, aut si iunxeris quæ siccent magis, & astringant, reddi epulotica. Basilicū magnum Mesuæ glutinat neruos. Celebris est puluis (quem rubrum vocant) ex sanguine draconis, & sesqui altera ratione vel dupla thuris. Alij calcem, bolum armenam, santalos cōmiscent. Sunt qui hoc modo conficiant. Symphiti maioris, boli armenæ an. ℥. 1. picis Græcæ ℥. 3. mastich. olibani an. semunciam, sanguinis draconis, mummię ana ʒ. 2. Pulueres suturis insperguntur, vel in cerato imponuntur. Sanguinē draconis collecticon variè conficiunt. Thus, mastichen, bolum armenam ęqualiter mista, hirci sanguine mactati Augusto mense concorporant. Alij aliter ex eadem materia. Quidam bolum armenam terunt, faciúntque vt plurimum sorbeat sanguinis hircini & sorborum succi. Plinius sorborum succo & caprillo sanguine compingit. Eidem Plinio & Solino sanguis est draconis, qui dum vulneratus elephas

Barbarum.

Qua ratione in varia genera remedia commutes.

Puluis rub.

Sanguis draconis.

elephas concidit, collifo cafu dracone colligitur. Aëtius è fucco herbæ Indicæ (quem dracunculum vocant) fingi credidit. Dracontio noftro vis ineft glutinandi. Cartilagines mediã naturã habent inter offa & carnem. itaque glutinatur non tam ficcantibus, quàm quæ catagmatica, aut quæ porotica à gignendo callo appellant, nec tã mollibus, quàm quæ ἔναιμα, carnem vniunt. Eáq; natura conftant tenaci & vifcida, pix mãna. caro & faliua cochlearum, vifcum, glutinũ fabrile, pollen vifco illigatus tragacantha in aceto fufa gummi Arabicum, aloë pinguis, terebinthina è vino lota, muccagines, alia que id genus, quibus fanguis draconis, puluis ruber, & alia quæ per fe glutinandi vim habeant. coniunguntur. Ita concorporata pharmaca illinuntur, cõpingũtur, adhibẽtur in fpleniis, & veluti incerata tela, quę arctiùs confuatur, vt pharmacũ firmiùs inhęrefcat. Sed fi magna vulnera funt, fibula vel acu priùs conducere oportet, deinde medicamento impingere, id in cartilaginibus auriũ & nariũ fieri debet. Cochleæ cum fuis volutis diu teruntur in mortario, vt nihil afperi reliquum fit. Sanguis draconis fubquadrupla, mãna fuboctupla ratione adiungitur, permifcẽtur in mortario, & affinguntur. In naribus (quod antè dictum eft) ne vulnus concidat, atq; ita cartilago diffideat. fiftula cõcaua paranda eft, quæ introducatur, & qua parte vulnus cõtingat, illinatur pharmaco, altera verò nafi pars, quę foras vertitur, quáque pinnæ eminent, emplaftico medicamento compingetur, Aurium caua argilla impleri debet. Argilla priùs cochleæ faliua, & acidi punici liquore fubigatur. Alioquĩ ℥.2. aloës excipiuntur

Cochleæ.

cipiūtur fabrili glutine soluto ex aceto. Aliud. Tragacanthę ʒ.1. in aqua Rhois maceratur, muccago elicitur, in qua excipiantur myrrh. aloës, sanguinis draconis ana ʒ.1. omnia pauca terebinthina colligantur, adhibentur in pellicula, vel linteolo. Atque hæc tandiu inhærere oportet, dum coalescat cartilago, nisi prius excidát. Quæ sequuntur, iusta ratione probata sunt posterioribus chirurgis. Plātaginis vtriusq; cōsolidæ, betonicæ, verbenæ, pimpinellę, pilosellę millefolij, linguę canis, caudę equinæ an. M.1. conquassata coque cum ℔.3. sepi arietini, colatis adde resinæ, ceræ, galbani an. quartaria 3. sarcocollæ quartariū vnū, terebinthinæ quartariū 1. & semiss. liquata omnia & ad ignem circumducta, ex arte misceantur. Aliud. ℞. Centaurij minoris manip.6, macerentur noctē integram in vino albo postridie in eodem vino ad dimidias coquito, colatum succum recoquito, dum sit mellis crassitudo, postremo reponito. In vsu, accipe succi ℥. 3. tereb. ℔.1. ceræ nouę quartarium 1. lactis muliebris ℥.2. Optimum hoc medicamentum & amicum neruis, cruenta glutinat dura emollit, fluxiones inhibet, arcet putredines, detergit sordes a fera morsis auxiliatur, atque omninò dignum laude est. Centaurij succus leniter astringit, siccat, tergit citra morsum, ex quo miscetur medicamentis, quæ fistulas, sinus, rheumatica vlcera coniungant, & cicatrice claudāt quæque veteres duritias emolliant. Planta admodū parabilis est, maximè laudata veteribus, de qua libellus etiā Galeno attributus est. Eius radix inutilis est. Herba cum floribus postremò vere colligēda, & vt prius, exuccanda, reponendus in multo

Viride Bonantini.

E centaurio.

Centaurij succus.

vsus succus est. Eadē siccatur vmbra, vt in tempore trita in puluerem, putridis, sordidis, cācrosis, & aliis vitiis inspergatur. Eodem modo Marrubium, Scordium, Apium, & aliæ plantæ plurimæ, chirurgo veluti opes quædam, suo tempore comparandæ sunt. In medicamento de quo agitur, glutinādi vis aucta est adiecto vino, Similiter & aliis emplasticis, mastiche, thure, gummi Arabico, quæ cū leniter astringant, molliant, reprimant, in communē vsum medicamēti conspirant. Aliud Dini. ℞ betonicæ, centaurij ana manipul. 2. coque, & cola, vt prius, excolato succo adde resinæ quartarium 1. terebinth. ℔. ß sarcocollæ ℥. 1. ceræ ℥. 2. liquefiant omnia ac leniter bulliāt, acetum paulatim affundatur, vbi refrixerint omnia, è muliebri lacte manibus cōuoluantur. Pares vires habet cū priore benignum est, vt neruis possit conuenire. Centauriū, betonica, resina, neruis punctis amica sunt, sarcocolla mitissimum est colleticon aceto fit, vt altius permeet, & melius attrahat, lacte muliebri mollius pharmacū est, nec ita cohibetur eius tenuitas. Al. Ceræ albæ, resinæ ana quartarum 1. olei ℥. 2. terebinthinæ ℥. 1. thuris, mastiches ana ℥ dimid. adde pimpinellæ, melangianæ, aut loco eius, telephij, maioris semperuiui, vel attractylidis, verbenæ vermicularis, aut potius semperuiui minoris ana manipul. 1. coquātur vino vt prius, dum duæ vini partes euanuerint, & hæc omnia percolentur, exprimātur que atque iterum coquantur ad crassitudinem, tum adde resinæ lib. 1, ceræ albæ lib. semis, mastiches ℥. 2. refrigerētur vt prius, & lacte muliebri subigātur, leue colleticō est. Viride ex herbis fortius est, & iā malignū quid

Dini.

Viride ex herbis.

quid præ se ferentibus conuenit, quod ex cap. de purgantibus repetendum est. Vnguentium gloriæ. Olei bedegaris lib. 1. ceræ quartariũ 1. seminis albarum rosarum semuncia. Oleum bedegaris non ita parabile, quia quid sit Barbarorũ bedegar parum constat. Vteris autem vel spongiolis illis, quæ in canino rubo colligũtur, vel cymis attractylidis. Alioqui tenerioribus cacuminibus aculeatæ plãtę, quę ab herbariis Bedegar appellatur, vel eadem è carduo syluestri, (quam cardonettam vocant) detruncabis. Incoques autem horum quoduis oleo & vino nigro, dum vinum exhalauerit, materiam vehementer exprimes. Semen rosatum est, quod detractis foliis & apicibus luteis excusso capite decidit. Et vermibus, neruosis partibus glutinandis, vtriusque symphiti, cynogloss. pilosellæ, vtriusque plantaginis ana manip. 1. vermium terrenorum lib. semiss. conquassata omnia septem dies in ol. sesquilibra madent, deinde leniter cocta in suum oleum exprimuntur, expresso succo & oleo, misce sepi arietini purgati libr. 1. picis naualis lib. semiss picis Græcæ quartarium 1. gabani, opopanacis, terebint. ana vnc. 1. thuris mastiches ana semunc. alia liquantur, galbanum, opopanax, thus, mastiche aceto macerantur, ex quo soluta aliis permiscentur, & ex omnibus efficitur corpus. Lumbrici terræ triti & per se impositi, neruos glutinant. Aureum. Ceræ citrinæ lib ß. olei boni ℔. 2 & ß. terebinth. ℥. 2. resinæ & Colophoniæ ana sesquunc. olibani mastiches ana ℥. 1. croci ʒ. 1. cera cum oleo liquatur, deinde resina, Colophonia, terebinthina confunduntur, sublatis igne, thus & mastiche insperguntur,

Bedegar.

Semen rosatum.

E, vermibus.

Lumbrici terræ.

postremò resperso croco omninò intinguntur. His ergò pharmacis vtendum erit, vbi cruorem & sordes extersеris, vbi curaueris ne quid intersit vlcerum labris, vbi denique neque dolor, neq; phlegmone, neque alius casus est, vnde glutinatio prohibeatur. Digitis, acu, fistulis, deligatione, diuisa labra coniungenda sunt, arida resperguntur, illinuntur liquida, crassa, viscidáque, vt in magnis vulneribus neque satis eò hærentibus impinguntur, superdatur stuppa è vino nigro pressa, ex eodem splenia, fascias, subligacula madêre vtile est, quanquam & aceto imbibi possint, colliganda omnia eo deligationis genere, quod contineat, reformet, cogat, quantum videlicet casus expostulat. Puluis ruber oui candido, postea quoque terebinthina excipitur, atque imponitur. Quoties commutatur medicamentum austero vino fouetur vulnus. Rariùs autem commutari debet, quarto primùm die, deinde sexto. Lintea eodem vino inculcata superimponuntur, atque hæc donec coalescat vulnus. A quo si qua macula relinquitur, detergente materia exteri oportet.



IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI de Materia Chirurgica.

PERIOCHE III.

De vtili materia in vitiis oßium. CAP. 1.

IAM explicanda nobis ea pars remediorum, quæ ad ossa pertinet. Vitiis ergo quæ ossa fecerint, eodem ferè momento succurrere oportet. Alioqui phlegmone succenditur, quæ saniem facit, agit cuniculos, vlcera dispergit alta, exesa, & curanda motis, ἐμμότους inde vocat Hippocrates. Ex quo denigrantur ossa, cariem inducunt, syderatione corrumpuntur. Aliis femur claudicat, manca manus est, ad solitos flexus torpet articulus, vel is extortus est. Huic conuulsis neruis, distorto corpore, crudeli morte vita extinguitur. Ille gangræna & putredine cõtabescit, extinctóque sensu paulatim conficitur. Itaque in tam lubrica medendi parte omnem consilij rationem moueamus, maturimè occurramus, vt nihil naturæ pereat, nulla cicatrix nulla vestigia mali, aut honesta certè, relinquantur. *Quæ neglectis oßibus superueniãt.*

Labores oſſium.

Laborant ergo (vbi acceſſit iniuria) corrupta, fracta, colliſa, fiſſa, forata oſſa & mora articulis. Ad quę vitia alia quoque ſuboriri ſolent. Acceſſio mali eſt, ſi cum vulnere læſa ſunt, multò magis in articulis: vbi nerui, tendines, ligamenta, nuda carne & oſſea loca ſunt, in quæ laxata ac commota & iam nouo caſu imbecilla, excremẽta corporis facilè decurrũt.

Adde quòd ibi cartilago eſt, in qua cicatrix formari nequit. Hic ergo aſperior caſus eſt, dolor, vigilia, febres, deliria, cõuulſio & mortes ſæpenumerò commouentur, & vt articulus maior eſt, ita periculum grauius creare ſolet. Verùm non alia chirurgiæ parte ditior ſuppellex veteris diſciplinę, nuſquã hæc curioſa magis, quàm in oſſium medelis. Infinita propè reperit, & literis tradidit, quædam etiam authoritate Principum ære publico in ciuitatibus extruxit, quæ ad hanc curam oſſium pertinerent, ferramẽta varia, exciſorios cultros, ſcalpra raſoria, limas, ſpecilla, aliquot terebrarum genera, modiolos, forfices, forcipes, μηνιγγοφύλακας, volſellas, ſcalas, ſcamna, contos, repagula, vectes, gloſſocomia, canales, ſphæria, ſtathmia, trochiſcos, pennas, inceratos canaliculos, fiſtulas, ſeras, fila, byſſo & auro texta, alia quoque plurima, quæ ad purganda, tendenda, reformanda, tentanda, conſtituenda denique oſſa facerent. Et in vna deligandi cura quamplurima vſu diuerſa ſuis etiam nominibus veteres diſtinxerunt, linteola, faſcias, hypodeſmides, ſplenia, apodeſmos, regulas, ferulas, ſpatulas, habenas, laqueos, mitellas, puluinos modò ſcroteos, modo molliuſculos, nodos, acus, acias & alia ſexcenta; quorum multa retenta ſunt, alia antiquata,

Quam multa auxilia inuenta oſſibus.

Deligationis materia.

quædam

quædam deserta partim ignorantia, partim negligẽtia. Adde quòd multis in rebus facilior, nec tam operosa curandi via inuenta est. Atque hic quoque peculiare nomen habuit deligandi forma, & κατασχηματικὴ vocata est, quanquam non in omni querela ossis ea necessaria est, sed aliquando in orbem, aliquando in asciam ducta, nonnunquam etiam sine deligationib id genus splenia vsurpantur. quorum omnium ratio ex libris primum Hippocratis de officina medici, de fracturis & articulis, deinde commentariis Galeni petenda est. Corruptum os pingue est, nigrum, molle, cariosum, quod supernatis grauibus vlceribus aut fistulis, hisq; vel longa vetustate, vel putredine occupatis, euenit. Nudatur os cui vitiũ accessit, vlcere exciso, subsecta carne. si latiùs serpit ossis iniuria: quã vlcus fuit. Abscessus ossiũ priusquam corruptelã trahant, partim melotide, partim è sanie cognosci possunt. Hinc enim sordes vberior, & vi maiore, quã pro vlcere, scaturit, eaq; tenuior est, non crassa, vt à carne, non glutinosa, qualis est à neruis, neq; vnguinosa, vt ab adipe diffluit. Adhæc in abscessu ossis oræ vlceris diffidẽt magis, ægrè coalescunt, & interiore quodam motu vitiũ significatur. Saniosis ossibus medicamẽta cõueniunt quæ plurimùm siccent. quorũ materia ex capite de purgãtibus pharmacis petenda est. Quæ in superficiẽ extat caries, ea sola radula eximi potest, sed ab igne tutius remediũ est. Corruptũ os ad viuã scobem elimandum, exterebrandum, inurendum, excidendũ, peramputandum quoq; totum est, vbi desperatur malũ. Miserum quidẽ, sed vnicũ præsidiũ, & instanti exitio præferendũ. Vbi ergo vlcere

Deligatio.

Corruptela ossis.

Remedia corrupti ossis.

Abscessus ossis.

Medicamenta in saniosis ossibus.

Corruptum os.

concifo vel amputata carne os vndiq; nudatũ est,
quod videatur pingue, nigrũ, aut cariofum, femel
iterúmve inurẽdum ferreo, aut fcalpro deradendũ,
donec iã aliquid cruoris ostendatur, quæ integri-
Rasura ossis. tatis nota est. Qui radit hæc, audacter imprimere
ferramentum debet, vt & agat aliquid, & maturiùs
desinat. Finis est, quum in nigritie ad os album, in
carie ad solidum ventum est. Neque alia facienda
sunt, cum in summo osse iniuria est. Sed hæc vitia
aliquando fecedunt oleo feruente, aquis quas for-
tes vocãt, & mollioribus cauteriis, de quibus capite
de pyrotic. Nonnunquã etiam matura putredine,
modò per fe, modò leni tractu decidunt. Quòd si
malum altiùs defcẽdit, caries quidẽ fpecillo tenui
explorari debet, quod vt cedenti ossi altiùs infigi-
tur, ita lõgiùs caries procedit. Nigrities colligi po-
test ex dolore & febre. Quæ vbi mediocria sunt,
illa altè defcendisse non potest. Manifestior tamen
adacta terebra. Nam finis vitij est, vbi fcobes nigra
esse desiit. In maiori carie, maior asperitas & inæ-
qualitas ferro deprehenditur, & hoc quidem mi-
nùs firmiter inhæret, & cito elabitur loco, cui im-
pressum est. Igitur caries tota fæpiùs verfata tere-
bra excalpenda est, ex quo candente ferro forami-
De excidendis ossibus. na perpurganda, vt iam nullo affluente vitio, lacu
na carne repleatur. At os quod vel nigrities totum
peruasit, vel excedit caries, excidere oportet. Exci-
duntur ossa ferè in capite, pectore, & mẽbris, eaq;
modo fcalpris, modo terebris & modiolis, quorum
omniũ ratio à Galeno, Celso & aliis tradita est. Sy
Peramputatio membri. deratũ membrũ nõ tam crudeli, quàm miserabili
auxilio femel peramputandũ est, in quo quicquid
corporis

corporis emortuum est, lacerãdum scalpro, & nouacula excidendum est. Siquid autem viuæ carnis, nerui, venæ, arteriæ superest, nec vrget casus, qua parte corruptela desinit, vincula arctissimè cõstringẽda, vt ea omnia defecta alimẽto celeriter exolescãt. Quod quum euenit, ea corpora ferro, vt priùs, & nouacula execanda sunt. Hæc autẽ, quia nõ placuit Hippocrati corpus etiamdũ viuẽs ferramentis irritari, ne inde commotus dolor, hæmorrhagia & animi deliquia (quod ferè fit) ægrum è vita tollant. Alij maiora vasa & neruos priùs designant, medias carnes intersecant, & illa ipsa ad sanam partem filo illaqueant, vt intabescant mora, & sponte sua decidant. Qua etiã arte hæmorrhagias & conuulsiones magis declinẽt. Iam verò legitima serra sit, & bene cõparata, quæ quàm celerrimè trãscurrat. Linteũ interponi potest vino vel aceto madens, quã parte cõmota serra viuentem carnem affricat, ne scilicet exasperetur caro, & profluuiũ sanguinis moueatur. Præsecto osse reliquæ partes contra hæmorrhagias cauterio inuruntur. At si viuente osse circunducta caro emortua est, priusquàm malum in os transeat, excidenda illa est, & iniectis vinculis, omnis aditus, quo sanguis ad os decurrat, intercipiendus est, imperãda vitę parsimonia, & ea alimẽta quæ facilè diffluant, nihilq; succi crassi lentiq; gignant, vt os ipsum cum suis vinculis paulatim emarcescat, ac tandem excidat. Ad celeritatẽ operis vbi vtrumque licet, maluit Hippocrates in articulis quàm medio mẽbro ossa rescindi. Reliquis iniuriis ossium ferè accedit vlcus, idem astrictioribus linteis & ferulis aliquando cõtrahitur. Sed hoc genus vlceris lenio-

Vnde mors amputatis membris.

Alia ratio.

Vlcera coniuncta vitiis ossium.

ribus pharmacis, illud autem aliorum vlcerum legibus curari debet. At non antè vias claudere oportet quæ per vlcus ad ossa pertinent, quàm hæc sedulò explorata, & omni carie, sorde, nigredine perpurgata sint. Quin & præclusum iter patefacere oportet, & angustias ferro ampliare, deinde spógia molli aut penicillis implendũ cauum, vt ne coeat, sed dehiscat vlcus, dum vel integendum carne, vel ferruminandũ callo bene purũ os videatur. In altis cuniculis spongia, linamenta, penicilli summa parte religantur filo, quod foras propẽdeat vt in tempore facilè reducãtur. Vt autem quæ succrescit caro toti suo ossi coalescat, purũ os esse & siccum necesse est, inspergendumq; medicamẽtis, iride, mãna, aloë, myrrha arido thure, aristolochia, & eo genere cephalicorũ, quod capite de Sarcoticis descriptum est. Sed quæ continetur ossibus caro generatur, vt paulò siccior futura est, ita magis siccãtibus gaudet, quo genere etiam detersa, rasa, exterebrata ossa cóspergi debent. Vt verò ducẽda carne ab ossibus recedis, ita vis siccantium temperãda est, donec iam cicatrix trahenda sit. Ac carne replere ossa, & fissa iungere sæpenumerò opus est, vbi callũ gignere non licet, nimiùm dissidentibus fracturæ labris, & vbi in maiorem circulũ vel os ipsum maius excisum est, verũ multò stabilius vinculũ callus est.

Regeneratio carnis in vitiis ossium.

In fracturis cum vlcere, si quidem trãsuersum hoc est, idemq; magnum, ferulis abstinendum, in recto vlcere ferulæ ad latera cómitti possunt. In vtroque maior copia fasciarum adhibenda, quia declinãda astrictio, cófirmanda tamen deligatio est, quod vel astrictio vel copia linteorũ efficit. Linteorũ multitudo

In fracturis cum vlcere ratio ferularum & linteorum.

titudo astrictioribus fasciis præferri debet, vbi molle corpus & cũ fractura vlcus est. Astrictior deligatio & vi maiore confixæ ferulæ sæpenumerò syderant partes, atque exulcerant. In tumore, vlcere, inflammatione & dolore ferulis & omni astrictione interdicendũ. Ferulas Hippocrates septimo primũ die, sublato metu inflãmationis, adhibet. Nostri statim initio. Albucasis in leui malo primo die in grauiore vitio quinto vel septimo. Solutis ergo linteis & refixis ferulis, si quid computruit, excindendum ferro, priusquam ad implendam carnem veniatur. Videndum quoque priusquam impleas, vt omnis diuisio ossis tutò cohæreat. At si qua squama aut fragmentum excesserit, ea suo ossi sedulò coaptanda sunt, aut si acumine carnem subintrant, molliter præcidere oportet, etiã diuisa carne & excisa, si res exigit, verùm incolumis fragmenti radix, quà ossi suo etiã dum hæret, seruanda est. Alioqui scalpello vel serrula leniter elimãda, aut volsella prehensanda est. Quòd si nihil molestiæ squamæ adferunt, neq; possunt suis ossibus reconciliari, vel medicamẽtis detrahes, vel ita sines, donec maturitate quadam per se decidant. Sic enim celeriter cogetur callus, & caro ossibus concrescet. Quæ verò squamæ rapiuntur ferro, necdũ maturè violentia reuelluntur, fistulas ægrè sanabiles relinquũt. Hic ergo declinanda vis est. Squamas detrahũt medicamenta in cephalicis descripta, capite de Sarcoticis, erucæ radix, vtrusq; bryoniæ, cucumeris agrestis. Aristolochia peculiariter elicit testulas caluariæ. At qui demenda ossa sunt, medicamentis siccari couenit, ratione vitæ simili, cauterio, radula quoque atteri,

Syderatæ partes nimia astrictione.

Squama.

De detrahendis squamis.

Medicamenta.

volsella molliter agitari, perforari terebra, vt matu riùs, vel sponte sua, vel leui cõmotione excidant. In fractis ossibus & loco motis multarum rerum cura est, ac circa initia omninò prohibẽda fluxio, dolor, inflammatio. Os ergo quod vel abiit articulo, vel fractum dissidet, primùm quidem reformare atque cõstituere oportet, deinde ita cõtineret vt ne recidat, postremò confirmãdum callo, carne, resiccatis humoribus, qui colligantia vincula relaxent. Primùm tamen ineunda ratio, an reponi possint; deinde an sine periculo reponãtur, postremò qua arte conuenienter & celeriter, nimio dolore ac molestia reducãtur. Concisis articulorum vinculis, disse ctis cartilaginibus desperatio est, tumq; bene agitur cum ægro, si solùm claudicat, si mãco mẽbro, si deformato & obtorto articulo superesse datũ est. Non reponendũ (inquit Hippocrates tibiæ os qua parte suo vtrinque articulo copulatur, siquidẽ rescissa cute per vulnus prominet; alioqui conuulsio, phlegmone, gangræna, syderatio cõmouentur, quæ ægrum breui momento è vita tollant. Quæ vt declines, quàm vt os reponas, potiùs cogitãdum. Reformanda luxatio primo die, vel certè altero. Nam tertio & quarto quiescere oportet, quo ferè tẽpore nouæ iniuriæ sese proferũt, hinc ad decimũ tutior reponendi occasio est. Quòd si restituto osse cõuul sio incidet, rursus articulum excludes, calida liberaliter irrigabis, fouebis oleo, & molli lana conteges. In luxatis & fractis ossibus hæc sunt præcipuè, τάσις, vel si mauis, ἀντίτασις, διάπλασις, ἐπίδεσις, ἀπόθεσις, vel ὑπόθεσις. Extẽditur membrũ manibus prehensum, vel iniectis laqueis, vbi vi maiore opus est, vt

In fractis & luxatis multa cura.

Desperata.

Non statim reponenda ossa.

Quando reformanda luxatio.

Contra conuulsiones.

est, vt diductis & adductis marginibus soluti ossis oræ oris molliter cõsuescant, nihil exasperetur, nihil diffringatur, quod in fracturis dẽticularibus, scabris & serratis sæpè contingit. Videndum quoq; ne in distentatione neruus, vena, arteria, musculus, tẽdo, ligamentum, atque inde os & mẽbrum contra naturam extorqueantur. Sed in luxatis, cõpages articuli & ossium copulatio priùs recognoscẽda est, quàm multis, longis, prominulis & obstipis capitibus constet, quot, qui sinus & acetabula, quam alta hæc, quomodo inflexis alueis decliuibus, lubricis, quibus scilicet capita illa & externa ossiũ tubercula inserantur, quę superciliorũ formasqua fide ceruices ossiũ cõtineantur, quibus vinculis iũctura articuletur, quę cartilagines intercedãt, qui tendines, musculi & nerui ad constantiã articuli concurrant, in summa, qua omninò ratione flectant, tendant, diuertãt, atque vno verbo, copulentur. Vertebræ duplici capite prominent, duplici quoque acetabulo sinuãtur, altera alterius acetabulis sua capita inserit, eadẽque paria faciẽs, & quasi relata gratia suos alueolos explicat, in quib. vicinę vertebræ ꝓcessus reponantur, muccosis vinculis vtræque cõiungantur, quæ soluta, cæsa, arefacta, distracta morbo, vertebras exarticulãt. Quas iam cognoscas ægrè reformari, quia scilicet intelligas quàm multis cardinib. quaque societate coẽãt, quã deniq; vario implexu conserãtur. Itaq; omnis articulata iunctura sæpiùs oculis ipsis vsurpãda, sicq; animo & mẽte cõcipiẽda est, vt ad viuum pressæ articulorũ formæ cũ res exigat, oculis ipsis, vt ita dicã, obuersentur. Sic.n. explicatur opificiũ naturæ, quod in fractis & luxatis sedulò

Cognoscenda in luxatis.

Exemplum in vertebris.

ſedulò perſequamur. Atque omnino qui extendit, componit, ligat, continet, hoc efficiat, vt iuſta naturę teneatur κατάςασις Sic enim Hippocrates, quod naturali figura membri & partis Galenus definit. Extenſum membrum loco redditum manibus tractari, palpari, & legitimè cõformari debet διάπλασιν appellant. Quòd ſi neque ſic conſtitutum eſt, ad μοχλίαν, lorum, habenas, & vſitatas machinas veniendum. Quæ omnia ex libris Hipp. & commentariis Galeni petenda ſunt. Sequitur ἐπίδεσις, quam καταρτιστικὴν appellant, in qua multorum prouidentia eſt, ſed maximè vt contineas, phlegmonem arceas, & procures callum. Ac primùm an ſit deligandum ſtatuere oportet, tum qua deligandi forma, ac ferè à duobus principiis, varia tamẽ ratione. Ex quo decernendum quibus, quàm multis, longis, latis, quàm denique firmis faſciis opus ſit. In ſpleniis eadem verſetur cura, idonea forma linteis quærenda eſt. Cognoſcendum præterea vnde primum ineas, quæ ſit futura progreſſio, quàm multi & quales circuli, quo modo diſtinguãtur orbes, qui conueniant anguli, quibus interuallis, vbi & quando laxior vel aſtrictior deligatio, qua parte deſinat, quo loco & qua arte nectantur nodi, aciæ ducantur, complicentur habenæ, quando regulæ, ferulæ, puluinaria, mitellæ, adhibenda ſint, quandiu continere omnia, & quando ſoluere oporteat. Atque in ſano membro probanda priùs deligatio, quàm in ægro periculum facias. Poſtremò in ea figura collocandum membrum, in qua diutiſſimè conſtare poſſit, & minimè doleat. Iuſtos hæc commentarios deſiderant, & hæc non tam docendi, quàm monendi cauſa

di causa dicta fuerint. Neq; ignorandum vnum os parum extendendum esse terebra, minúsq; inurendum, semel enim vstum ægerrimè tum callo, tum carni, recõciliatur. Ac nec minima cura esse debet, vt ne diutiùs os apertum expositúmq; aëri maneat. Grauis enim ea consuetudo noua est, quia sic calor insitus aërem expirat. Sunto igitur tecta, & quàm minimùm licet nudata ossa. Sic enim conclusus calor, & non exhalans, saniem foras expergit, atq; ita purgata ossa celeriùs coniungit. Extorta valgorum crura pertractis intro vinculis & astrictis asserculis ita componenda, non quasi dirigas, sed non aliter quàm si à valgo varũ transformare velis. Inflexis varorum cruribus aptanda omnia & colliganda sunt, quasi è varo valgum efficacias. In abscessu parua ossium deligatio καταγματικὴν locum habet, sed paulò laxior & sine ferulis. In magno non est deligandum καταγματικῶς. Satis faciũt splenia vino insuccata nigro, subaustero, quæ deinceps atq; conuenienter hinc inde adhibenda sunt, nõ vt hoc illi insideat. Longiora sunto, quàm quæ solũ ambitum membri comprehendant. Nam si quadrantalis circulus est partis, paulò longiores splenes trientalibus esse oportet. Obliquè inseruntur membro & aduersa parte decussant. Atque hæc quidem spleniorum ratio alia quum os abscedit & saniosum est, alia eorum quæ in deligationibus fascias confirmant. Hîc enim æqualiter affinguntur membro, ne alterum extremum alteri insideat, aut reduplicet, quum videlicet longiùs splenium est, néve breuius atque decurratum inane spacium, & quasi fossulã relinquat. Ab vtrisque spleniis tum que longiora, tum

In varis & valgis deligatio.

Abscessus ossium.

Ratio spleniorum.

tum quæ breuiora sunt, inæqualis, aspera, & incõcinna fit deligatio, in qua æqualitas vel maximè quærenda est. Alia rursus illa ratio est à plagulis, quæ fracto iugulo & costis adhibentur, quarũ prima atque altera in decussem collocantur, & se intersecant, & tertia porrigitur in longũ, obstipat fracta, & reliqua splenia confirmat. Aliter quoque vt sunt vitia & partes commutantur. Sed hæc peculiarem commentarium requirunt. In fasciis remedia adhibentur, quæ madorem linteorum contineant. Sic enim prohibetur dolor atque inflammatio. Fasciæ initiò plures & astrictiores, si neque dolor, neque phlegmone, non vulnus, aut aliquid tale prohibeat. Ac ferè inebriantur vino crasso, nigro, modicè austero. Vinum hoc superficiẽ cogit, vim suam ad repellendum altiùs imprimit, ex quo præcidit inflammationum causas. Quod nimiùm adstringit, dolorem facit, tenue, album, giluum, fuluum, etiamsi contrahat, repudiandum tamen est vt totum reprimẽtium genus, quod aqueo humore solutum est, papauer, mandragora, cicuta, multò magis si in articulis & neruosis partibus labor est, quia nõ sola qualitas, sed & horum corpus intrò penetrat, & neruosa lædit. Hinc etiam calor qui vitam fouet, interdũ extinguitur. Vino igitur crasso, nigro modicè austero, fasciæ & splenia saturentur. Minister adsit, qui subinde affuso vino lintea perfũdat, alioqui cum periculo resiccantur, quod ne fiat, noctu præcipuè & æstate prouidendum. Hyeme vini loco œnelæo vti satius est, quo etiam tempore priùs intepuisse iuuat, & succidæ lanæ spleniis præferũtur. In fracturis & luxationibus vbi exertum os est & vlcus

In iugulo & costis.

Vini ratio.

Lintea madere opus est.

& vlcus facit, quoque cum periculo reponatur, quandiu conuulsio in metu est, abstinẽdum fasciis, & succisa lana vtendum est. Eaque, vt priùs, imbuenda vino, curandumq́; est vt assiduè irrigetur, & non squalescat. Astringit leniter lana hæc, & tepido calore fouet. In his fumoso vino & nimis odoro ideo abstinendum; quòd caput feriat.

Quando lana succida pro fasciis vtendum.

Atque hæc omnia decreta sunt veteris disciplinæ, quæ Galeno probata sunt. Iustũ quoque in succandis linteis medicamentũ ad dolores & inflammationes, qui candidum è rosaceo vel myrtino fractum. Alij contra eadem vitia aceto, oxelæo fascias imbuunt, detur id bene carnosa parte & sine vlcere. Quòd si suspecta est ministri cura, qui negligentiùs fascias respergat, & nouo madore cõpluat, vnde lintea exarescant, cerato albo vtendum erit. Adde quòd cura illa odiosa esse potest. Verùm ceratum hoc vt repellat, & phlegmonem inhibeat, vno minus est efficax, & magis vsurpandũ post initia, iam abeunte periculo inflammationis, vbi fractura simplex, nec in fragmenta varia contritum os est. Igitur cerato pars ægra, fasciæ & splenia ilinãtur, adhæc extremæ partes, sed manus præcipuè & pedes, ne quod deligatione extringitur, infirmum scilicet frigidũque membrum concipiat, ex quo putredine tandem corrumpatur. Ceratum hoc καταγματικὸν ὑγρὸν & λευκὸν veteres appellarunt. E cera pingui & duplo oleo conficitur. Oleum sit recens rhodinum vel myrteum, Quòd si cera vetus fuerit, nec ita mollis, paulò plus olei miscendum erit. Picato quoque veteres vsi sunt, si quid contusum esset, si quid coquendum atque mitigandum

Alia quibus fasciæ imbuuntur.

Ceratum album.

Compositio cerati albi.

Picatum ceratum.

πισσηρὸν κηρωτὴν & πισσόκηρον appellant. Eóque magis vsurpandum, quia contusa omnia & cruda, quæ ossibus incumbunt, quèm celerrimè saniem fecisse iuuat, ne subiecta ossa tempore corrumpantur. Atque hoc præcipuè in caluaria deinde reliqua ossium natura, magis etiam qua parte subsunt neruacea corpora, procurandum erit. Liquido cerato albo pix addita picatum facit. Ac tantum picis misceatur, vt inde color in nigrum trãseat, verùm cerati corpus non immutetur. A pice molli vtrunque præstari potest, hæc enim media compage inter oleum & ceram ambigit. Quæ cera durior, vel huic pariter dura est. Mollienda manus itaque oleo inquinatur, atque hinc ad ignem pix illa pinsitur, voluitur, contrectatur, dum satis emollescat. Alioqui ceræ & pici oleum non duplum, sed ferè triplum misceatur, vt picatum inde coëat quod tam liquidum sit, quàm ceratum album esse opus est. Sed in contusis liquidius conuenit, vbi mitigandum. Ad coquendum iustiori corpore compingi debet. Eædem seruandæ leges hac parte, in eo quod ῥητινόκηρον appellant, resina ceræ mista. Ac resina liquida, qualis est larigna quędam & terebinthina, ceratum nimis diluit, nisi admodum exigua misceatur. Resina cõpage ceræ seruabit cerati corpus. Dilutum est ex ceræ ℥.1. terebinthinæ liquidæ ʒ.3. olei ℥.2. Solutum quidem & molle est, non dilutum nimis, ex ceræ ℥.2. Colophoniæ ℥.1. olei ℥.4. Corpulentum satis vbi ceræ & resinæ vtriusque ℥.2. olei ℥.4. permiscentur. Sed de cerato quod resinam capit, plura capite de suppurantibus. Verùm in luxationibus hoc cerato præcipuè vtendum, quia scilicet

Vsus cerati resinati in luxa

articulata

articulata ossa magis cõtinet,& hinc lintea firmiùs affiguntur,hærent diutiùs, vincula verò humore laxa & victa melius exiccantur. Fracta deniq; firmiùs cohærent,& callo suo fidelius cõpinguntur. At quę sine lẽtore linteis capiuntur, quale austerũ vinum est,ante resiccantur, quã soluere oporteat. Ac tertio primum die ferè absoluimus. Sicca autẽ lintea duritie & asperitate lædunt,elaxatáque minùs continent. Hæc ergo ratio magis ineunda,si quando periculũ grauiùs metuitur,atq; ideo cura maior desideratur. In his vitiis ossium magnus διὰ χαλκίτεως vsus est. In metu inflammationis mollitur subduplo rosaceo, deinde austero vino imbuitur,illinitur parti,& in linteis adhibetur. Ex aceto vini loco subigi po test,si neque vulnus,neq; neruacea natura,neque aliud quicquam prohibet. Contra œdemata & inflationes, quę astrictione linteorum extuberant, idem medicamentũ auxilio est.Omnia verò leuia sint & mollia,grauitas enim opprimit,& dolorem creat.Idem durities efficit & exasperat,vtrunque callum retardat. Perfusiones fiunt ex aqua tepida,eo calore tẽperata, quem manus perferat, in frigoribus hydrelæon melius est. Perfunditur pars tertio& quinto die,quoties videlicet lintea absoluũtur,idque liberaliter, vnde prurigo acquiescat,& materia eius in halitum dispergatur.In articulis tepidæ vsus est,tensa relaxat, dolorem mitigat,& inflammationi aduersatur. Iam septimo die tardius aliquando affunditur, non vt discutiat,sed euocet sanguinẽ,vnde concreto poro ossium fracturę conferantur. Capitis fracturas neque vino,neque re alia,nisi quàm minimũ,made-

Contra inflãmationes.

Contra œdemata.

Perfusiones.

Contra pruriginẽ à deligatione.

facere iussit Hippocr. Dioscorides ex veterum vsu corticem vlmi aqua incoquit, decocto fracturam fouet, & os perfundit quod iam egere callo videatur. Id de radice vlmi, nō cortice Galenus prodidit. πώρωσιν Græci vocāt genituram calli, & inde πωρωτικὰ, quę callum gignant. Callus neque caro est, neque os, sed inter vtrumque ambigit, itaque deposito metu inflāmationis purgatis vitiis, quæ curam tardent, omninò cogitandum vt coeat porus, & inde affractæ partes solidētur. Eaque cura septimo primùm die ferè suscipitur æstate, decimoquarto hyeme, quo iā tempore id genus periculis perfuncta ossa videātur. Etenim intra ea spacia febres & phlegmone magna ex parte sese proferūt, quāquam aliquando latente vitio, & maleficium trahente vicesimo die & post vicesimum, nec opinantibus nobis eueniunt. Neminem vero latere arbitror non antè de poro cogitandum, quam contusa, in pus versa, detersa vlcera & siccata, ossa quoque bene explorata fuerint. Hic ergo generatur callus, vbi moderanda perfusio, vt inde pars viuido colore floreat, & leniter attollatur, nimium est si subsidet: & pallorem ducit. Fistulosa ossa & spongiosa, quæque plus humoris in se cōtinent, celeriùs coalescunt, & callum contrahunt, quod in iugulo & id genus ossibus comprobatur. Alimenta sunto quæ probum sanguinem, crassum, viscidum, multum gignant. Panis triticeus è farina primaria, triticum legatur gaue, densum, vnde ptisana cōparetur, cartilagineæ animaliū partes, neruaceæ, cutaceæ, pingues, ligamēta, tendines, tetioli, ventres, lingue, rostra, capita hœdorū, veruecum, & porcellorū, agni-

Decoctum vlmi.

Callus.

Quando gignendus callus.

Alimenta ad poron.

na caro & suilla, palmulæ pingues, castaneæ, vinũ astringens, &c. generis eiusdem. Medicamenta sunto emplastica, lenta, quæ modicè calfaciant, & siccent è gyri simila, manna, gummi, fabrili glutine, mastiche, tragacãtha, pingui cera, lachrimis & succis generis eiusdem. Triticeam farinã probat Hippocrates, quæ subacta longiùs trahatur, digitorum sequax, hæc, vt reliqua liquore oui, myrtino, aqua, vino, muccagine concorporatur, dum lentore quodam bene cohæreat. Qualis si desit, & aridior tantùm ad manum est, thus pingue, eiúsque pollinem & fuliginem, liquidam resinam, mel quoque viscidum permiscebis. Sed alia quidem initiò, resinam & mel post initia, cùm iam excesserit periculũ inflammationis. Thus quoque in limacum mucco & saliua, aloë & myrrha, mel etiam, si quidem resiccãdum magis, in eodem mucco diu volutantur, & in aluta impinguntur. Finge igitur aduersa parte effractum nasum, vt intrò desideat. Eodẽ die aut non multò pòst reformare oportet. Itaque quicquid in cartilaginem incidit, excitandũ leniter est subiecto crassiore specillo, qua maximè parte delabitur quod fractũ est, vt sublatũ mollitur suo corpori decenter coalescat. Lene fit specillum non asperũ, ad digitelli formam fabricatum è buxo vel ebore, digitis quoq; vtitur Hippocrates, sed præfert indices vt qui narium cauis magis cõueniant. Ac suis quisque vti potest, alioqui magnitudine respondeant, sintq; molles, quales pueri habent & mulieres. Atque hos diutius insistere oporteat, vt quę reformata iam sunt, contineant. Alioqui in longitudinem implicata linamenta, & molli pellicula cincta cir-

Medicamenta porotica.

Triticea farina.

Exemplum in naso fracto.

Specillũ nariũ fractarum.

cunsutáque intus adiicienda sunt. Aut eodem modo compositum aliquid est arido penicillo & fimbriis linteorum. Aut grandis pinna gummi vel fabrili glutine illita, & molli pellicula circũdata, quę desidere cartilaginem non sinat. Alioqui fistulas & tubos plumbo, argento, canna ad hanc rem comparare oportet. Frustulo pulmonis ouis aliquando vsus est Hippocrates, quod fortè aderat. Spongia nõ vtendum putat, quia fortassę humore rapto exturgeat, dissoluátque iuncta. Abstinendum quoque omnibus, quæ vel vehementer spirent, vel grauiter oleant. Omnia verò memoratis medicamentis illinenda sunt. Vinculis autem & habenis illis ex aluta molli non ita opus est, etiamsi quod fractũ est, in latus torqueatur, si modò repositum aliis artibus contineri potest, vt plagulis, quas viscida illa pharmaca inquinẽt, & iis similiter comparatis, quæ intrò naribus inseruntur. Emplastra quæ pertinaciùs hærent, fotu tepidæ reuellũtur. Atque hinc ad catagmatica, de quibus anteà. Sed horum materia in præsentia locupletanda nobis. Caninum cerebrum in linteo adhibetur, superdatur lana inculcata oui candido, iam squalescens commutari debet, quatuordecim diebus solidat. In Sardinia fontes esse calidos scribunt, qui fracta ossa solident. Vinum picariũ in lana succida efficit, vt luxata celeriùs coeant. Purgatur hybisci radix, atque hinc medulla rasa in splenio adalligatur. Potest adiici tritici farina, & cum liquore oui ita subigi, vt sit cataplasma, radix illa aquam coagulat, in qua sub dio horas aliquot maduerit. Musco viticis vtuntur veterinarij, quernum alij, alij in vlmo lectum præferunt.

Caninum cerebrum.

Hybisci radix.

Muscus.

runt. In honore est veteri exemplo quam conseruam vocant. Muscus est densus, herbaceus, spongiosus, hærens aquatilibus petris, cuius efficax natura nobili historia consignata est. Putator quidam ex alta arbore deciderat omnibus ferè ossibus confractis. Præsto aderant amici, qui corpus eius vniuersum eo musco obligarunt, atq; ita relatum domum in quiete tenuerunt subinde consperſa aqua ex eo flumine, quod muscum alluebat, ne videlicet muscus emarcesseret. Rarò nec nisi deficiente herba remedium mutatum est. Atque hac medela incredibili celeritate cõualuit. Æstate bene carnoso duróque corpore, recenti malo exẽplum vetus liceat imitari. Vetus est & vulgò familiare auxilium in iis, qui ex alto præcipites aliquid fregerunt, aut contuderunt. Pellis ouila recens detracta corpori affigitur, quæ myrteo tepido vel rosaceo perfundi potest. Sed eos præcipuè iuuat, quibus aliquid cruoris in cutem diffusum est, concoquit enim ac digerit. Poroticõ est, farinæ triticeæ ℥. 6. sanguinis draconis, mastiches, thuris, sarcocollæ ana ℥. 1. omnia oui candido iuncta in linteo vel aluta alligantur. Triticea farina, gummi & manna incoquuntur aqua, fit cataplasma quod reprimit, continet, & poron gignit. Atque hic possunt è tragacantha, gummi, sarcocolla & aliis id genus mucagines colligi ad cataplasmata, è pauca materia ferè, sed decupla ad muccaginem conficias. Iam verò celeberrimum, & medicinæ veteri decantatum remedium, Isis appellatum, quod in neruorum vitiis describetur. Laudatum quoque Moschionis catagmaticon, inserto callo vulnera coniungit, contusis testiculis

Conserua. *Historia.* *Pellis ouilla.* *Moschionis.*

& aliis partibus medetur, hydropicos liberat. Exerta sedis tubercula reprimit, & rhagadas sanat dilutum butyro, gutturosis remedio est, omnem duritiem dissoluit, luxatis & contortis articulis prodest, clauos adimit, qui in pedibus & manibus sine vlcere excitantur, atque omninò multiplicis vsus est. Cuius mistura sic habet. Lithargyri, picis, seui vitulini ana ℥. viginti, terebinth. vnc. decem, mannę, thuris tantundem, ceræ vnc. 5. æruginis vnc. 1. opopanacis vnc. 1. galbani tantundem, olei ricinini, aceti, succi mori ana heminam vnam, picis liquidæ heminæ dimidium. Lithargyrus leuissimè teritur, & fictili vase vel æneo cum ricinino coquitur, vbi efferbuerint, adeps & manna iniiciuntur, assiduè mouentur dum coeant & spissentur, hic pix, cera resina admiscentur. Iam non inquinantibus galbanum immittitur, deinde ærugo & opopanax aceto resoluta. In alio vase mori succus & pix liquida ad crassitudinem cocta cæteris permiscentur, coquuntur rursus ad puritatem, ex quo in vas aliud quod vinum habeat, deponuntur, atque ita permittuntur triduum, postremò ex eodem vino pista ad vsum reponuntur. Adhibetur pharmacum in linteis, & in aluta fractis ossibus intenditur. Alioqui è duplo rosaceo dissolutum non aliter quã ceratum albũ fasciis illinitur & plagulis. Ægyptia Andromachi mollit, digerit, adstringit, vulnera cruenta iungit, & alia adiuuat, vomicas exugit, permagna vulnera ense facta etiam profundissima triduo glutinat, præcisos neruos & musculos committit, luxatis, fractis, contusis, attritis & contortis ossibus remedio est, & contra inflãmationes valet,

Aegyptia Andromachi.

dolentes

dolentes neruos & musculos lenit, ferarum morsibus adhibetur, lippiētibus & cephalalgicis solatio est impacta fronti, callos emollit, & scirrhos edomat, ac breuiter optimum ad plurima remediū est. Describitur à Græcis Galeno & Aëtio, vitiosis iā & corruptis tum Græcis tum Latinis codicibus. Nos ex Galeni sententia ita restituimus. ℞. ceræ, lithargan. an. denar. 144. ammoniaci denar. 72. terebinthinæ ℥. 4. & semiss. alias ℥. 4. succidæ lanæ vstæ ℥. 2. & ʒ. 2. aristolochiæ, thuris, squamarū æris, & stomatis an. ℥. 1. myrrhæ ʒ. 3. aliàs ʒ. 4. opopanacis denar. 2. olei ricinini, sicyonij vel antiqui libr. 4. & semiss. Sic enim Galenus pro sex heminis olei Andromachi, Asclepiades autē heminas 3. scripsit. Lithargyrus oleo coquitur dum concrescat, squama iniicitur, vbi non inquinant, cera conspersa mari, vt voluit Asclepiades, deinde ammoniacum sedulò contusum imponuntur, liquatis his terebinthina additur, auferuntur igne, hic thus & lanarum cinis insperguntur, refrigerata manibus conuoluuntur, & vsui sunt. Nigrum catagmaticum Asclepiadis, quod qua optimum, ἀρίστη vocata est, admiranda in fracturis, etiam ossibus depressit, immersa hæc & ab aliis seiuncta callo copulat. Litharg. bituminis an. ℥. 25. ceræ, picis aridæ an. ℥. 12. & semiss. resinæ piceæ, terebinth. ana ℥. 6. & ʒ. 2. aluminis, propoleos ana denar. 38. ammoniaci ℥. 3. æruginis denar. 10. & semiss. olei sextar. 4. Lithargyrus in oleo coquitur, dum non contaminet, cera & bitumē seorsum liquescunt, neque commouentur, his pix fusa traiectaque colo coniungitur, omnia lithargyro vniuntur. Ammoniacum verò bene contu-

ἀρίστη Asclepiadis.

ſum poſtea immittitur, atque ita coquuntur omnia in ſolidum corpus, hic præmollita cera & propolis permiſcentur, vbi probe coierint, ſubducuntur igne, tumque alumen & ærugo in pollinem trita reſperguntur, verſantur omnia, & oxycrato merſa ſubiguntur. Panalithes ad cõtuſa, fracta etiã cum vulnere, vulnera neruorum & vertebrarum, purgat collectiones, inciſum ſcrotum ſolidat, venenatos morſus beſtiarum ſanat, aliaque præſtat plurima. Olei dulcis ℥.9. bituminis, ceræ, reſinæ piceæ, picis aridæ ana ℔.1. lithargyr. ceruſæ, æruginis an. denar. 10. thuris, ammoniaci, myrrhæ, aloës ana ℥. 1. opij, ſucci pomorum mandragorę ana denar. 6. aluminis, calchanthi, chalciteos, croci ana ſemunc. aceti quod ſufficit. Quæ teri poſſunt omnia à lithargyro ad crocũ in puluerem trita ex aceto conducuntur in mortario, dũ ſit luti craſſitudo, Oleũ, cera, bitumen in fabales pilulas diuiſum nihil verſando colliquantur liquatis pix & reſina commiſcentur, colantur omnia, atque reponũtur. Fracturis oſſium caluariæ, cartilaginum, vtiliſſimum eſt Barbarum, quod capite de hæmorrhagia deſcribitur, & alia, quæ ſuperiorib. libris ſcripta inuenies. In fracturis prima cura ſit, vt initio repellas phlegmonẽ, & dolorem prohibeas. Tertio iam & quinto die ſi quid contuſum erit, in pus & ſaniem conuertes, ſuppurationem ſedulo purgabis, ſiccabis vlcus, & ſi qua oſſis vitia ſunt, corruptela, caries, male iuncta ſquama, ea omnia diligenter adimes, fracturæ partes rite coaptabis, & callo iunges. At poſtremũ vlcus implẽdũ & cicatrice claudẽdũ eſt. Contingit aliquando in capitis nuda mẽbrana, vt minùs

Panalithes.

Ordo curationis in fracturis.

minùs tergẽdo ſiccandoq́; quam cõueniat, fungus ſuccreſcat, quia videlicet in tumorem laxũ & mollem membrana extuberat. Hic ergo ſiccandum magis, & quæ tergeant, incidant, laxent, intermiſcenda. Concreti calli ſignum eſt, quum iam ſine vlcere exudante ſanguine faſciæ intinguntur. Tũ enim coactus porus aſperginem ſanguinis è ſpongioſis oſſium cauernis foras extringit. Id ferè fit criticis diebus 14.17.20.21. & hinc ſuccedentibus ſeptenariis. Signum quidem à veteribus annotatum, quanquam aliquando ſine eo calli concreſcunt. Conueniens callus eſt, qui neque maior, neque minor, durior aut mollior quam oportet, neque diſtortus eſt. Iuſtus callus confirmari debet medicamentis, quæ ἔναιμα vocant, quæque cruentis vulneribus adhibentur. Siccant leniter, & callum mediocriter confirmant. Ac de his multa capite de glutinantibus. Callum confirmat affuſum vinum, quod τεθαλασσωμένον & θαλάττιον Græci, Latini ſalſum & marinum vocant, quod ſi deſit, ſalem vino leniter adſtringente liquefacere oportet. Idem vinum efficit, in quo balauſtia, roſa, myrrha, muſcus, qui veluti canities quædam quercui inhęret, abſynthium, vlmi cortex & radix præcoxerint. Addunt poroticis quæ callum durant bolum armenam, galbulos cupreſſi, & alia id genus. Sed hic moderatio quædam adhibenda eſt, ne nimium ſtringendo nimiùm alteratur callus. Confirmant poron roſacei ℥.4. reſinæ ℥ 3. ceræ ℥.2. Colophoniæ, maſtiches, thuris ana ſemunc. coni cupreſſi, radicis erythrodani ana ʒ.1. Melius fiet auctis emplaſticis, minuto oleo, & adiecto momento

Conueniens callus.

Miſta quæ confirmant poron.

croci. Al. Thuris, farinæ piſtrinalis picis, maſtiches, boli armenæ ana ℥.2. ſepi arietini, ceræ albæ ana ſelibr. Liquefactis ceræ & ſebo reliqua infriantur, in miſtura linteũ ſæpiùs inculcatur, & ſatis inquinatum fracturæ impingitur. Sparadrapum vocant. Vtuntur Apoſtolico & Oxycroceo. Apoſtolicon materiam attrahit cogendo poro, ſiccat, confirmat. Oxycroceum duriorem poron magis emollit, quàm extenuet, vtrumque emplaſticon, & gignendo callo idoneum eſt. Iam verò conſtare arbitror remedia comparari, vt mollis & dura corporum natura eſt, vt alio callo tibiam meſſoris, alio pueri conſeras. In hoc enim minùs ſiccantia, minus ſtringentia iuſtum poron contrahent. In meſſore fortioribus omninò vtendum eſt. Callus maior extenuandus eſt deducta parte alimenti, & mutata qualitate diu leniterque affricanda pars eſt ex oleo, ſale, nitro Eadem calida marina foueri debet, inducique malagmatis quæ diſcutiant, quæque contrahant, colligenda arctiùs, oleribus vtendum & vomitu. Alterum membrũ perfricandum, vinciendum molliter, & ſinapiſmo illinendum, vnde plus ſanguinis excipiat. Paulus in recenti callo, qui ſupercreuit, vehementer ſtringentia initiuit, arctiſſimè ligat, lamina plumbea interdum appoſita. In eo verò qui iã vetuſtate induruit, ſi quidem pudendum inde ac deforme membrum eſt, neque officium facit cutem aperit, deradit, poron terebra pertundit lacerat ſcalpro, quodque videtur ſupereſſe, peramputat. Quod ſi nullum naturæ munus per callum intercidit, ſi nullus aut non ita conſpicuus membri pudor eſt, nullus denique dolor

Sparadrapũ. Apoſtolicon. Oxycroceũ.

Callus maior

Excreſcens callus recens & vetus.

dolor, præstabit abstinere ferro. Qui verò infra modum crescit, aut non crescit quidem quo iam tempore admotis auxiliis debuit coalescere, alia ratione promoueri debet. Ac ferè tardatur callus, quia nimiùm ac sæpiùs fouetur locus, parum conuenienter adstringitur, sæpiùs & ante tempus fasciæ resoluuntur. Non rarò quoque in ratione vitæ peccatum est. Omnia ergo commutanda in melius, ac de integro ad præcepta artis, ad auxilia & alimenta, quæ callum gignant, recurrere oportet. Quòd si atrophia & inopia alimenti totius corporis, callus non prouenit, in primis consulendũ corpori, deinde affectæ parti, postremò ad curam calli decurrendum est. Sæpè etiam astrictioribus linteis effractum membrum vitium contrahit, atque intabescit. Hic ergo instauranda vita est, distrigenda ligatio. Ac de remediis quę ad hanc rem faciant, dropace, sinapismis, & aliis, dicentur quędam capite de Pyroticis. Sed quia hic casus vitiosa ossa interdum sequitur, pauca quoque hoc loco contra hoc genus mali differemus. Extenuatum membrum vehementer iuuat commoda deligatio, sed cõtrà quàm in fracturis. Marcescente tibia femur superius alligamus ab inguine ad genu deducta fascia, atque initiò quidem, qua scilicet inguen proximum est, arctior, deinde paulatim relaxatur. Sic enim per communes venas quasi riuulos sanguis deorsum exprimitur. At contabescente dextro femore, vel toto crure, femori sinistro fascias iniicimus à genu ad inguina ductis orbibus, atque initiis adstrictior deligatio, astricta quoq;, sed minùs, quo propius inguen appetit. Qua quidem arte aliqua

Vnde tardatur porus.

Extenuati membri curatio.

Deligatio extenuati membri.

pars

pars ſanguinis veluti diuerticulo in gracile mẽbrũ recurrit. Sit autem ea ratione temperata deligatio, vt neque dolorem creet neque vniuerſum ſanguinem à ſano mẽbro reprimas. Hoc enim alere frugaliùs, nutrire tamen certũ eſt, quod cum languenti membro aliquid proprij alimenti impertiat, retineat tamẽ vnde tenuiter, ſed commodè, nutriatur. Eadem ratio in ſuperioribus membris ſeruãda eſt. Areſcente vlna brachium deligamus, contabeſcente brachio vel tota manu, ad reliquam manum vincula conuertimus, frictione, perfuſione, metaſyncriticis vocatis, dropacibus, ſinapiſmis ea ratione vtẽdum erit, quę capite de Pyroticis deſcribetur, ſunt etiam acopa ad mẽbra confecta macie accõmodata, quale eſt Damocratis. Illinitur à cibo, marcidos exuccóſque ſenes reficit, & calore fouet, Hyeme & in frigoribus inũgitur dormituris veſpere. Ammoniaci, ceræ albæ, mellis recẽtis, adipis anſerini recẽtis, thuris an ℥. 10. galbani, medullæ cerui, œſypi, terebinthinę pellucidæ an. ℥. 4. vini falerni, alioqui gilui odoriferi ad circiter heminas quinq;, olei heminas 40. Parandum eſt maiuſculo mortario, thus & ammoniacum confringũtur, & affuſo vino macerantur, teruntur, circunducũtur duro cochleari, dum ſit mellis craſſitudo, mel, œſypus, medulla cerui deinceps immittuntur, verſantur, circumagũtur donec cum aliis bene coëant. Dum hæc fiunt, cera figulino vaſe cum oleo eliquatur, ex quo adeps, terebinthina, galbanum permiſcentur, vnita omnia transfuaſantur & ſpatula cõmouentur, refrigerata pinſuntur manibus, poſtremò aliis in mortario cõiunguntur, fitque liquidi boníque mellis craſſitudo.

Acopon Damocrates ad membra tabida.

do,ſtanneo vaſe vel buxeo reponi debet. Neruorũ doloribus,perfrictionibus,inflammationibus vteri in peſſis vtiliſſimum eſt.Diſtortus callus,ſi quidem mollis eſt, laxante fotu & diaphoreticis exinaniri debet,fouetur tepida,hydrelæo,althææ,& ſimilium decocto.Diſcutitur arida ficu miſta ſtercori colũbino.Sed vtrúmque genus medicamentorum libr. 1.abundè explicatum eſt,ſi verò nimiùm induruit eadem quæ in ſupercreſcente & inueterato poro conſilia ſunt. Mollior aſtringentibus firmari debet.At vix durior eſſe poteſt,niſi ea de cauſa fragilior videatur,vbi nouo callo opus eſt. Eſt cum in cartilagine,neruo,oſſe muccoſus humor colligitur infirmitate naturæ,quæ concoquit, albus is eſt & viſcidus, qui ſimilitudine puris medico poſſit imponere,cedit enim digito preſſus atque dilabitur. Is ſi negligitur,ſic oſſa afficit,vt hæc inde corrumpantur,vicinæ carnes vitiũ trahãt,& mucco elangueant.Ex quo fit,vt relinquant oſſa,ſocietáſq; illa &copulatio quę oſſibus eſt cum carne,diſſoluatur. Aliquando quoque in tophos humor ille concreſcit,ſed de tophis poſteà diſſeretur, vt de gangliis, quę inde etiã commouentur.Contuſis neruis,oſſe, cartilagine muccus ille magna ex parte naſci conſueuit,qui cum craſſus ſit,lẽtus & frigidus,& in alto deſideat,nõ ita facilè vacuari poteſt. Curandum tamen,vt laxata cute,fuſa inciſáque materia in halitũ &vapores ſenſim expiret,alioqui facto vulnere repurgari debet,quanquam partium ratio priùs, habenda eſt,alioqui periculum fit, ne vel occidas vel grauiter lædas.Quod in igne ſimiliter animaduertere oportet.Finge igitur contuſa coſta,fracta, colliſa,

Diſtortus callus.

Mollior callus & durior.

Muccoſus humor.

Muccoſus humor quomodo vacuandus.

collisa, coiisse muccum, & desperatis aliis auxiliis ad ferrum & ignem decurrendum. Periculum imminet, ne venæ, arteriç, nerui qui interseruntur costis, conuulnerentur, ne vel ferro vel igne intima membrana violetur. Inueterato malo, inquit Hip. & desperatis aliis remediis, si quidem dolor est, & muccum illum caro lateris concepit, optimum in igne remedium est, videndũ tamen, vt neq; os contingat ignis (nisi iam corruptum atque syderatũ videtur) neq; superficiem solam transcurrat, sed carni prudenter imprimatur, vt ad membranam nõ perueniat. In fractis & dimotis ossibus inflammationũ reliquiæ disperguntur, ne inde rigeant articuli, & ad suos motus colligentur. Disperguntur pharmacis quę molliant atque discutiant, frictione & motu, frictio fit lenis, mollis, quę paulatim intendatur circunductis manibus modo sursum ac deorsum, modò in latera & orbem, vt inde musculorũ fibræ molliantur, & reliqua inflammatio euanescat. Leniter quoque mouendus articulus, vt paulatim & sine dolore naturę suæ consuescat.

De remediis neruorum. CAP. 2.

Vitia neruorum. SEquitur neruorum locus, in quo tendines & ligamenta includantur, neque subtilius de nominibus disputetur, qua parte præcipuè rerum nõ verborum doctrina requirenda, & cura sedulò suscipienda est. Igitur vulnerantur nerui, contunduntur, dolent, torpent, rigent, contorquentur. Sauciato neruo conuulnerari caro ferè consueuit.

Vulnera neruorum. *Cautio.* Sauciatur, quia pungitur & inciditur. Quod cum accidit, omninò procuretur, vt ne ante tẽpus os vulneris coeat, & iũgatur cutis, vnde sanies nerui suo veluti

veluti emissario interclusa, neruos lacessat, atq; hinc oriatur dolor, phlegmone, febris, deliriũ, conuulsio ad quæ horrendæ mortes postremò insequantur. Excludenda sunt à neruorũ cura, quę certè neruos contingant quæcunque vel natura sua vel aduẽtitia qualitate refrigerent, quæcunque acria, quæ humectent, laxent, molliant, concoquãt, putrefaciãt. Cuidam ad flexum natium qua in femur desinit, coiit, abscessus, expurgata sorde detectus neruus est qui frigore perculsus vniuersum crus stupidum reliquit. Alteri vulnus magnum in brachium illatum est cæsis etiam neruis, qui à ceruicis finibus per brachiũ decurrũt. Adhibitis iustis remediis, lanę quoque oleo calente tinctæ superdatæ sunt, iisdemq́ue obstipata ceruix cõtra iniuriã frigoris. At his egressus domo publico se dedit, vbi paulatim frigescẽte lana oleum quoque refrixit, ex quo dolere cœpit, tensoq́ue membro & ad ceruicem vsque progressò malo, totus ferè conuulsione riguit. Omninò ergo vi frigoris vindicãdus neruus est, multò magis cũ vulnus accesserit. Frigidum enim, inquit Hippocrates, vlceribus inimicũ & neruis. Itaque dũ hi curantur, quumq́ue inseruntur pharmaca, non solum videndum erit, vt ne hæc imponatur frigida, sed etiam ne vulnus aut certè quã minimũ frigori exponatur. Inusta ala vetat Hippocrates, ne dum curatur vlcus, brachiũ altius attollatur, veritus scilicet ne ita explicata ala excepto frigore violetur. Idq; metuendũ magis, quũ in vlcere dolor est quẽ vstio cõmouit qualis est vbi cauterium impresseris, deinde etiã si locus neruaceus est, & aliquid neruorũ nudum existit. Grauior quoque iniuria acriũ est,

Vitanda in neruis.

Frigidum quantum noceat neruis, historiis ostẽditur.

Hippoc. aph. 18. & 20. lib. 5. Aphor.

Acria quantum noceant.

est,quæ cum admota cuti vehementer lædant, ægrum quidem præcipitabunt,si nudato neruo continenter inserantur.Quidam posteriore tibia vulneratus est,qua parte tres illi musculi in tendinem coeunt,qui calcem cōprehendit,atque hinc in plãtam exporrigitur,itaque aperto neruo medicamẽtum quod habet euphorbium continentur illitum est. Ex quo dolore facto, conuulsis neruis,atroci morte sublatus est. Tolerabilior fortasse videatur, quæ nihilominus periculosa est medendi via, iam olim Thessalo & antecessoribus Galeni familiaris. Cuidam ergo diuisa cute cōpuncto neruo vulnerata stylo manus est,huic pharmacum Thessalus impegit quo cutis coalesceret. Atque inde orta inflãmatione cataplasma è farina tritici hydrelæo cocta instituit,ex quo cōtabescẽs æger intra septimũ diem iugulatus est. Gladiator quidam ad genu quà patella est,& tenuis latusque tendo sese explicat, vulnus acceperat, in quo capta curãdi via vsitata Thessalo,ortaq; inflãmatione idem adhibitum cataplasma,calida aqua liberaliter affusa cōspersum quoque oleum est. Atque hoc genere curandi tum hic gladiator periit,tum alij rapti sunt,alij claudicarũt,quibusdã manca,cōtorta,inutilis manus reddita est,multis putruere articuli,ac breuiter quib. superesse datum fuit, graue aliquod detrimentum corporis incurrerunt. Colligendum ergo peccasse Thessalios,qui implexum morbum quasi vnum & simplicem curarent,& quum mederentur morbis, nullam rationem affectæ partis susciperent. Peccatum quoque hac parte,quod calida fotus,conspersus oleo, & cataplasmate illo inductus neruus est.

Vitiosa curãdi via Thessali.

Allia inimica neruis.

Explicatur Thessaliorũ peccatum

Hæc

Hæc enim vt alia genera inflammationum iuuare possint, inflãmatis neruorũ vulneribus inimicissima sunt. Atque hæc obiter de vitiosa illa curandi via. Nunc autem legitima medendi ratio explicanda, & iusta neruorum remedia describenda sunt. Atque si lubet, ad curam reuocẽtur, cui manu stylo vulnerata neruus suffixus est, & alter gladiator, qui ad genu vulnus acceperat. Optimum enim docendi genus atque clarissimũ, quod suis legibus quidẽ & præceptis cõstat, exẽplis quoque ita illustratur, vt tota curãdi ratio veluti quædam rerum historia sub aspectũ veniat, & quasi oculis ipsis vsurpetur. Quæ profectò via hac prçcipuè medẽdi parte cõsectanda nobis, in qua præcipitia multa occurrũt, & non nisi graui iniuria vitæ aberratur. Itaque ponamus confixũ neruum vulnerata manu leue quidem vulgari sensu, at reuera periculosum vulnus, etiamsi stylus tã subtilis quã acus pupugerit. Etenim orietur dolor, & ille malorum versus notatus initio cõnectetur, si vel negligas, vel aliena remedia instituas. Quæ omnia duplici ratione defugere oportet. Primũ quidẽ iusta medẽdi via, deinde vbi remediis nihil proficias, præfecto neruo, vnde grauiores illæ iniuriæ cõmouentur. Nam non solum neruo, sed capite musculi vulnerato, si quidẽ alia auxilia desperãtur, ad ferrũ decurrere oportet, omninoq; præcidẽdus tendo, & neruus est. Sed (si datur) alia priùs ineunda medẽdi via, primũque animaduertendum, an os vulneris & via ad neruũ satis dehiscat. Vbi enim angustiora sunt, & præterea metus est, ne celeriter coëant, in crucẽ vel decussẽ cõfixam cutem intersecabis, multò magis si quid grauioris

Legitima curatio. *Optimum docendi genus.* *Hypothesis.* *Duplex ratia curandi.*

uioris iniuriæ imminet, vt sit, qua sanies effluat, qua trāspiret neruus, qua deniq; vis medicamēti ad punctum neruum permeet. Ac plethorico deplendus sanguis statim initio. Cacochymo vitiū pharmaco expurgandum est. Dextra manu læsa è malleolo dextro sanguinem detrahes, dextro pede vulnerato, axillaris dextra aperiēda est, intersecta cute: vel alio facto vulnere, si quid cruoris inest, lanā, linoxilon, linteolū molle specilli nucleo adalligabis: intingesq; sapa vel melicrato, ne asperitate lędāt, tum exprimes, & cruorem inde molliter extergebis. Ac dulci sapa vti oportet, nō ea quæ astringat. Post initia loco sapæ vinum dulce, deinde etiā vinum albū, quod minimū aquæ sustineat, vtile est, quo iam tempore ad cicatricem vulnus adducitur. Fugiendum vinum quod acre est. Ex quo oleo calente manum vulneratam, carpum, alam, ceruicem totā, sed præcipuè qua in dorsum abit, & dorsi initium largiter fouebis. Sic autem oleum calere decet, vt neque mordeat feruore, neq; tepore soluat. Oxelæo similiter vti licebit æstate quidem, & bene carnoso ægro, verùm neque hoc, neque oleū contingat neruum. Atque his locis omnibus superdantur lanæ eodem oleo delibutæ, & aliæ siccæ superalligantur, ne qua parte subeant frigus. Æger domi desidet tepido cōclaui, vino interdicitur, parsimonia imperatur, procurātur omnia, quibus series illa malorum auertatur. Ac pro lanis complicata lintea æstate, hyeme linoxylon vsurpari potest. Bis térve vno die resoluuntur omnia, sæpiùs etiam hyberna nocte, & vbi intercidit aliquid nouæ iniurię. Repetitur oleum, & lanarū calor refouetur, omninoque adhibetur

Fotus ex oleo & exelæo cōpuncto neruo in manu.

Lanarum vsus.

Quando soluendæ lanæ.

adhibetur cura, vt ne quid frigeat, quæ omnia ad quintum & septimũ diem versanda sunt. His rebus ita prouisis, simul atque sanies vlceris existit, de medicamentis cogitandum erit. Quorum ferè duplex genus est. Atque illud quidẽ abundè siccat, leniter astringit, digerit, & aliquando exterget, quæ omnia sine vllo morsu & aspredine efficere oportet, datur hoc in concerptis linteis, & exposito neruo adhibetur. Vbi enim opertus neruus est, altero tãtùm genere vti licebit, quod longiùs quidẽ à neruo, superdatur cuti temperatura molli in plagulis, vt vicina quoque cõprehendat. Atque hoc paulò acriùs est, sed vt ne mordeat, tenui natura, valde siccat, moderatè calefacit, apertũ vulnus cõtinet, & saniem nerui foras eripit. Aperto neruo carptũ linteolum primo genere delibutũ inseritur. Ac medicamẽta iam non oleo, sed dulci sapa soluenda sunt, deinde hoc genus acrius in splenio superaccõmodatur, ex quo modò cataplasma impingitur, modò lanę ad alligãtur, oleúmq; & alia, vt priùs, quandiu videlicet res in metu est, sedulò adhibẽtur. Accedũt ad hæc quæ purgẽt vlcera neruorũ, quæ neruos glutinẽt, quæ putredini aduersentur. Priuatim quoq; in pũctis neruis abscessus quidem parui, distincti spatiis suboriuntur, & vicina occupãt, quibus remedia inuenta sunt. Atque operto neruo regenerata carne ad acria veniendum, vt ad ea quæ ex euphorbio, & similia, quæ nõ nisi periculo nudatum neruum attingant, etiãsi non ignoro, qui experientia freti (vt affirmant) externum neruum candenti ferro curẽt, atque ita omni iniuria prohibeãt. Nunc ergo ad ea omnia materia remediorũ deinceps explicetur, initio

Duplex genus medicamentorum in vulneribus neruorum.

Secundum genus.

Particularia materia.

tio ducto ab oleis. Olea cõueniunt ad fotus, & quibus pharmaca diluantur, dulce, bimum trimúmve. nõ astringens, anethinum, chamęmelinũ, zambacinum, lumbricinũ, hypericinum, canabinũ, caryinõ, rosaceum, in quo terreni vermes inferbuerint, terebinthinũ, ricininum, sicyonium, rutaceum, galbaninum, styracinum, sinapinum, raphaninum, ex ouis pressum, &alia quæ in anodynis descripta inuenias. Leuiora initiò, quãdiu dolor metuitur, acriora vbi iam discutiẽdum est. In medicamentis quæ aperto neruo adhibeas, alia mitiora, alia magis cõtrahunt. Atque hęc materia secũdo libro ferè explicata est. Cera vtimur, resina, & metallicis priùs elotis. Calcem ex aqua dulci sępiùs extinguimus, sępiùs lauamus, ex quo solutã plurimo rosaceo nudato neruo imponimus, at rosaceo sine sale cõparato vti conuenit. Quidã etiam ex matura bacca oleę confectũ volunt. In eodem vsu est διαπομφόλυγος, quod hoc loco ita conficiatur. ℞. cerusæ, pompholygos, lith. an. ℥. 2. cadmię ℥. 4. medullæ cerui ℥ 3. cerę. olei rosati an. ℔. 1. olei myrtini ℔. ß. metallica trita, cribrata, lota, liquatis aliis intermiscentur, coquũtur omnia dũ non inquinent. In vsu (quòd & de aliis crassioribus pharmacis semel dictum sit) diluẽdum oleo, æstate rosaceo, hyeme, chamæmelino & aliis generis eiusdem. Phœnicino similiter vtẽdum erit, quod minus habeat chalciteos. Pastillorum eadem ratio, Polyidę, Andronis, Pasionis, qui in hæmorrhagia describentur. Calchãtho loto & reliqua materia minuta in pollinem cõparentur, diluuntur vt priùs, & durioribus naturis magis cõueniunt. Calx sub canicula tertiò lauãda mari, atq; imbuta oleo,

Olea.

Medicamenta in nudis neruis.

Lauãda cera, resinæ, & metallica quando.

Phœnicinum.

Pastilli.

operto

operto neruo opponitur. Meliùs elota & magis resoluta ſapa, vel vt aliis placet, multo oleo etiã expoſito neruo adhiberi poteſt. Aqua verò in remediis neruorũ omninò abſtinendum, niſi vbi calor & acrius medicamentũ tẽperandum, ſic enim miſceri poteſt. Efficiendum, tamen eſt, vt dum liquantur illa, abſumatur aqua in halitum, & ſolã vim, qua tẽperet, relinquat. Amicum neruis διὰ τοῦ μέλιτος tetramyron appellant, quod iam exoletis myracopis confici non poteſt. Non longè aberit quod hac temperatura comparetur. Mellis, terebinth. liquidę ana ℥.3. olei nardini, coſtini, roſacei, chamæmelini ana ℥.3. vini odoriferi libr.1. foliorum maioranæ, calendulæ, florum chamæmeli, anethi, meliloti, roſarum, roſmarini ana drach.2. cinamomi, radicis acori, cyperi ana drach.1. Hæc omnia nocte integra macerentur vino, poſtridie olea ſuperaffundantur, coquantur omnia dum expiret vinum, reliqua cõcepta colo traiiciantur expreſſum oleum melli & terebinthinæ ſeorſum fuſis vniatur, moueantur omnia in cineribus, ſublatis igne puluis reſpergatur ex ambaris & moſchiana granis duobus. Sũt & alia id genus, quæ in anodynis deſcribentur, quæ ceræ, terebinthinę & melli miſta ad rem præſentẽ pertineant. Sunt qui ſolo melle ex roſaceo piſto vti ſoleant. Eſt & hoc è melle quod conueniat. Litharg. olei veteris ana ℥.quatuor, Colophonię, cerę lotę, axungię veteris ana ℥.tres, & ad circiter ʒ.3. Lith. oleo coquitur, deinde axungia, poſtremò cera & Colophonia ſeorſum fuſa coniunguntur, in vſu ſoluitur vt priùs. Aliud Cerę ℥.1. terebinth. ſemuncia, olei maſtichini ʒ.3. mellis ſemunc. coquũtur omnia Aliud e melle.

m 3 molli

molli carbone,subductis igne, insperge pulueris lũbricorũ,mirrhę,radicis symphiti an.ʒ.1. versentur omnia,& sedulò coniungantur. Ægyptia Andromachi,Giluum Haliȩi,Isis,quę in his libris scripta inuenias,soluta rosacei vsui sunt. Sed quæ parantur melle,magis tempestiua sunt, quo tempore sordescit vlcus. Quæ verò fiunt è metallicis,& siccant magis,leniora quidem initiò,fortiora post initia vsurpãda sunt. Turunda posteris imbuitur terebinthina oui luteo,& momento croci,inseriturq; decliui parti vulneris,qua emissariũ sordis patescit, terget & lenit. Iam verò quæ purgent vlcera neruorum,quæq; glutinent,ex secundo libro repetẽda sunt. Peculiariter neruos cõiungit vocata Cizicene. Thuris quàm optimi,myrrhæ, aristolochiæ, chalcitidis vstæ lotæq;,iridis,galbani ana semunc. lithargyri,terebinthinæ an.℥.1.olei ℥.9. Omnia aheno capta blandis cineribus coquenda sunt, mouendáque sine requie,postremò in frigidam mersa manibus cõiunguntur. Aliud. Carnis limacum ℥.2. myrrhæ,thuris,picis torrefactæ ana ʒ. 1. Tunduntur carnes,reliqua verò in puluerẽ trita sedulò intermiscentur. Aliud. Carnis cochlearum bene contusæ ℥.3. farinæ pistrinalis,picis siccæ,pulueris lũbricorũ & radicis symphyti ana scrup. 2. terebinthinę è vino lotę semunc. iungãtur omnia. Vsitata sunt vnguentum de vermibus,Basilicum magnum Mesuæ, emplastrum relatum ad Andromachum, Diachylon in linteolo,inciso neruo soluta adhibetur,soluuntur rosaceo & terebinthina mistis. Intestinum terræ per se intritum & appositum,vel aliis cochlearum more intermistum. Atque hęc obiter.

Cizicene quæ glutinent neruos.

E limacibus.

E cochleis.

Vsitata posteris.

Nunc

Nunc autem breui compendio omnia cogamus. Compuncto neruo prima ratio totius corporis habenda est, vt vel purgetur pharmaco, vel phlebotomo depleatur. Deinde prouidendũ, ne diuisa cutis celeriùs coëat, quod si metuitur, intersecãdum atque ampliandum vulnus est, extergendus cruor, & si expositus neruus est, primi generis pharmaco integere oportet. Oleo fouẽda manus, carpus cubiti articulus, ala, ceruix, superalligandæ lanæ, instituẽda vita, quæ grauiores casus prohibeat. Qui si iam existunt, neque remedio locus est, intercisa cute, satis ampliato vulnere medium neruum præcides, hic enim detrimẽtum partis certo exitio vitæ preferendũ. Præsecto neruo extra periculum æger est, & communi illa curandi via vulnus claudere oportet. Iam verò insecto neruo & plaga satis hiãte, eadem captanda medendi via, quæ aperto neruo exposita est, nisi quod relicto primo illo genere pharmacorum, tantùm vtimur secundo, de quo iã connectatur oratio. Aque hæc materia in multiplici natura rerum posita est. In cerealibus subtilissimus est orobus, hoc lolium calidius est. Lupinus quoq; & cicer in vsu sunt. In farinã commoluntur, incoquuntur, lixiuio cogũtur omnia in cataplasma. Lixiuiũ, vt est materia vnde excolatur, ita vel acrius, vel clementius esse par est. Præstantissimum è ficu & tithymalis. In liquabilibus succus est Cyrenaicus, medicus, scordolascer, quibus Assæ nostræ & Benzoinũ successerunt, sagapenũ, propolis recẽs, opopanax, galbanum, pix, resina, terebinthina precipuè & larigna adeps qui sit tenui & calida natura, ex feris, prædatoriis auibus & rusticis, de quibus

Cõpendium eorum quæ dicta sunt.

Secundum genus pharmacorum.

Ceralia.

Lixiuium.

Liquabilia.

in attrahẽtibus. In plantis tithymalorum ſuccus & cinis, ſuccus & puluis maioranæ, calaminthæ, ſabinæ, anagallidis, baccarũ lauri & iuniperi, acori, maioranę, ariſtolochię, mei, gẽtianæ, ireos, enulę, bryoniæ. Ad hæc piper, cariamomum, zinziber, caryophyllon, cinamomũ aliaq; id genus. Metallica vſui ſunt, myſi, chalcitis, ſquama, ærugo, chryſocolla, calx, ſulphur viuum, vitrioli genera, arrhenicũ. Fermentũ quoque vtile eſt, ſed quàm vetuſtiſſimũ, euphorbiũ, caſtoreum, ſtercus colũbinum. Poſtremò quoque multarum rerũ vſus eſt hac parte, quas in attrahentibus ſcriptas inuenias. Terebinthina per ſe in natura molli, in dura cum tantillo euphorbij ſatis efficit. Eadem ratio propoleos, ſi quidem pinguis eſt, durior conueniente oleo vel adipe molliatur. Fermentum vetus per ſe, cum propoli pingui, melle, pice liquida vel pari terebinthina miſtũ. Lacte etiã tithymali leniter intingitur, ex aceto piſtũ efficacius eſt. Sagapenũ, terebinthina, oleum ſimul liqueſcunt, vel cum his, ſagapeni loco galbanum, opopanax & alia id genus, tantumq́; olei intermiſcendum, vt ſit tẽperatura mollis. Reſinis liquidis, terebinthina abietina, pinea, vtendum ſiccis, fricta abietina terebinthina, ſtrobilina, quæ durioribus idonea eſt, pauco oleo ſoluẽdæ ſunt. Sulphur viuũ, non lapidioſum, tenuium partium, aut caſtoreũ ex oleo ſubigitur eodem temperamẽto. Mollia enim hæc omnia, & compage, quæ conſiſtat quidem, ſed non diffluat, eſſe oportet, ſordium inſtar in mollioribus corporibus, craſſitie mellis in durioribus, tetrapharmaco duodecima pars ſulphuris, arrhenici, euphorbij, calcis immiſcetur, ſoluendum prius ex oleo.

Plantæ.

Metallica.

Formulæ quædam.

oleo. Medicamẽti ex euphorbio plurimus vſus eſt, *Ex euphorbio.*
quod quia in ceratis ferè eſt, de his quoq; breuiter *Ceratorum ratio.*
nobis differendum. Igitur cerara variè cõcinnãtur
è cera, pice, reſina, propoli, adipe & oleo. Simplex *Simplex.*
è ſubdupla cera, vt in catagmatico, pari, vt emplaſtro de ſuptripla & ſubquadrupla ad oleum, vt in acopis, temperatur. Miſcetur adeps & terebinthina liquida ſed vtroque miſto oleum iuſta ratione minuendum eſt, ne tẽperamentum liquidius diffluat.
Picatũ, quodque aridam reſinam capit, è ceræ parte *Picatum.*
vna, tribus & quatuor olei, ſubdupla pice vel reſina ad cerã cõpingitur. Quæ ratio ſeruari poteſt in ceratis quę galbanum, propolim, ſagapenum & alia id genus concipiant. Terebinthina & quæ liquida ſunt, ſubtripla cera commiſcentur, duplo interdũ miſto oleo, interdum triplo. Iam verò euphorbij *Modus euphorbij.*
bimi & trimi ferè æquale pondus, & ceræ temperatur ad ℥. 1. ceræ ʒ. 6. euphorbij recẽtis ſexta pars ſatis eſſe poteſt. Quarto, quinto & ſexto anno æquale ſit ceræ euphorbium, vetuſtiore vtẽdum nõ eſt. Sextula euphorbij aliquando ſatis eſſe poteſt. Et vt ſunt corpora, vt vicina cuti, vel lõgiùs ab hac punctura, ita lenius & acrius pharmacum miſceri debet. Ac quãtò plus ceperit euphorbij, tãtò acrius futurum eſt. Sed omninò in euphorbio annorum habenda ratio. Neque aliter ſtercore columbino & puluiſculis acrioribus qui ceratis inſpergantur, vtendum erit. In cerato è ſtercore columbino modus ſtercoris interdum deciditur, tantumque æruginis crudæ ſufficitur, quantum ſtercoris ſubtraxe *E ſtercore columbino.*
ris. Ceratum aliquando ſuccis illis plantarum imbuitur, aut puluiſculis permiſcetur. Verùm exẽpla

quędam subiicere melius est. Acerrimum erit, cerę sesquuncia, olei unciæ quatuor & ß. euphorbij, recentis semunci. In medio tantùm drachmæ tres euphorbij, in infirmo ad circiter ʒ.2. Satis vsitatū est veteribus quod sequitur. Cerę ℥.1. terebinthinæ liquidæ, picis ana semunc. euphorbij recentis drac. 2. Euphorbiū liquatis aliis permiscetur, vel ex oleo tritum confusis cæteris cōiungitur. In vsu vim medicamēti sensus iudicabit. Acrius arrodit, & os vulneris amplificat, hinc quoque rubor & dolor grauis in ambitum excitatur. Hoc ergo celeriter reuellendum, relictoque linamento quod fortasse incūbat neruo, oleo paregorico fouendus locus est, donec acquiescat dolor. Hicque benignius ceratum misto adipe deducta parte euphorbij, imponendū. Languidius neque sensum vllum, neque calorem mouet, auctoque euphorbio acuendum est. Iusto verò pars molliter incalescit, & leni quasi prurigine titillatur. Atque hæc in cerato de euphorbio de probando pharmaco in toto hoc genere cōmunia sunto. Cæterum falli contingit quod à languidiore medicamento pariter atque ab acriore dolor excitatur & inflammatio, idque præcipuè vbi vulnus cutis angustius est. Nam cum medicamentum non attrahat, aut attrahat quidem, sed minùs quàm cōueniat, sanies multa colligitur, quæ incidens neruo eas iniurias accersit. Sed ab acriore paulò pòst quā adhibitum est, à languidiore multò pòst dolor & alia id genus commouentur. Atque hæc medicamenta bis térve interdiu absolui debent, nocte non mutantur nisi longiore. In medicamento quod è metallicis cōficitur, vsitata veteribus, Misy, ęrugo,

Probatio medicamenti.

calchitis

chalcitis & squamæ æris. Misy & chalcitis exoleta sunt, nisi ad vitrioli & cuprosæ genera decurras. In his thus additur, adeps, resina, galbanum, quæ vim metallorum emolliant. Oleum sesquialterum cerę, cera dupla, tripla, media inter hæc ratione ad metallica. Eadem resinæ sextupla est, thuri vero & galbano noncupla, quintupla & septupla est. Validissimum est, ceræ ℔.1. olei veteris sesquilibra, hyeme etiam ad circiter ℔.2. chalciteos crudæ ℥.1. misyos ℥.2. squamę ęris ℥.3. terebinth. ℥.2. galbani sesquūcia, thuris ℥.3. hic cera quadrupla thuri, octupla galbano, sextupla resinæ, dupla metallicis. Infirmū ceram triplam capit ad cremata metallica, augétq; modum thuris & galbani, vt vtriúsque pondus ferè subduplum sit ceræ, ad libram vnam ceræ, galbani vncias duas, thuris vncias tres. In medio media seruanda ratio. In his cera sit mollis, resina liquida, thus & galbanum vtráque pinguia. Metallica modò cruda, vt sit acrius pharmacum, modò cremata, vt sit clementius, vsurpantur. Eadem sub canis ardoribus ex aceto acerrimo pluribus diebus interuntur. Acetum vetus præferendum, quod nihil austerum, nihil vinosum resipiscat. Sed hac arte squama præcipuè elaboranda est. Thus quoque eodem aceto leniter interi vtile est Cera, oleum, resina colliquantur, thus & galbanum intermiscentur, metallica in aridum pollinem versa paulatim respergunt ur, voluuntur spatha in prunis, & sedulò coniungūtur. Aliud est è metallicis, quod à Galeno descriptum est. Cerę vnciæ sex, olei vnciæ nouem, misyos ʒ.6. chalciteos denarius vnus, squamæ vnciæ, duæ & sem. thuris sesquuncia, galbani vnciæ duæ

Medicamentū e metellicis.

Proportio ceræ ad oleum, metalla, & alia.

Magda-

Magdalides inde fictæ vsus tempore diluuntur, & inlita linteolis applicantur. Est & tertium genus *E liquabilibus.* διὰ τῶν τικτῶν, è liquabilibus, quod & punctis neruis, & canum morsibus auxilio est. Sed hoc vt alia è metallicis, duris corporibus idoneum est, quanquàm aliquando in teneris naturis infirmo pharmaco vtimur, cerato διὰ στεάτων temperamus, oleo deniq; prolixiús habetamus. Picis ℥.4. aceti acerrimi ʒ.6. &ad circiter ʒ.4. opopanacis ℥.1. Pix sit mollis, inferuescat aceto dum cõsistat, opopanax aceto fusus aliis coniugatur in calidis cineribus. Dilatatum manu in magnitudinem vulneris interdũ apponitur, si quidẽ durum corpus est, in molli diluitur oleo, & in splenio accõmodatur. Ægyptia Andromachi, Giluũ Haliæi & alia, verùm paulò craſ- *Isis.* siora, nec ita diluta, in eodẽ vsu sunt. Sequitur Isis illa sacra, & ex templorum adytis repetita, quæ iu- *Hieroglyphica.* dicio veterum omnia emplastra superat. Ex Vulcani templo Ægypto translata est, hieroglyphicis primùm descripta. Erant hieroglyphica monumenta rerum in mysteriis Ægyptiorum descripta, non literis, sed formis animalium & mutarum rerum, ne prophano vulgò innotesceret, qualia Orus Apollo Grecus author cõmemorat. Scribonius Glichoni, *Virtus Isidis.* Græci Epigono, alij Hermioni hierogrammateo attribuunt. Neruis punctis & venenatis morsibus vtilissima est, curat artuum fracturas etiã cum vulnere, effractam caluariã persanat, facit ad detectam membranã tegentẽ cerebrum diluta rosaceo, demersas squamas ossiũ, & testulas caluarię extrahit. Cephalalgias veteres persanat, si raso capiti dies viginti insideat. Imponitur fronti contra hæmorrha-

gias

gias narium,& fluxiones in oculos. Anginosis affigitur collo, glutinat, incarnat, mollit, & fistulis inditur, dilutum rosa, in collyriis. Celeriter pus generat idémque per spiracula exorbet latente via gãgrænas & putrediñe compescit. Suppurationibus mãmarum prodest, prolapsis intestinis è vulnere ac repositis, post arctatũ vulnus fibulis, aut sartum acia, vtilissimè imponitur. Lateris, stomachi, vẽtris, iecinoris, lienis frigidum dolorem sedat. Ad luxatum omne, & eiectum, & repositum articulamentum bene facit. Podagricis mirificè prodest. Cãcros serpentes, & carbunculos reprimit, purgátque. At neruorum vitia omnia acopo meliùs facit, trahit aculeos, parotidas & callos discutit. Adenas vlcerum & membranas ita eliquat, vt per se decidant, vacillantes vngues vel confirmat, vel extrudit. Commotũ dentẽ stabilit, vlceribus narium medetur, ac breuiter prẹtẹr cẹtera admiranda est. Sed variè describitur, mistura hæc magis placuit. Ammoniaci, æruginis rasæ, salis ammoniaci vel fossitij, squamæ æris more veterum vsti, aluminis, aristolochiæ rotũdæ, & vt Scribonius, sarmentitię, thuris an. ℥.1. myrrhę aloës, galbani, aut vt Asclepiades mannæ ana sesquuncia. Scribonius sextans, cerę ℔.1. & semunc. vt Heras, Andromachus, Asclepiades: Scribonio triẽs, aliis ℥.1. Colophonię, terebinthinæ an. ℔.2. & ℥.1. vt Andromachus, Heras, Paulus, alij scribunt denarios sex, alij denarios sexaginta. Quidã codices habent denarios centum. Scribonius terebinthinam omittit, & Colophonię scribit pódo quatuor, aliàs pondo duo. Adhęc olei veteris sesquilibra, cui rationi consentit Scribonius, & sextarium scribit, alij ℔.1. Mistura.

℔.1.ponunt,alij ſelibram,heminas duas, heminæ dimidium ℥.3. Certum eſt autem copioſum oleũ eſſe neceſſarium,vt pharmacum conſiſtat. Epigonus addidit ſucci radicis dracontij ſeſquunciã, alij præterea ſucci ſeridis ℥.1.ſucci marrubij ſeſquũciã. Galenus ſine ſucco ſeridis aliquando confecit, & alumen ſuſtulit. Veteres ferè tantùm ſex denarios vſti aluminis miſcuerunt. Alia teruntur,alia liquefiunt pro ſua queq; natura,excepto galbano,quod in mortario cum tritis pharmacis circũagatur,aceto paulatim fuſo,idque melius in ſole, ex quo aliis liquatis intermiſcentur omnia,vbi verò ſublata foco intepuerint, manibus aceto tinctis diu verſantur,ęrea pixide ad vſus reponuntur. Medicamentũ diluitur vino,vel aceto,vbi glutinãdum,aceto, vbi molliendum. In gãgræna & putredine ſuccos illos recipit,in vulneribus neruorum ſuccum dracontij alumen vbi repellendũ. In punctis neruis ſit compage mellis,in aliis modò craſſius,modò liquidius, vt res & corpora poſtulabũt. In proxima laude eſt ἀνίκητον, cui propter inſuperabilem virtutem nomen inditum eſt. Parem Iſidi vim habet, diluitur ferè oxelæo,immittitur fiſtulis, contractos articulos laxat,mollit,digerit. In abſceſſu vẽtris,coli,craſſius dilatatum manu imponitur, thorulus oxelæo calente madens ſuperimponitur, qui bis quotidie eodem oxelęo irrigandus eſt,tertio primùm die vel quarto abſolui debet. Hic ſi quid exaſperauit, fotu olei mitigatur,ita efficit, vt ne purulenta vomica colligatur. Iam collectam extenuat,&per inteſtina quaſi miraculo depellit. Reliqua verò Iſidi ſimiliter efficit,miſtura ſic habet. Squamę ęris ℥.7.&ʒ.2.

Compoſitio Aniceti.

aliàs

aliàs ℥.6.& semiſ.in aliis ſeſquuncia, pyrethri, herbę pedicularis, cocci, cnidij, ſeminis ſinapi, cachryos, alioqui granorũ paradiſi, ſtercoris colũbini ariſtolochiæ ſarmẽtitiæ, æruginis, cyperi, ſeminis erucæ, cumini an. ℥.2. aliàs denar. 6. nitri, ſalis ammoniaci an. ℥.4. baccarũ lauri, mannæ, iridis an. ℥.15. al. ℥.2.& ſemiſſ. aceti acris ſextarij 16. al. 12. decocti caricarũ cyathi 4.& ſem. hoc eſt, ad circiter ℥.7. olei heminas 5. hoc eſt ad circiter ℔.4. Tunduntur primũ quæ teri poſſunt, ex quo aceto ſparſo iterũ contunduntur ſub canicula, vbi verſata diu exareſcant, hic iniecto ficuum decocto & oleo omnia coniungãtur. Repoſita in ære rubro per interualla aceto reſpergantur, vt ſeruentur mollia. In vſu ℥.2. diſſoluuntur aceto, & cum ſextuplo cerato quod reſinam habet, octuplo, quadruplo permiſcentur. Deſcriptum priùs decoctum caricarum & ceratum, quod reſinam habet. In cæſis neruis non alia pharmacorum ratio. Linamenta primo genere delibuta nudato neruo imponuntur, aliud è ſecundo genere ſuperdatur in plagula, cataplaſmata, lanæ, & alia ſimiliter comparantur. In tranſuerſo vulnere vt periculũ maius eſt, ita liberalius depletur ſanguis, ſeuerior vitæ lex ponenda eſt. Iam ſit exemplo gladiator ille, qui priore femore, qua muſculi in patellam abeunt, tranſuerſo vulneratus ſit, Magnum ſit vulnus & profundum, vacuandũ corpus. Purgandum vulnus cruore terſo nudus cæſuſque neruus bene diluto pharmaco è primo genere in carpto linteo obſtipandus eſt. Superdandæ lanę oleo vel oxelæo delibutæ, totum crus oleo foueatur, inguen, ile, pubes, ſpinæ pars, quæ lumbis & coccyge

Tranſuerſo cæſi.

Hypotheſis.

coccyge intercluditur, ac breuiter tota ſpina dorſi & ceruix calente oleo irrigentur, contegãtur lana ſuperiore ratione. Sæpiùs abſoluãtur vt prius, pręſcribatur quies, vinum excludatur, decũbat lecto, omnes aditus frigoris intercludãtur. In eã figuram componatur femur, in qua citra dolorem permaneat, quod & puluino molli innitatur, leniter proclinetur parte aliqua, vt cũ cœperit eſſe ſanies, cõmodè repurgetur. Quo tempore ad ſecundum genus pharmacorum veniendum, quale eſt quod habet euphorbium. Sed hic labris nimium diſſidentibus ſutura opus eſt, quæ & muſculos capiat, & ſubiectas membranas intertextas carni, & carnem ipſam altiùs cõfigat. Verùm adhibẽda cura, ne vel neruus, vel tendo, vel vas denique magnum tranſcurſu acus vulneretur, deinde etiam vt decliui parte emiſſariũ relinquatur, qua ſanies deffluat, quaq́ue medicamẽta vulneri inſerantur. Iam verò vbi & vulnus purum, & intectus carne neruus eſt, vbi iam omnia in tuto poſita ſunt, ad communem vulnerum curationem te conuertes. Longa quidem medendi via, ſed hic præcipuè cogitandum, vt ne cùm nimiùm properes, tardiùs abſoluas. In rebus dubiis, & quæ non vrgent, ſat citò, veteri ſententia ſi ſat bene. In recto vulnere minor metus eſt, deligatione vtendum, parciùs depletur ſanguis, neque ſuturis opus eſt, ſi quidem faſciis cõiungi poſſit, in pharmacis ea ſeruetur ratio, quæ in trãſuerſo pręſcripta eſt. Nunc de putredine & abſceſſu, quæ vulneribus neruorũ malè curatis ſuboriri ſolent. Adoleſcens Galeno cõmiſſus eſt, cui ex contuſione medij digiti articulus computruerat. Itaque Galenus contuſum

Sutura.

De putredine.

Hiſtoria.

contusum locum cataplasmate ex hordeacea & lixiuio induxit, tensa verò in ambitum & cognatione dolētia oleo calēte liberaliter perfundit. substracto deinde cataplasmate madentem locum molliter extersit lana quidem sicca, ex quo subiecit catagmaticum ceratum, quod oleo ad ceram duplo conficitur misto euphorbio. Communis enim curandi ratio puncti cæsi, contusi nerui & tendinis. Adolescēs ergo postridie meliùs habere cœpit, dolorque & tensio ad brachium satis remissa est, quo die pro hordeacea orobi farinā lixiuio iunxit. Tertio die omnia repetita sunt, fotus, ceratū, cataplasma. Hícque superior manus & brachium omni iniuria liberata sunt. Sed in contuso articulo semiputre corpus membranaceū apparuit, ex iis quę mediis tendinibus cōnexa in seriem digitorum extenduntur, quod leniter commotum facilè decidit rectè quidem quod computruerat leni tractu cōmotum est, etenim tum demum rescindi ferro aut volsella, vel digito putrefacta reuelli debent, quo iam tempore veluti maturitate quadam facilè secantur, neque maior vis nondū maturis inferenda est. Itaque separatis putridis membranis, cum incolumis tendo nudatus esset, Polyidæ pastillus sapa dilutus in carpto linteo adhibitus est, & ceratum superdatum, quod capit euphorbium, cui cataplasma ex orobi farina & lixiuio adiectum est. Quarto die nō aliud superesse visum est, quam vt reliquias inflammationis discuteret, alioqui ad cicatricem sese conuerteret. Cùm ergò nescio quid durum relictū esset, abundè siccantibus vti instituit, vsúsque est Iside medicamēto, postremò ad epulotica transiit.

Atque hoc exemplum tibi positum sit ad contusós neruos & putria, in vtroque conferunt initiò cataplasmata ex hordeacea vel fabacea cocta oxymelite postea aliquid lixiuij additur, & reliqua farinarum genera vsurpãtur orobi, lolij, cicerum, lupinorum, postremò solum lixiuium sine oxymelite coquendis farinis, vtile est. Plura contra putria in purgantibus, in contusis sed opertis neruis & cute integra oleum satis esse potest, quod laxet, discutiat, & dolorem leniat, qualia in anodynis scripta sunt. In dolore pix liquida & paregorica misceri possũt. At simul contusa cute & vlcerata, siccãdum simul & constringendum, vbi salutare cataplasma athletarum ex oxymelite & fabacea farina coctis, recẽs contusum membrum, fluentẽ calidum sanguinem à recens cæso animali excipiat, eoque immergatur aut in thoracem animalis via facta immittatur, in abscessu, qui puncturæ in ambitum enascitur, Oribasij pharmacum accommodatum est. Ceræ, Colophoniæ, butyri ana ℥.1. picis aridæ, mellis ana semunc. ærug ℥.2. ærugo in puluerem trita diutissimè in aceto volutatur, & liquatis aliis sedulò permiscetur, coquuntur omnia mota assiduè dũ consistant, iam ad reliqua neruorum vitia properemus, ac de dolore in anodynis. Torpor motus & sensus iniuria est, qui & stupor appellari potest, vbi præcipuè anatomica ratione recognoscẽda neruorum radix est, quæ semel læsa suum vitium longè lateque disseminat, cuique remedia primùm adhibenda sunt. Frustra enim digitum acopo fouebis, vbi ex eo obtorpuit, quia inalsit ceruix, quo loco dorsũ exterminat. Et ante remedia de causa mali quæstio

In contusis & putribus.

Abscessus.

Torpor.

ſtio habenda eſt. Torpor ergo & in totum corpus ſpargitur,& in membra præcipuè,crura & manus, plurimum quidem à refrigeratione,deinde neruorum anguſtia,quia vel luxata vertebra, vel innato tuberculo opprimatur.Aliquando quoque excepta aura torpedinis genus hoc vitij neruis inuexit. Quòd ſi nihil horum incidit,ad ignauiam referenda,& in erroribus vitę cauſa quærenda eſt. Quibuſdam ſolennis vacuatio,arthriticis, ſtatus materiæ curſus recurrente periodo in neruos corporis reſpergitur.Quartanę & alij morbi id genus in ſtuporem,reſolutionem corporis degenerant.Intemperies quoque hoc genus vitij nonnunquam gignit.Itaque in torpore,in obſoleto ſenſu corporis & motu,de cauſa mali,de origine neruorum,qui in læſas partes abeunt, quæſtiones primùm habeantur.Calefaciendum quod refrixit,reponendũ,conſtituendúmque quicquid loco ceſſit, incidendus humor,atque diſpergẽdus, quia acetabula,vincula, neruos, articulamenta denique infarcit, curanda tubercula,laxandæ anguſtiæ, reformanda vitæ lex, incitanda vacuatio,diuertendus materiæ curſus,& omninò contraria remedia contrariis vitiis adhibere conuenit.Quæ calefaciant,& hinc neruorum iniuriæ repugnent, ampliter ſcribentur in dolorum remediis. De luxatis oſſibus ſuperiore capite ſatis diſputatum eſt, reliqua auxilia partim ex primo libro, partim ex adytis medicorum repetenda ſunt.Quod autẽ ad originem pertinet,vt ſuo quæque loco medicamenta imponantur, meminiſſe decet, nonnunquam motum oboleſcere ſeruato ſenſu, aliquando verò permanente motu abo-

Spectanda in torpore.

An ſeruato motu pereat ſenſus, & contra.

leri sensum, vtrúmque etiã interdum obtorpescere. Atque vbi idem neruus tum ad sensum, tum ad motum à natura parti datus est, seruato motu incolumem sensum esse oportet. At incolumi sensu nõ protinus motus integer est. In multis corporis partibus neruorum fibræ ad sensum in superficiem explicantur, rami verò musculis inseruntur, vt moueãt, vbi saluo altero motu, si lubet, sensum exolescere contingit, multò magis cum alio atque alio ortu vtrique enascuntur. Multis quoque partibus ad varios motus multi nerui, tendines, musculi à variis locis inuecti sunt, quod in capite, artubus, ore, thorace, & maxillis, atque adeò toto corpore facilè intelligat, quicunque in anatomica disciplina fuerit exercitatus. Vt ergo iniuria paris est, ita requirendus neruorũ ortus, cui (si opus est) remedium instituas. Ridiculum enim intremiscẽtibus vel contortis labro & genis ad eos neruos confugere, qui à tertia cerebri propagine in totam ferè faciem disperguntur. Motus enim in vitio est, neq; sensus iniuria ad quæstionem proponitur, requirendum ergo, nunquid detrimenti ceruix acceperit, qua parte latus ille musculus longè latéque in faciem explicatur, num qua relaxata vincula, nunquid iniuriæ à temporalibus musculis & neruis primùm ortum sit. Neque absurdum minùs quod sequitur. Cuidã in itinere è pluuia & frigido Aquilone suprema ceruix inalserat, læsa quoque grauiter ea iunctura, quę ad vocatum dentem articulata est. Atque hinc optimo iure sensus caluariæ obtorpuit, quia ab ea vertebra sublatis neruis, vis sentientis animę capiti inspiratur. Igitur cùm frustra

Exemplis res declaratur.

Historia quædam.

ſtra calidis medicamentis pugnatum eſſet, quæ capiti impingebant, accerſitus. Galenus ad dentem vocatam vertebram remedia conuertit. Igitur recalfacta parte, quę primùm inalſerat, ſenſus caluariæ celeriter inſtauratus eſt. Multis iunctura illa frigore perculſa, vt & tertio & quarto articulo collum modò conſtans, modò intortum dolénſque riget, neque pro libidine conuertitur, vbi fruſtra capiti remedia imponas. Sed adhæc deſignandæ partes, vnde vincula procedant, oriantur nerui, inducantur muſculi, quibus ceruix capiti colligatur. Sed & poſt dentem articuli vel pelluntur loco, vel frigore percelluntur, atque hinc laborant muſculi, qui è collo in thoracem ſeſe explicant, ex quo efflatu intercepto materia vocis, vox quoque interdum ſupprimitur. Verùm omninò meminiſſe oportet in tota ſpina leues eſſe iniurias, quas frigus intulit, grauiores quæcunque vel phlegmone, vel tuberculo commouentur. Aſperrimum malum eſt luxatis articulis, multò maximè cum intrà pulſa, & in obliquum vel angulum torta vertebra eſt. Sic enim nerui anguſtiùs comprimuntur, qui è ſpina quidem exigui paucíque foras diſcurrunt, plurimi verò atque præcipui feruntur intrò, & ſemel læſi longè grauiſſima pericula interminantur. Quidam ſubſectis ſtrumis obmutuit nudato neruo, eóque perfrigerato, qui vocem fingit. Alteri in dorſum deturbato vox intercepta eſt. Atque hic curato dorſo, ille concalfacto vocali neruo vocem recuperauit. Pauſanias ſophiſta in dorſi initium præceps corruit, atque hinc ſeruato motu, intermortuus ſenſus eſt, qui vltimis duobus digitis

Efflatio læſa.

Comparatur inter ſe ſpinæ iniuriæ.

Nerui e ſpina foras & intrò.

Hiſtoriis explicatur locus cui remedia impoſitis.

gitis & dimidio tertij inſpiratur:in graui peripneu
Accidentia manuum in graui pleuritide & peripneumonia. monia & pleuritide, ad extremos vſque digitos ſenſus quibuſdam violẽtus eſt, plurimis brachium condoleſcit,aliis quoque motus leniter obtunditur, læſis ſcilicet neruis qui à dorſi initiò prima coſtarum ſpatia intercurrunt,& in brachium, vlnam, extremos quoque digitos ſparſi deferuntur.
In vitiis manuum. In torpore & tremore manuum recognoſcendum, num quid vitij ea parte ſpina fecerit, quæ quarta & nona vertebra intercluditur. A ſexta quidem,ſeptima & octaua in totam manum nerui dimittuntur intermiſtis fibris à ſuperioribus articulis. Sed è ſeptima & initio dorſi, interiore manu & poſteriore plures decurrunt,in vlnam, vltimos digitos & dimidium tertij diſperguntur. A ſuperioribus coniugiis vertebrarum in ſuperiùs brachium,exteriorem,priorémque manum, maiores quoque digitos nerui diſperguntur, quanquàm ita hi omnes ſeſe implicant, vt non facilè in medio curſu & finibus ſeparentur. Ceruice læſa, qua
A dorſo & lumbis iniuria. quintum ſpondylium quarto conſeritur, offenditur reſpiratio, quia hinc diaphragma neruos excipit. Affecto dorſo & neruis, qui coſtarum ſpaciis interſeruntur, vox hominem deficit, quia maior vis illa ſpiritus,qui materia vocis eſt,non efflatur. Lumborum iniuria & inde laborante abdomine
Suppreſſa & ſine volũtate micta vrina. ingraueſcit reſpiratio, & excrementa ſegniùs depelluntur. Quidam è ſcala præceps in lapidem impegit,qua lumbi ſacrum os exarticulauit, iſque locus intrò compulſus & obliquè luxatus eſt. Ex quo cœpere crura frigeſcere, ortáque inflammatione alui excrementa & vrinæ reſtiterunt. Puero

in

in captura piscium spina perfrixit, qua lumbi desinunt, condoluit vesica, aluus sine voluntate stercus deiecit. Alter in eadem iniuria inuitus omnia commingebat. Cuidam puero in osse sacro ex articulata & intrò pulsa vertebra est. In quo neglectū malum occalluit, atque inde factū, vt nō nisi ægrè & in stillicidiū vrina exprimeretur. Alteri obliquè torta articulatione, vrina in totū suppressa est. Atque hæc non iniuria, si quis intelligat è finibus lūborum neruos in crura plurimos, quosdā in vesicā, podicē & genitalia dispergi, maximos posteriore parte recta in poplitem decurrere, minorum alios quidem, qua pubis os foratum est, in priora crura disseminari, alios verò obliquè ad inguina diuerti, vnaque cum magna vena & arteria, atq; extra has in anteriores partes femoris deferri. Ab osse sacro alia quoque neruorū soboles superiorib. intexitur, vnde vesicæ & aliis partibus perplexæ fibræ inserātur. Atq; hæc obiter. Neq; enim huius instituti est anatomiam describere, sed parum explicata remedia videri possint, nisi etiā designetur locus, cui applicentur. Frustra enim torpentem pedem excites, & anum vesicamq; refoueas, quū à lumbis prima mali labes orta est. Atque hoc in lumbis semel explicatū, in aliis spinæ partibus & inde factis iniuriis seruare coueniet. Et quę de torpore, de paralysi quoque & tremore dicta pntētur. Cōtra quæ omnia in doloribus. Acopa scripta inuenias. Isi, aniceto, aliisque generis eiusdem vti liceat. Nūc ad reliqua transeundum. Igitur rigēt nerui atque contorquentur, vtrunque quia conuulsi, gangliis occupati, & eo vitio impediti, quod inflexis neruis ἀγκύλην

Nerui crurū.

Rigor & cōtortio.

quodque tensis atque rigentibus ὀρθόκυλον appellant. In ancyle contendi membrum non potest, & quasi reuulsum mancúque manet. γαλιάγκων Hippocrati qui inde cubito est breuiore, ἀγκος Galeno appellatur. In altero vitio exertum est, rigidú, nec iam inflectitur, quia videlicet veluti alternãte imperio, motũ efficiunt, cedũtque nerui, tendines, musculi quicũque à natura ad membrorum flexus cõtentionesque instituti sunt. Atque hæc quidẽ in totum corpus incidũt, in neruos, tẽdines, musculos & articulata coniugia, per quæ collũ capiti copulatur, sed pręcipuè in digitos, cubiti iuncturas & poplitis. Familiaria arthriticis è materia crassa, quæ in articulis concreuit. Eadem efficit cicatrix magna, quę in callũ obduruit. Iisdẽ immoderato siccitas, & flatus aliquãdo causa est. Atq; hic facilè discutitur. Siccitas hydrelæo, in quo semen lini, althææ, fœnu græci & horũ folium & radix inferbuerint, balneis aquæ dulcis, inlito dulci oleo & similib. tẽperatur. Rescinditur cicatrix, vt cõtractæ partes relaxẽtur, vitatis neruis & tendinibus. At scirrhus frequẽtissima causa est. Is ergo statim initio laxante materia, quæ præterea remolliat, tentari debet, hydrelæo in quo tum illa, tũ cucumeris syluatici radix, & lauri folia præcoxerint, irrigãdæ partes, fouendæque sicyonio, irino, aliisq; id genus, ex quo leuiorib. acopis vtendum erit, quæ molliter affricentur, atque hinc superalligantur lanæ modò succidæ, modò oleo delibutæ. Blandè cõmouetur articulus, vt paulatim assuescat naturæ. itaque initio diachylon & leniora malactica oleo lirino, irino, anethino, sicyonio, & aliis id genus dilues, atque hinc articulum molliter

In quibus partibus ancyle &c.

Causa.

Curatio.

molliter affricabis. Postea verò Amythaonis pharmaco, Cathægetæ Asclepiadis, Aniceto, Iside, emplastro de meliloto, immisto quidē oleo, sed paulò crassiore temperamento, vtendum erit. Atque omnino ea cōsectanda curādi ratio, quæ in malacticis pluribus explicata est. Conuulsio, inquit Hippocrates, ex inanitione fit & repletione, at illa ferè in desperatis ponitur. Hydrelæo tamen, balneo è media materia, & iis quæ tepido humore laxēt, vti licebit. In repletione qualitas quoque materiæ includēda, quæ vel acrimonia, vt sanies in neruis, vel frigore mordeat, de quibus ex Hippocrate quædā iam ante annotata sunt. Adhibetur medicus, irrigātur olea quæ leniāt, laxent, discutiāt, qualia multa in doloribus resoluentibus, attrahentibus scripta sunt affricantur acopa, illigātur lanę, impingūtur emplastra eiusdem naturę, quæque omninò contra causam mali depugnēt. Malagma Scribonij quod Cathægetæ pharmaco simile est, ad omnem rigorem, conuulsionem, tensionem contractionē, dolorem neruorum & caninum spasmum, ad ancylas denique & ganglia vtile est. Bdellij, sepi vitulini, ireos an. ℥. 2. opopanacis, galbani, ammoniaci, cachryos, aut baccarum lauri, vel granorū paradisi ana ℥. 1. piperis grana centum viginti, ceræ ℥. 7. terebinth. ℥. 6. Trita arida cribrantur, quę succum habent, cum resina subiguntur, cera particulatim fracta in feruentem aquā demittitur, subacta manibus aliis intermiscetur in pila, versantur omnia, sed pilam conuenit subinde perungere oleo cyprino, vel terebinthino, alióve generis eiusdem. Liquescit pharmacum in oleo, vt sit acopō, quum res exigit. Ganglia

Hippocra. aph. 39. li. 6.

Malagma Scribonij ad multa.

Ganglia. glia vocamus concretiones quaſdam & contortio-nes ad cartilaginem vel neruum, ex lenta craſſaque materia, quale neruorum alimentum eſt. Alij ganglion definiunt tumorem nerui à vi externa, caſu, ictu, laboribus, nam rarò ſponte prouenit, extremis membris ferè naſcitur, rariùs in cubito, capite & reliquo corpore. Atque hic tumor inæqualis eſt, renititur, & in latera preſſus diuertit, nec in orbẽ circumagitur.

Curatio. Quibuſdã partibus curantur ferro aliis: vt pedibus & manibus, non niſi cum periculo cultro vulnerantur. Ammoniacum ergo ad ignem dilatandum manu, molle atque vnguinoſum, aut eorum medicamentorum aliquod, quæ in malacticis deſcripta ſunt, emplaſtri temperatura. Calidum & ita diductum, vt totum ganglion cõprehendat, affigi decet, ſuperdatur plumbi lamina, eaque arctiſſimè conſtringenda, alligandaque, vt nullo modo ganglion diuertat. Alij ſolam laminã ſine pharmaco adalligãt. Atque vbi dierum aliquot interiecta mora emollitum gãglium videatur detracto plũbo & pharmaco ſtatim pollicem dextrum ganglio infiges, reliquos digitos in ambitu cõſtitues, omnino premes, & quãta vi poteris gãglion vrgebis, donec ſolutum diffluat. Hæc quidẽ veterum iam exoleta ratio eſt. Noſtri meliùs, pediculum membranaceum, glandulas, venarum nouam propaginem vnde gãglium coit augeturque, annotant, viam ferro aperiũt nudãt omnia, filo vaſa intercipiũt, neruos delineant, pediculum glãdulas, venas vnde nutritur vitium, ligant, ſiccant, tabefaciunt, vrunt, præcidunt, atque ea ratione quaſi radicẽ mali extirpãt, vt ne poſtea noua regenerata, ſuffectaq; materia nouũ

ganglium

ganglium renascatur. Quanquam hęc curandi ratio non sine periculo est, siquidem & gangliũ magnũ est, & eo loco, vbi insigniũ vasorum neruorúmque coitio fit. Subsunt quoq; aliquando putrefacta corruptáque vasa insignes venæ aut arteriæ, quę nudatę sanguinẽ effundunt, quem nemo supprimat, vnde æger paulò pòst extinguitur. Terebinthina, calx viua, adeps anserinus benè tẽperata ganglion dissoluũt. Aliud quod etiã facit ad ancylas. Cerusæ, olei veteris, picæ an. libr. 1. ceræ ℥. 2. galbani, ammoniaci ana ℥. 1. Cerusa oleo coquitur ad puritatẽ, hic ammoniacum immittitur, deinde resina & cera postremò galbanũ præmollitũ igne. Alij quoq; aliter cõparant. Plura ad ancylas, & quę conuulsis & gangliis bene faciẽt, septimo κατὰ γένη, quale est Tetramyron anteà notatũ è melle, quod contractis & cõuulsis vtile est, & ἀλυσῶδες acopon. Ceræ, terebinthinæ, medullæ cerui ana ℥. 1 galbani, ammoniaci ana denar. 6. olei veteris sesquilibra, & quæ proximo capite describẽtur. Atq; hic terminetur oratio, vbi monuerimus ligamẽta duriora, eáq; præcipuè, quibus inter se ossa cõiugãtur, in minori esse periculo. Neque ab aliis metuendũ, quę musculis inserũtur. Vtrúmq; genus vulneratũ valde siccantia medicamẽta perferre potest. Tendonũ media natura est. *Ligamenta.*

De dolore. CAP. 3.

ACcidunt multa in opere chirurgiæ, quorum remedia aliquot conspersa locis obiter annotata sunt, contra callos gangrænas, putredines, cancros, contra vermes, rheumata, & alia. Iam de dolore simul & intemperie atque hæmorrhagia instituenda oratio, à quibus curandi consilia sæpe-

numerò

Doloris causæ.

Alteratio calida & frigida grauissimos dolores affert.

numerò conturbantur. Dolor ergo omninò fit subita alteratione & soluta corporis continuitate. Alteratio intemperiem facit elementorũ, sed à calore & frigore dolor acerrimus, à siccitate mediocris, ab humiditate propè nullus vel stupidus excitari solet. Atque hæc ferè non tam qualitate quàm copia dolorem facit. Est cum intemperies sola partẽ afficit, quæ si inualuit & radicem fixit, ægerrimè percuratur. Est cum collectus humor etiam excruciat, acerrimus quidem, vt feruida bilis, & frigidissimus, vt qui vitreus à Praxagora appellatus est. Id quod ad curandi rationem maximè pertinet. Atq; omninò qui contumacior dolor est, nec facilè mansuescit, intemperiem ostendit. In quo summopere cauendum erit, ne (quod ferè fit ignorantia artis) frequentibus phlebotomiis, sæpiùs reuocatis catharticis cucurbitulis ægros excarnifices, in quibus solis summa morborum præsidia medicorum vulgus collocare solet. Primùm ergo quæstio habeatur de prægressis & continentibus dolorũ causis, deinde curandi consilia ineantur, comparentur remedia quæ præsentibus vitiis, vsui esse videas.

Dolor ab intemperie.

Solutio continui.

Dissoluunt corpus acria, vt quæ corrodãt, secantia, ferrum, lapis & alia, quæ contundunt, vt obtusa quædam corpora, in quæ incurras, aut quę aliunde mota vi maiore corpus appetãt. Adhęc quę distẽdunt, vis flatuum & humorũ copia, postremò quæ vel calore vel frigore vehemẽter lędunt. Iam verò contraria omnibus quęrenda remedia, qualia certè antegressa causa & doloris proprietas, pars denique ægra dolénsque præcipuè indicabunt. Ac dolori quàm celerrimè occurrendum, neque committẽ-

dum,

dum, vt diutiùs crucietur ęgri, quibus in desiderio vel magna celeritas mora est. Neglectus dolor labefactat vires, fluxiones attrahit, vnde exacerbatur phlegmonę incenduntur, conuulsiones rapiunt ægros, ac sæpè mortes, aut certè vlcera madescunt, quę sicca esse seruata naturali ratione, & vacua excrementis necesse est. Ἀνώδυνα vocāt παρηγορικὰ & λυσιζόνια, quæ dolorem sedent, tenui substātia, primo gradu calida, vel ita temperata, vt familiaritate elementorum naturę partium consentiant. oleum dulce, ętate medium, chamęmelinum anethinum. è semine lini, althææ, fœnugręci. è dulcibus amygdalis, è lúbricis, vulpecula, meli lutra, erinaceis, limacibus, & pullis cygni oleo tabefactis, è floribus zambaci, hyperici, sambuci oleo immersis, persolatis, ac subinde commutatis. Oleum extortum è tritico incude & candēte ferro, ex ouis pressum, è sarmentis vitium, alia quoque plurima, quæ primo libro descripta sunt. Atque hæc omnia tensa, cōstricta, refrigerata iuuant. Rosaceum lenit, repugnátq; causæ, vbi à calore dolor, vel à dolore calor cómotus est. In anodynis butyrum est, œsypus, lana benè succida, suillus adeps, vitulinus, asininus, felinus, vulpinus, mellinus, è cercopitheco, simia, cuniculo ciconia, catello, sciuro, quo ad auriū dolores Archigenes vsus est, Otide, phalacrocorace sortilegarum superstitione, anatinus, anserinus, gallinaceus, olorinus, ex anguil. & dulcis aquæ piscibus, sed pręcipuè humanus. Hęc omnia sunto recētia, bene purgata & conuenienter lota, si quid rācoris, situs, salsuginis, acrimoniæ, aut alieni vitij cōceperint. Leniet diachylon minus solutum rosaceo & chamæmelino.

Olea. *Rosaceum.* *Pinguia.* *Sciuri adeps.*

Malactica & peptica anodyna sunt. melino. In summa, quæcunque coquunt & moderanter emolliunt, doloribus medentur. Sed confectis recens vtendum erit solutis rosaceo, vel cõueniente oleo. Liquidiora sunto, si quidẽ cuticularis *Consistentia anodynorum.* dolor est, nõ ita liquida, si is altiùs cruciat, id quod in anodynorũ vsu semel dictũ sit. Eo modo parygro recente & tetrapharmaco dilutis rosaceo vti licebit. *Muccagines.* In hoc genere mucagines sunt è semine lini, althææ, fœnugræci, nucleis, cydoniorum, maluæ, althææ, foliorum radicibus, gummi arabico, tragacantha, atque omninò media materia, quæ aliquid medullaceum habeat & vnguinosum. Colliguntur aqua maluacea, liliacea, chamęmelina. Esto quadrupla aqua. Semina ad circiter duplã mucaginem efficiunt iniecta aquæ calidæ. Paucum gummi multam mucaginem reddit, quo modo etiam radices, quæ quasi medulla pingui prędite sunt, iunguntur oleo, quod sit sesquuplum, & ceromatis. *Lac.* Lac muliebre & vaccinum ad dolores facit. In lacte chamæmelum althea, malua, melilotum anodyna semina, *Balnea, fotus insessiones.* interanea, pedes, capita hœdorum & veruecũ percoquuntur ad insessiones, fotus & balnea. *Cataplasmata & epithemata.* E materia pista, & butyro, vel paregorico oleo iuncta fiũt cataplasmata. E farinis hordei, tritici, mica panis similaginei, incoctis sapa, vinis dulcibus & lacte finguntur epithemata, iunctis, si lubet, vitellis oui, affuso rosaceo, resperso croci puluisculo, lenient hęc omnia & concoquent. *Fraxinus.* Tenella fraxini folia aqua cocta pistáque, malignis, cancrosis & dolentibus vlceribus remedio sunt, decoctum in eundem vsum ad fotus adhibetur, *In magnis doloribus.* in magnis doloribus & vehementer intentis locis assiduè fouẽdum tepida, hy-

drelæo,

drelæo,interaneorum hœdi & veruecis decocto,aliiſque generis eiuſdem,deinde impingendum cataplaſma lene & molle. Grauitas enim,durities, aſperitas omninò declinanda ſunt, iam verò in hoc genere pharmacorum vitiũ eſt,quod quæ leniunt, ferè relaxant,fundunt,liquant,vnde in plethora & cacochymia,materia calore fuſa locus infirmus doleſque opprimitur,grauiùs dolet, ampliùs diſtenditur,ſæpè etiam viribus ſuis concidit,atque eneruatur. Ex quo roſarũ folia, abſynthij ſummitates, aliaque generis eiuſdẽ cõmiſcenda putant, vbi ad fotus,balnea,inſeſſiones, epithemata pharmacum preparatur. Sed hic aſtringentibus abutendũ non eſt. Etenim nimia aſtrictio dolorem auget. Modus eſt,vt inde fluxio molliter reprimatur,contineantur vires,& iuſtum dolori ſolatiũ adferatur, in balneis dolentes articulos præligari iubent, obſtipãtque repellente auxilio,priuſquam in ſolidũ deſcẽdatur. Atque omninò vacuãdum prius corpus eſt, ſi quidem poſtulat caſus,ex quo ita mitigandus dolor eſt,vt ne quid inde vires, aut quam minimùm detrimenti patiantur. Sed tum maximè cura viriũ ſuſcipi debet,vbi aliquid vrget,quod naturæ virib. excludatur,qualis eſt fœtus in dolore partus,qui vt edatur,firmo abdomine, robuſtis lateribus,vtero valente,cõtentis neruis omnibus matris,ſuis denique viribus opus habet. itaque in laborioſo puerperio dum laxamus vias, & dolores conſolamus, ſumma ratio virium ſemper habẽda eſt,eadem cura ſit in calculis & doloribus thoracis, vbi ſputum craſſius,& ſuppuratio repurganda eſt. Atque hæc de iis,quæ reuera anodyna ſunt,dicta fuerint,quorum

Noxa lenientium.

Aſtrictio.

Viriũ ratio.

Fœtus.

rum multa ad ea quæ postea dicentur, referri possunt, itaque genus aliud effingunt, quod sublata causa dolorem vincat quale est oleum laurinum in refrigeratis, violaceũ calefactis, siccatis hydrelęon, sinapismus, vbi pars aliqua humiditate elanguit. Adhæc quæ contra copiam & vitium materiæ adhibentur, ex quo medentur doloribus, phlebotomia, cathartica, clysteres, commansa & naribus inserta, διαμασσήματα & ἔῤῥινα Græci vocant, apophlegmatismi, πταρμικὰ, hoc est sternutatoria, quę lachrymas, menses, mariscas emoueant, sudores eliciant, aliaque generis eiusdem, in doloribus, inquit Hippocrates remedia sunt, phlebotomia, purgatio, vstio, sectio, sternutatio, calfacio, refrigeratio. At caloris in sedandis doloribus frequentior, frigoris autem rarior vsus est. Calor enim naturæ familiarissimus quique vim frigoris possit retundere, & graues æstus partium attemperet, inimicum vitæ frigus est, eóque solùm vtimur, vbi intẽperies calida sine materia est, vt in erysipelate quodam, ęstuãte capite, aut alia parte corporis ab ardore solis, & ambustis. Ac tertiũ genus, si lubet, statuatur eorum quæ stupefacto sensu dolorem fallunt, quia quod doleat, sentire necesse est; & extincto sensu dolor necessariò conquiescit. Ναρκωτικὰ, ὑπνωτικὰ & καρωτικὰ talia appellant. Ac de omnibus ordine differamus. Calore dolorẽ sedant, tum quæ reuera anodyna sunt, tum oleum laurinum, iuniperinum. Baccæ macerantur vino, deinde oleum extunditur mola, quod coxariis & frigidis articulorũ doloribus confert. Adhæc galbaninũ, sulphurinũ, styracynum, piperinũ, è cinamomo, cardamomo, nuce

Dolorem leniunt.

Hippocrat. 6. Epid.

Calor & frigus quanta teneantur cõtrarietate.

Calida anodyna.

nuce myrepsica & caryophyllis expressum. Nardinum, costinum, enidelæon, sinapinum, è sabina, ruta, maiorana, rosmarino, saluia, cētaurio, enula, iri, gentiana, aristolochia, bryonia, acoro & alia materia, quæ iam antè capite de resoluentibus & attrahentibus descripta est. Oleum terebinthinum è terebinthinæ ℔.1. laterum antiquorum, vel, vt Albucasis, recentium, (quò plus olei imbibant) ℥.1. mastiches, styracis ana ℥.1. Lateres igniti extinguntur oleo, & infriati cæteris commiscentur. Capiuntur omnia capsula vitrea, ita resoluuntur igni. Triplex liquor deinceps effluit, quorũ tertius optimus est. Aliud. Flores rosmarini amphora vitrea includuntur, quæ incerato duplici linteo obstipanda est, elicitur oleum calida arena. Oleum philosophorum, petrelæon de lateribus, Sabinium, & alia permulta, quorum descriptio ex Arabum libris petēda est. Eiusdem generis est oleum fæcarium, quod de tartaro appellant. Efficacissimum balsaminum, quod variè conficiunt. Thuris cādidissimi, masticħes an. vnciæ duæ, ligni aloës ℥.1. caryophyllorum, galangæ, cinamoni, zedoariæ, nucis myrepsicæ, cubebarum ana ℥.P. myrrhę, aloës, ladani sarcocollæ, castorei ana semuncia, baccarũ lauri sesquũcia, ireos, aristolochię rotundæ, dictamni, symphyti maioris ana sesquuncia, gummi elemnij ℥.6. terebinthinæ ad pondus omnium, cōcorporata omnia resoluuntur igne in alembico chymicorum arte. Primum extillat aqua, deinde oleũ, postremò pinguius melligo. Contra omnia vitia & causas neruorum valere dicitur. Sunt qui addant aliquid olei rosacei & myrtini, vermes terræ lotos è vino albo, & aquam

Oleum terebinthinum.

Oleum o floribus rosmarini.

Balsaminum.

Ad dolores coli, vteri, ventris.

illam, quæ foliculis vlmi includitur. Cõtra dolores & flatus vteri, ventris, coli singulariter facit. Olei anethini ℔.1. seminis agni casti, seminis rutæ an. ʒ. 3. cinamoni ℥.6. conquassata hæc oleo immergun tur, & diebus quadraginta insolantur sub caniculę ardoribus, alioqui loco tepido ad focum diutiùs continentur, dum vim materiæ oleum abundè cõbiberit, è decima parte castorei vel euphorbij & oleo remediũ comparatur, singularę perfrigeratis.

Euphorbium.

Atque euphorbij magnus omninò vsus est alsiosis partibus, quæque doleant, & vehementiùs perfrixerint. Cuidam à genu acerbissimus dolor hyberno frigore cõmotus est, cui Galenus ceratũ quod euphorbium capit, vngẽdo loco à balneo instituit, quod cùm successisset, dolore protinus cessante, idẽ remedium prospero semper euentu in aliis perfrigeratis, atque hinc dolẽtibus particulis vsurpauit. Adhibetur remediũ, & à balneo, & ante balneum. Sed iam ferè exoleuit lauandi consuetudo, eáque res multis curiosior visa est. Loco eius fouẽda pars est decocto meliloti, rutæ, chamęmeli, quæ in vino præferbuerint. In cephalalgiis à frigore & hemicraniis, laudatum veteribus auxiliũ, quod paratur cera, oleo & euphorbio. Ac misturæ ratio superiore oratione abundè notata est. Duplo veteri euphorbio loco recentis vtendum est, postquam sedulò animaduerteris ætatem euphorbij, & legitimum ab adulterato satis distinxeris. Alij naturali proprietate hemicranicos iuuari euphorbio prodiderunt, si ex aceto tritum aduersis fronti & tempori illinatur, in eundem vsum drachma recentis euphorbij in ℥.3. olei dissoluitur, atque instillatur au

ri.

ri. Sunt qui mistis vino tenui, giluo, odoro, & chamæmelino oleo omnium partium dolores persanent, radix cucumeris agrestis in taleolas cæditur, & cum cauliculis absynthij hydrelæo coquitur, ex perimento veterum singulariter iuuat hemicranias, decocto fouetur partes, materia ad cataplasma subigitur. Calidum, vt reliqua, vsurpatur, adhibita cura vt ne refrigescat. E sex vitellis assis, myrrhæ semisse ellebori nigri drachm. granis 4. oleum exprimitur ad focum in sartagine, singulari remedio vlceribus puerorum, & omninò dolẽtibus callis, putredini, vermiculationi, scabiei. Callis dolẽtibus styracis vnciæ duæ, vel eo plus in sesquilibra oleĩ diluuntur, ex asserculis iuniperi, lauri, abietis, ramentis cinamomi, calami aromatici, serragine ligni sancti, oleo immersis exprimitur oleum ea arte quæ primo libro designata est, vel qua è iunipero Mesue, è cinamomo Nicolaus elicit. Diuturnis doloribus, & qui intus crucient, efficacissima acopa à veteribus prodita sunt. Quorum alia leniora, quæ externis doloribus adhibentur, quale oleum est, alia mediocria, quibus etiam compages crassior est. Atque hæc ex oleo, laxante materia & moderatè calida temperantur, adipe, galbano, terebinthina, Colophonia, inueteratis atque internis doloribus accommodata. Tertium genus iam acrius, idemque corpulentum magis, quod contumacioribus vitiis & in alto corpore latentibus imperatur. Acopa duplo, triplo, quadruplo, pari interdum ad reliqua, quæ solida sunt, oleo permiscentur. Myracopa sola odoris suauitate ab acopis distinguuntur. Ac iam subiiciamus formulas, ad quarum instar infini

Misturæ vini & chamæli- ni olei.

E radice cucumeris cataplasma.

Oleũ ex ouis.

Ad dolentes callos.

Acopa.

Myracopa.

ta prope acopa comparentur. Maioranæ,rosmarini,fœnugræci ana lib.dimidium,surculorum lauri lib.2.flores iunci odorati vnc.1. vini veteris, olei dulcis ana sesquilibr.stirpes contusæ triduum macerantur vino. Sed adhibenda cura est, vt ne hoc vapescat,tertio die oleum superiniicitur,coquũtur omnia in diplomate moderata pruna. Atque vbi vinum expirauit,exprimuntur omnia, vt simul oleum in vas nouum diffluat. Ex quo capitur olei libr.1.ceræ vnc.2.vel eo plus,vt fiat cerato malagma. In quibusdam codicibus adduntur radicis cucumeris agrestis,nardi Celticæ ana lib.2.quę cum aliis vino maceranda & oleo coquenda sunt. Aliud ischiadicis, opisthotonicis, & omnibus doloribus neruorum vtilissimum. Cerę selibra,terebinthinę, libr.1.guttæ ammoniacæ in aceto dissolutæ vnc.1. opopanacis vnciæ duę,galbani,medullarum cerui & tauri, œsopi ana vnciæ duæ, olei irini vnc.9. mellis.vnc.3.Cera oleo colliquatur, terebinthina additur, deinde medulla & œsypus, reliqua igne remollita & cum aliis fusa permiscentur. Quod sequitur paralyticos sanat, & neruorum doloribus medetur. Rutæ viridis vnciæ 3.pulegij sicci,cyperi ana vnciæ 3.salis,nitri vnciæ duæ, fœnugræci, mercurialis,succi marrubij,rosmarini,aristolochię ana vnc.3. amygdalarum amararum desquamatarum lib.3.iris illiricæ vel florentinæ,terebinthinę, baccarum lauri,radicis cucumeris agrestis, guttæ ammoniacæ ana selibra,ceræ lib. 1.olei lib.9. vini modus controuersus, tamen iusta mensura fuerit libr. 12. In quibusdam exemplaribus adduntur sabinæ selibra,ellebori albi sesquilibra;myrti viridis

Acopon Asclepiadis.

Ad ischidiacos,opisthotonicos,& omnes neruorũ dolores.

Ad paralyticos.

vnc.

vnc.9.foliorum lauri siccorum vnc.9.bdellij li. 1. quæ si adiiciētur, efficacius fiet acopon, sed ita vini & olei demensum augendum erit. Interuntur quę contundi possunt paulatim affusa aqua, ex quo ite rum tundenda sunt, contusis vinum oleúmq; insperguntur, vt integrā noctem madeant, postridie incoquātur. Atque vbi vinum exhalauerit, omnia concepta sacco extringātur, vt eliquetur oleū, cui excolato cera, resina, bdellium, ammoniacum deinceps confundātur. E crocino, nardino, enulato, costino, quæ à Mesue describuntur, fingas acopa, condienda moscho, ambare, & aliis aromatibus, vt sint myracopa, cera additur, liquida terebinthina, styrax, galbanum, opopanax. Similiter & ex laudatis oleis, quæq; suauiter oleant. Terrestrem testudinē acuminata canna veteres transfigebant, qua parte ceruix clauiculæ cōmissa est, & inde ducto sanguine acopa perfundebant, eóque meliora putabātur, quo plus sanguinis combiberent. Stanneis vasis, vitreis, plumbeis & buxeis reponenda sunt. Sūt qui mirabilem vim tribuant renascentibus corniculis ceruorum, vbi primùm extuberāt, & quasi plumata lanugine integuntur. Coquunt vino, dum molli tie diffluant. Singulariter excitat torpentes neruos atq; paralyticos. Saluiæ, chamæpyteos, maioranæ, florum meliloti & chamæmeli ana vnciæ duæ, olei nardini lib.3. vini gilui, tenuis, odori, subausteri sesquilibra, omnia illa vino resperguntur, macerantur nocte, postridie oleum superfunditur, coquūtur in diplomate, consumpto vino diploma subducitur, materia rariore sacco excipitur, vt purum oleum diplomate relinquatur, in quod materia vehementer

Acopa e quibus fiant.

Cornua ceruorum.

hementer expriméda eſt, Poſtremò oleo miſceantur corniculi cerui vt priùs tabefacti ℥.3. maſtiches ʒ.6. croci drach.1. Al. Olei coſtini, olei nardini ana ℥.2. terebinthinæ ℥.1. ceræ ſeſquuncia, moſchi grana ſex. Al. Extremitatum ebuli, ſurculorum lauri & roſmarini, maioranæ, calendulæ, ſaluiæ, chamæpyteos ana vnc.2. florum chamæmeli, roſmarini & lauandulæ ana ℥. 1. baccarum lauri & iuniperi ana ℥. dimidium, radices enulæ, ireos, acori. ariſtolochiæ ana drach.6. pyrethri drach.2. ſeminis lini, althææ fœnugræci, ſinapi, cardamomi, naſturtij an. drach. 1. conquaſſentur omnia, & noctem integram madeant in vino, poſtridie coquantur in duplici vaſe. Atque vbi totum propè vinum euanuerit, omnia magno conatu exprimantur, expreſſo ſucco immiſce olei lumbricorum, olei terebinthinæ ana vnc. 4. coquantur ad craſſitudinem, in alio vaſe ſeorſum liquentur igne molli, olei caſtini & nardini ana ſelibra, ſtyracis galbani, reſinæ, terebinthinæ ana vnc.1. opopanacis, Benieoin vocati ana ſemuncia, maſtiches, ſarcocollæ, thuris ana drachm. 2, liquata aliis vniantur. & rurſus coquantur puris carbonibus ſedulò verſentur ſpatha. Subducta foco rurſus circumagatur, vt paulatim refrigeſcant, quod cùm fit, aqua miſcellanea, quæ odorem moſchi rapuerit, reſpergantur, aque ita reponantur alſioſis. inueteratis neruorum cauſis & profundis doloribus. Ad venena frigida, & inde dolentia præcordia nihil præſtantius vino tenui, giluo, acri & odoro. ferueſacto vtitur Hippocrates & condito. Alij aromatite, veteres etiam allio & ſale, Alexipharmacis, theriaca, antidoto Mithridatis.

Contr. venena frigida.

Nec

Nec omittendum nostra memoria vsitatum remedium è ramẽtis & delimata scobe Gaiaci, vel ligni sancti. Eligatur graue, densum, vnguinosum, quod ad lucernam pingue quid resudet, nihil expiret graue, nõ sit obductum situ, arrosum carie, aut euanidum, quæ vitia subterraneis locis non perflatis, vbi diutius latet, & à cortice celeriùs, ferè cõtrahit. Ac dum elimatur scobina, contumax esse oportet, & odoro halitu quodam euibrare nares, sternutamentumque cõmouere, gustu acri & aromatico, quod enim dulce vel acidum est, minùs probatur; recẽti ferragine vtendum est, expirat enim, & vim amittit vetustate. Cęsa sit materia (si quidem resciri potest ad æstiuum solstitium, ætate media, quia tenella arbor crudo humore adeóque plena, vetusta verò exucca & arida est. Mediis annis plus habet oleamenti, quod in præsentia desiderandum est. Maceratur die vno breuiùs atq; diutiùs, vt vel acriùs vel clementius pharmacum desideratur. Meracum coquitur ad dimidias plus minúsve, & aliis intermistum, vt sunt consilia medicorum, igne puro, fideli vase bene operculato, vel quod inflexo tantũ corniculo foras hiãte leniter exhalet. Ac cute quidem magis resiccat, summa vis tamen in carne, & intestina pulpa pingui, vnguinosa, suauiter olẽte, incidit, terget, tenuat, calefaciat, sudorem mouet, qua quidem amarum & acrimonia præditum est, terreno elemento corroborat, vnguinosa parte & aërea laxat, mollit, anodynum est. Ex quo frigidis articulorum, & neruorum doloribus auxilio est, medetur tophis, reliquias quoque luis venereæ partim attemperat, partim sudoribus extringit, eásque fre-

Gaiacum. *Probatio gaiaci.*

Vis gaiaci.

quanti experiméto paucis diebus obliterat,de quo iam à multis iusti cōmētarij editi sunt. At suo quisque vtatur modo,eligat,diuidat,maceret, coquat, temperet,exhibeat. Sit aqua sextupla,octupla, decupla,duodecupla. Nā in his omnibus controuersa res est,quā facilè dirimet,quicunque nouit omnia ferè remedia integris viribus multifariā posse deformari,eaque oportere vitiis & corporibus,ętati, cœlo & aliis variè accōmodari,igitur sua quisque probet,nec damnet aliena. Meminisse tamē conuenit,vt attenuantiū omnium,sic huius ligni immoderatum vsum admodum periculosum gracilibus, deinde quoq; iis quibus mediocre corpus est. Hinc enim calor acrior effectus tabē inducit. Eadē ferè ratio iuncati ligni, Varini aut Synarini quod recēs cognitū est. Decisis frustulis,alij etiā puluere vtuntur in duodecupla, vigeculpa & copiosiore aqua maceratis,& dum pars tertia vel quarta expirauerit in diplomatis vapore,vel clementi igne coctis,cui in vsu quadrantē vini albi,tenuis & odori infundi iubent. Atque hæc in præsentia de medicamentis, quę calore suo dolorem leniāt,& frigidam intemperiem corrigant. Nunc ad ea transeundū quæ refrigerent,& anodina sunt. Duplex horū genus est, alia enim tantū refrigerant,alia etiam stupefaciūt. In primo genere sunt,aqua etiā tepida,oleum conditum rosis,violis,nymphæa papauere,mandragora,cucurbita,cucumere, alterco, lactuca,portulaca,lenticula palustri, psyllio, polygono caphura, floribus herbæ, quæ primula veris appellatur, & millefolio,&ea omninò materia,quę reprimit,nec ita astringit. Ex oleis & cera alba cerata fiunt, cera mollitur

Gaiaci vsus gracilibus periculosus.

Iuncatum lignum.

Quæ refrigerando sunt anodyna.

Olea.

Cerata.

mollitur igne, manibus versatur, & immersa aqua modò rosacea, modò violacea circunducitur, è descripta materia aquæ resoluuntur igne, quæ vocāt σταλάγματα: colliguntur muccagines, exprimitur succus, omnia ceratis permiscentur recenti succo vtēdū est, quia celeriter acorē trahit, atque corrūpitur. Muccago quoque paucos dies sustinet, in his lintea inculcātur, applicāturque dolenti loco. Subinde cōmutantur, dum ardor simúlque dolor conquiescat. Sitque hæc cerati formula. Ceræ albę ℥.1. olei violacei ℥.3. misceto in vase duplici, subductis vapore ignis muccaginis seminis psyllij sesquunciam coniungito, & affusæ rosaceæ semuncia respergito. Sunt qui cerusæ è violacea lotæ vnciā vnam plus minúsve adiiciant, idem præstant vnguentum rosatum, violatum, papauerinum & alia, quæ ad horum instar conficias. Nutritū Rhazæ, populneum tum vnguentum tum oleum. Populnei oculi vere collecti pari rosaceo infunduntur, vini paulò plus quàm olei adiicitur, macerantur omnia diebus septem, & quotidie commouentur, octaua coquuntur die mollibus prunis, donec vinū absumatur. Licebit quoque caphuræ momentum immiscere, in feruidis doloribus auriū, palpebrarum, mammarum, pedum, manuum, tendinū & neruorum, vtilissimū, & inuentu facile Galeni auxilium. Ouum crudum optimo rosaceo permistum. Oribasius cocto vtitur & è vino pisto. Alij coctura durum & constans emplastri modo calidū apponunt. Æstuosis interaneis à cantharide & venenis lacte vtendū præcipit Hippocrates, reuocandū in memoriam quod ante dictum est, in ardore graui, vt

Aquæ muccagines succi.

Cerati formula.

Vnguenta.

Parabile Galeni remedium ad multa.

Contra cantharidas & venena.

Paregoricon Asclepiadis vsus est multiplicis.

feruente erysipelate, parcendũ esse oleis, & iis omninò quæ celeriter flãmam concipiant, hoc enim est veteri sentẽtia incẽdiũ oleo restringuere. Optimum est Galeno & antiquis celebratũ, quod Asclepiadi tribuunt, laudauit Octauius. Nutrito Rhazæ, quod cerusã capit, finitimũ est, facit ad ani vitia dolentia, achoras, herpetas, acrem serpiginem, erysipelata, exasperata pharmacis delinit, extinguit cancros, pudendis & genitalibus cancro, maligno vlcere & dolore læsis, solatio est. Paratur hoc modo. Oleũ dulce, rosaceum, myrtinum, demenso nouem vnciarum pistillo & mortario plũbeo tandiu versatur, dum sit stigmentosum ac liuidum. Hic lithargyri & cerusæ vtriusq; tritæ põdo cõiungitur, & vsui in plumbeo vase reponitur. Dolẽtibus cerebri mẽbranis in vulnerib. capitis, optimo rosaceo, vel sanguine colũbino, vtrisq; tepẽtibus Galenus vsus est. Semina papaueris, alterci, psyllij, cydoniorũ, cucumeris & similia cõtunduntur affusa rosarũ aqua, lactucæ, violarũ, aliorumque id genus donec fiat quasi pulticula, aquarũ loco succus ex alterci, lactucæ & papauerum foliis affundi potest, folia quoque sub cineribus cocta, vel ad ignẽ emollita & calida adhibita, dolorem sedant. Succi foliorum & capitum papaueris, alterci, cicutę, violarũ, lactucæ, pomorum mandragoræ, oleo dulci vel optimo rosaceo infunduntur, diebus aliquot insolantur, & quotidie agitantur, deinde coquuntur blando igne donec solum oleum reliquum sit. Ac sint olei li. 5. succorum 2. coctis probè permisceatur opij, stygacis ana ℥. 1. calidis doloribus. phreneticis, cõciliando somno, frõti, tẽporibus & naribus illinitur. Psylliũ

feruida

feruida immersum inflammato oculo applicatur. Ceratum è psyllio aliis partibus dolore pressis atq; calentibus idoneum est. Cydonia & alia quædam genera malorũ, vt persica, hoc modo concoquenda sunt. In ollam nouam aqua diffunditur, subiicitur focus, malum è figlini ansa vel aliter suspẽditur, vt ne contingat aquã, sed sublatis vaporibus infumetur, & eo anhelitu emollescat, eximitur cutis, mollita caro & medullaceum corpus tẽperanter calẽs dolenti loco adhibetur. Eadẽ arte quę refrigerent meliùs in diplomate & vaporibus cõparantur. Iam familiare est podagricis epithema Asclepiadis. Medullæ panis similaginei ℔. I. incoquatur lacte, dein de cum tribus vitellis oui, sesquũtia rosacei subigatur, & drachma croci intingatur. Quòd si asperior dolor est, immisceatur opij soluti sapa semũcia, sed ad narcotica, nõ temerè decurrẽdũ, de quibus hinc sermone ducto disseramus. In narcoticis potentissimum est opium, deinde cicuta, altercum, mandragora, torpedo piscis. Opium succiso scapo & calice papaueris, quasi è plaga, fluit, sed aliter adulterant. Synceritas probatur odore graui, gustu amaro, leni corpore, denso graui, candido, neque aspero, neq; grumoso, quódque statim aqua diluitur, & nebulã facit, in sole statim resudat & se diluit, difficiliùs accẽditur, & in lucernis pura nec atra elucet flãma crebrò extinguitur, & extinctum odorem seruat. Vsus eius vacuato corpore, desperatis leuiorib. auxiliis in ardore graui, intolerabili dolore, acriore sensu, firmis viribus, vel nõ ita fractis. Deinde si quidem tenuior & acrior humor est aut spiritus, nam in crassis lentisq; humoribus periculosa narcotica, minùs

Ceratum e psyllio.
Modus coquẽdi cydonia & alia id genus.
Epithema Asclepiad. ad podagram.
De narcoticis.
Opium.
Probatio opij.
Vsus opij.

minùs vbi crassus flatuosúsque spiritus dolorem acerbiorem excitat. Interdicũtur pueris, senibus, grauidis mulieribus, & quibus ætate vel morbo calor languidior est. Postremò vbi iam valetudo impatibilis odium ægro desperationem medico vitæ attulit. Eóq; maximè, vt inde obstupescat sensus, ac solatium ęgro, & remedium morbo procuremus. Quæ vt præstet, nouum tamen vitium corpori cõtrahit, quod posteà calidis medicamẽtis obliterandum est. Nam vel potentiùs, vel sæpiùs admotum caliginem oculis & rugas facit, surdastros reddit, deuoratum mortiferum est. Hinc aliæ partes ad motum sensúmque torpent, & viribus defectæ excremẽtis corporis opprimuntur, vt nõ omninò absurdè à Diagora, Erasistrato & aliis aliquot veteribus medicis in totũ damnatum sit. Sed posteà vsus eius nõ improbatus, & adhibita ratio vt ne noceret, atque aliis pharmacis ei⁹ violẽtia retusa esset. Quidã cremabant olla, dum ruffum & molle euaderet, sed vstrina vim eius exolescere scribit Galenus. Alij cauo cydonio, & qua pateret, pasta præcluso incoquunt. Hęc obiter ne in re lubrica & plena periculi chirurgus cadat, néve quidpiam, nisi maturè & optimis medicis authoribus, moliatur. Diluitur sapa è musto, vino dulci, muliebri lacte, liquore oui, permiscetur rosaceo, amygdalino, oleo è castoreo, dũ sit mellis crassitudo, ita plures menses macerari melius est, sed multò magis cum dandũ est in corpus. Medicamentis quę opium caperent, semestribus & annotinis veteres vtebantur, ad sextum annum, & aliquãdo decimũ, asseruabant. Specilli nucleus puro linteolo, lana molli, linoxylo deniq; circumuoluitur,

Noxa ab opio.

Qui omninò damnarunt opium.

Quibus diluitur opium, & vtendi modus.

Quibus permiscetur.

uitur, imbuitur pharmaco, tum quàm mollissimè fieri potest, dolori illinitur. Clemẽtius est misto castoreo, pipere, cardamomo, myrrha, cinamomo, sinapi, croco, pyrethro, & aliis quę multum calefaciant, coquant, leniant, incidant, discutiant, quantũ videlicet casus in pręsẽs exigit. Atq; vbi crudelior dolor est, ęqualis omniũ modus est & opij, alioqui dupla, quadrupla, sextupla, decupla quoq; reliqua opio inuenias. Quę omnia, vt sęuit dolor, & sunt corpora, summa ratione distinguere oportet. Quod vocatur Meconium, languidius est opio. Succus est contortis pręlo, vel cõtusis in mortario foliis & capitibus papaueris, cui si semen tritũ immisceas, coquas ad spissitudinem, & in sole sicces, opium habebis. Iisdem aqua coctis interdum extinguitur quod imbecillimum est. Siccatur vmbra, & vt opiũ vsurpatur. Alij pollinẽ ex aridis calicibus papaueris ad stuporem miscetur. Cortex radicis mãdragorę magis narcoticus est sua radice. Cicuta similiter & altercο vtendum est. Torpedo piscis inde nomen habet, & Gręcè νάρκη, quæ etiam procul, & è longinquo, vel si hasta, virga, remo harpagine, fune attingatur, inspirata vi, odore vel aura leui sui corporis, quamuis præualidos lacertos torpore retinet, & celeres ad cursum pedes alligat. Pisces alios sepultos limo primùm consopit, deinde ad escã rapit. Exemplum verò sponte oblatũ, vt alia plurima ad salutẽ hominis & remedia medici transtulerunt. Viuam torpedinem oleo extinguunt, vt sit narcoticon. Et hoc quoq; mirum quod inuenio. Si capiatur, cùm luna in libra fuerit, triduóq; asseruetur sub dio, faciles partus facere posteà quoties inferatur adiuuare,

Modus misturæ.

Meconium.

Cortex radicis mandragoræ.

Torpedo.

Remedia e torpedine.

Oleum e torpedine.

Ad facilem partum.

re,non alia vi fortaſſe , quàm quòd velut induciis dolorum datis,natura ad excludendum fœtū confirmatur,felle quod ſuo piſce calidius eſſe oportebat,genitales partes illitæ ad venerem torpent. Viua torpedo ſubiecta plantis arthriticos in pręſentia &in reliquā vitam dolore liberat.Inueteratas pœnas capitis conſopit.Nigra præfertur,tādiu inſiſtat donec permeante aura dolor obdormiſcat. Noui podagricos,qui ſæuiente malo dolentē pedem frigidiſſima perfundant.Alij hybernas reponūt niues eidem remedio. Sed vbi frigore dolor obtorpuit, petrelæo fouent,& paroxyſmis liberantur.Arcanū hoc eſt Albucaſis. Bina capita aut plura alliorum cum ℥.1.opij trita permiſcentur,& vocato alēbico quod vitreum ſit,capta reſoluuntur igni , deſtillat aqua ſingularis,quæ per ſe datur demenſo cochleari,aut cum vino internis doloribus.Aliter quoque excolatur ſacco ſubquadruplo ioſacchare addito& exiguo cinamomo.Alij opio quadruplā theriacam permiſcent , & dant alembico. Cruciatis dentibus aquę id genus inſtillantur,infunduntur auribus captæ auriſcalpio,hinc topica auxilia imbuuntur,inſuccantur lintea,quę oculis & aliis partibus applicant.Alia aqua.Theriacę ℥. 2. conditæ enulæ & ireos ana ℥.1.ſucci baccarum lauri & iuniperi,ſucci betonicę,centaurij minoris,verbaſci,marrubij an. ℥.3.florum nymphææ & violarum,corticis radicis mādragorę ana ℥.1.ſeminis alterci albi ℥.1.opij ℥. duæ , excepta alembico artificio reſoluuntur , ſed meliùs in diplomatis. Veneno læſis quę vrant corpus,internis doloribus qui cum febre cruciant, vt prior exhibetur.Diarhodō Nili ad fluxiones acres

&

Remediū podagricorum.

Arcanum Albucaſis.

Alia aqua contra maleficia.

Diarhodon Nili.

& cruciatus intolerabiles oculorum, rosarum resectis vnguibus ʒ.4.croci ʒ.2.gũmi arabici ʒ.1.spicæ,opij ana scrupuli dimidiũ,vniuntur aqua.Quidam è Græcis aucta spica & opio conficiunt,quod in vocato Sief.rosato posteritas secuta est.Ac cõstare arbitror,vt asperior dolor est, ita conuenire opiũ augeri.Initiis inflammationũ conuenit hoc collyriũ albũ.Gummi arabici,tragacanthæ ana semuncia,cerusæ lotæ ʒ.6.opij soluti sapa vel vino dulci ʒ.1.iungũtur liquore oui. Incrementis vtile quod sequitur.Sarcocollæ(vt dicunt)nutritæ ʒ.dimidiũ,amyli,tragacanthæ ana semuncia,cerusæ lotæ ʒ.6.thuris sesquidrachm. opij ʒ.1. conficiuntur aqua , rectè quidem initio,quæ reprimant,incrementis etiam quæ leniant,author cõmiscuit.in vigore lenientium modus vnguẽdus est. Sarcocolla verò nutriẽda,vel si lubet,macerãda hoc modo,vt sit suauissima,siccet,incarnet & cicatrice claudat. Trita igitur dies aliquot maceretur rosacea,cõsumpta aqua,rubi canini succus affunditur , quem vbi cõbibit,subiicitur lac mulieris vel asinę,postremò resiccatur illa,puluis vsui est.Mirabile collyrium Alexãdrini in ophthalmia graui & dolore.Cadmię vstæ & elotæ ʒ.10.cerusæ lotæ ℥.1.scorię ferri vstæ,lotæ,gummi arabici, tragacanthæ ana semuncia,opij ʒ.4.compinguntur è pluuia diluto priùs opio è sapa,quod reliquis collyriis cõmune fit.Sũt qui thure addito & momento croci conficiant, vnde leniendis dolorib.magis cõueniat. Cadmia verũ & scoria hac arte cõparandæ sunt. Ex his fragmenta parua crudis fictilibus cremãtur,donec percoquantur vasa,hic metalla extinguntur lacte,semel

Sief rosatum.

Collyrium album initio.

Aliud incremento.

Sarcocolla nutrita.

Collirium Alexandri.

Cadmiæ & scoriæ præparatio ad multa.

mel atque iterum cremãtur, vstaque extinguuntur transferuntur in mortarium, vbi ex aqua fontis diu versantur, & omninò perpurgantur, arida in pilam repetuntur, volutantur manibus affusa pluuia, postremò sicca terũtur in puluerem, plane diuino auxilio, vbi lippitudo grauis & fluxio acris est, vbi siccanda suppuratio, lachrymatio, & alia. Suaue epuloticõ est, & implet carne. In pruritu, vstione & ardore mirificè iuuat captum liquore oui. Asclepiades cadmiã fractam excipiebat melle, fictile cremabat, quod multis rimis vel breui foramine pateret in vertice, donec è nigro fumus albidior exhalaret. Atque hęc mistura detergendo & incarnando magis idonea est, in vsu collyria liquidissimè diluuntur liquore oui, muliebri lacte vel asinæ, decocto meliloti ex huius ℥.1. & aquæ ℥.9. vel decẽ coctis ad tertias. Palpebra molliter attollitur, medicamẽtum tepidũ è corniculo instillatur, vel eodẽ reuersæ palpebræ sublinuntur, linteolum molle inculcatũ lacte & oui albumine superdatur, laxiore fascia, molli leni, simplici, & iisdem liquoribus insuccata omnia cõtinentur. Ad aurium dolores opium sapa diluitur, pari castoreo seorsum trito coniungitur, vel certè duplo, in vsu, lacte, sapa, rosaceo vel amygdalino dissoluuntur infunditur autem vt reliqua, auricularis clysterib. vel auriscalpiis, ὠτεγχύτας vocant, ὠτογλυφίδας. Aliud. Opij soluti sapa, castorei triti ana ℥.1. myrrhę scrupuli 2. croci ℈. vnus, diluuntur vt prius. Alioqui coniunguntur lacte, sapa, oui cãdido, vt sit mellis crassitudo. Linamentũ molle vel auriscalpium auersa parte obuolutum lana, mistura intingitur, & quam blãdissimè

inseritur

Asclepiadis cadmia.

Decoctũ meliloti oculare.

Vtẽdi modus.

Ad aurium dolores.

inseritur auri. In cruciatu dentium aquæ instillantur, catapotia induntur cauis. Opij, myrrhę, styracis ana ʒ. 2. piperis albi tusi & cribrati, galbani ana. ʒ. 1. è vino Cretico vel simili catapotia formãtur, eodem modo multa cõfinges è pipere, cardamomo, pyrethro & aliis triplis vel quadruplis opio. Stirax cera, mastiche, galbanũ, terebinthina opio ita permiscentur, vt ex aliis priùs coalescat catapotium, quod sexta parte opij diluti sapa imbuatur, edulca sint & odora, bene etiã sapiãt, quæcũq; mista opio insinuãtur dẽti, vel corpori inferuntur per os. Podagricis. Styracis liquidi ʒ. 2. opij ʒ. 1. Al. Cerati rosacei sesquuncia, opij semuncia, croci drachm. 1. Al. quod statim dolore liberat. Succi absynthij, croci, opij an. ʒ. 1. ceræ semuncia, vnguenti irini ʒ. 6. vini Cretici vel similis quantũ sufficit cera & vnguentum vna colliquantur in diplomate, intingũtur croco, opium dilutum sapa coniungitur, omnia succo absynthij & vino perluuntur, irini loco aliquo ex descriptis myracopis vtendum erit. Al. Seminis cicutæ desquammatæ drag. 6. croci, opij ana ʒ. 1. passi Cretici vel vocati maluatici quod sit satis trita reliqua excipiuntur cerato rosaceo, & passo imbibuntur Al. Dialthææ ℥. 1. styracis ʒ. 2. opij ℈. duo, croci scrupulus 1. Ita diluto terrapharmaco, parygro & aliis paregoricis, opio subtriplo, subquadruplo, subdecuplo etiã plus minúsve vnguẽta finges. Conueniunt internis doloribus Asteriacæ diacodyon. Philonis antidotus, requies Trochisci ex electro, trochisci Stellæ, pilulæ de cynoglosso, Panacea, Harmonia, & alia de quibus ad medicos omninò referendum est. Ac breuiter non nisi sum-

Ad dolores dentium.

Ad podagricos.

Internis doloribus.

ma ratione narcotica imperanda sunt, vbi intolerabilis dolor est, vbi conficiuntur vires, grauia animi deliquia incidunt, & à reliquis auxiliis desperatio est. Ac quanquã suus cuique dolor atrocissimus est, sed ei pręcipuè, qui natura molli & pusillo animo natus sit, nó protinus tamen subscribendum ægro. Sed ea priùs animaduertenda sunt, quã, ad narcotica temerè decurramus. Atque hæc de refrigerantibus & narcoticis. Siccitas aqua tepida, hydrelæo, dulci oleo, tepore balneorũ tẽperatur. Humiditas phlebotomo, cathartico, sinapismis, dropacibus & cauteriis vacuanda est. Atque in hoc etiam genere ponendum esse argentum viuum, quo iam veluti extremo præsidio in lue venerea vti solenne est, satis indicat diffluens illa saliuatio & alui profluuia. Hydrargyron vocant, quia liquidum, quatuor olim generibus distinctũ, naturali quidẽ duplici, altero, vt ait ille, vomica liquoris æterni, quodquę è venis metallicis spõte diffluit, altero quod exudans in argentariis fodinis cameris hæret, & guttatim coit. Fuit & factitium duplex, alterũ è minio, alterum è marmoris ramentis, iam verò è plumbo quoque eliquatur, eligatur purũ, splendidũ, albicans, bene depuratum plumbo, quod iterum repurgandum, excolandum, macerandũ, & vt loquuntur, sedulò extinguendum est. Ac dũ extinguitur, & aliis intermiscetur, diu versari, tundiq; necesse est, extinguitur saliua sani hominis, qui neque ore, neque naribus olidũ quid spiret, qui nũ oleat hircũ, qui denique omninò inculpata valetudine perfruatur. Adhæc terebinthina & inde oleo, vel amygdalino, amaris, detergentibus, tenuantibus pharmacis, quæ

Hydrargyron, & eius differentia.

consolentur

consolentur neruos maleficis iniuriis corporis, & medicamentis aduersentur. Postremò sedulò miscetur acriter volutando circumagendóque, donec effusum omninóque resolutũ in axungiis, vnguentis, oleis, & mistura quę lubeat, atque ita periisse videatur, nusquámque integritas eius appareat. Modus autẽ ad pinguia vt ad circiter quadrupla sint, sextupla, noncupla, euariante ratione, vt est vitiũ & corporis natura. Sed misturę vsúsque ratio ex aliorum cõmentariis, qui de lue venerea scripserũt, repetenda est. Cõtra interna vitia quæ relinquat hydrargyron, lac caprinũ multum subinde potum, & subinde reuomitum auxilio est. Vinum quoque, in quo absynthium, hyssopus, oryganũ, apij & ormini semen, cacumina centaurij minoris, gẽtianę radix, & alia id genus inferbuerint. Mirabile hoc contra ea vitia hydrargyri. Scobs ex auro subtilissimè delimatur, & in superiore vino propinatur. Balneis quoq; vtendũ est, & aqua illa theriacali. Illinendũ corpus oleo, quod è sulphure cõparatur. Alia quoque iniuria corpori accedit frictionibus illis, vsuq; hydrargyri. Nam dum fricantur ęgri, atque inedia, ęstuariis, sudoribus, saliua, profluuiis, graui animi cura, fastidio, vigiliis & doloribus tenuantur, sanies quędam necessariò eliquescit, quæ nisi vel sudoribus, vel aliter vacuetur, suppressa parte aliqua desidet, hícque mora lentescit mucco similis, tandemque in tophũ coit, quod cum fit, acerbissimi dolores interdum commouentur. Eadem rursus aliquãdo in periostion sese dispergit, intus cruciat, ossa atterit, cariem, nigredinem, syderationem denique cõminatur. Constat autem experimento impa-

Contra vitia hydrargyri.

Tophi generatio.

tibiles cruciatus, qui inde generantur, frustra adhibitis aliis auxiliis impresso cauterio sæpenumerò percurari. At summa vi imprimendum ferrum est, quod omninò igne excandeat: quia videlicet in rebelli vitio cum semel ad crudele auxilium decurrendum est, agere clemẽter, & quasi blandiri malo, sæuire est. Sæpè fit etiam cum neque tophus, neq; aliud quicquam foras emineat, vt virulenta illa sanies intus delitescat, quæ membranis ossiũ & neruis insidet, eáq; discruciat, vbi cultello facienda via est, vacuanda materia, & si quid vitij os contraxit, candente ferro mali vestigium omninò obliterandum est. Atque hæc sunto communia iis, qui cinabrio vocato, aliisque generis eiusdem infirmantur.

Sanies insidẽs periostio.

De Hæmorrhagia. CAP. 4.

NOn è recenti solùm, sed & inueterato vlcere sanguis effluit, apertis, ruptis, exesis vasis. Ex arteriis hæmorrhagia periculosior est, deinde è maioribus venis, quas inde αἱμοῤῥόους vocauit Hippocr. Apertis adstringentia, ruptis glutinantia, exesis sarcotica & boni succi alimenta remedio sunt. Atq; vniuersa hæc materia aliis locis explicata est: verùm & hoc loco, quæ veteribus medicis ac posteris ad hæmorrhagias probata sunt, aliqua ex parte referentur. Aperta sunt tũ quæ clausulis dehiscant, tum quæ poris atque spiraculis rarefacta sint, eáq; iuuant plantago, balaustia, hypocistis, rhus, omphacium galla, & hæc magis, si deflagrans igne, austero vino vel aceto extincta sit & intrita, acacia, malicorium, & capitula punicorum, symphyti radix, porrum contusum, polygonum, peruinca, terra sigillata, argilacea, figulina, bolus armena, tha-

Remedia in genere.

Ad aperta.

Galla.

barbar

barbari magma, rubigo ferri, lapis hæmatites passæ vuæ nucleus, flos gallij, mentha oxycrato tincta, lanugo quæ contoneis, quæq; quibusdã salicibus insidet, & quæ ex his paniculæ dependent: fragorum herba, cynosbatus, aqua frigida, vinũ adstringens, acetũ, oxicratũ & alia quæ in epuloticis, glutinantibus & repellentibus priùs descripta sunt. Eadem quoq; ruptis, & hęc peculiariter conueniunt, thus, manna, aloë, mastiche, tragacãtha, gummi, amylon, gluten, larigna terebinthina, pix sicca, Colophonia gypsum, farina pistrinalis, cochlea cum domo trita. Horum alia in puluerem trita inspergũtur, alia impinguntur. Ac ferè meliora sunt quę emplastica: ex quo in oui cãdido, resina liquida, tragacãthę succo, conueniente mucagine rectè imponuntur. In eadem quoque materia linamenta madent, linamenta verò, vt res exigit, figura cõmutantur, ac ferè omni genere linamentorũ vsos veteres in hæmorrhagiis inuenias. Aliud ergò linamentũ in longitudinem implicatur, μακρὸν μοτὸν alij λημνίσκον vocãt, quo in profundis vlcerũ vasis vti necesse est. Eadem crassiora fingi possunt: & tenuiora: quæ si penem referant, illi πριαπισκωτὰς μοτὰς, nos fortasse penicillos appellabimus: quibus in vteri hęmorrhagiis & angustioris sinus vlceribus opus est. His exilia quidẽ, sed oblonga linamenta in propinquo sunt, quos vermiculos vocãt: hi vasis hiãtibus inseruntur. Est & σφηνισκὸς cuneolus contortũ linamentum & implexum angustiore cono, & basi ampliore: hoc naribus inditur, & iis vlceribus, quæ ore quidem latiore patent, sed in sinũ paulatim cõtrahuntur. Qui verò μοτὸς ἐλλυχνιωτὸς appellatur,

Vtendi ratio.

Linamentorũ differentiæ.

Penicilli.

Vermiculi.

Cuneolus.

tur,non à figura ſed materia nomen habet, fungi genere vel ſpongię, vnde & vulnerarij penicilli & funiculi lucernarij fingebātur. Nūc è mollioribus ſpongiis fungorum pediculis, iunci genere quem ſcirpū vocant, quódque pro ellychniis lucernariis vtuntur, medulla ſambuci, aliiſque id genus loco ellychnij vti licebit. Quę dū intruduntur cauis, ſi quidē replicantur, ſpecillo impelli poſſunt. Eo modo Heraclides ſpongia modo ſicca, modo in acetū acre merſa vti præcipit in nariū hæmorrhagiis, ſed extrema parte alliganda filo, vt tēpore reuelli poſſit: quæ ſi tenaciùs inhæſit, madefacienda aqua, vt faciliùs redeat: rurſus linamentum aliud στρεπτὸν contortū, è materia ita cōtorta & implexa, quales ferè turundæ vulnerariæ cōfinguntur. Aliud genus eſt ξυστὸν deraſa quædam lanugo linteorum, τιλτὰ vocant & ξύσματα quaſi volſuras & raſuras quaſdam, quæ concerptis ac depexis linteis colligūtur. Atque hæc variè formari poſſunt, ac ſæpe in floccos κροκίδας vocant, & tomēta conſeruntur, vnde implent vulnera ſordes extergent, ſiccāt, offarciūt vaſa & vicina loca ex quibus hęmorrhagia cōmouetur. Vt ergò figuræ ſunt partium & vulnerū, ita linamenta variè commutentur. Iam verò è pilis leporis penicilli, vermiculi, flocci cuneoli conuenienter fiunt: & rurſus è lanugine illa ſalicis atque cotoneorum. Aſclepiades lanugine vtebatur, quę Platani foliis inhæret: quidam panniculis ſalignis: alij molliter euellunt quod velut muſcus candidus populi foliis adnaſcitur. Hæc autem liquoribus & medicamentis quæ retineant, inſuccantur.

Spongia.

E pilis leporis.

Vermicu-

Vermiculus hianti vasi inseritur, floccus eadẽ materia saturatus superdatur, & alia similiter, vt postu lat casus. Tum ligantur omnia iniectis vasi tribus aut quatuor fasciarum orbibus, vel etiam pluribus ad eã partem, vnde profluit sanguis, ex quo fascia ad radicem vasis paulatim adduci debet, vt sursum versus magis magisque adstringatur, & illabentem sanguinẽ retineat. Tertia die resoluẽda lintea sunt, neque commutanda linamenta, si quidem firmiter inhærent, tantúmque irriganda pharmaco, & vt priùs religanda sunt. Quæ si vacillant, digitus vasi imprimendus, reuellenda turunda, noua omnia de integro repetenda sunt, idque tandiu reuocandum donec renata carne ac bene stipato vase extra periculum omnia videantur. Aliquando fit vbi in superficiẽ vasa exponũtur, vt digitus impressus sanguinem sistat coacto grumo. Atq; is medicamento inungi potest, quod & lentum sit & glutinet. Quod si vas longiùs recessit, specilli extremo lana, linamẽtũ, aut aliquid tale obuoluetur, quod cõueniẽte pharmaco madeat, atque ita inducetur. At si patitur locus, nudatur vena, hamo prehenditur, leniter intorquetur, intercipitur laqueo, aliquãdo etiã volsella capta duob. locis deligatur, atque media interciditur, vt extrema in se coeant, & nihilominus ora præcludantur, id verò in maioribus vasis non caret periculo. Vt nec id quidem res patitur, candenti ferro inuri possunt. Funiculi verò quibus religãtur, sunto è molli lycio vel serico, sed qui firmiter præstingant, teneant, nec facilè dissoluantur aut putreant, itaque chordis aliquando vtendum erit, sed tenuioribus, quales testudinib. musicis intenduntur

Deligatio.

Prehensio.

Præcisio.

Cauterium.

Vbi magis metuitur hæmorrhogia. tenduntur, setas alij vsurpant. In magnis vulneribus,& ea sede, quæ venas insignes habet, profusio magis metuenda est, id ferè intelligi potest ex impetu ruentis sanguinis. Hic ergo maiore cauendũ cura, siccis linamẽtis vulnus implẽdum est, supraque imponenda spongia ex aqua frigida expressa, aut potiùs lintea complicata, quæ vocant διπλώματα,& ea manu comprimenda. *Acetum.* Quod si nec hoc modo sanguis acquiescit, & multo sanguine lintea inquinantur, ea sæpius commutabis, & si sicca parum valent, aceto madefacienda sunt. Id vehemens ad sanguinem supprimendum est, Ideoq; quidam id vulneri infundunt. *Alia ratio in metu hæmorrhagiæ.* Probanda quoque hæc ratio, cauum concerpto linamento impletur, platysma superdatur & diplomata. Hæc verò pulticula potiùs inculcantur, quæ retineat, qualis ex ouo farina gyri vel triticea, & bolo armena parari solet. Atq; omnia fasciis alligantur. quæ madeat oxycrato. In somno & interuallis, in excubiis esse oportet, qui subinde recognoscat, num quid sanguinis per lintea exudet. Sic enim noua cõsilia capienda sunt, aut solutis linteis noua imponẽda. Sed alius rursus metus subest, ne vi maiore & ante tempus retenta materia magnam inflammationem postea moueat. Ideoque scriptum ab Hippocrate, vtile esse crebrò sanguinem fluere ex omni vulnere, *Non temere supprimẽdus sanguis.* nisi sit in ventre, recognoscendum tamen est, num qua ante vulnus profusio præcesserit. Sic enim profluens sanguis celeriùs retinendus est. At si ante tẽpus suppressa materia est,& inde metuitur inflãmatio, ꝙ putes supresse, vel phlebotomo, vel aduersa parte fixa cucurbitula detrahes, vnde abeat

metus

metus, & sanguinis cursus reuocetur. Adhibenda quoque partium ratio est, nam quæ natura frigidæ, exangues, neruaceæ, quale cerebrum, qualis vterus est, multò effuso sanguine grauiùs lædũtur. Adhęc quæ plurimo spiritu indigent, vt oculus, eo deteriùs suo munere perfungũtur. Præterea quibus plurimus calor opus est, vt ventri, quo concoquat, thoraci, quo vitam foueat, larga profusione peiùs laborant. Itaque tempestiuè claudatur sanguis, iusta ratione leuato corpore, vt phlegmonem prohibeas, resicces vulnus, vnde possit celeriùs coalescere. Atque omni adhibita cura desperatis aliis auxiliis ad ignem & cauteria decurrẽdũ, multò magis si quid putre, rodens, serpẽs, aut vermiculosum, si eiusmodi locus est, qui facilè cõputrescat, qualis est sedes, os, genitalia, quique vim ignis sine periculo sustineat, vt qui in carne & sine neruis est. Sed ad hæc non priùs decurritur inflammationis metu, quam satis multa materia profluxerit, quam bene purgatum corpus & vacuũ excrementis extiterit, escharotica hoc loco vehementiùs adstringere oportet, vt firmã neque deciduã crustam efficiant, alioqui remedia profluuio vincuntur, & excussa crusta maior vis sanguinis erumpit. In remediis laudantur phlebotomia, cucurbitula, sanguisuga, vincula aduersa parte, & κατὰ τὴν ἀνθυρίαν reuellendo adhibita. Cucurbitulæ ratio ex libello nostro repetenda: de phlebotomia & sanguisugis alio quod paramus, opere disseremus. Purgatio sæpè necessaria, sed tardiùs opitulatur, nisi interuallis & quasi datis induciis hæmorrhagia moueatur. Id ferè fit quũ statis periodis humor acris ad partem vnde profusio est

Ratio partiũ in supprimẽdo sanguine.

Ignis & cauteria.

Escharotica.

Phlebotomia, &c.

Purgatio.

verti consueuit, Atque his ferè remediis adstringẽtibus, emplasticis, deligationib. funiculis, vinculis, auersionibus, præcisionibus, igne & cauteriis hæmorrhagiæ retinẽdæ sunt, in remediis videndum priùs, qualia esse oporteat, quę singulis partib. medeantur, in hæmoptoicis, qui sanguinem è thorace reiiciunt, atque omninò vbi longa & anfractuosa via est, quæ medicamentum inuehat, qualis est ad renes & pulmones, adstringẽtes quidẽ & viscida materia necessaria est. Verùm ne quod adstringit, restitet in via, & quod viscidum est, lentore suo hęreat cursu, aliquid medicamẽtorum quæ tenuitate partium prędita sint, necessariò miscendũ erit. Vbi vero recta via est, aut non adeò inflexa, vt ad gulam, ventriculum, intestinum rectum, vterũ & vesicam, eo genere medicamentorũ quę tenuia sint, nihil est opus, in exteriore corpore satius fuerit, vlcus emplasticis obstipari in concerptis linamentis aut turundis, deinde vias intercipere repellentibus auxiliis, qua scilicet sanguis decurrit. Frigidũ enim & adstringens, quale repellentium genus est, vlceribus mordax. Et in iis frigido vtẽdum, vnde fluit sanguis aut fluxurus est, non vt partibus quidẽ adhibeatur, quę sanguinem reddunt, sed superioribus locis vbi venæ sunt communes, qua ad vlcus materiæ cursus est. Aliæ quoque partes, vt thorax, & quę diaphragmati vicinæ sunt, quæ exangues, natura frigidæ & neruaceæ, frigido læduntur magis. Itaque iam auersa materia, neque id quidem locis omnibus, frigida conuenient. Columbæ sanguis & eo magis pharmacum è thure, aloë, oui candido, & pilis leporis hæmorrhagias è membranis cerebri reprimunt

Ratio remediorum ex ratione partiũ.

Quomodo frigidis vtendũ.

Locus Hippocratis 5. aph.

Ad hæmorrhagias meningum.

Medicamentum e thure,

reprimunt. Thuris partes duæ aloës pars vna, vel eo plus in duriore natura: trita excipiũtur liquore oui: è mollissimis pilis leporis vermiculi fingũtur, illinuntur pharmaco, & apertis vasis inseruntur. Ex iisdem pilis formatur floccus, qui eodem medicamento imbuitur, & ita superdatur, vt incumbat vermiculo. *aloe, ouo & pilis leporis.*

Historia. In eunucho summam manum vlcus malignum occupabat, secuta profusio: adhibitum hoc remedium, nec eo quidem acquieuit sanguis. Posteà verò in totum restitit linamentis ex dilutissimo oxycrato pressis subinde irrigatis, ne exarescerent: id in corporibus sensus acrioris fieri conuenit. Cuidam è vulneratis cerebri membranis largiùs profluentem sanguinẽ acetum cohibuit, cum iam varia genera remediorum frustra tentata essent. Loco thuris vsurpatur manna, vt quæ adstringat magis, sed thus ἐμπλαστικώτερον pharmacum reddit. Loco pilorum leporis linoxylo, quod lingua Syriaca vocatur Cotton, & memorata lanugine cydoniorum bene depexa atque carminata, postremò commodè intorta vti licebit. *Thus, Mãna.*

Spongia. Spongiarum hac parte multus vsus est: nam & inde cuneolos modò siccos, modò aceto tinctos, tum naribus tum vlceribus, quæ sanguinem fundunt, effingimus. Spongias forti aceto immergimus, & magna volsella captas in candente lapide volutamus, vt inde fumus sanguinem supprimat. Sic vsus Heraclides. Easdem alij, sed molles, ex oxycrato pressas imponunt. Verùm in eo quod sequitur omnium veterum medicorum consensus est. Spongia noua alioqui vetus, sed marina, vel lixiuio querno repurgata, acerrimo aceto inebriatur: quo

inquinatur

inquinatur liquata pice, deinde trito bitumine, galla, vel re ſimili conſpergitur, atq; ita crematur teſta figulari clauſa, dũ cinereſcat. Alij aceti loco taurino ſanguine imbuunt: ex odoro vino propinãt ſingulari ope dyſenteriis, menſtruis & internis hæmorrhagiis. Datur puluis in ouo ſorbili hęmoptoicis, & iis qui ſanguinem vomunt: aridus inſpergitur expoſitis locis, vnde prorumpit ſanguis, & emplaſticis auxiliis cõmiſcetur. Eandẽ vim attribuũt crematis lanis ſordidis: vtrúnque cinerem in clyſteribus dyſentericorum iniiciunt. Olla recenti, quæ lato dehiſcat ore, copioſa lana includitur, operculum ſuperdatur vaſi, quòd vel glutino vel figulina terra, alioqui gypſo ſubactis aqua fideliter cõpingitur: in clibanis & fornacibus largo igni comburitur, dum olla percocta ſit: ſic enim Damocrates. Ea priùs immergi aceto poteſt, aut contaminari liquefacta pice, atque omninò ita cõparari vt ſpongia, deinde cremari. Hippocrates abſumendis carnibus putridis & excreſcentibus inſpergit. Alij eodem auxilio impetigines exterunt. Emplaſtra ſunt gypſum crudum, gyris farinæ, ſi oui candido excipias. Cochleæ cum ſuis volutis & ſaliua cremantur nouis fictilibus, cinis ſectæ arteriæ inſpergitur, & ſanguinem ſiſtit. Muccus ſaliuoſuſsqui compũctis cochleis & limacibus redditur, emplaſticus eſt, in quo cineres & puluiſculos qui ſanguinẽ claudant, conuenienter adhibebis. Vitellus oui exaſſatur, vt in puluerem poſſit reſolui, & hæmorrhagiis meningum cerebri inſpergitur. Barbarum quod mirificè ſanguinem compeſcit, vulnera magna, præcipuè capitis, prę cęteris glutinat, fiſtulis: lacunis, fractis

Lana ſordida adſtringens, &c.

Cochleæ. In hæmorrhag. arteriarum.

Vitellus oui.

Barbarum.

ctis ossibus medetur. Bene facit hepaticis & lienosis: citra inflammationem glutinat, neruis, cartilaginibus & ossibus præcisis remedio est. Cuniculos vlcerum & purgatos sinus coniungit: valet ad canū hominúmque morsus. Pręstantissimū verò ad sanguinē supprimendum, præsertim in iis qui sanguinem reiiciunt. Nam in aluta pectori, dorso & lateribus affigitur, ac veluti miraculo cōpescit. Cerę, picis, resinæ pini, bituminis an. ℔. 1. mannæ ℥. 6. cerusæ ℥. 4. calchanthi ℥. 4. opopanacis vnciæ duæ, olei semuncia, vel, vt aliis meliùs selibra, aceti sextarius. Cerā, bitumen, oleū, & maiorem aceti partē in olla colliquato, deinde picem & resinā adiicito, quas in minima frusta priùs cōcidito: vbi semicoctum fuerit medicamētum, ollam subducito, vtcúnque refrigeratis attramentum sutorium purgatum, & ex aceti sextario lęuigatum, siccatúmque paulatim inspergito, commoueto ne quid efferuescat. Cùm non inquinat pharmacum, ollam deponito, opopanacē in reliqua aceti parte (nam maior pars statim initiò cum aliis in ollam data est) maceratum immittito: vbi dissolutus fuerit, cerusam & mannam tritas inspergito, & paulatim tepefaciēs, curato vt coeant, & ne opopanax, nec manna aduratur. Hic in mortarium transfusa omnia circumagitato, misceto, ac tandem reponito. In vsu medicamentum ęstate quidem tertia die solui potest, si quidem res ipsa atque necessitas postulet: at ferè non nisi quinto detrahitur, vt hyeme septimo: vitriolum crudum chalcitidis loco miscere licet, & si bitumen desit, pix liquida supponitur, aut mūmia appellata, quam alij humiā vocant, cui in claudēdo *Mummia*
sanguine

ſanguine mira vis ab Arabibus medicis tributa eſt. Cócorporatur oui albumine ſucco polygoni, plātaginis & ſimilibus. Finguntur inde catapotia hoc modo. Muccaginis, gummi arabici & tragacāthæ collectæ in aqua rhois aut cornorū ana ʒ.2. mummiæ, maſtiches ana ʒ. 1. ſacchari roſacei quantum ſufficit: tenentur ſub lingua hęmoptoicis, vomentibus ſanguinem in ſorbili ouo diluuntur. In cruētis dyſenteriis cū decocto oryzæ toſtæ aut auenę, ſucco plantaginis, roſarum, virgæ paſtoris, hordei cremore, in quo tragacantha maduerit, aliiſq; eiuſmodi clyſtere iniiciuntur. Commiſcentur emplaſtris, cataplaſmatis & aliis quę ſanguinē cohibent. Diſſoluuntur liquore oui, & inde cuneoli apertis vaſis & naribus imponuntur, aut floccus inde madidus profuſioni obſtipatur. Alia catapotia eiuſdē vſus. Lapidis hæmatitis, boli armenæ coralli rubri, mumiæ, & in pulmonariis, pulmonis vulpis reſiccati ana ʒ 1. ſeminis vrticæ & cinamomi (vbi medicamenti vim altiùs penetrare conuenit) ana drach. dimidium ſacchari roſacei ſemuncia. Iungantur in catapotia ex muccagine tragacanthæ, vel ſyrupo myrtino. In medicamentis quæ ſanguinem ſiſtant, adhiberi poſſunt trochiſci ex electro aut carabe, è terra ſigillata, nonnuquam etiam narcotica, quæ ſoporem faciant, & frigore ſanguinem compeſcāt. Hæc, vt alia diluere & vſurpare oportebit. In eroſione vbi vniuerſo corpori conſulueris nec aliter mederi datum eſt, veniendum ad paſtillos Andronis, Paſionis, Polyidæ & ſimiles ex quinto de compoſitione pharmacorum κατὰ γένη, ἐπισχετικοὺς à retinendo Græci vocant. Sed variè deſcribuntur ab antiquis.

Pilulæ quæ ſanguinem claudant.

Aliæ pilulæ.

In eroſione.

Paſtilli.

antiquis. Aliter enim ex Heraclide, Critone. Ascle piade, Andromaco, apud Galenum, Paulum, Aëtium & Celsum, scriptum Androniū inuenias, sed hic satis sit Asclepiadis formulā ascripsisse, quanquam & hæc variè à posterioribus describatur. Vt Galenus. ℞. cytinorum ʒ.10. aluminis scissilis ʒ.4. calchanthi ʒ.12. myrrhæ ʒ.4. thuris, aristolochiæ, gallæ ana ʒ.8. in quibusdam adduntur salis ammoniaci ℥.4. Puluis fit ex omnibus, qui excipiatur austero vino. Polyidæ, qui & ab iisdem posterioribus medicis aliter atque aliter cōficitur. Hoc modo ex Asclepiad. Gal. Malicorij ʒ.6. myrrhæ ʒ.8. aluminis ʒ.5. thuris ʒ.4. calchanthi ʒ.3. fellis taurini ʒ.6. vino dulci aut passo excipit, ad hęmorrhagias austero vino excipi potest. Pasionis. Squamæ ʒ.12. æris vsti. salis ammonioci, aluminis, æruginis, thuris ana ʒ.8. reliquis in sole tritis ex vino vel aceto thus additur, pastilli forma in vsu aceto diluuntur. Atque hi pastilli eo lubētius additi sunt, quia in plurimos vsus chirurgi conuertantur, recentib. vulneribus, putredini, cariei ossium, fistulis, auribus purulētis, ozænis, ossib. corruptis, vulneribus neruorum, nomis, phagedænis, callosis ani rimis, pterygiis, excrescēti carni, inueteratis vlceribus, dysenteriis, aliisq; plurimis vitiis medentur, in quibus validè siccare necesse est. Soluuntur vino dulci, sapa, œnomelite, vino albo, fuluo, aceto, aqua, oxymelite, oxycrato, melicrato, succis myrti, solani, cichorij, polygoni, austero vino, oui candido & aliis id genus, eligēdū autem quod diluas, vt res in præsentia & corporis natura postulabit. Dulcibus, si tēperāda adstrictio, austeris & acidis, si prohibenda putredo & siccāda

Polyidæ.

Pasionis.

Vsus pastillorum.

fluxio

fluxio eſt,iis quæ detergeãt,vbi & ſordes eſt,quam detergeas,& ſanies,quam exhaurias. In hæmorragia autẽ aceto,oxycrato auſtero vino, ſuccis quoque memoratis diſſolui debent. Ac primũ quidem vbi vehemens hæmorrhagia eſt,validè aſtringentibus materiæ impetus retundi debet,quibus paulatim paſtilli commiſcentur,poſtremò ſolis paſtillis vtendũ erit. Sunt & quæ ſequuntur, celebrata veteribus medicamenta, quæ quia ſanguinem ſupprimerent, ἴσχαιμα appellarunt. Chalcitidis ʒ.16.alij 8.mannæ ʒ.12.terebinth. frictæ & aceto extinctæ ʒ.12.trita omnia inſperguntur locis vnde profluit ſanguis,quanquã & ſuccis, & liquoribus,& gummi compingi poſſunt. Datum Ario à Dioſcoride Tharſæo mirificè ſanguinem ſiſtit. Chalcitidis ʒ.8. mannæ ʒ.16.contunduntur,cribrantur,& miſta in pyxide ærea reponuntur. Vbi vſus poſtulat, gypſi crudi triti par modus commiſcetur. Heraclydę. ℞. malicorij acidi ℥.3.aluminis ℥.4.chalcitidis ℥.1.teruntur omnia in linamento tortili,naribus induntur & locis aliis vnde emanat ſanguis. Aliud. Chalcitidis ʒ.6.mannæ ʒ.2.terebinth. Colophoniæ ana

Eſcharotica. ʒ.4. Adduntur his ad cruſtas calchantum, miſy,auripigmentum,ſandaracha,calx viua. Debilior cruſta è calce viua & auripigmento,niſi aſtringẽti materia cõiungantur. Ferrum candens igni,æs,aurum & argentum cauteria ſunt. Sed ab auro & argento mollior eſchara relinquitur. Celerius auxiliũ à ferreo cauterio eſt. E ſubere vel ſpongia orbiculus te-

Cauteria. nuis feruida pice immergitur, & ita calens hæmorrhagiæ appingitur. Alij malicorio,galla, radicibus aſtrictoriis priùs ignitis cruſtas efficiunt,recentiorum

rum eſcharotica ſunt vitrioli Romani ſemuncia, balauſtiorũ ℥.3.aluminis ℥.1.fiat puluis. Aliud. Colophoniæ ℥.3.boli armenæ ſeſquũcia, maſtiches, olibani, ſanguinis draconis ana ſemũcia, ſymphyti roſarum ana ʒ.1. ſed hoc ἰσχαιμον potiùs quam ἐσχαρωτικὸν dicatur. Vtuntur ſupprimẽdo ſanguini puluere rubro, ſanguine draconis, & aliis de quibus anteà. Plura verò eſcharotica ex proximo capite repetenda. Vitriolis autẽ crudis vtendum eſt, ſi cruſta fiat, vſtis & acerbo ſucco tinctis, ſi aliter ſiſtendus ſanguis eſt, vſtura enim aſtringendi virtus exoluitur. Adhibitis remediis membrum ita collocari debet, vt altior ſit locus, vnde hæmorrhagia, reliqua parte quæ radici venæ propior eſt, & veluti reſupino vaſe & decliui quaſi deorsũ refluat ſanguis. Si vulnus eſt in extremo femore, qua parte genu eſt, hoc quidem ſuperius eſſe oportet, vt femur totum, qua inguem ſpectat, paulatim cõmittatur. Sit membrum in quiete & ea figura ſitum, in qua plurimum conquieſcat, nec doleat, ac mitella cõfirmare manus & puluino crura melius eſt, æger quoque aduerſa parte decumbat. Inſtituatur vita vnde ſanguis acquieſcat, aquæ potus & ſimilia, interdicatur iis vnde efferueſcat, qualia vina quædã ſunt, fortia & calida alimenta. Ac tum præcipuè hæmorrhagiæ cauendum erit in vlceribus, quum hæc intus exultant, natura, quæ in arteriis eſt commota foras, vt vitium quo præmitur à ſe repellat. A forti in vlcerib. pulſu inquit Hippocrates, profluuium ſanguinis. Sunt qui in hæmorrhagiis narium quod in commentariis veterum ſcriptum inuenias, profluente ſanguine nomen ægri hominis *Superſtitioſũ.*

& alia quædam plena superstitione in fronte scribant. Alij granum salis aduersæ auri inserunt, manumque frigida immergunt, atque ita sisti sanguinem multa experientia profitetur. Nec desunt qui idem promittant admota vrtica, quam Græcam vocant, cum sale ex aceto trita. Nonnulli vtuntur mille folio. Quidam porrum præcisis summis foliis naribus admouent, & inspirato habitu sanguinem cohibent, linamenta porri succo imbibita naribus immittunt.

De Pyroticis. CAP. 5.

Satisfactum arbitrabor institutæ rei argumẽto post adscripta remedia, quæ parantur igne, & eo genere pharmacorum, quæ inde πυρωτικὰ nominant. Quorum vt memoria superiore oratione sæpenumero facta est, ita & plurimus vsus incidit, ac de iis oratio deinceps connectatur. Itaque duplici ferè ratione iuuant, nam vel eo adhibentur, vt vitam parti restituant, vel euincant vitia, quæ nullis aliis auxiliis expugnẽtur. Ac prius veteri sententia decretũ est, quæ non sanant pharmaca, sanat ferrum, quę nec ferrum sanat ignis. Atque commune hoc consilium est in omnibus quæ nulla alia ratione possint sanescere, vt vel vastẽtur igne, vel ferro peramputentur. Ac primùm quidẽ medicamento curæ periculum facimus quod clementissimum est, deinde ferro excalpimus, laceramus, compungimus, idque paulò duriùs, postremò acie resecamus, vel delemus igne. In quo austera quidem & aspera curatio est, & veteri sermone, MALA MEDICINA est, in qua aliquid naturæ perit. Sed crudelem medicũ necessitas facit, verùm

Duplex vsus pyroticorum.

Sententia veteris.

crudelitas blanda orationū quasi veneno leniri debet, & fabulis occupato ægro, stupefactóque sensu exercenda est, eadem quoque seueritate vtimur in quibusdam notis & tuberculis, quę pudenda corpori excrescūt, & partibus nudis adnascuntur. Medicamenta ergo quę aliquid corpori detrahunt, ea vel extergent atque discutiunt, vel latēte igne depascunt. Quæ verò languentem vitam partim calore, partim spiritu recreent, blādiora sunto, quàm vt exurant. In quo tamen genere reperias quę ruborem moueant, quę bullas excitēt, quæ denique (si quidem diutiùs immorentur) tandem exulcerent. Atque hæc omnia, vt res & casus postulat, accommodanda sunt. Sunto igitur pyrotica. δρώπαξ, σινηπισμὸς, φοινιγμὸς, καθαιρετικὰ, σηπτικὰ, ἐσχαρωτικὰ, ignis denique, & inde cauteria. Dropaces picationes vertunt, non è verbo quidem, sed πιττωτὰ πίτανα & πιττώσεις veteres appellarunt, vnde Latina vox cōuersa est. Alij etiam δροπακισμοὺς: è pice & quarta vel quinta parte olei, quibus subduplum, plus minúsve piperis, & pyrethri, euphorbij & similium misceri possit, vnde meliùs calefacit, vt accepto sulphure, cinere sarmētorum, & sale siccando magis conuenit. Sic enim permisceri solent.: quia tum dropax, tum sinapismus, adhæc phœnigmus eò sunt, vt refrigerata calfaciāt, cōfirméntq; partes, quæ partim frigore, partim assidua fluxione elanguescunt. Atq; hic sic candum magis; in frigore qualitas ignis augeri debet. Alia quidem possunt plurima, hic tamen præcipuus eorum vsus est, & hæc in genere μετασυγκριτικὰ veteres appellarūt, quæ videlicet exuccas, aridas & propè ex-

Medicamenta pyrotica.

Pyroticorum genera.

Vsus dropacis.

tinctas partes pristinæ naturæ reddant,& vt ita dicam,recorporẽt. Alutæ dropax impingitur,vel linteis cõplicatis,quæ πτύσματα & διπλώματα Græci vocant. Deglabratur cutis eraso pilo: dropacismus calens inducitur : idem subinde reuellitur priusquàm refrigescat. Reuocatur pharmacũ,dum inde efflorescat locus,& leniter extumeat. Nimiũ est, cùm immoderato vsu pharmaci qui tumor priùs extitit,idem subsidet, & qui erubuerat locus exalbescit. Hoc enim volumus,vt dropacis ope reuocata anima,pars quasi mortua reuiuiscat, calorẽ suum ac spiritum recipiat.& iam proprio alimẽto perfruatur:postremò etiam corporetur , quæ confecta macie intabuit. Verùm alia tardiùs,alia celeriùs vitam recipit. Quæ breui rubet & ignem cõcipit,ea celeriter instauratur:tardiùs autẽ, quę ęgrè recalescit. Desperatio est , cùm neq; frictione, neq; perfusione & fotu tepidæ, neq; dropace meliùs coloratur. Aliis satis fuerit,si trib. aut quatuor diebus adhibeatur dropax , nec id assiduè quidem, sed vno die:bis hyeme,semel æstate. Aliis bis térve singulis diebus,nonnunquam rariùs,tertio scilicet vel quarto quoque die affigitur,vt videlicet vel facilè cedit,vel cõtumax languor est. Ac tepida priùs fouisse confert,vel smegmate affricasse , quod aliquid tapsiæ,emphorbij , piperis , pyrethri, radicis capparis exceperit. Alij perfricant sabano , hoc est asperiore linteo,panno,cilicio,vel simili,qui asperioribus setis contextus fuerit. Accommodata quoque folia ficulnea,pumex,os sæpiæ , squatinæ corium,aliáque plurima, quæ asperitate ruborem trahant. Hęc autem iis quæ ęgrè reficiãtur,& pluscu-

Modus vtilis dropacis.

Signa vtilia dropacis.

Frictio.

lùm

lùm refrixerint. Ac tum quidem dropax affigitur: qui si pertinaciùs hæret, quo iam tempore detrahitur, tepida foueri debet: quem cùm detraxeris, furfurum decocto, eáque materia, quæ partim leniat, partim extergeat, locũ fouebis. Non absimile dropacipicinum oleum, quod πισσέλαιον quidam appellant, è pice liquida mistum & oleo. Contra glabreta & caniciem veteres vsi sunt. Sinapismus paralyticos, coxarios, podagricos, inueterata rheumata, hemicranias, quæque caloris inopia laborant, adiuuat. *Sinapismus Vsus.* Caricæ vno die macerantur aqua, nonnũquam cappares, si grauius malum est; in leuiore casu & sensu acriore panis triticeus, multóque magis, si in solam superficiem agere oportet. *Materia sinapismi.* Iamverò macerata materia contundi debet. In leni sinapismo, subduplum sinapi, in mediocri, æquale permiscetur. *Confectio.* Acrior est, qui duplũ recipit. At sinapi subtilissimè læuigandum, & quo tempore vna cùm reliqua materia pinsitur, affundenda aqua, in qua caricæ illæ vel alia maduerint. Sunt in veteribus qui acetum prætulerint: alij aquam, quòd experimento didicerint sinapi vim aceto exolescere, cuius rei authores sunt Galenus & Oribasius. *Vtrũ aceto, an aqua vtendum.* Eodem modo quo dropax vsurpatur. Si quis dolor aut feruor à medicamentis extiterit, tepida rosacei fotu, illitu cerati rosacei, cerusa ex aqua rosacea pista, & aliis generis eiusdem extinguitur. Phœnigmus rubore *Phœnigmus.* facto etiam vesicas mouet & exulcerat, vt ad eorũ genus referri possit, quæ quia illita exulcerant, vocantur ἀμυκτικὰ. Ex nasturtio, sinapi, radice enulæ, bryoniæ, lepidio, columbino fimo, caprillo stercore, vnde διακοπραγίας, aceto pistis. *Materia phœnigmi.* Adhæc

ſcylla trita, tunicis allij & nucleis, cãtharide, vrtica pulegio, ranunculis, tapſia, euphorbio, tithymalis, fæce vſta, metallis acribus, lacte ficulneo. Lac ficulneum ante maturitatem pomi excipitur, ſiccatur vmbra: vulnera aperit, & cum axungia exterit verrucas. Quædam concepto igne eadem præſtant, qualis eſt lana ſordida benè carminata: admouetur igne dum vehementer incaleat. Aſſæ carnes, & diuiſa oua ſimiliter aſſata vtraque calida imponuntur: reliqua verò, cùm vſus eſt, viſco, melle, axũgia vetere, terebinthina, cerato, acrioribus gummi & reſinis, ſapone, vt res exigit, & corpora vel mollia, vel dura ſunt, excipere oportet. Alia quæ friabilia ſunt, affricantur: emplaſtra verò imponuntur loco, qui priùs palpatur manibus, exercetur ferulis, aut aſſerculis euerberatur: affricatur etiam, vt laxatis ſpiraculis medicamẽti virtus celeriùs penetret. Anacardia trita ſeptem diebus macerant aceto, in eodem coquunt: dum tertia pars aceti euaneſcat: refrigerari ſinũt, excipiũt cõcha quod enatat oleoſum. Id mel anacardinum eſt. Quidam eadem ratione macerant coquúntq; ad dimidias, per linteolum excolant, traiecto ſucco mel adiiciunt, atq; ita coquunt ad craſſitiem: anacardia verò cocta in vmbra ſiccant, & ad ſmegmata reſeruant. Alij anacardos conquaſſant, ſepeliunt melle, dũ hoc vim anacardij ſatis cõceperit. Licebit etiã anacardia & hermodactylos in puluiſculum terere & affricare, excipere ſapone & alliis. Fermentum aceto tinctum anacardino melle & cauſticis concorporatur. Puluiſculus è ſinapi, piperis, euphorbij an. drach, I. infricatur, vel exceptus anacardino melle illinitur: & in

Lac ficulneũ.

Vtendi ratio.

Mel anacardinum.

& in ſapone imponi poteſt. Sapo in cauſticis iure numeratur ab eo qui libellum ſcripſit de materia ſimpliciũ, quem falſò attribuũt Galeno, è ſebo bubulo, caprino, veruecillo, hircino, & lixiuio è calce quod poſtea deſcribemus, acriter relaxat, ſordes corporis exterget, exiccat ſimiliter nitro, mittitur in cauſtica. Aliis quoque reb. additis modò clemẽtior, modò acrior parari poteſt, vt magis minúſve ſiccet, calfaciat, extergeat. Nam quod capitellũ vocant, vnde ſaponẽ conficiunt, tum mollius tum vehementius licet effingere, è ficus, ranunculorum, tithymalorũ cinere fortius eſt, mitius autẽ è vulgari & vſitata materia. Adduntur ſales, pyretri radix & capparis, addũtur acria vnde vis ſaponis intẽdatur, è ſebo vetuſtiore efficacior eſt. Quod ſi recẽs vſurpatur, & eluitur, & acria detrahũtur, moderatior ſapo confici poteſt. Canthari dũ pars ferè vna, & ad circiter quatuor partes axungiæ vna cõteruntur, poſt ſeptimum diem molli pruna concoquuntur, colantur, & ad phœnigmum reponũtur. Ab horum plurimis breui tẽpore rubor fit, deinde bullæ excitantur, vlcus etiam, ſi diutiùs inſtiterint. Veſicæ configuntur, humor exprimitur, relinquitur vlcus per quod vitiũ omninò repurgetur, hac arte coxari, podagrici, hemicranici, cephalalgici ſępenumero releuantur, repurgantur viſcera, atque omninò corpus ſordibus & excrementis liberatur: ſexcenta denique vitia vetuſta, cõtumaciáque percurantur. Verùm maturiùs detrahendum pharmacum quàm exiſtant bullæ, ſi tantũ vita calórque refouetur, quia ſic exhauriant, quod ad redintegrationem partis attractum ſit. Et quæ perfrigeratũ corpus

Sapo.

Cantharides.

Vſus phenigmorum, qui exulcerant.

In tabidis & refrigeratis partibus.

Duo genera calfacientium à substantia perfrigeratæ partes quomodo resouendæ.

pus calfaciãt, duorum sunt generum, tenuiora alia, alia verò crassiore natura. Tenuioribus vtendum, vbi celerrimè excalfaciendũ corpus, quod recens inalsit. Crassioribus locus est in iis partibus, quib. paulatim calor elãguit, quia videlicet hinc tardiùs quidem calor corpori infertur, exceptus autẽ longiùs persistit. Tenuiora celeriùs permeant, sed inde fugax caliditas, & quæ paulò pòst dissoluitur. Tenuia sunt piper nigrum, albũ sinapi, & quæcunque tusa in pollinẽ facilè resoluuntur. Crassum est zinziber, & huic proximum piper longũ, quæ nõ ita facilè infriantur. In perfrictionibus vsitatum Galeno ceratum διὰ εὐφορβίου ex oleo tenui & calido, recenti euphorbio adiecta cera, de quo iam ante libro primo capite de neruis, & dolore abundè disceptatum est. Cathæretica sunt æs vstum, ærugo, squama æris, alumen crematum, puluis mercurialis, testa & terra furnaria, testarũ, concharum, ranarum, panniculorum, rerum causticarũ cinis, alia quoq; in epuloticis descripta. Νεμόμενα vocat Hippocrates quæ excrescentem, putrem, callosam carnem exedunt. Sunt qui horum loco suctu longo, dentibus, pinna detrahant. Alij vinculis iniectis tabefaciunt. ἀναβρογχισμὸν veteres appellant. Quidam nouacula excindunt, vel absumunt igne. Vbi verò profundius malum est cathæretica, Ægyptiacum & alia, aqua siccãte & tergẽte, eiusdémque potestatis liquoribus dissolui conuenit. Oleũ quod è vitriolo exprimitur siccando & exterẽdo efficacissimũ est. Tabuli plumbei illiti medicamento conueniente, aristolochiæ gentianæque radix spongia, similiter illita immittuntur. Candelæ cereæ mista materia cathæ-

Ceratum.

Cathæretica.

cathæreica confinguntur atque introducuntur. Fistulæ argenteæ aut plũbeæ locis aliquot quasi fenestris peruiæ conformantur, qua medicamenta iniicias, vt qua parte peruiæ sunt, medicatus liquor diffluat, & vitium attingat. At hæc nõ nisi cum periculo perferat nudatus neruus aut spiramẽta vasis quæ in partẽ læsam desinãt. Psoricon in melle, Ægyptiacũ, vitriolum, arrhenicum, sandaracha, arrhenicum in axungia. Atq; hæc subuigecupla ferè sũt ad mel & axungiam, nasturtij & veratri albi par modus in pollinem resolutus. Quod sequitur ozœnas ægylopas, polypos & corrupta ossa summouet, sordidis, putridis & serpentibus vlceribus exceptũ linamento & cum melle imponitur. Lamponis est veteris medici, ex ære rubro nec sæpiùs conflato scobem colligimus, eiusque vnciam capimus, salis ammoniaci vel vulgaris torrefacti ℥.2. & tantundẽ ammoniaci, aluminis ℥.3. aceti accerrimi lib.4. & semiss. Arida teruntur, aceto perfunduntur in vase ex ære rubro. Excoquũtur omnia, & pistillo ex eodẽ ære circumagũtur. Alioqui in ardore solis sub canicula continentur, versantur sepiùs donec pharmacum exarescat, hic in mortario iterum conquassantur, & in puluerem minuũtur. Hæc in melle adhibentur, insperguntur cauis, & naribus inspirantur, vel per fistulas insufflantur. Hæc ferè in superficiem agunt, excrescentẽ carnem cõplanant, inutilem adimunt, leniter arrodunt, atterunt, verrucas, polypos tabefaciũt, absumũt putria, pudẽda denique faciei tubercula resiccãt ac detrahũt. Ære vsto more veterum vtendũ erit eóque rubro, quódque attritum colorem minij referat vel cinabaris. Cum

Lamponis ad polypos serpentia vlcera remedium.

Cathæreticon vsus.

Aes vstum.

pari modo sulphuris A salis fictili crudo inuritur, donec vas ipsum percoquatur. Spiraméta vasis circunlinenda sunt & obstipanda creta figulari vel argilla, ex quo fornaci omnia committi debét. Quidam pro sulphure alumen indunt, alij aceto solo sine aliis respergunt. Vstũ conterunt, ac ferè lauãt, sed minori affectu quã vt cathæreticon habeatur.

Aes vstum seplasiarium

Vstum verò & elotũ præstãtissimum ad cicatrices remediũ est. Quod seplasiæ ostendũt durũ, nigrũ, solidum, crustaceum, longè recedit ab ære vsto veterum. Conuenienter cremãdum est, nam & supra modum vstum nigrũ euadit.

Lanæ sordidæ.

Lanæ sordidæ obstipãtur olla, quę & cruda sit, & ore ampliore ea impleta lanis, figulari terra, gypso, glutine sedulo obsignanda est, vt nihil hiet, nullis expiret rimis, ita fornaci data percoquitur. Succida lana ita cremata flaccidis carnib. respergitur, eásque liquat, ex antimonio cremato, cathæreticus cinis est, qui etiã absumit cancros.

Antimonij cremati puluis cathæreticus.

Olea calidissima.

Quod ex eo & sublimato oleũ elicitur, quodque è calce viua, vitreolis, aliisq; generis eiusdem feruentissimũ esse cõsueuit. Hippocrates siccatum saltem subduplo melli mistum vrit olla noua, puluerẽ excrescenti carni aut putridæ inspergit, fasciã arctiùs ad alligat, vt vis medicamenti altius impellatur, id aliquoties repetit, persanato vitio locum aceto calido eluit.

Puluis acris Galeni.

Admodum acris est puluis qui sequitur. Sandarachæ, arrhenici, chrysocollæ ana. humidiora vlcera resiccat, maligna curat, excrescentẽ carnẽ detrahit, exceptus melle cremari potest, vt tenuior euadat & minùs affligat, etenim tenuitas partiũ efficit, vt vis ignis minùs mordeat.

Septica.

Septica cathæreticis acriora sunt, exedẽtia vertunt

tunt, altiùs penetrant, tenellam carnem tabefaciũt calore multo, non ita crasso corpore. Arrhenicũ, sandaracha, dryopteris chrysocolla, pityocãpe, aconitũ, sanguis equi admissarij: sed hęc ferè cũ cathęreticis permiscentur. Nã hæc acriora septica sunt. Escharotica vt nihilo plùs caleãt, rodũt tamẽ acriùs crassiore materia: eáq; duris & callosis corporibus cõueniunt, vt septica mollioribus. In escharoticis calx viua, hoc est recens, nec consperſa aquis: vini fæx cremata & aceti, quę secũdũ mensem nõ superat. Atq; omninò septicis iũcta adstrictio, quę acrimoniã nõ eluat, crustã faciet. Vtriusq; generis septicorũ & escharoticorũ vsus est in solutis vlcerib. quæq; nimio humore fluant, putrilaginosis, depascẽtibus, & vbi ex intẽperie partis ad cicatricẽ non veniũt. Escharoticis peculiariter vtimur in cãcris, carbunculis, hęmorrhagiis: sed paulò antè quàm hæc adhibẽtur, frugalis vita, frigida liberaliter pota, vini abstinẽtia, alimẽta refrigerãtia, multò magis vbi febris vel iã subest, vel in metu est, instituũtur. Neq; priùs ea ratio vitę cõmutãda, quàm vis ignis omninò acquiescat. Frigida quoq; cõtinetur ore, si narib. genus hoc remediorũ immitti debet. Cõtingit aliquãdo vim causticã dilui, qa ea parte, cui inseritur, multus humor, isq; frigidus & aqueus colligitur: hic ergo remedij potẽtia augẽda est. Est cum vim ignis altiùs penetrare oporteat, quę tamẽ obiter retũdatur, quia nõ ita aperta via est atq; ita restitãs medela sensim elãguescat. Hic ergo si nihil prohibet, via ferro faciẽda est, & intrò cõpellenda remedia in eũ locũ, qui igne affligẽdus est. In expositis partib. regio quę dã circũscribitur nucalitesta,

Materia septicorum.

Escharotica.

Vsus septicorum & escharoticorum.

Escharoticorũ proprius vsus.

Cautio.

vmbilico

vmbilico è cera facto vel re simili, quæ suis marginibus constans pateat in medio, qua scilicet ignis summitatur. Aliquando etiã vbi latiùs explicanda medela est & amplianda crusta, escharoticon nucis alueolo includitur, vt totum ventrẽ eius compleat, atque ita imprimitur. Eadẽ ratio in aliis machinis, quæ vel angustiore ambitu, vel ampliore ventre cõfingi possunt è cera, lignis & radicibus. Alioqui emplastrum paregoricon in platysmate extẽditur, platysma meditullio decussatur, qua escharoticon pharmacum inseras. Rursus aliud platysma escharotico superdatur, plagulæ, quoque & fascię ad alligantur quæ contineant. Atq; hæc oui candido & rosaceo mistis inculcantur, totáque vicinia linteis constipatur, quæ in eodem liquore oui & oleo inquinaueris. Septon. ♃. sandarachiæ, auripigmenti an. ℥. 2. calcis viuæ, mannæ, thuris, aristolochiæ ana ʒ. 6. pumicis, resinæ, an. ʒ. 4. iridis ʒ. 2. teruntur omnia. Al. Arrhenici ℔. 1. calcis viuæ ʒ. 2. dieb. triginta in aqua mersa tundere oportet, idque in sole, aut certè igne: bis quotidie aqua mutanda est: siccatur pharmacum, & vsui reponitur. Aliud. Sandaracæ, auripigmenti, calcis viuæ, pumicis ana denar. 4. eadem macerantur arte. Al. Squamę æris denar. 4. sandar. denar. 2. elleb. nigri, aluminis, al. auripig. an. denar. 1. lęuigatis vtitor. Aliud. Squamæ, sandaracę, auripigmenti, ellebori nigri, seminis vrticę torrefa &c. an. denar. 1. cum rosaceo tritis vtitor. In serpente & humidiore vlcere vtendũ arido: in cancro & struma cum rosaceo subactum adhibetur. Atque hæc ferè materia septorum est, quam exuras, eluas: cerato & aliis temperare possis. Excipiuntur

De ratione applicandi escharotica.

Septa composita.

œsypo,

œſypo, butyro, axungia, ſaliua, aliiſq; generis eiuſdem, vnde acrimonia retundatur. Elleboro magna vis ineſt contra callos: iniectus fiſtulæ ad tertium diem callum adimit. Iniiciendus è lixiuio acri, aut ea aqua in qua acria metallica elueris. Interitur priùs, & in ſextuplo liquore iniicitur. Puluis eiuſdẽ excreſcentẽ carnẽ atterit. Iam verò callus eſt dura & cõpacta caro, vnde pars ſtupet, albicat, pallet, & ita ſtringitur, vt non expiret. Εκτιλωτικὰ ſunt quæ callos detrahunt. Oppugnantur calli primùm quidem malacticis, deinde cauſticis, poſtremò ad ignẽ ferrúmque decurritur. Eradũtur vnguibus, lacerãtur ſcalpris, excinduntur cultris ad viuum, quódq; reliquum ſit cauſtico remedio abſumitur, vel candenti ferro affligitur: at fluxio reprimenda prius quàm execetur callus. Exciſo callo tepida fouetur locus, repurgatur melle & ærugine, ſi qua ſordes extiterit, & ad cicatricẽ abluitur aqua, in qua alumen diffluxerit. Ectilotica ſunt ſcilla cocta & cum calce trita, nitrum, ſal, torrefacta, fæx cremata veteris acriſque vini, fæx aceti, cortex ſalicis vitus & aceto piſtus, calx cremata cum pueri impubis vrina, ærugo melli, ſali, thuri æqualiter miſta. Calx irino vel liguſtrino cerato capta: teſta terraque furnaria, pumex crematus ex aceto trita omnia: naſturtij farina aqua ſubacta, bdellium pingue cum melle ammoniacum aceto fuſum cum pari ærugine: radicis lilij cinis, ærugo cocta læuigata, amygdala è melle trita. Squamæ ℥.1. æruginis denarij 2. cerati lentiſcini vel maſtichini ℥.8. plus minúſve. Harpax cum modica ærugine, eſt autem Harpax miſtura è viuis calce & ſulphure. In callis laudatum eſt Galeno oleum

Elleborus.

Callus.

Materia ectiloticon.

Harpax.

Olea quæ callis conueniũt.

leum lentiſcinum, quia mollit, digerit aſtringit & reprimit: quæ omnia difficili vlceri opus ſunt & oris induratis. Terebinthinum ſimiliter & maſtichinum. Διὰ χαλκίτεως aucto modo chalciteos fluxionem reprimit, quæ callum fouet & hũc exterit: accommodatum eſt duris naturis. itaque in fiſtulis quæ fluxione & duritie laborant, duę partes medicamenti duabus partibus olei diluuntur, atque oleum mediæ ætatis eſſe conuenit. Cõſtat remediũ multis experimentis Galeni, quod ita in rem præſentem parandum eſt. Lithargyri olei veteris an. ℥. 3. axungię veteris ℥. 2. chalciteos ℥. 4. quinque, ſex, (vt ſunt corpora dura vel mollia, parentur) cætera vt priùs: ita diluatur oleo, vt liquidũ infũdi poſſit. Atque oleũ lentiſcinum, maſtichinum ad eam rem idoneum eſt. In expoſito callo ſolidius eſſe oportet. Et lithargyro, chalcitide, ærugine, ſquama, oleo veteri & aceto ἐκτιλωτικὰ ferè compegit Aſclepiades. Megetis ſingulare remedium. Ammoniacum aceto diſſoluitur & pari æruginì permiſcetur, quę ſi difficiliùs vnientur, oleum quod conueniat addi poteſt: alioqui loco æruginis Ægyptiaca ammoniaco miſceantur. Atq; hęc vt nihil initio effeciſſe videãtur, perſeuerandũ tamen: ſemel enim, & nec opinante medico perficient quod velit, id quod in emplaſtro διὰ χαλκίτεως Galenus teſtatus eſt: ectiloticon Aſclepiadis. Lithargyr. ℥. 1. olei veteris ℥. 2. & ſemis ęruginis, chalcitidis, ſquamæ, an. ſcrupuli 2. aceti denarij 6. Aliud. Lithargyri ſelibra, olei veteris ℔. 1. chalcitidos ℥. 2. ſquamę æris vnica vna, aceti vncię duę & ſemis. Aliud. Lithargyri ſelibra, ſquamæ, chalciteos, æruginis ana ſemuncia, aut vt

Meteria contra callos ex Aſclepiade.

Ectiloticon Aſclepiadis.

Alia ectilotica.

sit fortius ℥.1.aceti ℥.3.& ʒ.6.olei veteris ℔.1. & ℥ 4.Lithargyrus oleo coquitur ad crassitudinem, deinde squama leuissimè trita inspergitur, assiduè mouentur,hic vas foco subducitur,ac refrigescenti pharmaco ærugo & chalcitis ex aceto trita paulatim immittũtur,& circunducta spatha permiscentur,coquuntur iterum dum non contaminẽt , postremo traducta in mortarium circumagũtur,subiguntur,vniuntur probè & ad vsum reponuntur. Durorum corporum medicamentum est, quæ callum contraxerint nec facilè cicatricem trahãt,excrescentem carnem reprimit,crudis vlceribus conuenienter adhibetur, postremò fluida & diuturna iuuat.Sed initiò quidem malactico tẽperare præstat œsypo,& eo cerato quod inde comparatur,butyro,medulla cerui & aliis id genus.In summa hęc obseruata medicis in curãdo callo,vt in his paulatim molliretur,incideretur.Atque hoc nomine reprimens auxilium ferè miscuerũt quia in callos humor aliquis , veluti mali fomes,illabitur.Adde ꝙ quæ malactico & laxante pharmaco soluta sunt, confirmare oportet , & hinc quoque reprimentia commiscentur.De callo,qui ossibus adnascitur, superiùs abundè scriptũ est.Tophi verò qui à lue venerea relinquũtur, iisdem quoque remediis curari debẽt,nisi contumaciùs repugnent.In his enim & breuissima & tutissima curandi via igne perficitur,multò magis si suspicaberis tunicam adnatam ossi,& inde os aliquid vitij contraxisse.Quod si fit, blandiorem illam curãdi artem,quæ tophum mollit,secat,discutit.& frustra & cum periculo adhibeas.Hoc loco igitur malum malo medicari oportet

Ecthlotica quibus generibus pharmacorũ misceantur.

Tophi à lue venerea.

tet. Cauterium topho accommodatum condatur prunis dum vehemẽter micet atque excãdeat, neque enim rubere satis est, vt neque leniter transcurrere tophum & molliter attingere. Etenim misericorditer premendus ignis est, inurendus tophus, vt iam os subiectum oculis exponi possit. Malo nodo malus cuneus quærendus est, vt est in prouerbio, raroque crudele malum nisi crudeli malo depelli potest, exusto topho cura quædam ossis ineunda est, sed tum maximè cum inducta crusta exciderit, videndumque nunquid arrosum, putre & cariosum extiterit. Hinc ergo ad ossium medelas recurrendũ, si qua ramẽta decesserint, cura sit vt partim frugali vita, partim siccantibus remediis intabescant, sic enim sponte sua excident. Ac remedia illaquæ siccent, iam ante cõmemorata sunt, & posteà describentur aquæ fortes, & alia generis eiusdem. Verùm naturæ corporum partiúmque habeatur ratio, etenim cum cruris articulo quam cum media tibia clementiús agendum est, neque enim vim ignis thorax sustinet, quam femur medium tolerare possit. Sed de his anteà capite de aperienda vomica disputatum est. Fit aliquando vt excrescãt ossa atque supra modum emineant, ἐξοςώσεις nominant voce ambigua, vbi pleraque frustra instituas, quæ tophis adhiberi solent, escharotica è materia septica conficies mistis metallis acribus, quæ crassa & astringenti potẽtia prædita sint, vt firmior trahatur crusta, qualis est cadmia, calchanthum, chalcitis, vitrioli genera cruda omnia, quia scilicet vstura tenuiora fiunt & adstringendi vim deponũt. Cruda igitur & intrita saliua hominis vel aceto subigenda,

Crudele malum crudeliter depellendum.

subigenda, cocta verò crustá infirmiùs contrahũt. Septa permiscéda aut cremata crudis, quum altiùs imprimenda crusta. Verùm celerrimè operatur ignis, siquidem æger perferat, atque is variis modis adhiberi potest. In quem vsum tubuli lignei, cãnales ænei, ferrei, argenti variè confinguntur, aptantur cannæ & pennæ scriptoriæ, vt extrema parte in æquabilem circulum circũscribantur. Ea pars impimenda loco, quem vrere necesse est, aqua feruida per tubulum infunditur contra clauos & verrucas. In ea aqua althææ radix, tragacantha, chamæmelum, hyssopus, pulegium, quæque molliant, incidant, discutiãt, cõcoqui possunt, vt nõ solo igne, sed alio quoque genere curandi vitium pertentes, aquæ loco, oxycrato, oxymelite, vino & aliis vti datum est. Archigenes in Ægilopas liquatum plumbum & feruens per infundibilũ instillabat, alij vtuntur vitro. Sed machinas quibus hæc omnia infundantur, corniculorum more patere magis necesse est eo extremo quod dehiscit foras, quáque medicamenta cauo immittũtur, ne si quid diffluat, in nudas partes elabetur. Aliter quoque lana sordida specilli nucleo adalligatur, feruẽte oleo vel butyro intingitur, atque ita imprimitur loco. Fortiùs est, si è vitriolo, calce, antimonio & vocato sublimato, aliisq; id genus extortum igne & chimicorũ arte oleum fuerit, aut minore impendio hæc eadem materia oleo inferbuerit. Sunt qui nucali testa, voluta cochleæ, crusta panis, oui cortice inurãt. Alij è radice aristolochię, gẽtianæ, struthij, ramento mirti, buxi & aliis id genus cauteria effingunt. Continentur omnia in prunis, dum carbunculẽt. In ore,

Ignis.

Archigenes ad Aegylopas.

nare & aliis partibus eiusmodi ne quid obiter violes, enodi canna vel calamo scriptorio vtendū est, atque hæc primùm inseruntur cauis, dum extrema parte laboranti loco insideant, tum per eadem tenue ferramentum candens inferendum, atque ita inurendum malum est. Vstione Arabica exemplo veterum vsa est posteritas, vaccinū cauteriū quidam appellant. Dioscorides in eo intertitio vbi pollex brachiali cōmittitur, caua veluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde caprillum stercus feruidū sæpiùs imprimitur volsella captum vel forcipe, donec vapor per brachiū ad coxam sentiatur peruenire. Melius Antylus, Plinius & Arabes cauum illud, quod paulò infrà vnguem sub pollice pedis est, eo stercore inurunt, donec vis ignis halitu per tibiam & femur grassante in coxam penetret, hoc enim vsturę genus coxariis inuentum est. Alij stercoris loco hermodactylos & ranuncullorū folia adalligāt. Quod videntur imitari leuiore quidē remedio, qui lenticulā aqua feruente plenam pedibus adiungunt, vt plantæ calorem ignis concipiant, atque hinc vapor per totum membrum ad coxā transmittatur. In ea aqua plurima concoquunt chamæmelum, melilotum, anethum, ebulum, maioranam, chamępytim, maluam, althæam, & alia id genus, quæ leniant, incidant, discutiāt. Ouillo fimo, caprino, & aliis generis eiusdem ad vstiones similiter vti licebit. Commutandum subinde fimum est, priusquàm deferbuerit. Auro & argento leniùs, ære & fero acriùs inurimus. Ferro vtitur Hippocrates in carne, fungo in neruo & osse, si quidem legitimum opus est Hippocratis

In cauis partibus.

Vstio Arabica.

pocratis quod περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν inſcribitur, vbi buxeis fuſis oleo feruente tinctis & fungis hepar inurit. Omninò autem magnitudo vitij & natura partis cum vi remedij conferenda eſt. Cæſim, punctim cauteria imprimuntur, adiguntur longiùs, latiùs & in circulum circunferuntur vno loco vel pluribus, ſemel ac ſæpiùs tranſcurrunt tantùm & leniter attingunt, vel diutiùs inſidenti vi maiore imprimuntur, vt natura morbi, corporum & partium ſuſtinet, ex quo varię cauteriorum formę inuentæ ſunt. Minuuntur vicinæ partes, vt ne vis iuſto latius proſerpat, oui candido & roſaceo, muccagine pſyllij, ceruſa è rhodaſtagmate lota, & iis omnibus quæ quia phlegmonē prohibent, ἀφλεγμαίνοντα Græci nominant, eáque in ſpleniis & linteis adhibentur. Cruſtas autem nutare priùs quàm detrahantur, & veluti maturitate quadam cedere oportet. Alioqui vis afferri ſolet, ex quo profundum vlcus relinquitur, hæmorrhagiæ commouentur, dolor, fluxio, inflammatio denique irritantur. Tempeſtiuè deduci poſſunt butyro, ioſtagmate vel rhodoſtagmate loto, adipe anſerino & gallinaceo, farina tritici in porri vel rutæ ſucco, lenticula cocta & cum melle miſta, oleaſtri foliis cum melle litis, ſulphure trito & oleo, contuſis nucem intraneis, porri foliis ſaliua piſtis, lacte cum melle cocto, albo ſtercore canino, cinere vſtarum hirundinum, aut cochlearum terreſtrium, crematis minore centaurio, dracontio, ſtercore humano, chalcite trita & ſubtriplo melle, vel chalciteos vncia vna, ireos ſemuncia, adhibentur per ſe & cum melle. Nutrita lythargyro & vſto

De cruſta detrahenda.

Quæ cruſtas detrahunt.

butyro, radice ononidis, columbę fimo cum melle, quod & carbunculos scarificat. In summa, detergẽte simul atque incidente materia, aliquando etiam molliẽte & paregorica, ac breuiter quæ valdè sordida & contumacia vlcera repurgant, eadem crustas detrahunt. Abstinendum hac parte iis quæ adstringãt. Quòd si pertinacior crusta est & astrictior, inusta caro sordem includit, atque hæc inclusa periculum aliquod denunciet, quicquid est iustũ scarificare conuenit, sic enim sordes aperta via defluet. Recẽtiores chirurgi in septis numerãt stuppas canabinas in cinerem versas, hermodactylos, anacardia, bryoniæ radices, alumen, vnguentum apostolorum, vitrioli genera, cuprosam, quæ pro calchãtho, chalcitide, misy & sori vsurparunt. Ad crustas crudis, ad exedendum & vim septicam vstis vtendum magis. Addunt æruginem, vnguentum viride, ægyptiacum, trochiscos è calce. Calcis ℥.4. terantur cum melle non tam multo quidem quàm in purgantibus dictum est. Satis fuerit modò trochisci inde coëãt, qui capsula figulina ordine collocati, & clibano dati eò crementur, vt in cinerem abeant. Al. Succi radicis asphodei ℥.6. calcis viuæ ℥.2. auripigmenti ℥ 1. arida succo immersa sub canicula persolentur, dum squaleant. Alij trochisci cancros absumunt, & polypos narium. Calcis viuæ, arrhenic citrini ana ℥.2. vitrioli, æruginis, aluminis ana ℥ 1. gallarum, acaciæ, balaustiorum ana dimidium dragmæ, teruntur omnia in mortario æneo, quod sit expositum igni vel ardori solis, respergitur aceto, eoque acerrimo, idque subinde repetitur, & acetum nouum refunditur, quinto

Recentiorum remedia.

Trochisci e calce.

E succo asphodeli.

Alkadicon.

quinto die trochisci fiunt, siccantur vmbra, loco sicco & frigido reponuntur, qualis est patens Aquilonibus. in vsu, vino diluuntur, & in linamẽtis adhibentur Cantharidum ventres fermento cogunt vel sepo. Sed à cãtharidibus vrinæ ardor metuitur, nam & hæ illitæ capiti genus hoc mali inferre possunt, cui gargarismus è lacte, & ex eodẽ insessio remedio est. Sublimati (quod vocant) plurimus vsus est, sed paucum vt antè dictum est, plurimo butyro, adipe, œsypo temperandum est duodecuplo, & aliquando vigecuplo. In adipibus septicus est è ranis viridibus, quæ sint familiares sepibus & arboribus. E natatricibus nõ ita calet. Quæ sequũtur ex quinto de compositione medicam. κ.τ. γένη transtulerunt. Niger pastillus Andromachi. Malicorij dena. 10. aristolochiæ rotundæ, gallæ ana, dena. 8. aluminis, aloës, ana. denar. 4. myrrhæ, calcanthi ana denar thuris denar. 4. colliguntur vino, & ex eodem dulci in vsu dissolui debent. Al. Sandarachæ, auripigmenti ana dena. 2. mannæ thuris denar. 4. tritis vtitor. Sãdaracha rara est nisi venas illas colligas, quæ veluti linea quædam rubra arrhenicum transcurrunt. Plurimos verò finges pastillos hac ratione ferè dupla calce, subduplo arrhenico, mista parte aliqua gallarum, thuris & aluminis. Trochisci de arrhenico recentiorũ. Calcis viuę lib. 1. auripigmẽti rubri & citrini, alkali, acaciæ ana selibra, trita miscentur cum capitello. Est autẽ sal alkali, quantum coniicio genus quoddam salis, quale veteres fingebant è quercu, corylo, trunco harundinis carbunculatis & aqua dulci vel marina coctis, salem nigrum appellabant, aut quod posteritas è

Cantharides. *Ranarum adeps.* *Pastillus niger Andromachi.* *Sandaracha* *Materia pastillorum.* *Trochisci de arrhenico.* *Sal alkali.*

braſſica marina facit, quanquã & è beta & nitroſis planis comparari poteſt. Alioqui torrefactum ſalem cum hydrargyro tandiu piſtillo volutabis, dum ſal nigreſcat, alij aliter alkali interpretantur.

Capitellum.

Capitellum ita fit. Calcis viuæ, ſalis ammoniaci ana lib. 1. trita ſubigantur lixiuio è fabaceis ſcapis, deponuntur olla quæ è fundo hiet anguſta rima, aliud figlinum ſubiicitur, in quod lixiuium paulatim diffluat. Vas vtrunq; in diem ſeptimum initio defodi debet. Ex eo lixiuio & ſebo vt antè dictum eſt, fit ſapo, cathæreticon, ſepticon, & lene eſcharoticon capitellum eſt. Alij tres partes cineris fabaceorum, vnã viuæ calcis ſubinde perfodiũt aqua, diu conuoluunt, & per quaſillum rarum tranſcolant. E ficulneo lixiuio, tithymalino, & omninò è materia cauſtica capitellum acrius eſſe poteſt. Eſt apud Paulum ſimile quid capitello, κονίαν σαπωναρικὴν appellat, lixiuium ſaponarium interpretari licet.

Lixiuia ſaponaria.

Capitellum fiſtulare.

Aliud quoque capitellum quod fiſtulare vocant, arrhenico ſublimato, vitriolo additis, vt vnà cum aliis in lixiuio extiilent. Sexcenta id genus è materia quę fiſtulis conueniat, effingi poſſunt. Sed vt redeamus ad paſtillos horum vſus eſt in nomis,

Paſtillorum vſus.

phagedęnis, fiſtulis, rheumaticis & malignis vlceribus, reduuiis vnguium, putredine narium & aliarum partiũ, polypis, ozænis, condylomatibus, putreſcẽtibꝰ gingiuis excreſcẽte carne, gangręnis & aliis generis eiuſdẽ. Sed omninò partium corporis & vitiorum habeatur ratio.

Vis paſtillorum quomodo obtundatur.

Vis acrior obtundi poteſt tritis piſtillis, & triginta vel quadraginta diebus inſolatis, perfuſiſq; frequẽte aqua, eaq; ſępius commutata, aut ſi non datur vti ſole, ſubinde perfundantur

fundantur aqua, eaq; vel simplici, vel rosacea, aceto, vino & aliis vt res exigit, siccentur, atq; iterum proluantur, eaq; tandiu reuocentur, dum dilutam satis exoleuisse acrimoniam perceperis. Aliquãdo miscentur melli, & vnà comburuntur, aliàs cerato diluuntur. In fluidis & humẽtibus vitiis galla, malicorium, alumen & alia quæ siccent & reprimant, commodè temperantur. Atque omninò tutius est à leuioribus ad acriora sensim progredi. In humido & sordido vlcere pinguibus abstinendum, arida insperguntur. In calloso & squalẽte vitio sicca pinguibus excipi debent. Septica faciunt Arabes, quæ à Græcis descripta sunt, & alterũ genus relinquunt, quod humido calore cũ fœtore partes corrumpit. Quæ ex hydrargyro fiunt, præcipitatum, sublimatum, cinabriũ, solani succo, brassicæ, limonum & aliis attemperãt. Licèt etiam quod veteres factitarunt, non tribus, sed (quòd proximè dicebatur) triginta & quadraginta diebus terere in sole sub canicula, vel loco calente bis aut sæpiùs, quotidie mutata aqua, vt vitiis, partibus & corporibus accommodentur. Minium è micis metallicis, è sterili gleba plumbi, è cerusa vsta, quod alij Syricon, alij Sandicem vocant, ad epulotica, potiùs referendum. Quod verò è sulphure & hydrargyro factitium est, in causticis censeri debet. Sed de his anteà *Minium.* vsurpant præter hæc aquas fortes &, vt dicunt, Alchymastarũ, ex rebus acribus, stercore gallinaceo, columbino, arrhenico, aliisq; id genus, vt quibus aurum ab argento, metalla à metallis separãt. Salis *Aquæ fortes.* ammoniaci, auripigmẽti rubri & citrini, cuprosæ, æruginis ana, trita in alembcum vitreum bene stipatum

patum luto & vndequaque clausum deponuntur, quæ vbi lento igne concaluerunt, liquorem reddunt, sed qui primùm defluit, vel abiicitur, vel in alembicum repetitur, hîc ignis augetur duplo, qui secundò fluit, fideliter reponitur. Alij ex aluminis rotũdi, vitrioli Romani an. ℔. I. salis, nitri, vel crematæ fæcis aceti sesquilibra, aquam eadem arte eliciunt. Hæc callosis corporibus idonea sunt, & ossibus.

Vbi suspecta aquæ partes, & alia id genus.

Suspecta in naso, labris, palpebris, digitis, & pudendis, mollibus atque exiguis partibus vbi vena, arteria, neruis insignus est, ac primùm quidem minimum fit quod imponitur, deinde vt res exigit, & ferunt corpora, augeatur.

Quibus temperes pyrotica.

Ac iam constare arbitror, pyrotica omnia modò mistura, modò vstrina & lotura retundi posse. In mistura oui liquor, psyllij muccago, ceratum rosaceum, vnguentum album, dialthæas, emplastrum è muscillaginibus, & alia propè infinita, quæ ad mediam naturam veniunt, quę refrigerant, molliunt, vsurpari debẽt. In vstura ignis est figulina cruda, pana & alia, de quibus antea. Eluuntur aqua, aceto, vino & aliis generis eiusdem. Neque hoc in dubio est, vacuatis ac iam repurgatis corporibus pyrotica adhiberi, quo iam tempore à lenioribus auxiliis desperatio est. Postremò leniendæ partes, quas vis ignis exasperauit.

FINIS.

